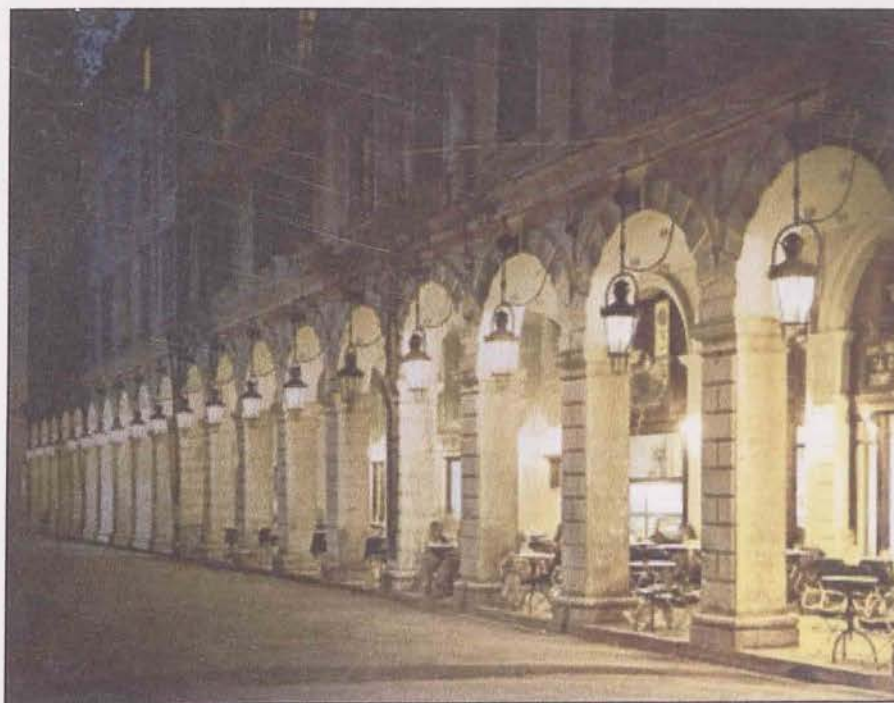

Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ: ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

**«Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ»**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ:

ΚΑΡΒΟΥΝΗ ΘΕΟΔΩΡΑ ²
ΚΕΡΔΕΛΑ ΑΡΓΥΡΩ ³
ΦΟΥΤΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ¹

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΑΛΙΚΟΥΤΗ ΣΤΑΜΑΤΙΝΑ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ: 2003 - 2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	1
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1.1. Η Γεωγραφική Θέση – Η Γεωμορφολογία – Το Κλίμα – Ονομασίες Νήσου.....	2
1.2. Η Διοικητική Διάρθρωση – Πληθυσμιακά Στοιχεία.....	4
1.3. Τα Όρια Περιοχής Μελέτης.....	7
1.4. Η Ιστορική Αναδρομή.....	9
2. ΤΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	
2.1. Η Πολεοδομική Εξέλιξη	12
2.1.1. Η Γένεση και Επέκταση της Πόλης.....	12
2.1.2. Οι Οχυρώσεις.....	15
2.1.3. Η Πόλη κατά την Ενετοκρατία	36
2.1.4. Η Πόλη μετά την Ενετοκρατία.....	40
2.2. Η Σημερινή Κατάσταση	44
2.3. Τα Κυκλοφοριακά Δεδομένα	49
2.4. Οι Δημόσιοι Ελεύθεροι Χώροι	63
2.4.1. Οι πλατείες.....	63
2.4.2. Οι χώροι πρασίνου.....	70
2.5. Τα Δίκτυα Υποδομής	73
2.5.1. Το δίκτυο ύδρευσης.....	73
2.5.2. Το δίκτυο αποχέτευσης.....	76
2.5.3. Το δίκτυο ηλεκτροδότησης.....	79
2.6. Οι Λειτουργίες Πόλης	80
2.7. Το Νομικό Πλαίσιο	82
3. ΤΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	
3.1. Τα Ιδιωτικά Κτίρια	83
3.1.1. Η αρχιτεκτονική των ιδιωτικών κτιρίων.....	83
3.1.2. Παραδείγματα.....	94
3.2. Τα δημόσια κτίρια	123
3.2.1. Η Αναγνωστική Εταιρεία.....	123
3.2.2. Το Ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου.....	124
3.2.3. Η Παλαιά Νομαρχία.....	126
3.2.4. Η Ίονιος Ακαδημία.....	128
3.2.5. Η Ίονιος Βουλή.....	133
3.2.6. Το Δημαρχείο.....	134
3.2.7. Το κυκλικό κτίριο Ιονικού Ρυθμού.....	135
3.2.8. Το μέγαρο της Καθολικής Αρχιεπισκοπής Κέρκυρας (Τράπεζα Ελλάδος).137	

3.2.9.	Η Δημόσια Βιβλιοθήκη.....	143
3.2.10.	Το Ιστορικό Αρχείο.....	144
3.2.11.	Το Αγγλικό Νοσοκομείο.....	145
3.2.12.	Το Μουσείο Αντιβουινιώτισσας.....	146
3.2.13.	Η Δημοτική Πινακοθήκη.....	148
3.2.14.	Το Μουσείο Σολωμού.....	149
3.2.15.	Το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης.....	150
3.2.16.	Το Μουσείο Χαρτονομισμάτων.....	151
3.2.17.	Το Σέρβικο Μουσείο.....	152
3.3.	Οι Εκκλησίες της Πόλης.....	153
3.3.1.	Ο Άγιος Σπυρίδων.....	153
3.3.2.	Ο Άγιος Νικόλαος των Γερόντων και Ταξιάρχου Μιχαήλ.....	154
3.3.3.	Η Παναγιά η Αντιβουινιώτισσα.....	156
3.3.4.	Η Παναγιά η Κρεμαστή.....	158
3.3.5.	Η Μητρόπολη ή Παναγιά η Σπηλιώτισσα.....	160
3.3.6.	Η Παναγιά των Ξένων ή Κυρά Φανερωμένη.....	162
3.3.7.	Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος.....	163
3.3.8.	Ο Καθεδρικός Ναός Ιακώβου και Χριστόφορου.....	164
3.4.	Η Φρουριακή Αρχιτεκτονική.....	166
3.4.1.	Το Νέο Φρούριο.....	166
3.4.2.	Το Παλαιό Φρούριο.....	177
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	189
Βιβλιογραφία	190
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α		
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β		
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ		
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ		
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε		
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ		

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή αφορά τα χαρακτηριστικά της εξελικτικής πορείας της Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας μέχρι την σημερινή της κατάσταση, όπως αυτή δημιουργήθηκε κυρίως επί περιόδου Ενετοκρατίας (1386 μ.Χ. – 1797 μ.Χ.) και μετά. Η μακροχρόνια περίοδος παραμονής των Ενετών στο νησί, έχει επηρεάσει ριζικά την εξελικτική του πορεία, καθώς η Δυτική πολιτική που εφάρμοσαν, έδωσε την ευκαιρία ανάπτυξης ενός αξιόλογου και αυτόνομου πολιτισμού με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό το τοπικό στοιχείο.

Οι δυο διαφορετικές εξελικτικές πορείες που είχαν, από την μια μεριά τα Βενετοκρατούμενα Επτάνησα και, από την άλλη μεριά, η υπόλοιπη Τουρκοκρατούμενη Ελλάδα, ήταν ο κύριος λόγος που μας ώθησε να μελετήσουμε την Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας, ενός χώρου όπου περικλείονται όλα τα στοιχεία ανάπτυξης που εφάρμοζαν οι Ενετοί, σε συνδυασμό με την διατήρηση και μετάδοση του Ελληνικού πνεύματος και τέχνης από τους αστούς.

Η εργασία, πέραν των εισαγωγικών στοιχείων που αφορούν γενικές πληροφορίες για το νησί και την πόλη αλλά και των συμπερασμάτων που αναφέρουμε, χωρίζεται σε δυο μεγάλα κεφάλαια: Α) *Τα πολεοδομικά χαρακτηριστικά* και Β) *Τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά*. Και τα δυο αυτά κεφάλαια αναφέρονται κυρίως για τη περιοχή μελέτης της εργασίας, που αναφέρεται ως η "Παλαιά Πόλη" της Κέρκυρας. Πολλές φορές, για ευκολότερη κατανόηση, αναφερόμαστε και αναλύουμε κάποιο θέμα σε όλο το εύρος της σημερινής πόλης της Κέρκυρας και ορισμένες φορές μέχρι τα διοικητικά όρια του Δήμου.

Αφότου μας ανατέθηκε η εργασία, ανατρέξαμε σε διάφορα βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά και ιστοσελίδες για εντοπισμό και συλλογή γενικότερων πληροφοριών και φωτογραφιών της περιοχής μελέτης, αλλά και εξειδικευμένων γνώσεων σχετικά με την ιστορία, την πολεοδομία και την αρχιτεκτονική μιας περιοχής και ειδικότερα της Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας.

Ταξινομώντας το υλικό αυτό, επισκεφτήκαμε την περιοχή μελέτης για εξακρίβωση και διατύπωση των στοιχείων μας. Αυτή επιτεύχθηκε και με την εξονυχιστική περιπλάνηση μας στην Παλαιά Πόλη, την επίσκεψη μας σε δημόσια κτίρια, υπηρεσίες, μουσεία και φρούρια, καθώς και με διάλογους που είχαμε με διάφορους τοπικούς παράγοντες και μη. Η κίνηση μας αυτή δεν ήταν καθόλου εύκολη καθώς ακόμη και οι ίδιοι οι κάτοικοι της περιοχής πολλές φορές δεν μπορούσαν να μας εξακριβώσουν ή υποδείξουν τα σωστά στοιχεία, λόγω των πολλών διαφορετικών τοπικών ονομασιών που έχουν τα κτίρια, ιδιωτικά ή δημόσια.

Ακολούθως επισκεφτήκαμε το γραφείο Παλαιάς Πόλης, τις τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου αλλά και Νομαρχίας, το ιστορικό αρχείο της πόλης, τις βιβλιοθήκες της, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.) παράρτημα Κέρκυρας καθώς και τα τοπικά βιβλιοπωλεία και γραφεία εφημερίδων από όπου πήραμε πιο συγκεκριμένες πληροφορίες και άρθρα που δημοσιεύτηκαν από τρίτους σχετικά με την Παλαιά Πόλη. Ανασυντάσσοντας αυτά, καταλήξαμε στην βασική διάρθρωση της εργασίας μας η οποία εμπλουτιζόταν συνεχώς με νέα στοιχεία, λεπτομέρειες και φωτογραφίες των μετέπειτα επισκέψεών μας στη πόλη.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Γεωγραφική θέση-Η Γεωμορφολογία-Το Κλίμα-Ονομασίες Νήσου

Η Κέρκυρα είναι το βορειότερο νησί του συμπλέγματος των Επτανήσων που βρίσκονται στο Ιόνιο Πέλαγος. Η γεωγραφική θέση της είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί βρίσκεται ακριβώς στην είσοδο της Αδριατικής θάλασσας, πλησιέστερα προς την Ιταλία από κάθε άλλη Ελληνική περιοχή και ταυτόχρονα πολύ κοντά στις Αλβανικές ακτές, από τις οποίες χωρίζεται με στενό πορθμό. Λόγω της θέσεως της και του φυσικούς της πλούτου, είναι το σπουδαιότερο και το πιο πυκνοκατοικημένο από τα Επτάνησα.

Εικόνα 1. Η γεωγραφική θέση της Κέρκυρας.

Η μορφή της παρουσιάζει μια διεύρυνση προς τον Βορρά που συμπίπτει με την μεγαλύτερη ορεινή της ανύψωση, τον Παντοκράτορα, ύψους 911 μέτρων. Κεντρικά του νησιού οι περιοχές έχουν χαμηλότερο υψόμετρο¹, ενώ στα νότια στενεύει και εξομαλύνεται, παρουσιάζοντας μόνο χαμηλές λοφοσειρές που δεν υπερβαίνουν τα 250 μέτρα και καταλήγουν στα ακρωτήρια Ασπρόκαβος και Λευκίμμη.

Όλη σχεδόν η δυτική ακτή του νησιού είναι βραχώδης ενώ η ανατολική είναι πιο ομαλή και σχηματίζει πολλά φιλόξενα λιμάνια, κάτι που συμβαίνει άλλωστε και σε όλα τα Ιόνια νησιά. Δεν είναι επομένως τυχαίο το γεγονός ότι η πόλη της Κέρκυρας επιλέχθηκε και κτίστηκε σε αυτή την πλευρά του νησιού. Τα παράλια της Κέρκυρας έχουν συνολικό μήκος 217 χιλιόμετρα.

Εικόνα 2. Γεωμορφολογικός χάρτης της Κέρκυρας.

Εξαιτίας της θέσης του, το κλίμα του νησιού είναι μεσογειακό και εύκρατο με χειμώνα απρόσμενα ήπιο και δροσερό καλοκαίρι, με θερμοκρασία μέση μέγιστη 27 °C κατά το μήνα Ιούνιο και μέση ελάχιστη 10 °C κατά το μήνα Ιανουάριο. Η μεγάλη υγρασία σχετικά με τα Ελληνικά δεδομένα που παρουσιάζει, οφείλεται στους θαλάσσιους, νότιους κυρίως αλλά και δυτικούς ανέμους. Επίσης παρατηρούνται συχνές και έντονες βροχοπτώσεις από τον Νοέμβριο έως τον Μάρτιο. Αποτέλεσμα αυτών των κλιματολογικών συνθηκών είναι τα άφθονα νερά και η πλούσια βλάστηση, που δίνουν στο τοπίο του νησιού ένα μοναδικό χαρακτήρα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό του νησιού, καλύπτεται από ελαιώνες, εσπεριδοειδή και αμπέλια με το λαδί να αποτελεί το σπουδαιότερο προϊόν του. Κυπαρίσσια, λεύκες και ευκάλυπτοι ομορφαίνουν το τοπίο, ενώ κάθε ακαλλιέργητη επιφάνεια καλύπτεται από πυκνούς θάμνους, δίνοντας στο πράσινο διάφορες αποχρώσεις.

Πολλές είναι οι ονομασίες με τις οποίες υπήρξε γνωστή η Κέρκυρα στην Αρχαιότητα. Από το σχήμα της ονομάστηκε "Δρεπάνι" ή "Άρπη". Η ονομασία αυτή θεωρείται η αρχαιότερη του νησιού και συνδέεται στην μυθολογία με το όπλο με το οποίο ο Κρόνος τραυμάτισε τον πατέρα του Ουρανό. "Μάκρης" ονομάστηκε από το

¹. Επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου Κερκυραίων, www.corfu.gr.

μήκος της, κατά τη μυθολογία, από το όνομα της Τροφού που κατέφυγε στο νησί με τον νεογέννητο Θεό Διόνυσο, για να σωθεί από την οργή της Ήρας. Από τις παλιότερες ονομασίες της είναι ακόμη "Κασσωπαία", "Αργός" και "Κεράνα". "Σχεδία" την απεκάλεσε ο Όμηρος, αν την ταυτίσουμε με το γνωστό νησί των Φαιάκων που περιγράφεται στην Οδύσσεια. Κατά το μύθο του Ποσειδώνα, με παράκληση της Δήμητρας κράτησε την ιλύ του ποταμού Θύαμη (Καλαμά), εμποδίζοντας έτσι την ένωση του νησιού με την απέναντι Ήπειρο από τις προσχώσεις. Το όνομα "Κέρκυρα" που επικράτησε τελικά ή "Κόρκυρα" κατά την Δωρική διάλεκτο των αρχαίων Κερκυραίων, ή "Γοργώ" ή "Γοργύρα" πήρε αργότερα, από την νύμφη κόρη του ποταμού Ασωπού, που ο Ποσειδώνας έκρυψε στο νησί, όταν επρόκειτο να γεννήσει, ενώ από το γιο της Φαίακα ονομάστηκε "Φεάκια". "Κορυφώ" ή "Κορυφή" ή "Κόρφου" ονομάστηκε κατά τον Μεσαίωνα, όταν η Κέρκυρα χαρακτηριζόταν από τις δυο κορυφές της ακροπόλεως της ή κατά την άλλη εκδοχή από παραφθορά της λέξεως "GOLFO" (κόλπος).

1.2. Η Διοικητική Διαίρεση – Πληθυσμιακά Στοιχεία

Η Κέρκυρα ανήκει διοικητικά στον ομώνυμο Νομό, που περιλαμβάνει 13 Δήμους και τις τρεις κοινότητες των Διαπόντιων νήσων (Ερείκουσα, Οθωνοί, και Μαθράκι) (εικόνα 4).

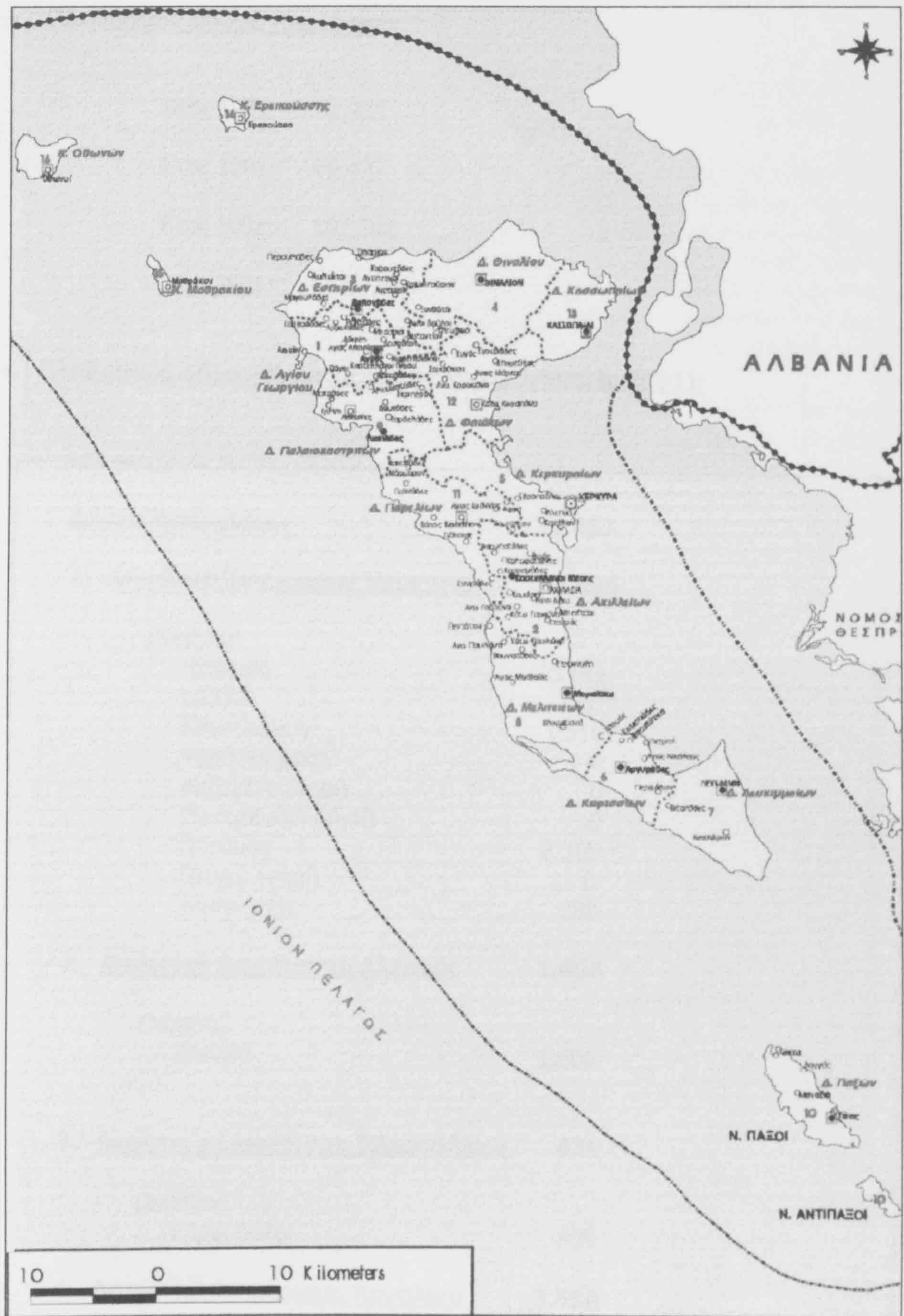
Ο Δήμος Κερκυραίων, ένας από τους δεκατρείς του Νομού, έχει χαρακτηριστεί Καποδιστριακός το 1997, σύμφωνα με το "Σχέδιο Καποδίστρια"², με το οποίο οι κοινότητές του καταργήθηκαν και αποτελούν πλέον Δημοτικά Διαμερίσματα του νεοσύστατου Δήμου³. Στα διοικητικά όρια του Δήμου Κερκυραίων περιλαμβάνονται επίσης και πολλοί οικισμοί (εικόνα 3).

Εικόνα 3. Διοικητικά όρια Δήμου Κερκυραίων.

² Νόμος 2539/97.

³ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος παράρτημα Κέρκυρας.

Εικόνα 4. Οι Δήμοι και Κοινότητες του Νομού Κέρκυρας.

- **Πληθυσμός Νομού Κερκύρας:**

Έτος 1971: 92.933

Έτος 1981: 99.477

Έτος 1991: 107.592

Έτος 2001: 111.975

- **Πληθυσμός Δήμου Κερκυραίων (έτος απογραφής 2001):**

Δήμος Κερκυραίων **39.487**

1. Δημοτικό διαμέρισμα Κερκυραίων **33.886**

- *Οικισμοί:*

Κέρκυρα 28.185

Γουβιά 952

Κοντοκάλιον 1.616

Κυρά Χρησικού 480

Λαζαρέτο (νησί) 0

Ποντικονήσι (νησί) 0

Ποταμός 2.365

Πτυχιά (νησί) 0

Τεμπλόνιον 288

2. Δημοτικό Διαμέρισμα Αλεπούς **1.606**

- *Οικισμοί:*

Αλεπού 1.606

3. Δημοτικό Διαμέρισμα Εβροπούλων **439**

- *Οικισμοί:*

Εβροπούλοι 439

4. Δημοτικό Διαμέρισμα Καναλίου **3.556**

- *Οικισμοί:*

Κανάλιον 3.556

1.3. Τα Όρια Της Περιοχής Μελέτης

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τα πολεοδομικά και αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά της Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας όπως αυτά εξελίχθησαν από την περίοδο της Ενετοκρατίας στο νησί και μετά.

Βάσει του προεδρικού διατάγματος Φ.Ε.Κ. 606Δ/3-10-67, και του τροποποιητικού αυτού, Φ.Ε.Κ. 52B/21-1-80, "Παλαιά Πόλη" της Κέρκυρας, χαρακτηρισμένη ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο και τόπος που παρουσιάζει ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, καθώς και ενδιαφέρον από απόψεως αρχιτεκτονικής και ιστορικής, ονομάζεται η περιοχή που περικλείεται μεταξύ των οδών Ελευθερίου Βενιζέλου (τέως Ξενοφώντος Στρατηγού), Ιωάννου Θεοτόκη, ανατολικής πλευράς πλατείας Γ. Θεοτόκη (πλατεία Σαρόκκο), οδός Γ. Θεοτόκη, Μαντζάρου, Βραϊλά και Δημοκρατίας - τέως Βασ. Κωνσταντίνου- (εικόνα 5).

Παράλληλα, βάσει του προεδρικού διατάγματος Φ.Ε.Κ. 731B/30-8-79 και του τροποποιητικού αυτού Φ.Ε.Κ. 512B/4-6-80, ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο, χαρακτηρίζεται το κεντρικό μέρος της Παλαιάς Πόλης, που περιλαμβάνεται μεταξύ των οδών Μοντσενίζου, πλατείας Αγγέλου Ψωρούλλα, οδός Αγγέλου Ψωρούλλα, Στεφάνου Παδοβά, Γεωργίου Θεοτόκη, Σουλεμβούργου, Σολωμού, Νικηφόρου Θεοτόκη, 4^{ης} παρόδου Νικηφόρου Θεοτόκη, Θεμιστοκλέους Κοττάρδου, Κορινθίων, Αγίας Βαρβάρας, Αγίου Βασιλείου Βραχλιώτη, Ευγενίου Βουλγάρεως και Μοντσενίζου (εικόνα 6).

Εικόνα 5. Παλαιά Πόλη Κέρκυρας. Τα όρια περιοχής μελέτης.

Εικόνα 6. Τα όρια του ιστορικού κέντρου.

1.4. Η Ιστορική Αναδρομή

Τα αρχαιολογικά ευρήματα που ανακαλύφθηκαν ως τώρα, υποδηλώνουν ότι η Κέρκυρα πρωτοκατοικήθηκε γύρω στο 70.000 με 40.000 π.Χ.⁴. Πρώτοι κάτοικοι του νησιού σύμφωνα με τον γεωγράφο Στράβωνα ήταν οι Λιβυριοί (ιλλυρικής καταγωγής της περιόδου Δαλματίας – Ιονίου). Το 708 π.Χ. μια ομάδα από την Κόρινθο με αρχηγό τον Χερσικράτη δημιούργησαν μια νέα αποικία στην Κέρκυρα.

Για να αποφευχθούν οι συνεχείς επιδρομές στο νησί η Κέρκυρα με την θέληση της πήγε κάτω από την κυριαρχία της Ρώμης από το 229 π.Χ. έως και το 337 μ.Χ. όπου παραχώρησε στους πολίτες όλα τα αρχαία προνόμια με αντάλλαγμα η Κέρκυρα να είναι υποχρεωμένη να είναι σύμμαχος της Ρώμης και να παραχωρήσει τα λιμάνια της σε αυτήν.

Μετά το 337 και ως το 1267 ξεκινάει η περίοδος των Βυζαντινών χρόνων, οι οποία άρχισε να παρουσιάζεται ύστερα από τον θάνατο του Μεγάλου Θεοδόση και την διαίρεση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας σε ανατολικό και δυτικό τμήμα. Το ανατολικό τμήμα εξελίχθηκε στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία που παρουσίαζε εμπορικό ενδιαφέρον και αυτό είχε ως συνέπεια τον 5^ο, 7^ο και 9^ο αιώνα να πλήττεται από επιδρομές Βαρβάρων.

Εικόνα 7. Το λιμάνι της Κέρκυρας. www.corfuhellas.com

Η κατάληξη της Κωνσταντινούπολης το 1204 από τους Σταυροφόρους έφερε την υποταγή του βυζαντινού κράτους και την διανομή μεταξύ των νικητών. Η Κέρκυρα πέφτει στα χέρια των Ενετών από το 1207 μέχρι το 1214 οι οποίοι είχαν ενισχύσει στρατιωτικά τους Σταυροφόρους.

Οι Ενετοί αναγκάστηκαν να πολεμήσουν με τους Γενουάτες προκατόχους του νησιού αφού δεν δέχθηκαν να αποχωρίσουν. Οι Ενετοί νικητές του πόλεμου αυτού και κατακτητές του νησιού άρχισαν να χωρίζουν το νησί σε 10 τμήματα τα λεγόμενα φέουδα, παραχωρώντας τα σε ευγενείς Ενετούς με αντάλλαγμα να οφείλουν φόρο στο κράτος για την στήριξη του νησιού.

⁴ Τουριστικός Οδηγός "Κέρκυρα", «Εκδόσεις ADAM», σελ. 23.

Η Ενετική εξουσία καταλύθηκε από τον Δεσπότη της Ηπείρου Μιχαήλ Α', δημιουργώντας το Δεσποτάτο της Ηπείρου, το οποίο διάρκεσε από το 1214 ως και το 1267 παρέχοντας προστασία στην Κέρκυρα. Το Δεσποτάτο της Ηπείρου εκείνη την εποχή ήταν ένα από τα τρία ελληνικά ανεξάρτητα κράτη που είχαν υποκαταστήσει την Βυζαντινή αυτοκρατορία. Αργότερα τα προνόμια ανανεώθηκαν και πάλι από τον διάδοχο Μιχαήλ Β'. Η προσπάθειες όμως που κατέβαλλε για να επαναφέρει το νησί στην κυριαρχία του φάνηκαν άκαρπες και η Κέρκυρα παραδόθηκε στους Ανδηγαυούς από το 1267 μέχρι το 1386. Η Ανδηγαυβική κατοχή κράτησε πάνω από 100 χρόνια και υπήρξε για την Κέρκυρα περίοδος ταπεινώσεων και συνεχών συμφορών, γιατί εφάρμοσαν φεουδαρχικό σύστημα. Επίσης βασικό χαρακτηριστικό της αυτοκρατορίας τους ήταν η διάδοση και εξάπλωση του καθολικισμού.

Οι Ενετοί όλα αυτά τα χρόνια έκαναν προσπάθειες για την πολιορκία του νησιού που κατέληγαν άκαρπες έως το τέλος του 14^{ου} αιώνα οπότε εκμεταλλευόμενοι τον εμφύλιο πόλεμο της Νεάπολης και την δυσарέσκεια των ντόπιων από τους κατακτητές οι Ενετοί κατέκτησαν την Κέρκυρα. Η περίοδος αυτή ονομάστηκε "Β' Ενετοκρατία" που κράτησε από το 1386 ως το 1797 και είχε ιδιαίτερη σημασία για την Κέρκυρα καθώς η μακρόχρονη παρουσία των Ενετών άφησε έντονα χαρακτηριστικά στην ζωή του νησιού. Ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με την οχύρωση της πόλης ώστε να εξασφαλίσουν το εμπόριο στην ανατολή και να προφυλαχθούν από τις Τούρκικες επιδρομές. Γενικότερα αναπτυσσόταν ένας αξιόλογος πολιτισμός την εποχή που η υπόλοιπη Ελλάδα πορευόταν κάτω από τις καταπιέσεις του Τούρκικου ζυγού.

Εικόνα 8. Χαρακτικό της πόλεως της Κέρκυρας (Breydenbach 1486). www.corfuhellas.com

Το 1797 που η Βενετία άρχισε να παρακμάζει αναγκάζεται να δεχθεί συμφωνία με τον Ναπολέοντα που στην ουσία ήταν υποταγή. Από εκεί άρχισε να ξεκινάει η περίοδος των "Δημοκρατικών Γάλλων" όπου διάρκεσε από το 1797 ως το 1799.

Ο Ναπολέων θεωρούσε τα Επτάνησα πολύ βασικά για την επιτυχία της πολιτικής του στην Ανατολή. Το κήρυγμα της Γαλλικής επανάστασης είχε φτάσει νωρίτερα και ενέτεινε τον μύθο των Κερκυραίων για εθνική ανεξαρτησία και για εγκαθίδρυση της Ελληνικής δημοκρατίας στα Ιόνια νησιά. Έτσι λοιπόν οι Κερκυραίοι αποδέχθηκαν τους Γάλλους Δημοκρατικούς ως απελευθερωτές, όμως η σύναψη δαπανών από τους Κερκυραίους και σε συνδυασμό με την βεβήλωση των εκκλησιών από τους Γάλλους δεν άργησαν να δημιουργήσουν κλίμα δυσарέσκειας στους ντόπιους.

Η επεκτατική πολιτική του Ναπολέων ανησύχησε την Ρωσία που πρότεινε συμμαχία με την Τουρκία, εκμεταλεύοντας το κλίμα που είχε δημιουργήσει η Γαλλική κατοχή στους πολίτες και έτσι το 1798 άρχισε η σταδιακή κατάληψη των Ιόνιων

νήσων όπου αυτή η περίοδος ονομάστηκε "Ρωσοτουρκική κατοχή και Επτάνησος πολιτεία" που διάρκεσε από το 1799 ως το 1807. Με την κήρυξη του Ρωσοτουρκικού πολέμου η Επτάνησος πολιτεία βρέθηκε στο πλευρό της Ρωσίας. Με την συνθήκη όμως του Τίλσιτ το 1807 που έγινε ανάμεσα στους Ρώσους και στον Ναπολέοντα τα Επτάνησα παραχωρήθηκαν για δεύτερη φορά στους Γάλλους, τους Αυτοκρατορικούς αυτή τη φορά.

Οι Γάλλοι ανακαταλαμβάνοντας τα Ιόνια νησιά από το 1807 μέχρι 1814 κήρυξαν την κατάλυση της Επτανήσου πολιτείας και μετέτρεψαν τα νησιά σε Γαλλικές αποικίες όπου οι κάτοικοι των νήσων έγιναν Γάλλοι υπήκοοι. Αυτήν την φορά οι Γάλλοι άφησαν καλή ανάμνηση αφού ασχολήθηκαν πιο πολύ με το νησί. Παράλληλα ανήσυχοι οι Άγγλοι άρχισαν από το 1809 να καταλαμβάνουν τα γειτονικά νησιά. Η Κέρκυρα δεν θα έπεφτε στα χέρια των Άγγλων εφόσον είχε πολύ καλή Γαλλική άμυνα, με το να επέλθει η πτώση όμως του Ναπολέοντα το 1814 αναγκάστηκαν να τους παραδοθούν και η Κέρκυρα πήγε στην Βρετανική προστασία από το 1814 ως και το 1864.

Παρά την αποχώρηση των Γάλλων ο πόθος των Κερκυραίων για εθνική ανεξαρτησία δεν εκπληρώθηκε ούτε αυτήν την φορά και όλες οι προτάσεις απόβηκαν άκαρπες. Χάρης όμως το κύρος και τις προσπάθειες του Ιωάννη Καποδίστρια κατάφερε να μην επιτρέψει στους Άγγλους να υλοποιήσουν τις επιδιώξεις που αποσκοπούσαν στην πλήρη κυριαρχία τους επί της Επτανήσου.

Οι Άγγλοι επίσης οργάνωσαν την εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες ενώ το 1824 ιδρύθηκε μια νέα Ιόνιος Ακαδημία που θεωρήθηκε το πρώτο Ελληνικό Πανεπιστήμιο. Τίποτα όμως δεν μπορούσε να αναχαιτίσει τον αδιάκοπο πόθο των Επτανήσιων για ένωση με την Ελλάδα και παρά τις πιέσεις και τους διωγμούς συνέχισαν τον αγώνα τους μέχρι που ενέδωσε τελικά η κυβέρνηση της Αγγλίας. Η αφορμή δόθηκε με το να εκλέγει καινούριος Βασιλιάς στην Ελλάδα. Η Αγγλία προχώρησε την εκχώρηση των Ιόνιων νήσων στην Ελλάδα, με αντάλλαγμα αντί της εκλογής του Βασιλιά να μπει ο Δανός πρίγκιπας Γεώργιος Α' ο οποίος ήταν άνθρωπος της εμπιστοσύνης τους.

Την 21^η Μαΐου 1864, η ένωση των Ιόνιων Νήσων στην Ελλάδα ήταν πλέον πραγματικότητα.

Εικόνα 9. Το ψήφισμα για την Ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα. www.corfu.gr

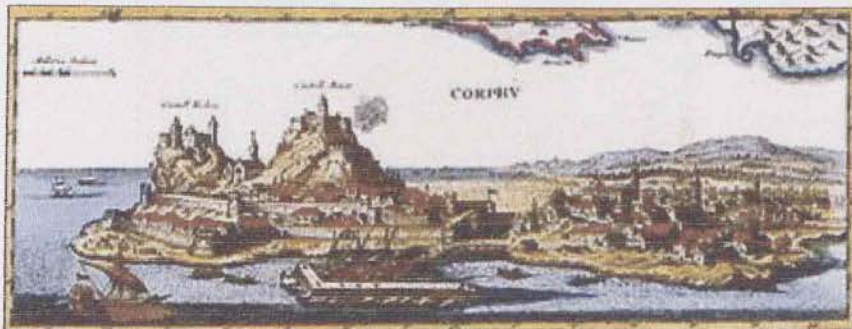
2. Τα Πολεοδομικά Χαρακτηριστικά.

2.1. Η Πολεοδομική Εξέλιξη.

2.1.1. Η Γένεση και Επέκταση της Πόλης.

Η σημερινή πόλη της Κέρκυρας, γνωστή κυρίως στον εκτός Ελλάδος κόσμο ως Κορφού, από την αγγλική λέξη CORFU, είχε ως δομικό της πυρήνα το Παλαιό Φρούριο, το οποίο ξεκίνησε να οικοδομείται τον 6^ο μ.Χ. αιώνα στην μικρή χερσόνησο διαστάσεων 600 x 200 μέτρα περίπου.

Ο πυρήνας αυτός, αναπτύχθηκε γρήγορα κερδίζοντας μάλιστα τον τίτλο της Μητρόπολης κατά τον 10^ο αιώνα μ.Χ., περίοδος κατά την οποία ήταν ήδη περιτειχισμένη από τους Βυζαντινούς (337 μ.Χ. - 1267 μ.Χ.). Κατά την ίδια περίοδο έχουμε και την πρώτη αναφορά για την ύπαρξη προαστίου εκτός χώρου του Παλαιού Φρουρίου (εικόνα 10), δηλαδή στην θέση της σημερινής Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας.

Εικόνα 10. Το Παλαιό Φρούριο και το προάστιο του. www.corfuhellas.com

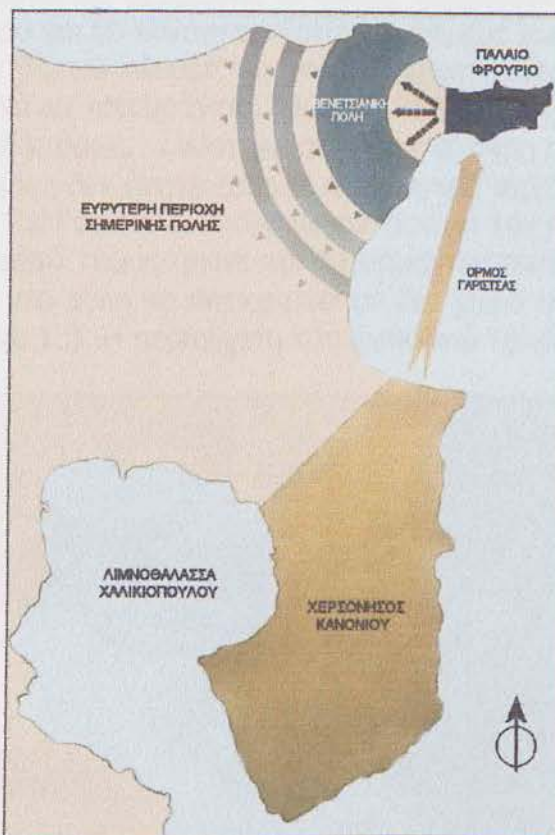
Προ της μετοίκησης όμως στο Παλαιό Φρούριο, ο οικισμός βρισκόταν στη χερσόνησο του Κανονίου, παρά τη λιμνοθάλασσα Χαλικιοπούλου. Ο οικισμός ήταν γνωστός ως Χερσούπολη ή Παλαιούπολη (εικόνα 11).

Το κυριότερο χαρακτηριστικό των μετέπειτα χρόνων, που επηρέασε άμεσα και την πολεοδομική εξέλιξη της πόλης, ήταν τα οχυρωματικά έργα τα οποία συνεχίστηκαν και συμπληρώθηκαν αργότερα από τους μετέπειτα κατακτητές του νησιού και κυρίως τους Ενετούς, τους Αυτοκρατορικούς Γάλλους και τους Άγγλους.

Όταν οι Βενετοί καταλάβανε την πόλη το 1386 μ.Χ. αναγκάστηκαν να φτιάξουν μια πληθώρα από αξιοζήλευτα ακόμη και σήμερα οχυρωματικά έργα, με γνώμονα πάντοτε την άμυνα της πόλης. Τα έργα αυτά, σε συνδυασμό πάντοτε με τα γεωμορφολογικά στοιχεία της περιοχής, έδωσαν τη βάση και τα όρια ανοικοδόμησης της πόλης. Παράλληλα, έμελλε να γίνει και να διατηρηθεί σχεδόν ανεπηρέαστη, το πολεοδομικό υπόβαθρο της σημερινής Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας, της περιοχής δηλαδή που βρίσκεται ανάμεσα στην πλατεία του Σαρόκου και του Παλαιού Φρουρίου.

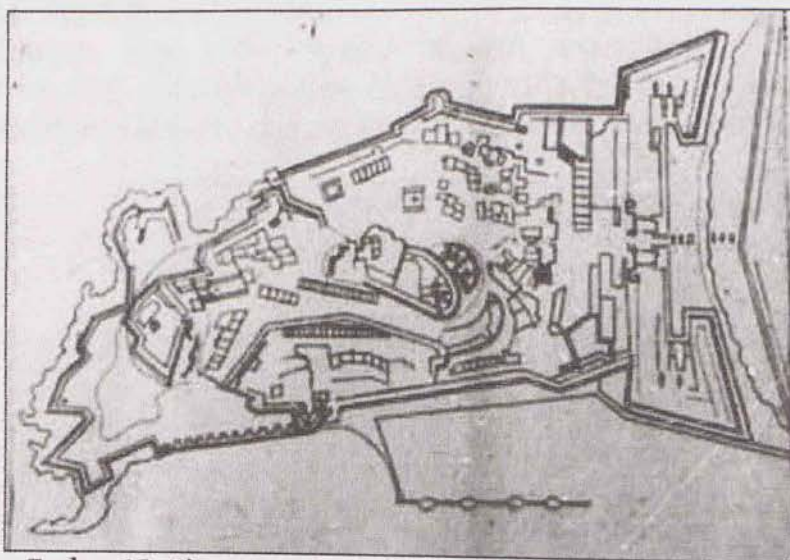
Συγκεκριμένα οι Βενετοί άρχισαν τα οχυρωματικά έργα από την περιοχή μέσα στο Παλαιό Φρούριο καθώς η περιοχή εκτός αυτού ήταν σχεδόν ακατοίκητη, με βασικότερο έργο τον διαχωρισμό της χερσονήσου με το λοιπό νησί, με μια θαλάσσια τάφρο γνωστή ως CONTRA FOSSA (1402), την ισοπέδωση των δυο εντός Φρουρίου κορυφών, την κατασκευή ισχυρότερου περιτειχίσματος στο Παλαιό Φρούριο και την δημιουργία του λιμενοβραχίονα Μανδράκι βόρεια του φρουρίου ο οποίος υφίσταται ως και σήμερα. Παράλληλα βέβαια το εσωτερικό του φρουρίου παρουσίαζε μια

αλματώδη ανάπτυξη ιδιαίτερα στον πληθυσμιακό τομέα με ιδιαίτερες τάσεις επέκτασης.

Εικόνα 11. Τα στάδια γένεσης της σημερινής πόλης.

Ανάμεσα στην περίοδο 1535-1571, οι Ενετοί και πάλι δεν επεκτάθηκαν εκτός φρουρίου, κατασκεύασαν όμως τους δυο προμαχώνες και το συνδεδετικό τείχος μεταξύ τους και διαπλάτυναν την CONTRA FOSSA (εικόνα 12). Τότε ήταν που είχαμε όμως και τις πρώτες αναφορές για την πλατεία της Σπιανάδας, όπου και αναγγέλλεται η απαγόρευση κάθε οικοδομικής δραστηριότητας εντός αυτής λόγω αμυντικών σκοπών καθώς πρωτοπαρουσιάστηκαν στο ξωπόλι⁵ τα πρώτα κτίσματα.

Εικόνα 12. Κάτοψη του Παλαιού Φρουρίου. www.corfuhellas.com

⁵ Αγοροπούλου Μ., *Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας*, σελ. 38, σημ. 12, αναφέρεται ως η περιοχή που βρίσκεται δυτικά και κατά μήκος της Σπιανάδας.

Η σημερινή μορφή της περιτειχισμένης Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας και τα όρια της, αρχίσανε να παίρνουνε σάρκα και οστά μετά το 1571 και συγκεκριμένα το 1576, αφότου αρχίσανε οι εργασίες οχύρωσης οι οποίες επεκτεινόταν μέχρι και το λόφο του Αγίου Μάρκου όπου και θα κατασκευαζόταν το σήμερα γνωστό Νέο Φρούριο.

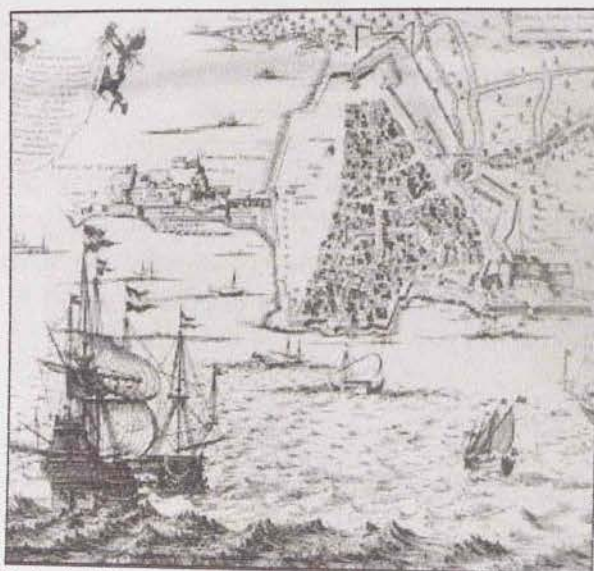
Συγκεκριμένα, στη βόρεια πλευρά της πόλης, επεκτεινόταν παραθαλάσσια ένα τείχος που είναι γνωστό ως «Μουράγια», ενώνοντας το Παλαιό με το Νέο Φρούριο. Η δυτική πλευρά της πόλης όμως, κλείστηκε απ' άκρη σ' άκρη από ένα τείχος το οποίο για στρατιωτικούς λόγους δεν ήτανε ευθεία, που δυτικά κατέληγε στο Νέο Φρούριο και νότια στον κόλπο της Γαρίτσας, απομονώνοντας έτσι την περιοχή της εξοχής από την πόλη. Το δυτικό αυτό τείχος ήτανε και το σημαντικότερο, καθώς αυτό επέβαλε στην αναπτυσσόμενη νέα πόλη να περιοριστεί σε ένα χώρο ανάμεσα σε αυτό και το Παλαιό Φρούριο (εικόνα 13). Η περιτείχιση του ξωπολιού τελείωσε το 1588.

Εικόνα 13. Το περιμετρικό τείχος της Παλαιάς Πόλης. *Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου.*

Τα έργα πλέον συνεχίστηκαν μετά το 1669, όπου αυτή τη φορά όμως οι Βενετοί παρέμειναν απλά στην διαμόρφωση και βελτίωση των ήδη υφιστάμενων οχυρών, προσθέτοντας απλώς σε ορισμένα σημεία νέους προμαχώνες και μικρά τείχη, με βασικότερο απ' όλα όμως την κατασκευή ενός δεύτερου τείχους μπροστά από το υφιστάμενο δυτικό τείχος προς το εσωτερικό μέρος του νησιού και την οχύρωση των δυο λόφων Αβράμη και Σωτήρος.

Η ανοικοδόμηση των εντός τειχών περιοχή, έγινε κυρίως τα χρόνια που ακολούθησαν και έτσι η Παλαιά Πόλη κατέληξε στην τελική μορφή της το 1726, η οποία τροποποιήθηκε ελάχιστα από τις μικροπαραμβάσεις των μετέπειτα κατακτητών.

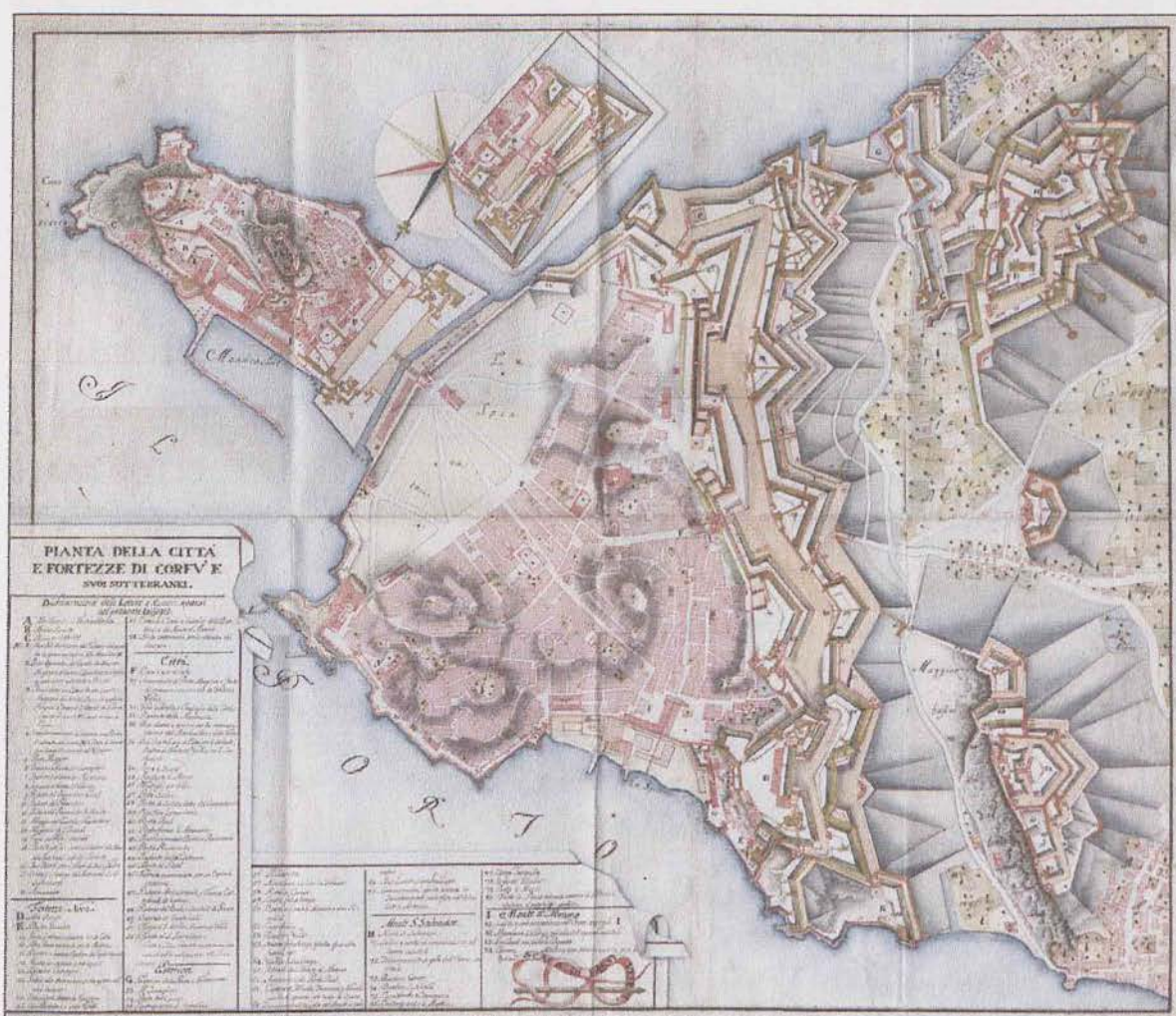

Εικόνα 14. Η Παλαιά Πόλη οικοδομημένη εντός των τειχών. www.corfuhellas.com.

2.1.2. Οι Οχυρώσεις.

Η εξέλιξη της πόλης της Κέρκυρας, είναι ισχυρά δεμένη με τα αμυντικά έργα των διαφόρων κατακτητών της και η περιγραφή αυτών είναι απαραίτητη για την μετέπειτα εξέταση της πολεοδομικής της διαμόρφωσης και των κατοικιών.

Οι σημερινές ορατές οχυρώσεις στην πόλη της Κέρκυρας είναι μόνο ένα μέρος των οχυρωματικών έργων που κατά καιρούς εκτελέστηκαν από τους εκάστοτε εξουσιαστές του νησιού. Εντυπωσιακότερο ίσως όλων των έργων, ήτανε η υπόγεια επικοινωνία όλης της πόλης με υπόγειες στοές⁶ (μίνες), το οποίο παραμένει ακόμη ανεξερευνήτο.

Εικόνα 15. Χάρτης με τις οχυρώσεις της Παλαιάς Πόλης στη τελική τους μορφή, 18^{ος} αιώνας. Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου.

Κατά τους αρχαίους χρόνους οχυρωματικά έργα υπήρξαν στη Χερσούπολη⁷ και κατά τους Ρωμαϊκούς χρόνους στην Κασσιώπη (περιοχή στα βόρεια προάστια του νησιού). Πρόσφατα ανακαλύφθηκαν οχυρωματικά έργα στην νότια Κέρκυρα και είναι πιθανόν στο μέλλον να αποκαλυφθούν και άλλα.

⁶ Όπως μας ανέφερε ο πρόεδρος του πολιτιστικού και εξωραϊστικού συλλόγου της Παλαιάς Πόλης «Οι ταξίρχες» κ. Κομιανός Γεώργιος,

⁷ Η αρχαία πόλη της Κέρκυρας. Ονομάστηκε έτσι επειδή ήτανε κτισμένη στη μεγάλη χερσόνησο του Κανονίου.

Η αρχαία πόλη της Κέρκυρας τειχίστηκε κατά την Κλασική περίοδο στην βόρεια πλευρά και κατά τον άξονα δύση-ανατολή, γεγονός όμως που δεν έχει ακόμη πλήρως επιστημονικά τεκμηριωθεί.

Το τείχος άρχιζε από το Υλλαϊκό λιμάνι (εικόνα 16) με κατεύθυνση προς το λιμάνι του Αλκινόου⁸. Δύο ανοίγματα στο τείχος αποτελούσαν τις πύλες εισόδου στην πόλη. Υπολείμματα του δυτικότερου από τα δύο ανοίγματα μπορεί κανείς να δει στο σημείο που κατά την χριστιανική περίοδο κτίστηκε το εκκλησάκι της Παναγίας Νερατζίχας στην ομώνυμη περιοχή. Η περίτεχνη κατασκευή των λαξευμένων λίθων της τοιχοδομίας δεν αφήνει καμιά αμφιβολία ότι πρόκειται για αρχαίο τείχος πάνω στο οποίο οι Βυζαντινοί κατασκεύασαν το μέχρι πρόσφατα σωζόμενο εκκλησάκι.

Εικόνα 16. Το Υλλαϊκό λιμάνι. *Τουριστικός οδηγός ΚΕΡΚΥΡΑ, σελ. 47.*

Τμήμα επίσης των αρχαίων οχυρώσεων του λιμανιού του Αλκινόου, πύργος και τμήμα τείχους, αποκαλύφθηκε κάτω από το εκκλησάκι του Αγίου Αθανασίου στη Γαρίτσα. Εκεί βρισκόταν η είσοδος του πολεμικού λιμανιού της αρχαίας Κέρκυρας. Σε γενικές γραμμές μπορεί να υποθέσει κανείς ότι την άμυνα της Κέρκυρας στην αρχαία εποχή είχε αναλάβει ο πολεμικός της στόλος, ο οποίος ήταν ο δεύτερος σε δυναμικότητα στην Ελλάδα της Κλασικής περιόδου.

Η επιβεβλημένη όμως, λόγω των καταστροφικών βαρβαρικών επιδρομών, μετοίκηση των κατοίκων της Παλαιόπολης στη δύσκολη χερσόνησο, δηλαδή το σημερινό Παλιό Φρούριο, για λόγους καλύτερης άμυνας, είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία ενός πρώτου πυρήνα εγκατάστασης. Γεωμορφολογικά η τοποθεσία ήταν ιδανική και υλικό για την ανοικοδόμησή της υπήρχε άφθονο από την γειτονική κατεστραμμένη πλέον αρχαία πόλη. Ταυτόχρονα, άρχισαν και οι οχυρωματικές εργασίες αυτού από τους Βυζαντινούς.

Οι Βυζαντινοί Αυτοκράτορες οχύρωσαν τον πλησιέστερα προς τη ανατολή βράχο (Πύργος της Θάλασσας) και στη συνέχεια οι Ανδηγαυοί Πρίγκιπες δυτικά τον άλλο βράχο (Πύργος της Ξηράς). Ο μεσαιωνικός οικισμός δεν διέφερε από τις τυπικές οχυρωμένες μικρές πόλεις της εποχής, με τα χαρακτηριστικά μορφολογικά στοιχεία των λεπτών τειχών με επάλξεις που διακόπτονταν από ψηλούς τετραγωνικούς αλλά και κυκλικούς πύργους.

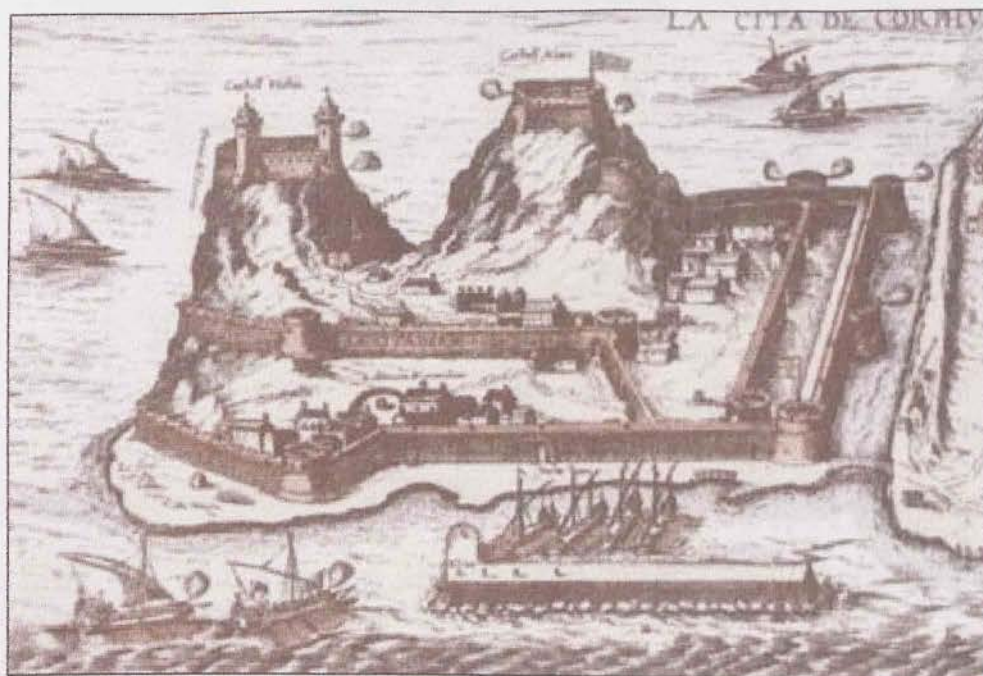
Η αντιμετώπιση Γενουατών και Οθωμανών, που κατά τον 14ο αιώνα έκαναν συχνές επιδρομές, απαιτούσε νέο πνεύμα και παρακολούθηση των εξελίξεων της οχυρωματικής τέχνης. Οι Βυζαντινές οχυρώσεις, παρότι ισχυρές και ενισχυμένες από τους Δεσπότες της Ηπείρου, τους Ανδηγαυούς και αργότερα τους Βενετούς, δεν μπόρεσαν όμως να έχουν την ίδια αποτελεσματικότητα τον 15ο αιώνα, εποχή ανάπτυξης του πυροβολικού. Τότε εγκαταλείφθηκαν τα άλλα έργα και εστιάστηκαν όλα στη ενίσχυση της μεσαιωνικής πόλης.

⁸ Τουριστικός οδηγός ΚΕΡΚΥΡΑ, σελ.47. Το Υλλαϊκό λιμάνι αντιστοιχεί στη περιοχή της λιμνοθάλασσας Χαλικιοπούλου ενώ το λιμάνι του Αλκινόου με την περιοχή του Ανεμόμυλου.

Οι Βενετοί, κυρίαρχοι πλέον στο νησί, άρχισαν τα οχυρωματικά έργα το 1402 με την κατασκευή λιμανιού στο Μανδράκι, τη διάνοιξη της γνωστής θαλάσσιας τάφρου CONTRA FOSSA (εικόνα 17), την αλλαγή της Βυζαντινής περιτείχισης με νέα στην περίμετρο της χερσονήσου, καθώς και με μια άλλη γύρω από τις δύο κορυφές της (εικόνα 18). Οι ψηλότεροι αμυντικοί πύργοι στις κορυφές των δύο βράχων (Πύργοι Ξηράς και Θάλασσας) και κάθε άλλη προεξοχή που θα μπορούσε να χρησιμεύει σαν στίγμα για το πυροβολικό του εχθρού, γκρεμίστηκε και ανακατασκευάστηκε αναλόγως.

Εικόνα 17. Η Κόντρα Φόσσα (Cotra Fossa) στη σημερινή της κατάσταση. www.corfuhellas.com

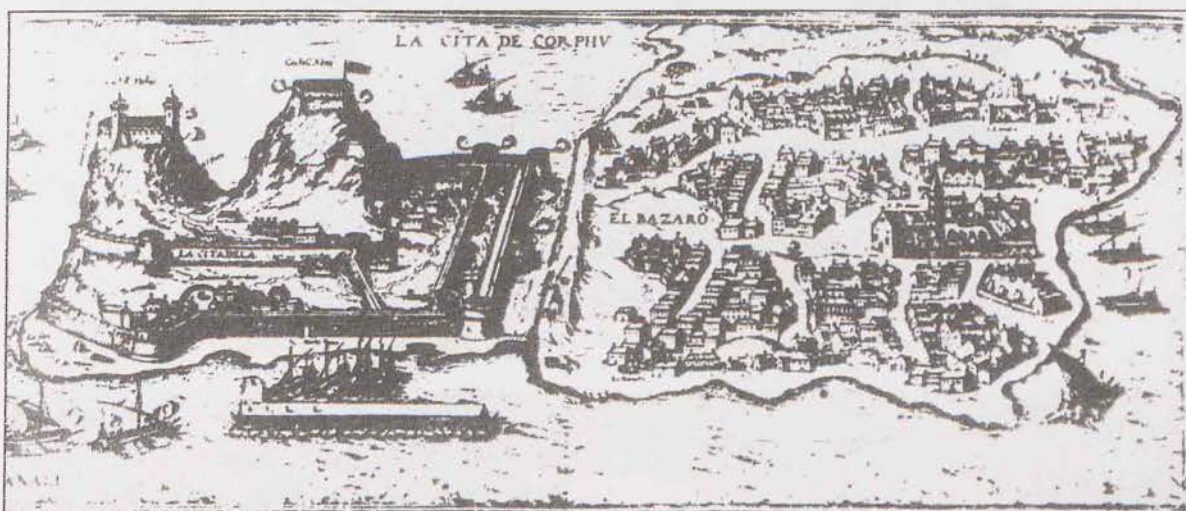

Εικόνα 18. Οι περιτειχίσεις που κατασκεύασαν οι Ενετοί στο Παλιό Φρούριο. www.corfuhellas.com

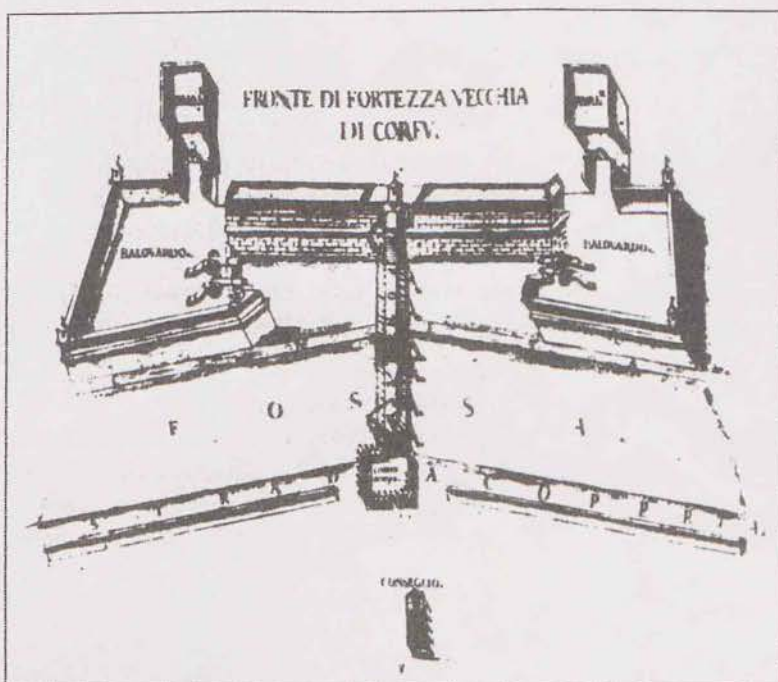
Το 1537 έγινε μια από της πιο καταστροφικές επιδρομές των Τούρκων προς το νησί. Παρότι το αμυντικό σύστημα του Παλαιού Φρουρίου άντεξε, εκδηλώθηκαν παράπονα για το ρόλο του προστάτη που είχε αναλάβει η Βενετία και με τον Τουρκικό κίνδυνο πάντοτε προ των πυλών, την ενίσχυση των οχυρώσεων στη δυτική

πλευρά του Παλαιού Φρουρίου ανέλαβε ο αρχιτέκτονας Michele Sanmicheli, ο οποίος κατασκεύασε το 1557 δύο πενταγωνικούς προμαχώνες, Savorgnan και Martinego, στο σημείο αυτό (εικόνα 20), καθιστώντας αδιαμφισβήτητα την Κέρκυρα αποδέκτη της εφαρμογής των νέων θεωριών της στρατηγικής αρχιτεκτονικής.

Το αίτημα της αποτελεσματικότερης προστασίας επανέρχεται επιτακτικότερο μετά τη δεύτερη Τουρκική πολιορκία το 1571, οπότε ενώ οι κυρίαρχοι παρέμειναν ασφαλείς πίσω από τα τείχη του Παλαιού Φρουρίου, στο ξωπόλι κήκαν σπιτία, εκκλησίες και δημόσια κτίρια και σφαγιάστηκαν οι άμαχοι. (εικόνα 19).

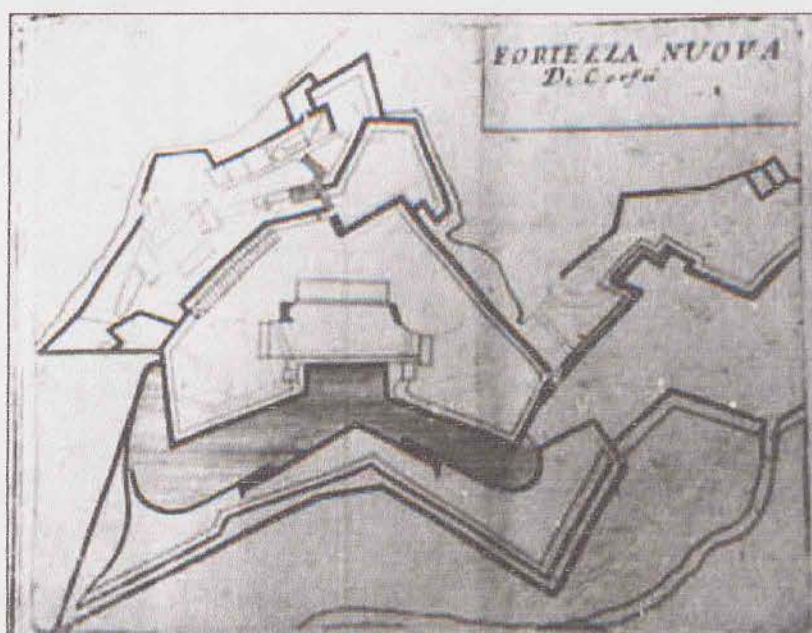

Εικόνα 19. Το Παλιό Φρούριο και το ξωπόλι, 1574. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 39.

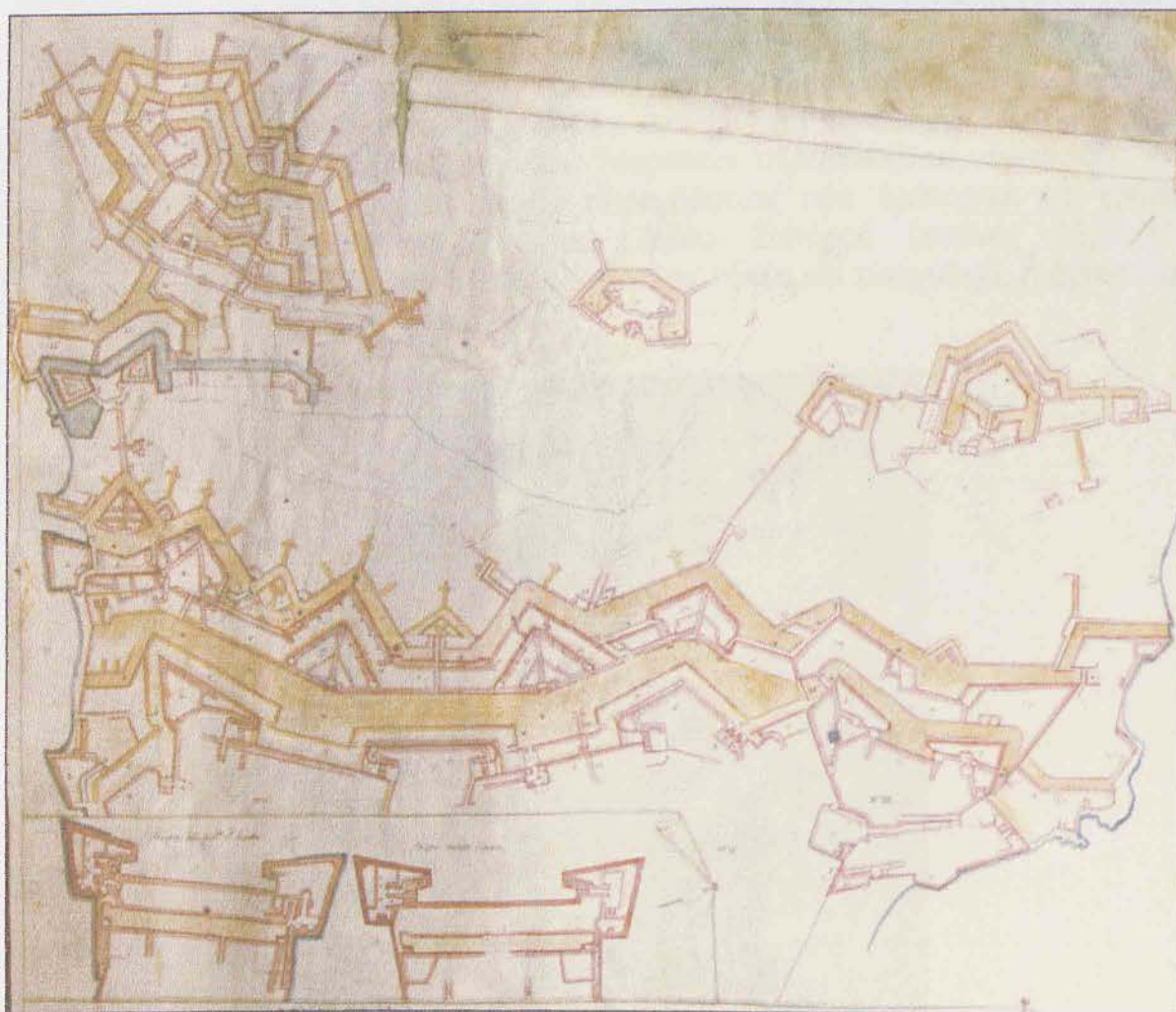

Εικόνα 20. Οι δυο πενταγωνικοί προμαχώνες του Παλαιού Φρουρίου. www.corfuhellas.com

Τότε ήταν που καταστρώθηκε νέο αμυντικό σχέδιο και υλοποιήθηκε κατά το χρονικό διάστημα 1576-1588, βάσει των αρχικών υποδείξεων του Michele Sanmicheli και σχεδιασμό του Ferante Vitelli. Κατασκευάστηκε έτσι το Νέο Φρούριο (εικόνα 21) στο λόφο του Αγίου Μάρκου, διαπλατύνθηκε ο χώρος εμπρός από το Παλιό Φρούριο (Σπιανάδα) και περιτειχίστηκε το ξωπόλι με τείχος που κατέληγε στο Νέο Φρούριο και περιλάμβανε στη δυτική πλευρά του ισχυρότατα αμυντικά συστήματα όπως ο προμαχώνας Σαραντάρη και Ραϊμόνδου, η πλατφόρμα Αγίου Αθανασίου κλπ (εικόνες 22,27), αφού πρώτα γκρεμίστηκαν πολλά κτίσματα που εμπόδιζαν.

Εικόνα 21. Κάτοψη του Νέου Φρουρίου. www.corfuhellas.com

Εικόνα 22. Λεπτομέρεια προμαχώνα Σαραντάρη, πλατφόρμας Αγίου Αθανασίου και οχυρών Γκριμάνι και Κόρνερ. *Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου.*

Νέες οικοδομές κατασκευάστηκαν μέσα στον περιτειχισμένο πλέον χώρο και οργανώθηκαν σύμφωνα με τις πολεοδομικές αντιλήψεις που επικρατούσαν τότε στην ίδρυση και ανάπτυξη πόλεων κυρίως στην Ιταλία (εικόνα 23).

Εικόνα 23. Η Παλαιά Πόλη οικοδομημένη εντός των τειχών, 1672. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 68.

Η αμυντική οχύρωση συμπληρώθηκε κατά τον 17ο αιώνα με σχέδια του μηχανικού F. Verneda και ένα δεύτερο τείχος προστέθηκε εξωτερικά της δυτικής πλευράς του πρώτου, προς το εσωτερικό του νησιού.

Τα έργα όμως δεν τελείωσαν τότε. Το 1716 νέα Τουρκική επίθεση αποκρούεται χάρη στο αποτελεσματικό σχέδιο άμυνας που εφάρμοσε ο διοικητής των Βενετικών δυνάμεων στο νησί κόμης Johann Mattias Von Schulenburg. Μετά τη λήξη της πολιορκίας ο κόμης, στον οποίον στήθηκε άγαλμα⁹ για να θυμίζει την ουσιαστική συμβολή του στην απομάκρυνση των Τουρκικών στρατευμάτων, εγκαινιάζει την τελευταία φάση των οχυρωματικών παρεμβάσεων που κράτησαν 10 χρόνια. Οχυρώθηκαν οι λόφοι Αβράμη και Αγίου Σωτήρος (εικόνες 25,26,27), κατασκευάστηκε μικρό οχυρό στο προάστιο Σαν Ρόκκο και ενισχύθηκε η άμυνα του λιμανιού και του απέναντι νησιού Βίδο.

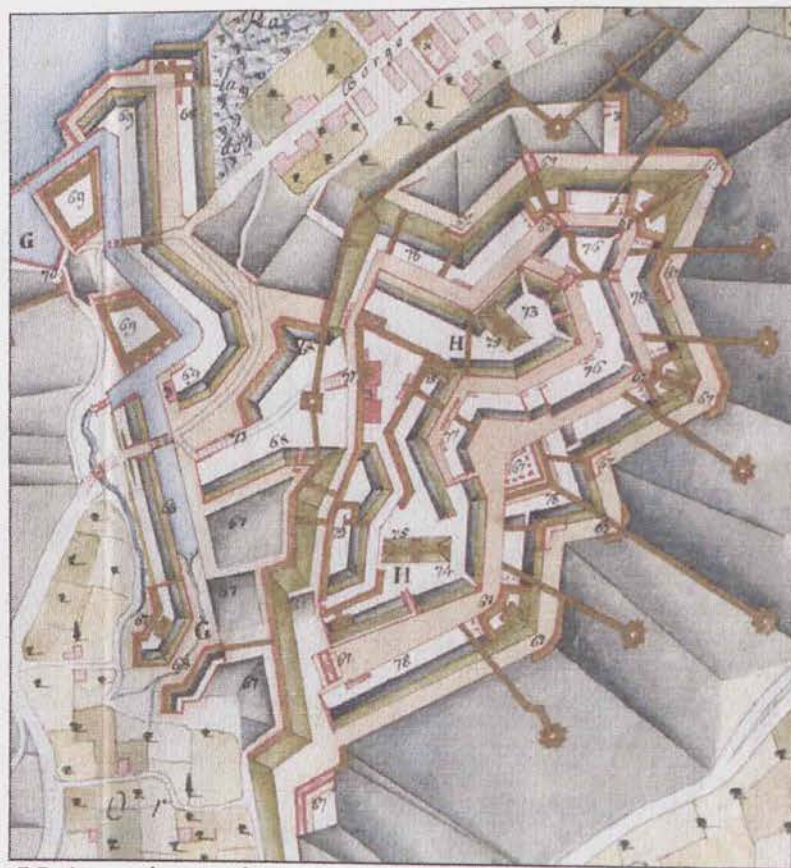

Εικόνα 24. Χάρτης της ευρύτερης περιοχής της πόλης της Κέρκυρας, 1735. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 76.

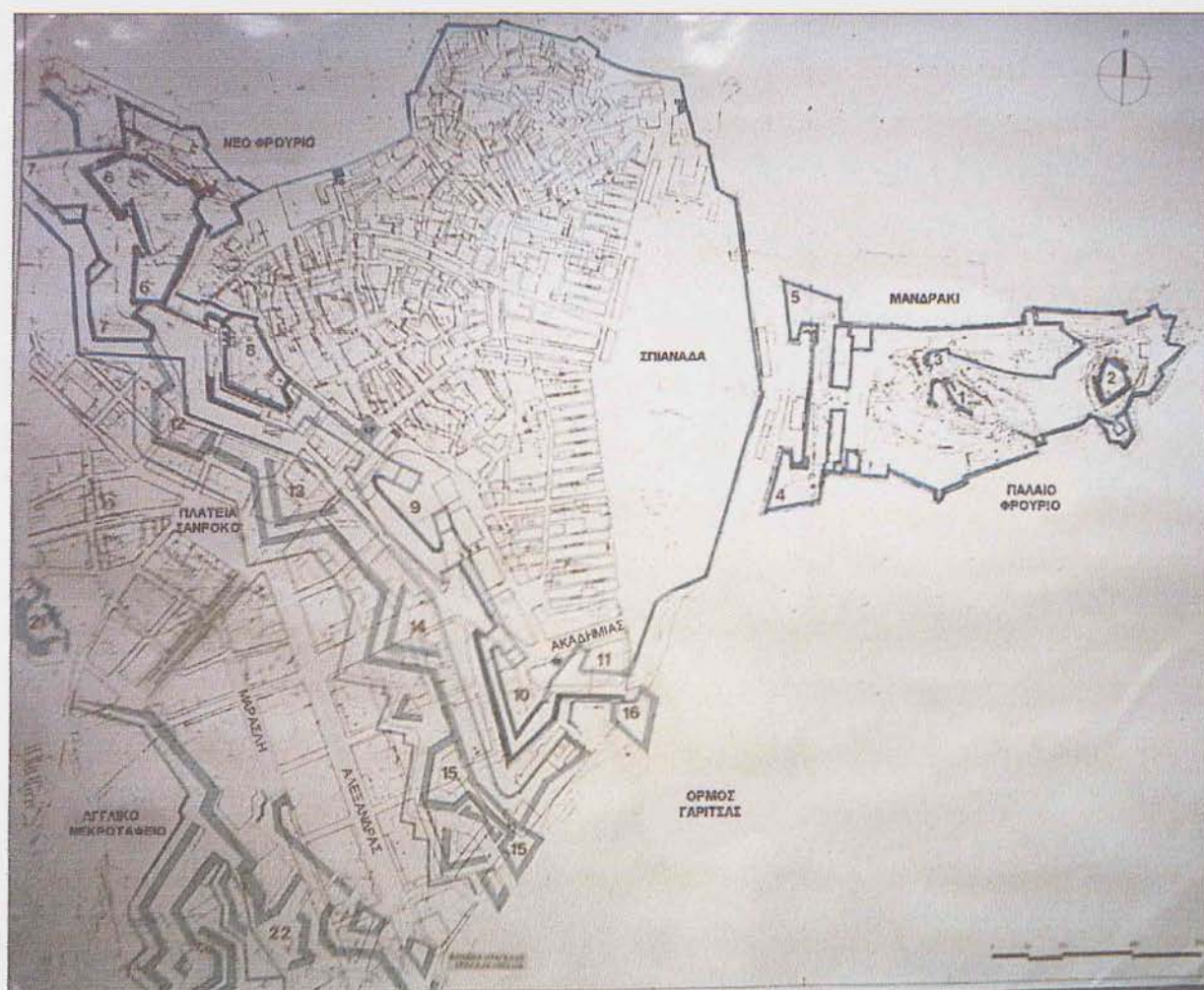
⁹ Το άγαλμα είχε στηθεί αρχικά μέσα στο Παλαιό Φρούριο αλλά μετά μετακινήθηκε σε άγνωστο χρονικό διάστημα μέσα στη Σπιανάδα, παρά την είσοδο του φρουρίου.

Εικόνα 25. Λεπτομέρεια οχύρωσης λόφου Αβράμη. *Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου.*

Εικόνα 26. Λεπτομέρεια οχύρωσης λόφου Σωτήρος. *Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου.*

Εικόνα 27. Ρυμοτομικό σχέδιο της Παλαιάς Πόλης με χαραγμένες πάνω όλες τις υπάρχουσες και μη οχυρώσεις,

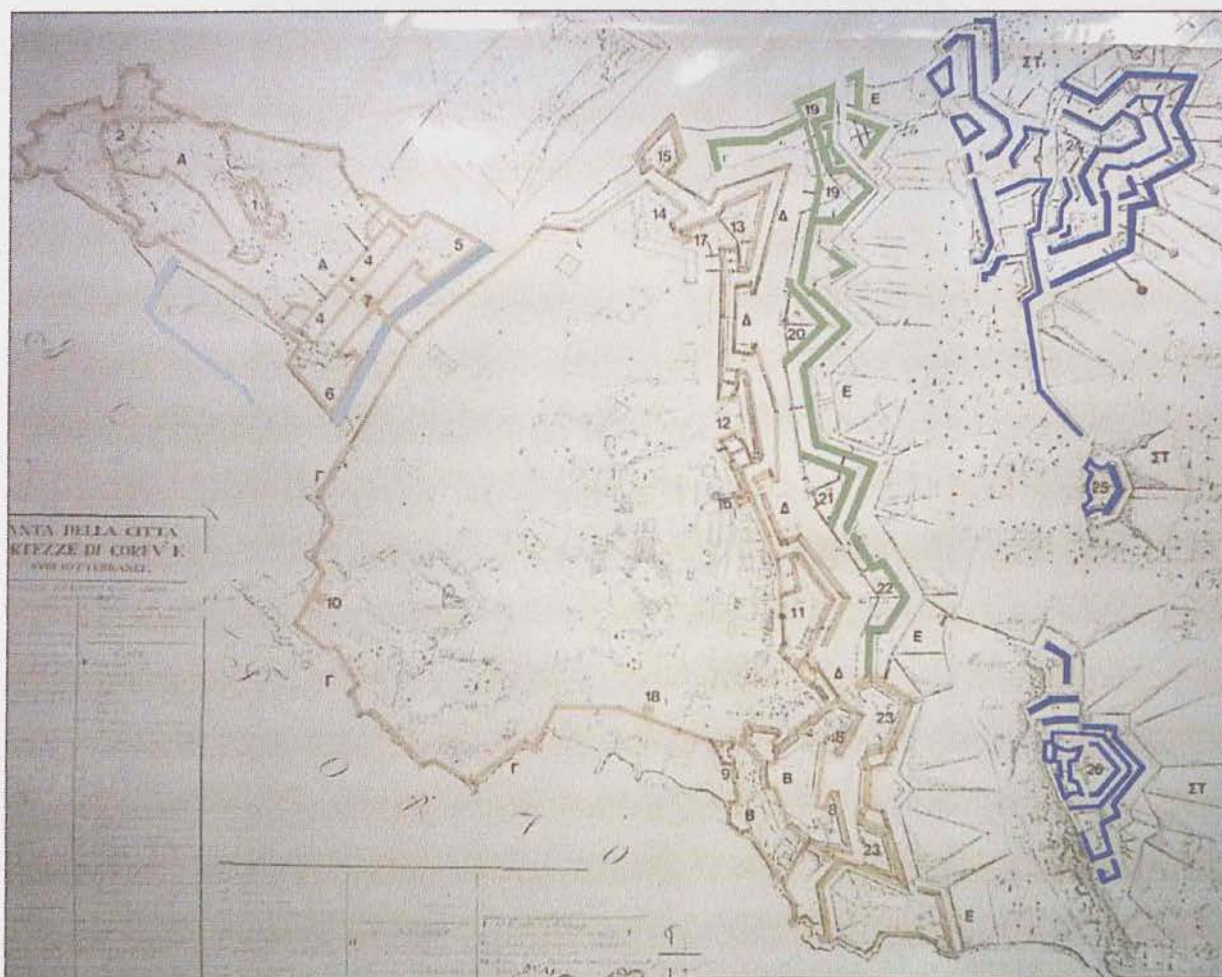
ΥΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ

ΚΑΤΕΣΤΡΑΜΜΕΝΕΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ

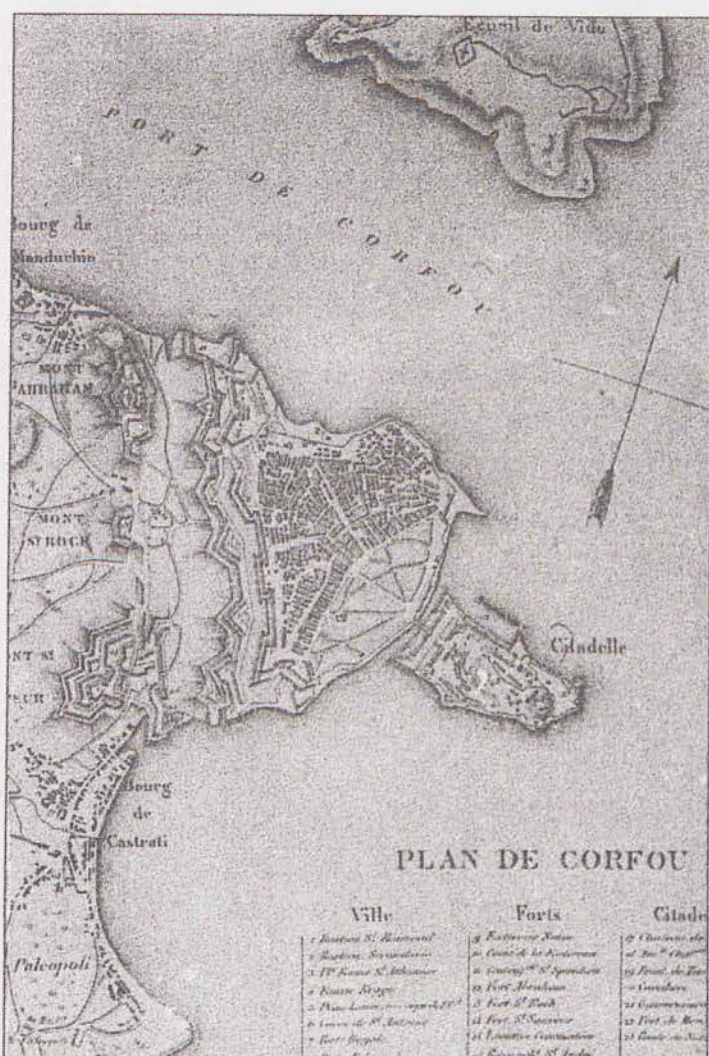
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΧΑΡΤΗ:

1. ΠΥΡΓΟΣ ΞΗΡΑΣ	14. ΚΟΡΝΕΡ (RIVELLINO)
2. ΠΥΡΓΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ	15. ΟΧΥΡΟ ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ
3. ΟΧΥΡΟ ΚΑΜΠΙΑΝΑ	16. ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΒΑΛΙΕΡ
4. ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΣΑΒΟΡΓΙΑΝΟΥ	17. ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΥΛΗ
5. ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΥ	18. ΠΥΛΗ ΡΑΪΜΟΝΔΟΥ
6. ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΕΠΤΑ ΑΝΕΜΩΝ	19. ΠΥΛΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
7. ΟΧΥΡΟ "ΣΚΑΡΙΠΩΝΑΣ"	20. ΠΥΛΗ ΣΠΗΛΙΑΣ
8. ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΣΑΡΑΝΤΑΡΗ
(ΤΡΙΩΝ ΠΗΓΑΔΙΩΝ)	21. ΟΧΥΡΟ ΑΓΙΟΥ ΡΟΚΚΟΥ
9. ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	22. ΟΧΥΡΟ ΑΓΙΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
10. ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΡΑΪΜΟΝΔΟΥ	
11. ΗΜΙΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΡΑΪΜΟΝΔΟΥ	
12. ΟΧΥΡΟ ΓΚΡΙΜΑΝΙ (MEZZALUNA)	
13. ΟΧΥΡΟ ΓΚΡΙΜΑΝΙ (RIVELLINO)	

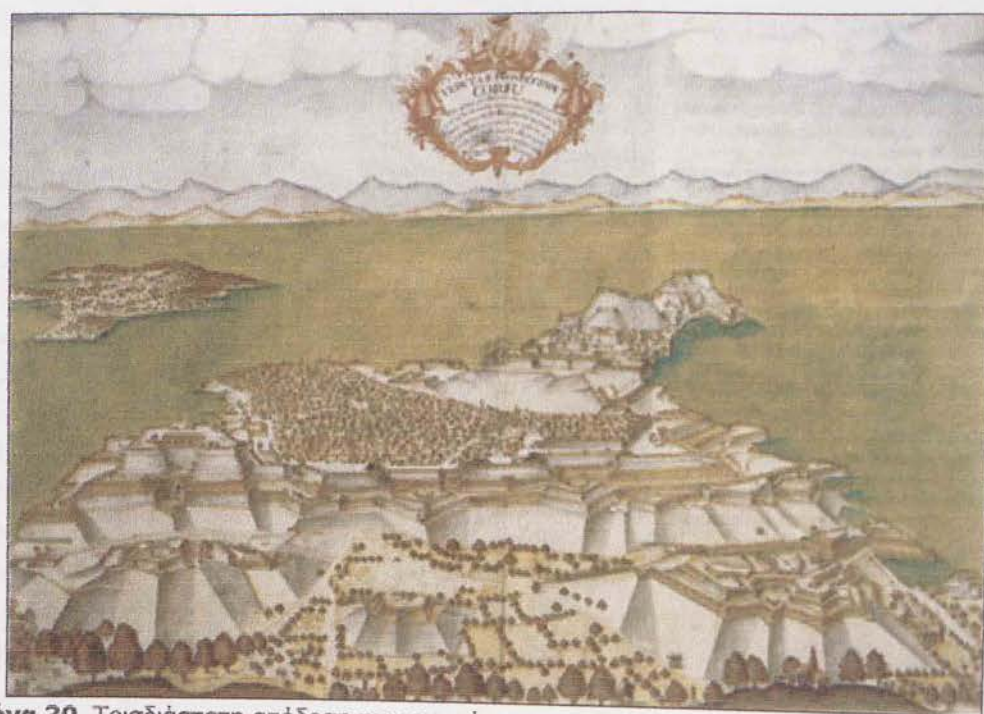

Εικόνα 28. Χάρτης της Παλαιάς Πόλης με χαραγμένες επάνω όλες τις οχυρώσεις που έγιναν κατά καιρούς από τους Ενετούς.

- ΕΝΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΑΛΑΙΟ ΦΡΟΥΡΙΟ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 15^ο ΑΙΩΝΑ
- ΕΝΕΤΙΚΕΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 16^{ου} ΑΙΩΝΑ
- ΕΝΕΤΙΚΕΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ 17^{ου} ΑΙΩΝΑ
- ΕΝΕΤΙΚΕΣ ΟΧΥΡΩΣΕΙΣ ΤΟΥ 18^{ου} ΑΙΩΝΑ

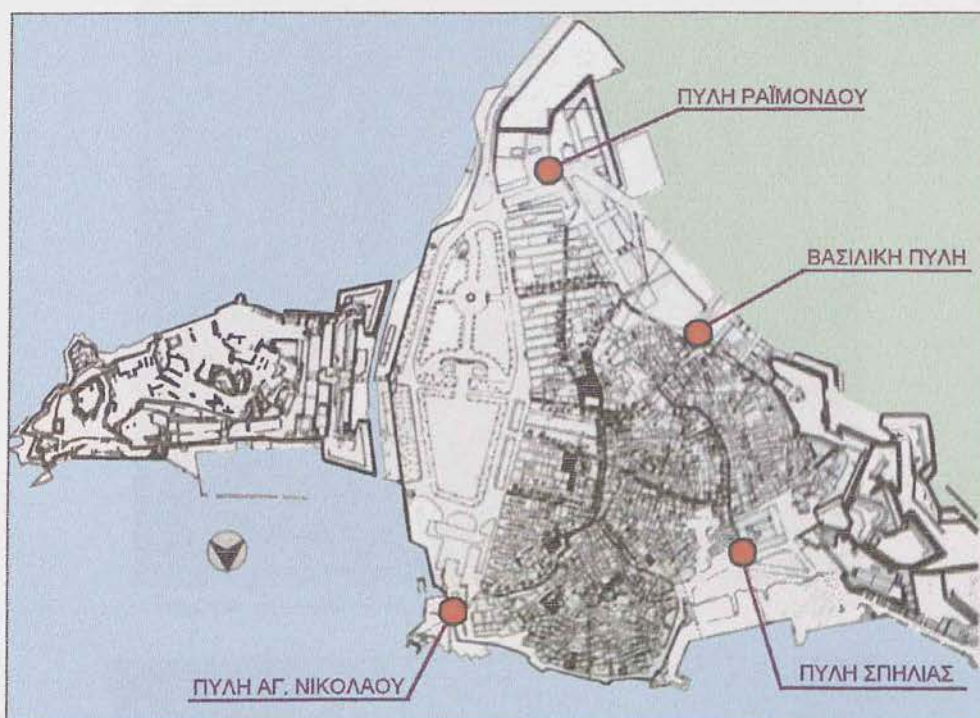

Εικόνα 29. Χάρτης της πόλης και το νησάκι Βίδος με τις τελικές οχυρώσεις, 1823. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 77.

Εικόνα 30. Τρισδιάστατη απόδοση των οχυρώσεων της Παλαιάς Πόλης στη τελική τους μορφή.
www.corfuhellas.com

Τέσσερις πύλες επέτρεπαν την επικοινωνία της πόλης με την θάλασσα και τα προάστια, εκ των οποίων οι δυο υπάρχουν ακόμη και σήμερα (εικόνα 31). Η Πύλη της Σπηλιάς στο ανατολικό άκρο του Νέου Φρουρίου και η Πύλη του Αγίου Νικολάου στο βόρειο άκρο της Σπιανάδας, επικοινωνούσαν με την θάλασσα. Η Βασιλική πύλη στη Δύση (PORTA REALA), τοποθετημένη στο μέσο του τείχους που συνέδεε την πλατφόρμα Αγίου Αθανασίου με τον προμαχώνα Σαραντάρη, άνοιγε τον δρόμο για το προάστιο Σαρόκκο και το υπόλοιπο νησί, ενώ η Πύλη Ραϊμόνδου στο άκρο του ομώνυμου προμαχώνα οδηγούσε προς το προάστιο της Γαρίτσας.

Εικόνα 31. Οι τέσσερις πύλες των τειχών της Παλαιάς Πόλης.

Η Πύλη της Σπηλιάς, βρίσκεται σχεδόν στο τέρμα του θαλάσσιου τείχους «Μουράγια»¹⁰ κοντά στο Νέο Φρούριο, απέναντι από το σημερινό παλιό λιμάνι και δίπλα στο κατάστημα της Αγροτικής Τράπεζας. Από αυτήν γινόταν όλη η διακίνηση των εμπορευμάτων που έφερναν και έπαιρναν τα Βενετσιάνικα πλοία. Η πύλη αποτελούσε μέρος του ομώνυμου στρατώνα που εξυπηρετούσε την φύλαξη του Νέου Φρουρίου καθώς και του λιμανιού. Σήμερα δεν δίνει την εντύπωση που έδινε άλλοτε, αλλά μοιάζει ως μια απλή είσοδος όπου πάνω από αυτήν βρίσκονται άλλοι τρεις όροφοι και μια σοφίτα με αέτωμα. Η πύλη είναι γνωστή και ως «βόλτο Μπονάτη»¹¹.

Πρόκειται για ένα μεγάλο πέρασμα μήκους σχεδόν 13 μέτρων με δυο ανοίγματα σε κάθε πλευρά. Οι δυο εισοδοί (ανοίγματα) της πύλης σε κάθε πλευρά δεν είναι ίδιες και βρίσκονται προς την θάλασσα (Βορεινή πλευρά). Η μια είσοδος είναι τοξωτή με άνοιγμα 2,50 μέτρα και ύψος 3,80 μέτρα ενώ η δεύτερη είναι μικρότερη και έχει τετραγωνική μορφή διαστάσεων 1,50 x 2,20 μέτρα. Οι άλλες δυο εισοδοί, στο εσωτερικό μέρος, έχουν διαστάσεις 2,75 x 4,40 η τοξωτή ενώ η ορθογωνική 1,55 x 2,40 μέτρα, χωρίζονται μεταξύ τους στο εσωτερικό από ένα τεράστιο πεσσό που προχωρεί ως την μέση της κάτοψης, δημιουργώντας δυο διαδρόμους. Οι διάδρομοι αυτοί, καλύπτονται ως ένα διάστημα από ημικυλινδρικό θόλο, ενώ πίσω και πάνω από

¹⁰ Το τείχος σήμερα δεν διακρίνεται εύκολα καθώς έχει υποστεί πολλές αλλοιώσεις και καταστροφές ειδικά κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

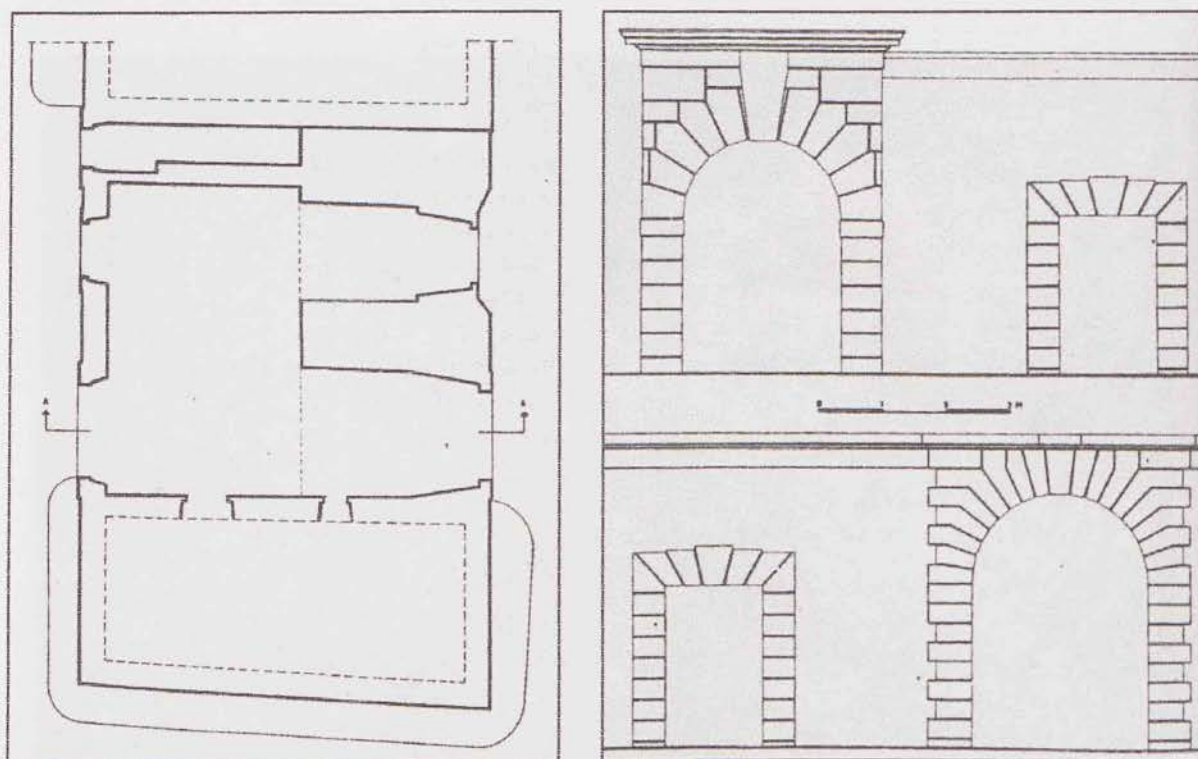
¹¹ Όπως μας ανέφεραν οι ένοικοι της περιοχής.

Εικόνα 32. Η προς τη θάλασσα όψη της Πύλης της Σηλιάς.

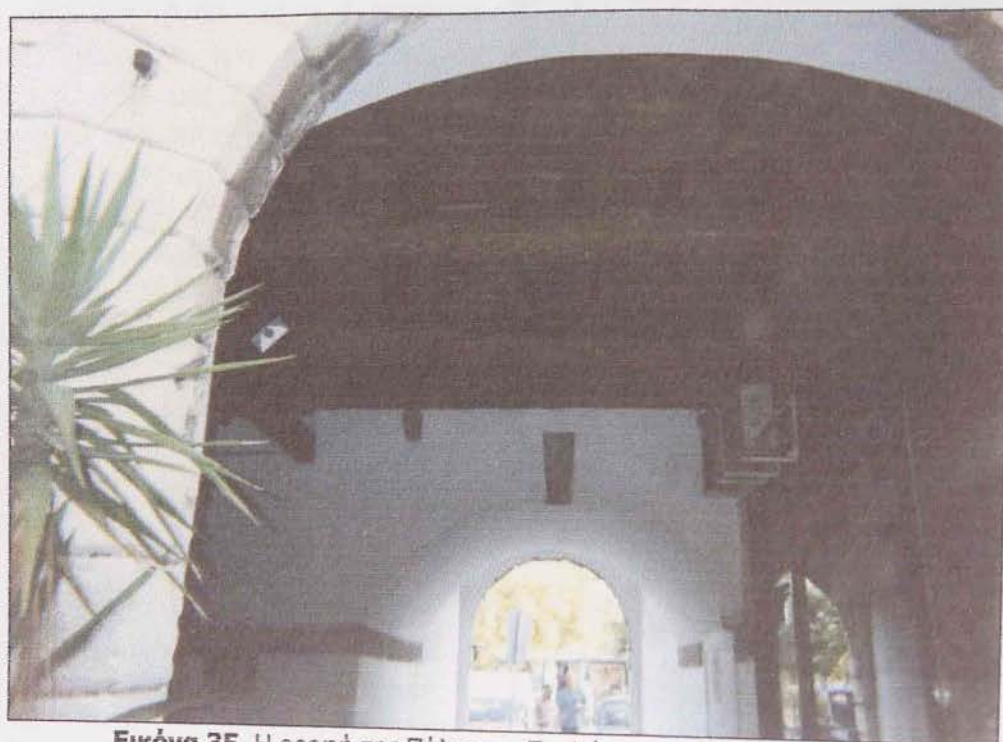

Εικόνα 33. Η νότια άποψη του κτιρίου της Πύλης της Σηλιάς. Διακρίνεται η σοφίτα με το αέτωμα στη κορυφή του.

Εικόνα 34. Κάτοψη της Πύλης της Σπηλιάς αριστερά και όψεις της δεξιά: προς λιμάνι (άνω), προς πόλη (κάτω). Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας"σελ. 57.

την θέση των εξόδων δημιουργείται μια κολουροκωνική κάλυψη λίγο ψηλότερη από την ημικυλινδρική. Το υπόλοιπο τμήμα της κάτοψης είναι ένας ενιαίος ορθογωνικός χώρος με οριζόντια οροφή που στηρίζεται σε ξύλινα δοκάρια. Στις όψεις της πύλης εμφανίζεται ένα μεγάλο τοξωτό άνοιγμα και ένα μικρότερο ορθογωνικό απλά διαμορφωμένο, οι λίθοι των οποίων παίρνουν ριπιδωτή μορφή. Στην προς την πόλη κλειδα του τοξωτού ανοίγματος, υπάρχει ένας ανάγλυφος θυρεός. Επίσης μια οριζόντια ταινία που στην εσωτερική όψη βρίσκεται στο ίδιο ύψος με την στέψη του τόξου, ενώ στην εξωτερική λίγο χαμηλότερα, διακοσμεί την αδιάρθρωτη επιφάνεια του τοίχου.

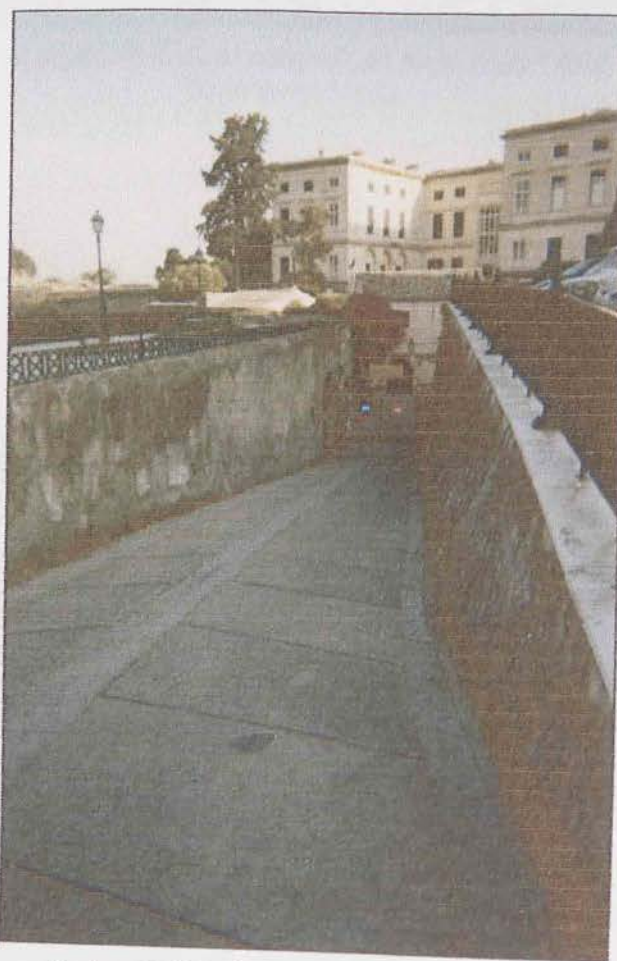

Εικόνα 35. Η οροφή της Πύλης της Σπηλιάς με τα ξύλινα πατώματα.

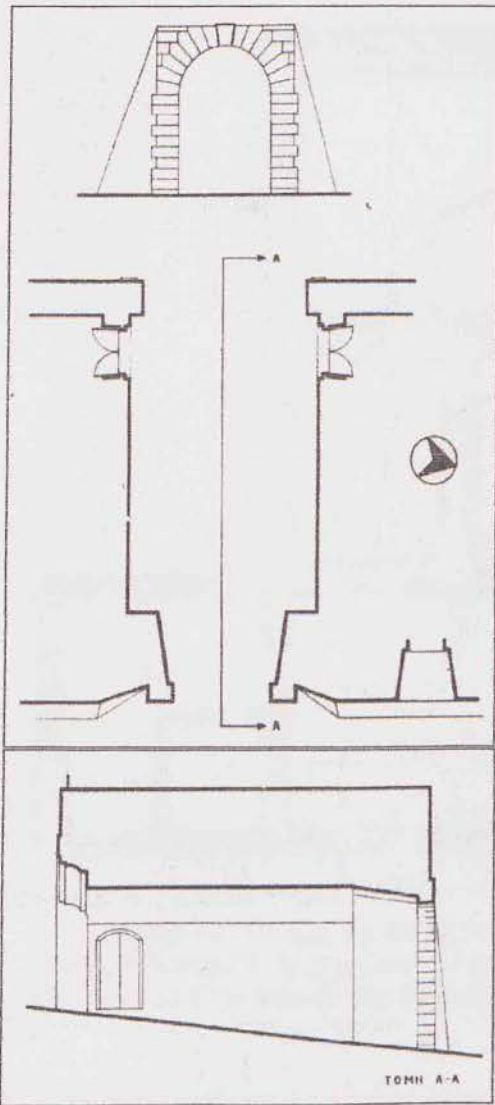
Εικόνα 36. Εσωτερική άποψη της Πύλης της Σπηλιάς.

Η Πύλη του Αγίου Νικολάου, η οποία υφίσταται ως σήμερα, βρίσκεται στο νότιο άκρο της Σπιανάδας, χαμηλά στην ακτή Φαληράκι¹², κρυμμένη κάτω από το επίπεδο του παραθαλάσσιου περιφερειακού δρόμου της πόλης. Ήταν και αυτή ενσωματωμένη σε ένα άλλο κτίριο, το στρατιωτικό νοσοκομείο. Μια πολύ φαρδιά σκάλα που ξεκινούσε από το επίπεδο του δρόμου οδηγούσε εκεί η οποία σήμερα αντικαταστάθηκε με μια ράμπα πλάτους 5,00 μέτρων περίπου για την διέλευση των οχημάτων. Η μορφή της, εντελώς συμμετρική, είναι ένα θολωτό πέρασμα προς την ακτή μήκους 10 μέτρων με ένα τοξωτό άνοιγμα από κάθε πλευρά ύψους 4,30 μέτρων από την πλευρά της στεριάς και 4,00 μέτρων από την πλευρά της θάλασσας, με δυο θολωτούς επιπρόσθετους χώρους δεξιά και αριστερά της. Η κάλυψη της ακολουθεί αυτή της Σπηλιάς με συνδυασμό ημικυλινδρικής και κολουροκωνικής επιφάνειας.

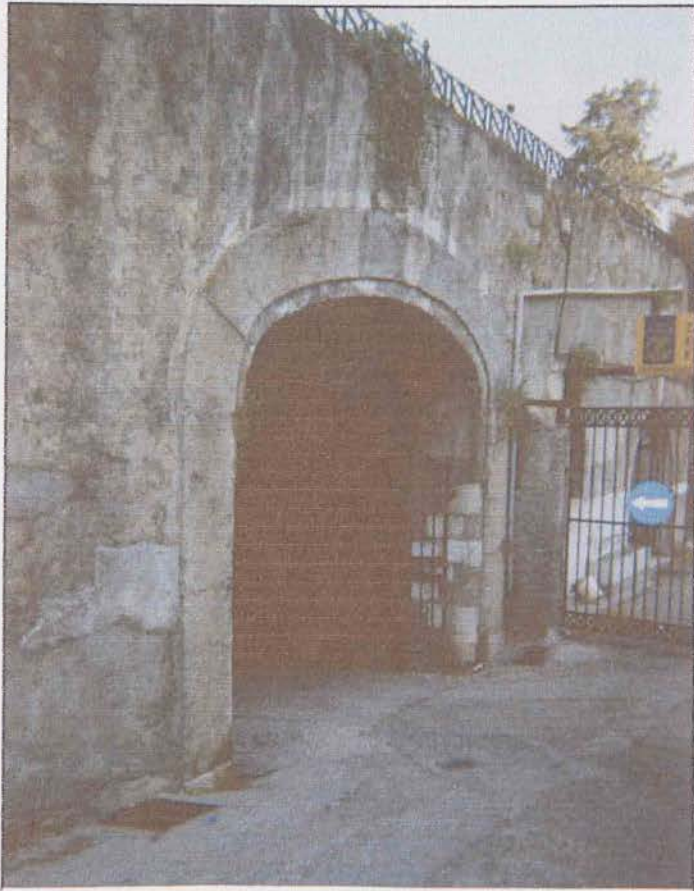

Εικόνα 37. Η ράμπα που οδηγεί χαμηλά στη Πύλη του Αγίου Νικολάου.

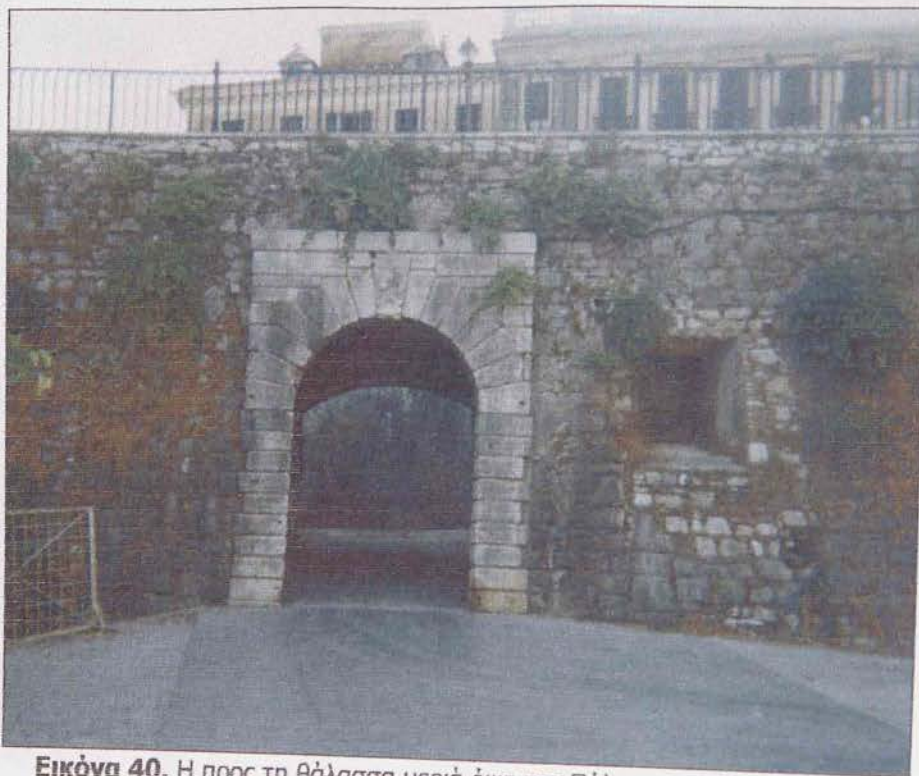
¹² Έτσι είναι γνωστή η μικρή χερσόνησος στην οποία οδηγεί η πύλη του Αγίου Νικολάου.

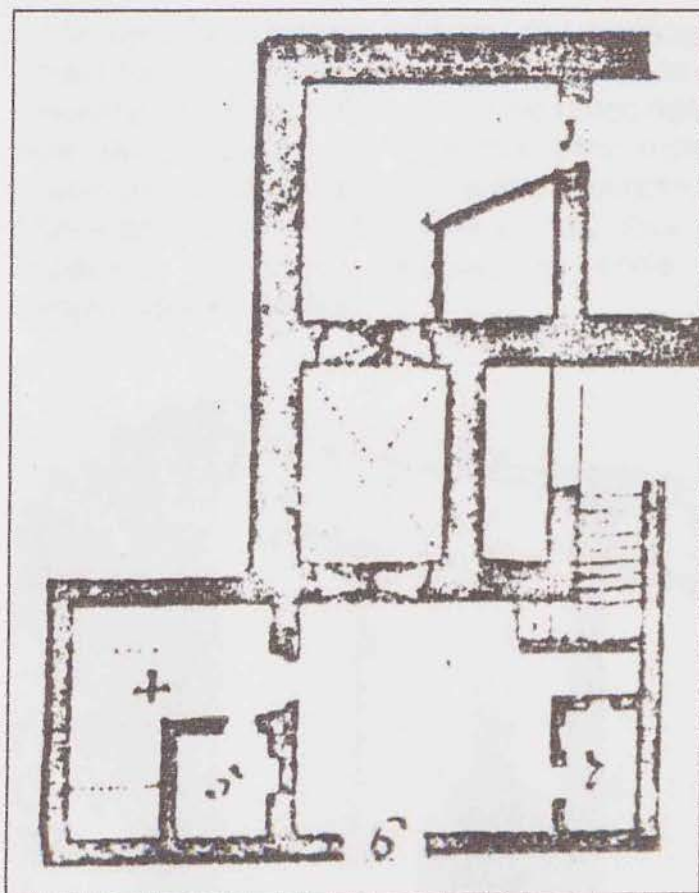
Εικόνα 39. Πρόσοψη, κάτοψη και τομή της Πύλης του Αγίου Νικολάου.

Εικόνα 38. Το προς τη πόλη τοξωτό άνοιγμα της Πύλης του Αγίου Νικολάου.

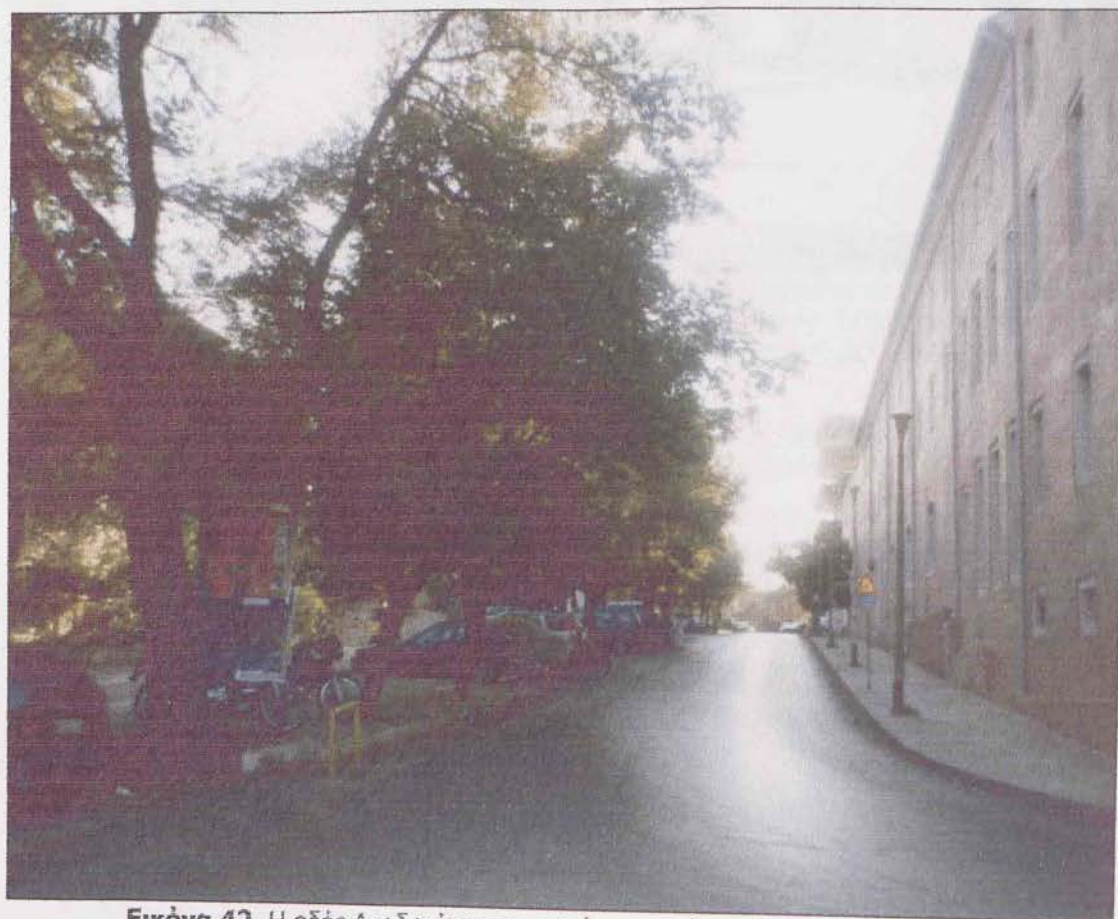

Εικόνα 40. Η προς τη θάλασσα μεριά όψη της Πύλης του Αγίου Νικολάου.

Η Πύλη Ραϊμόνδου, που δεν σώζεται σήμερα, φτιαγμένη στα 1583-1585, βρισκόταν στη νότια πλευρά της Σπιανάδας, στο άκρο του προμαχώνα Ραϊμόνδου, πίσω από το κτίριο των ομώνυμων στρατώνων. Όπως φαίνεται από την εικόνα 27 η πύλη βρισκόταν πλησίον στην διασταύρωση των οδών Ασπιώτη και Ακαδημίας δίπλα στο κτίριο της Ιόνιας Ακαδημίας. Η πύλη αυτή, κατεδαφίστηκε το 1837 κατά την κατασκευή του παραλιακού δρόμου προς Γαρίτσα ενώ το μόνο στοιχείο της που διασώζεται είναι η κάτωψή της.

Εικόνα 41. Κάτοψη της Πύλης Ραϊμόνδου.
 Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 57.

Εικόνα 42. Η οδός Ακαδημίας στην αρχή της οποίας υπήρχε μέχρι το 1837 η Πύλη.

Για την Βασιλική Πύλη αντίθετα, που κατεδαφίστηκε το 1894 για την διάνοιξη της οδού Γεωργίου Θεοτόκη, έχουμε πολλά στοιχεία από σχέδια, περιγραφές κλπ. Ήταν η ωραιότερη και σημαντικότερη από τις πύλες αφού ήταν η κύρια πύλη εισόδου στην πόλη από την εξοχή και βρισκόταν στην κορτίνα¹³ που συνέδεε τον προμαχώνα Σαραντάρη με την πλατφόρμα Αγίου Αθανασίου. Πληροφορούμαστε¹⁴ ότι η PORTA REALA βρισκόταν στη διασταύρωση των οδών Βουλγάρεως και Βελισαρίου. Σήμερα στεγάζεται κατάστημα ρούχων, το οποίο πριν τέσσερα χρόνια ήταν ο κινηματογράφος Παλλάς.

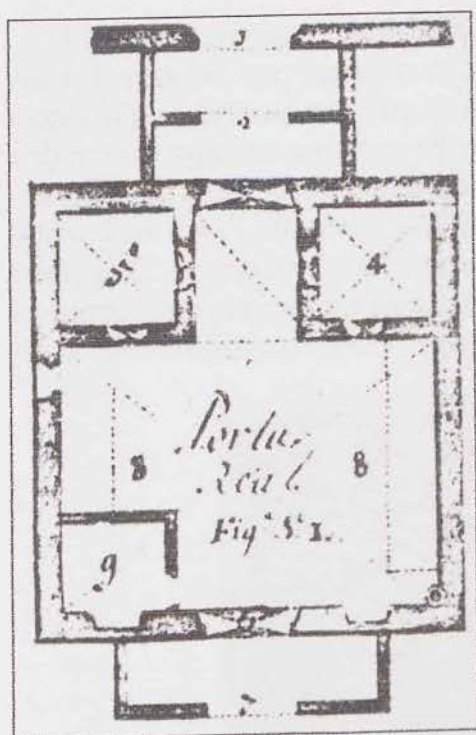
Εικόνα 43. Αποψη της επιβλητικότητας Βασιλικής Πύλης, της σημαντικότερης πύλης που υπήρξε στη Παλαιά Πόλη και συνέδεε τον οικισμό με την εξοχή. *Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 61.*

Η Πόρτα Ρεάλα ήταν προστατευμένη από ένα ημικυκλικού σχήματος οχυρό χτισμένο μπροστά της, που στρατιωτικά ονομαζόταν Ριβελλίνο (RIVELLINO). Ανάμεσα στο Ριβελλίνο και την πύλη υπήρχε μια τάφος πλάτους έξι μέτρων πάνω στην οποία υπήρχε κινητή γέφυρα που σηκωνόταν με αλυσίδες ώστε να καλύπτει εξωτερικά τα μεγάλα πορτόφυλλα της πύλης σαν πρόσθετη προστασία.

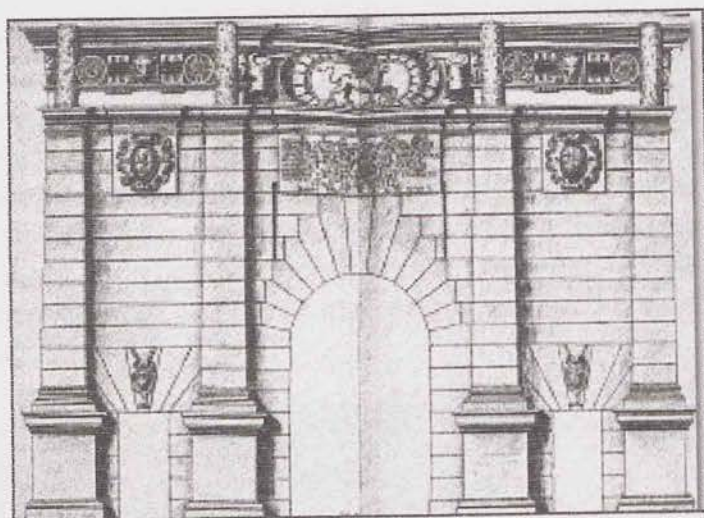
Ο θολωτός χώρος της είχε μήκος περίπου 26 μέτρα και στην πρόσοψή του υπήρχαν δύο μικρές συμμετρικές θολωτές αίθουσες, ίσως φυλάκια, ενώ από φωτογραφίες πιστοποιείται ότι και οι δύο όψεις της ήταν συμμετρικές.

¹³ Το τείχος των οχυρώσεων.

¹⁴ Όπως μας ανέφερε ο πρόεδρος του πολιτιστικού και εξωραϊστικού συλλόγου της Παλαιάς Πόλης «Οι Ταξιάρχες» κ. Κομιανός Γεώργιος.

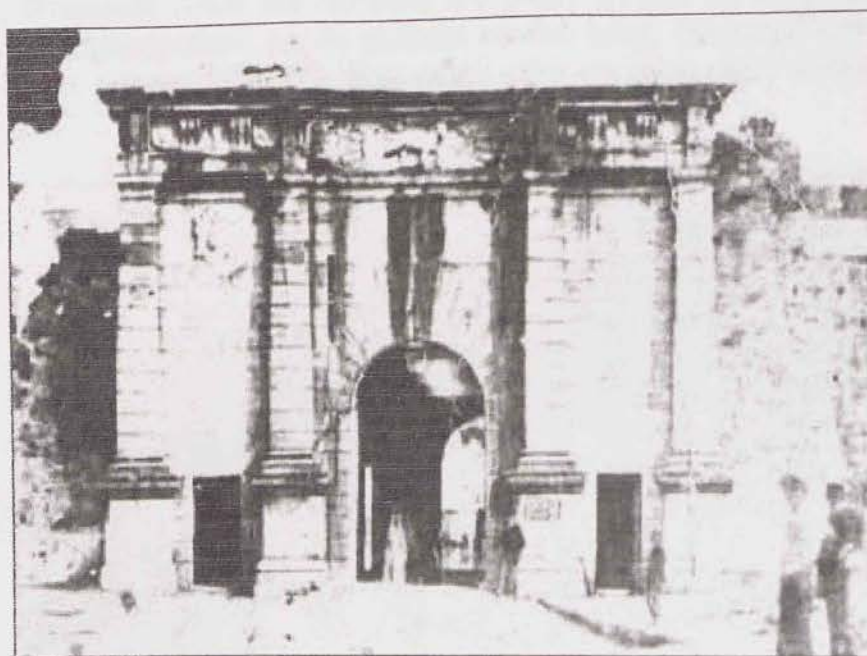
Εικόνα 45. Κάτοψη της Βασιλικής Πύλης. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 61.

Εικόνα 44. Σχεδιαστική αποτύπωση της Βασιλικής Πύλης. www.corfuhellas.com.

Εικόνα 46. Άποψη της Βασιλικής Πύλης. www.corfuhellas.com

Εικόνα 47. Άποψη της Βασιλικής Πύλης. www.corfuhellas.com

Η μεσημβρινή όψη υπερείχε γιατί ήταν ολόκληρη από "κερκυραϊκό λαξευτό λίθο" και η επιφάνειά της χωριζόταν με τέσσερις ογκώδεις πεσσούς σε τρία τμήματα, ένα φαρδύτερο κεντρικό και δύο στενότερα πλαϊνά. Στο κεντρικό τμήμα υπήρχε υψηλό τοξωτό άνοιγμα και στα πλαϊνά τμήματα δύο μικρότερα ανοίγματα (παραθυλίδες). Οι πεσσοί εξωτερικά είχαν όψη παραστάδας πάνω σε βάθρο και κατέληγαν σε επίκρανο Τοσκανικού ρυθμού. Ένας οριζόντιος θριγκός υποχωρούσε στο κεντρικό τμήμα και αναλογικά η στρώση του επιστυλίου και της ζωφόρου υπήρχε μόνο στα πλαϊνά τμήματα. Το κεντρικό τμήμα της κατελάμβανε μια μεγαλοπρεπή σύνθεση με κεντρικό θέμα τον λέοντα του Αγίου Μάρκου.

Εικόνα 48. Άποψη της Βασιλικής Πύλης. www.corfuhellas.com

Ένα οριζόντιο γείσο έστεφε όλη τη σύνθεση ακολουθώντας τη διαμόρφωση των κατωτέρων τμημάτων. Μια μεγάλη μαρμάρινη πλάκα στο κεντρικό τμήμα της σύνθεσης μεταξύ θριγκού και τοξωτού ανοίγματος μνημόνευε τα ονόματα του Γενικού Προβλεπτή και του Αρχιτέκτονα του έργου. Συμμετρικά στα δύο πλαϊνά διαμερίσματα υπήρχαν τέσσερις ακόμη πλάκες με ανάγλυφη διακόσμηση. Δύο στο ύψος της κεντρικής επιγραφής και δύο πάνω ακριβώς από τις παραθυλίδες με οικόσημα που δεν έχουν εξακριβωθεί.

Ενετικός Φτερωτός Λέων και Λατινική επιγραφή υπήρχε και στην πίσω όψη της Πύλης, αλλά σφυρηλατήθηκε και δε σώθηκε κανένα ίχνος. Οικόσημα υπήρχαν επίσης και πάνω από τις παραθυλίδες της πίσω όψης αλλά και αυτά είχαν σφυρηλατηθεί και εξαφανιστηκαν.

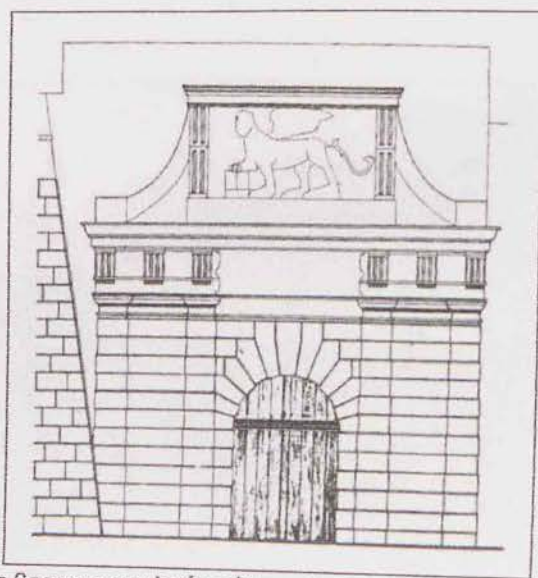

Εικόνα 49. Άποψη της Βασιλικής Πύλης λίγο πριν την κατεδάφιση της. www.corfuhellas.com

Δυο ακόμη χαρακτηριστικές πύλες που διατηρούνται ακόμη και σήμερα βρίσκονται στο Νέο Φρούριο. Η πρώτη, ανοιγμένη απέναντι από την θάλασσα, προφανώς σχεδιάστηκε ως κύρια είσοδος του φρουρίου και χρονολογείται περίπου το 1577 μ.Χ. όταν κτίστηκε και ο προμαχώνας. Είναι σχετικά μικρή είσοδος, αλλά τα διακοσμητικά συνθετικά της στοιχεία, της προσδίδουν μεγαλοπρέπεια. Το θύρωμα βρίσκεται στο κέντρο της σύνθεσης αυτής, που οργανώνεται με τέσσερις δωρικούς ημικίονες, που χωρίζουν την όψη σε δυο στενότερα πλάγια τμήματα και ένα φαρδύτερο στη μέση και οι οποίοι συνεχίζουν αντίστοιχη διάρθρωση του μεταξύ τους τοίχου. Εμφανίζονται έτσι οριζόντιες ζώνες, οι οποίες βρίσκονται σε δυο επίπεδα ώστε να ξεχωρίζουν μεταξύ τους. Το άνοιγμα πλαισιώνεται με αψιδολίθους, των οποίων οι κορυφές υψώνονται πλησιάζοντας προς την κλείδα. Οι ημικίονες, στηρίζουν ένα χαμηλό επιστύλιο με τρίγλυφα και μετώπες που διακόπτονται στο κέντρο από μια επιγραφή. Η όλη κατασκευή στέφεται με οριζόντιο γείσο που πάνω του στηρίζεται το φτερωτό λιοντάρι.

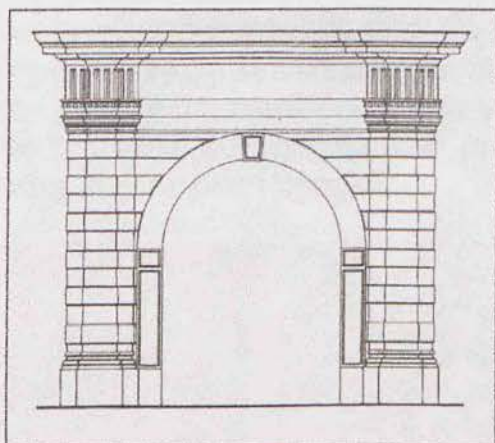

Εικόνα 50. Η βορειοανατολική πύλη του Νέου Φρουρίου.

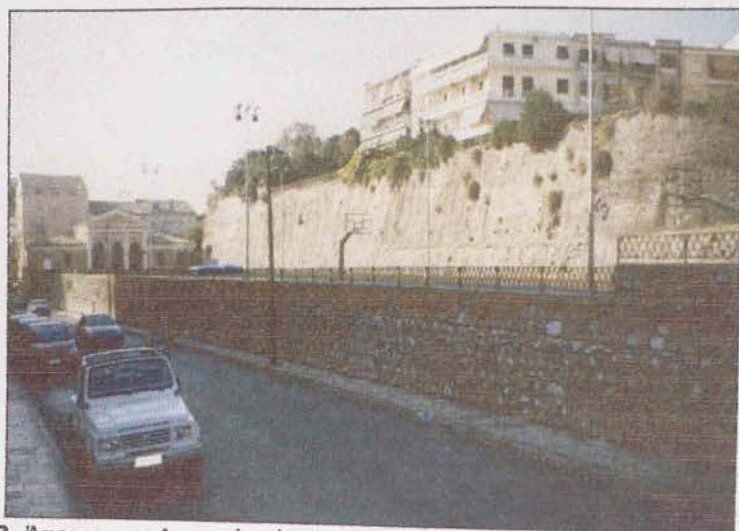
Εικόνα 51. Αποτύπωση της βορειοανατολικής πύλης, Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 63.

Η δεύτερη και νότια προσανατολισμένη πύλη του Νέου Φρουρίου, δεν είναι τόσο μεγαλοπρεπής όσο αυτή του λιμανιού. Είναι όμως κομψή, χρώματος λευκού, με πλάτος ανοίγματος 2,27 μέτρων και ύψος ως την κλείδα 3,05 μέτρων. Δεξιά και αριστερά από το άνοιγμα υπάρχουν 2 παραστάδες σύνθετης μορφής στον άξονα των οποίων προστίθεται ένας διακοσμητικός ημικίονας τοσκανικού ρυθμού, του οποίου η διαμόρφωση κατά ζώνες συνεχίζεται και στο υπόλοιπο τμήμα της παραστάδας και προχωρεί πέρα από αυτό στο πλαίσιο του τοξωτού θυρώματος. Το πλαίσιο αυτό, τονίζεται στα σημεία των γενέσεων της αψίδας και στην κλείδα. Πάνω από τις παραστάδες υπάρχει ένα είδος θριγκού και από κει και πάνω από το θυρώμα, συνεχίζεται με δυο απλές ταινίες. Το επιστύλιο είναι χωρισμένο σε δυο ζώνες από τις οποίες η επάνω προεξέχει περιλαμβάνοντας τη σειρά των σταγόνων που έχουν εκφυλισθεί σε μισούς κώνους. Η όλη κατασκευή, στέφεται με οριζόντιο γείσο το οποίο ακολουθεί τις εξοχές των παραστάδων.

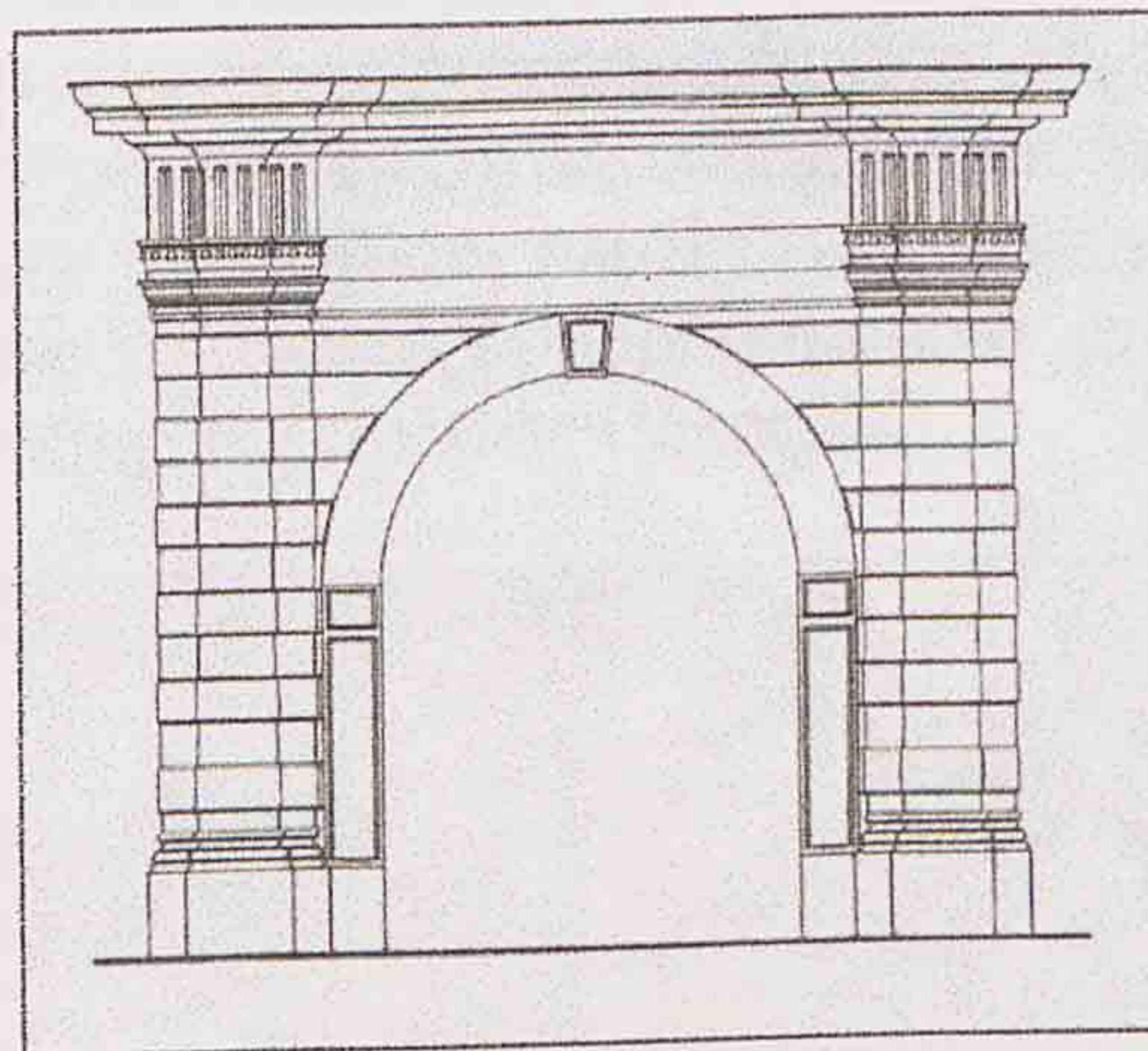
Εικόνα 52. Αποτύπωση της νότιας πύλης του Νέου Φρουρίου. *Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 63.*

Οι νέες οχυρώσεις έκαναν την πόλη κάστρο απόρθητο. Το μόνο αδύνατο σημείο ήταν η έλλειψη τρεχούμενου νερού, κάτι που ίσως και να απέβαινε μοιραίο σε περίπτωση μακροχρόνιας πολιορκίας. Στο Παλιό Φρούριο δεν σώζονται κάποια σημάδια από την μεσαιωνική πόλη και αυτό γιατί αργότερα χρειάστηκε να ισοπεδωθούν όλες οι μεσαιωνικές αντίληψης οχυρώσεις. Μόνο στον Πύργο της Θάλασσας (Castel da Mare) υπάρχουν κάποια υπολείμματα της θεμελίωσης που έχουν βυζαντινή προέλευση όπως η βάση ενός τετραγωνικού πύργου την δυτική πλευρά του βράχου.

Εικόνα 53. Άποψη του Δυτικού τείχους της Παλαιάς Πόλης στη περιοχή Γυμναστήριο.

Η δεύτερη και νότια προσανατολισμένη πύλη του Νέου Φρουρίου, δεν είναι τόσο μεγαλοπρεπής όσο αυτή του λιμανιού. Είναι όμως κομψή, χρώματος λευκού, με πλάτος ανοίγματος 2,27 μέτρων και ύψος ως την κλείδα 3,05 μέτρων. Δεξιά και αριστερά από το άνοιγμα υπάρχουν 2 παραστάδες σύνθετης μορφής στον άξονα των οποίων προστίθεται ένας διακοσμητικός ημικίονας τοσκανικού ρυθμού, του οποίου η διαμόρφωση κατά ζώνες συνεχίζεται και στο υπόλοιπο τμήμα της παραστάδας και προχωρεί πέρα από αυτό στο πλαίσιο του τοξωτού θυρώματος. Το πλαίσιο αυτό, τονίζεται στα σημεία των γενέσεων της αψίδας και στην κλείδα. Πάνω από τις παραστάδες υπάρχει ένα είδος θριγκού και από κει και πάνω από το θύρωμα, συνεχίζεται με δυο απλές ταινίες. Το επιστύλιο είναι χωρισμένο σε δυο ζώνες από τις οποίες η επάνω προεξέχει περιλαμβάνοντας τη σειρά των σταγόνων που έχουν εκφυλισθεί σε μισούς κώνους. Η όλη κατασκευή, στέφεται με οριζόντιο γείσο το οποίο ακολουθεί τις εξοχές των παραστάδων.

Εικόνα 52. Αποτύπωση της νότιας πύλης του Νέου Φρουρίου. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 63.

Οι νέες οχυρώσεις έκαναν την πόλη κάστρο απόρθητο. Το μόνο αδύνατο σημείο ήταν η έλλειψη τρεχούμενου νερού, κάτι που ίσως και να απέβαινε μοιραίο σε περίπτωση μακροχρόνιας πολιορκίας. Στο Παλαιό Φρούριο δεν σώζονται κάποια σημάδια από την μεσαιωνική πόλη και αυτό γιατί αργότερα χρειάστηκε να ισοπεδωθούν όλες οι μεσαιωνικές αντίληψης οχυρώσεις. Μόνο στον Πύργο της Θάλασσας (Castel da Mare) υπάρχουν κάποια υπολείμματα της θεμελίωσης που έχουν βυζαντινή προέλευση όπως η βάση ενός τετραγωνικού πύργου την δυτική πλευρά του βράχου.

Εικόνα 53. Αποψη του Δυτικού τείχους της Παλαιάς Πόλης στη περιοχή Γυμναστήριο.

Οι οχυρώσεις της πόλης αποτυπώθηκαν σε λεπτομερείς χάρτες, ναυτικούς, στρατιωτικούς κλπ που σκοπό είχαν όχι μόνο την αποτύπωση-πληροφόρηση, αλλά και την αποθάρρυνση επίδοξων κατακτητών.

Γενικά, τα αμυντικά έργα της πόλης, παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον σαν δείγματα της εποχής τους, ειδικά αυτά που κατασκευάστηκαν κατά την Ενετοκρατία καθώς αποτελούν ένα από τα καλύτερα και τελειότερα συγκροτήματα τα οποία θεωρούνται ακόμη και σήμερα έργα τέχνης και αντικείμενα μελέτης.

2.1.3. Η Πόλη Κατά Την Ενετοκρατία.

Η τελική μορφή της Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας, συναρτήθηκε σε μεγάλο ποσοστό με τα αμυντικά της έργα όπως επανειλημμένα έχουμε αναφέρει, αφού υποχρεώθηκε βασικά να αναπτυχθεί μέσα στο στενό κλοιό των τειχών της και των φυσικών της ορίων που την περιορίσανε σε μια έκταση 295 στρεμμάτων. Η ανάπτυξη της οχυρωμένης χερσονήσου, περιορίστηκε ακόμη περισσότερο από την πλατεία της Σπιανάδας (εικόνα 54), την μεγαλύτερη πλατεία που υπάρχει στην Ελλάδα αλλά και στα Βαλκάνια μπροστά από το Παλαιό Φρούριο, η οποία έχει μέγεθος περίπου ίσο με το 1/3 της συνολικής έκτασης της Παλαιάς Πόλης.

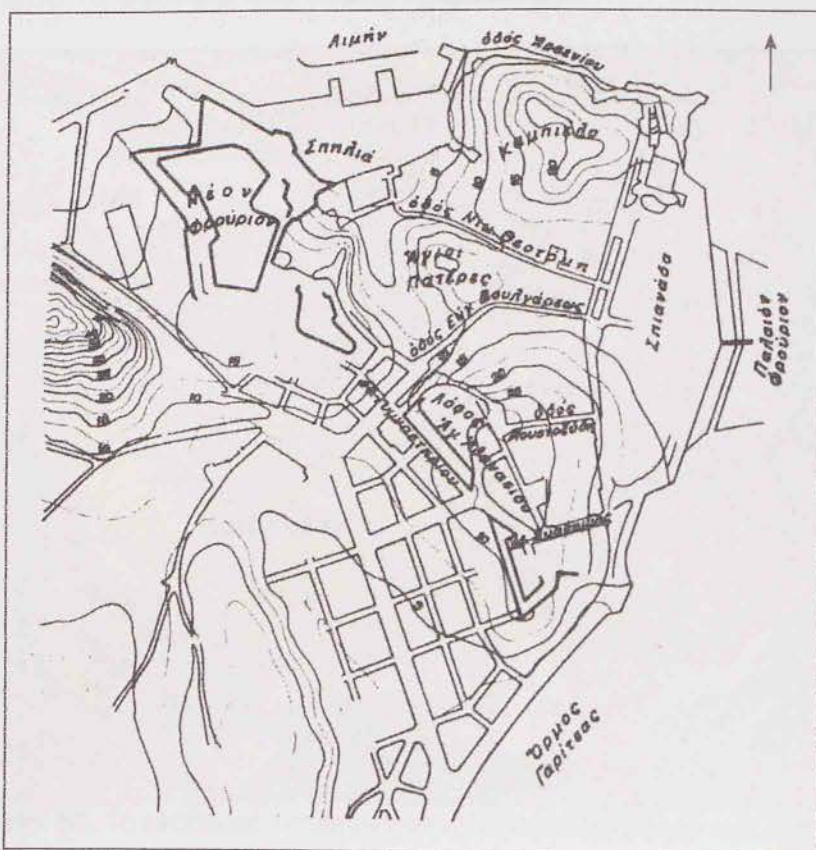
Εικόνα 54. Η ανεπτυγμένη εντός των τειχών Παλαιά Πόλη περιορισμένη από την πλατεία της Σπιανάδας. *Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου.*

Περιορισμένη από τα φυσικά της όρια βόρεια, νότια και ανατολικά όπου υπήρχε το Παλαιό Φρούριο, η πόλη τότε εκτεινόταν προς το εσωτερικό του νησιού μέχρι τους λόφους Αγίου Μάρκου και Αγίου Αθανασίου που επίσης αποτελούσαν τα φυσικά της

όρια στη Δύση. Την ίδια πορεία ακολουθούσε όπως προαναφέραμε στις οχυρώσεις και το τείχος που περιτείχιζε την πόλη. Τα όρια της ωστόσο ως προς τα παράλια, καθορίζονταν από τις ίδιες τις τοπογραφικές και κλιματολογικές συνθήκες της θέσεως.

Δημιουργήθηκε τελικά μια περιοχή τριγωνικής μορφής, με κορυφή το Νέο Φρούριο (λόφος Αγίου Μάρκου), βάση την προς την θάλασσα πλευρά της πλατείας της Σπιανάδας μήκους 800 μέτρα περίπου και με πλευρές την Δυτική περιτείχιση και την γραμμή της παραλιακής βόρειας περιοχής (Μουράγια) με μήκη 850 και 650 μέτρα περίπου αντίστοιχα.

Χωρίς να παρέμβουν καθόλου στην φυσική διαμόρφωση του εδάφους, οι Βενετσιάνοι εκμεταλλεύθηκαν στο βέλτιστο βαθμό το ανάγλυφο του και έτσι η ανάπτυξη της πόλης εδράστηκε σε αυτό. Ως κυριότερες κυκλοφοριακές αρτηρίες της πόλης διατηρήθηκαν η Νικηφόρου Θεοτόκη και η Ευγενίου Βουλγάρεως, οι οποίες υπήρχαν ήδη πριν από την περιτείχιση, φυσικά διαμορφωμένες ως μονοπάτια (εικόνα 13) ανάμεσα στους τρεις χαρακτηριστικούς λόφους Καμπιέλο, Αγίου Αθανασίου και Αγίων Πατέρων (εικόνα 55). Αποτελούσαν δε την συντομότερη και ομαλότερη κατεύθυνση από το Παλαιό Φρούριο προς την ύπαιθρο και το σημερινό παλιό λιμάνι. Από πληροφορίες των σχεδίων της εποχής φαίνεται ότι η οριοθέτηση των κτιρίων βασίστηκε στο συνδυασμό του υπάρχοντος δικτύου με τις ανάγκες του αμυντικού συστήματος. Έτσι η Ευγενίου Βουλγάρεως ένωσε τη Σπιανάδα (ουσιαστικά το Παλαιό Φρούριο) με την Βασιλική Πύλη ενώ η Νικηφόρου Θεοτόκη τη Σπιανάδα με το Νέο Φρούριο και το παλιό λιμάνι, περνώντας από την Πύλη της Σπηλιάς. Εκτός από τις δυο αυτές βασικές αρτηρίες, αφέθηκαν επίσης η κάθετη προς αυτές Γκιλφόρδου που οδηγούσε στην πύλη του Ραϊμόνδου, και η Μιχαήλ Θεοτόκη, παράλληλη περίπου με την προηγούμενη, που έφτανε στην Πύλη Αγίου Νικολάου στο τείχος Μουράγια¹⁵.

Εικόνα 55. Τοπογραφικός χάρτης της πόλης με τους τρεις λόφους. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 109.

¹⁵ Βλέπε ενότητα "Η κυκλοφοριακή κατάσταση".

Οι δευτερεύοντες δρόμοι με τα στενά καντούνια δημιουργήθηκαν ελεύθερα ανάμεσα στις κύριες αυτές αρτηρίες της Παλαιάς Πόλης σχηματίζοντας ένα πολύπλοκο δίκτυο που δίνει την εντύπωση λαβύρινθου. Ωστόσο, το δίκτυο διακοπτόταν κάθε τόσο από τις μικρές πλατείες¹⁶ που επίσης δεν είχαν προσχεδιαστεί αλλά αποτελούσαν απαραίτητους ελεύθερους χώρους για την πυκνοκατοικημένη πόλη.

Χαρακτηριστικό επίσης αποτελεί το γεγονός ότι σε όλο το εύρος των ορίων της τότε Πόλης είχαν αφεθεί μόνο δυο μεγάλοι ανοιχτοί χώροι οι οποίοι είναι η ξακουστή πλατεία της Σπιανάδας και η πλατεία Σπηλιάς που βρίσκεται μπροστά από την Πύλη της Σπηλιάς, γεγονός που εναπόκειται σε αμυντικούς βέβαια λόγους καθώς τους έδινε πεδίο βολής μπροστά από τα πιο ζωτικής σημασίας σημεία της πόλης¹⁷.

Έτσι η ανοικοδόμηση της Ενετικής πόλης, χωρίς την ύπαρξη προμελέτης για το σύνολό της, άρχισε από το Παλαιό Φρούριο και κινήθηκε Δυτικά με ζώνες καλαισθητες με ομοιομορφία και συμμετρία στην αρχή που έπειτα ακολουθήθηκε από άτακτη τοποθέτηση με αποτέλεσμα την δημιουργία ακανόνιστων οικοδομικών τετραγώνων και ως εκ τούτου πολλούς ανώμαλους ανοιχτούς χώρους. Σχηματίστηκε τελικά μια πυκνή μάζα σπιτιών στα άκρα της οποίας δεσπόζουν τα δυο ενετικά φρούρια με ποικίλα αρχιτεκτονικά στοιχεία και με ένα ρυμοτομικό σχέδιο ανομοιομορφο και πολλές φορές κυματοειδούς μορφής στο μεγαλύτερο μέρος της.

Από τις πηγές φαίνεται ότι οι πλησιέστερες ζώνες κτιρίων στο πρόσωπο της Σπιανάδας, δεν ήταν καθόλου τυχαίες παρά είχαν προσχεδιαστεί με αρκετή λεπτομέρεια και σύμφωνα με εμπειρικούς κανόνες ώστε να υπάρχει η βέλτιστη αμυντική γραμμή για το Παλαιό Φρούριο. Συγκεκριμένα, οι δρόμοι είχαν χαραχθεί σε ευθύγραμμα τμήματα με σταθερό άνοιγμα και ανά τακτό χωρικό διάστημα με συγκλίνον σημείο το φρούριο που θύμιζε αμφιθέατρο.

Εικόνα 56. Τα οικοδομικά τετράγωνα όπως διαμορφώθηκαν από τους Ενετούς.

¹⁶ Βλέπε ενότητα "Οι δημόσιοι ελεύθεροι χώροι"

¹⁷ Βλέπε ενότητα "Οι χώροι πρασίνου"

Το δομημένο περιβάλλον της πόλης αποτελείτο κυρίως από σπίτια της μεσαίας και λαϊκής τάξης που τείνανε κατά κανόνα σε πολυώροφα με τρεις και τέσσερις ορόφους. Κτισμένα σε πολύ μικρά οικοπέδα, σπάνια διέθεταν αυλή ή κήπο, καθώς πριν αναπτυχθούν καθ' ύψος είχαν ήδη καταλάβει κάθε δυνατή οριζόντια επιφάνεια.

2.1.4. Η Πόλη Μετά Την Ενετοκρατία.

Οι κατακτητές του νησιού μετά τους Ενετούς, δεν έκαναν ριζικές αλλαγές στη βασική πολεοδομική μορφή της Παλαιάς Πόλης. Κυριότερος λόγος βέβαια αυτού είναι το γεγονός ότι η χρονική διάρκεια αυτών στο νησί ήταν πολύ μικρή σε σχέση με τα τετρακόσια και πλέον χρόνια κατοχής των Ενετών.

Οι Δημοκρατικοί Γάλλοι (1797–1799), παρέμειναν στη Κέρκυρα μόνο για δυο χρόνια και η όλη στάση τους φαίνεται να ήταν εχθρική. Οι μόνες αλλαγές που μας είναι γνωστές ότι επέφεραν ήταν απλώς η καταστροφή Ενετικών εμβλημάτων και οικοσμήμων των ευγενών αλλά και οι βεβηλώσεις των εκκλησιών της πόλης.

Κατά την Ρωσοτουρκική κατοχή που ακολούθησε (1799–1807), προφανώς δεν έχουμε καθόλου παρεμβάσεις παρά την συντήρηση των ορθόδοξων εκκλησιών, σε αντίθεση με τους προηγούμενους κατακτητές.

Οι Αυτοκρατορικοί Γάλλοι (1807–1814), φαίνεται ότι ήταν οι κατακτητές που έφεραν για πρώτη φορά την οργανωμένη ανάπτυξη στο νησί σε όλους τους τομείς. Ιδιαίτερη προσοχή όμως δόθηκε στην αναδιαμόρφωση της μορφής της Παλαιάς Πόλης, στο βαθμό βέβαια που μπορούσε αυτό να γίνει, καθώς πρόσεξαν πολύ την οικοδόμηση εντός αυτής και ιδιαίτερα την ρυμοτομία της.

Ζωντανότερο παράδειγμα της επτάχρονης παρουσίας των Αυτοκρατορικών Γάλλων στο νησί, αποτελούν τα εν συνεχεία κτίρια με τα χαρακτηριστικά βόλτα κατά μήκος του πεζοδρόμου του Λιστόν που θυμίζουν τη πόλη του Παρισιού.

Εικόνα 57. Απόψεις του Λιστόν, ενός καλαίσθητου αισθητικά δημιουργήματος των αυτοκρατορικών Γάλλων.

Η κυριαρχία των Άγγλων (1814–1864) στο νησί, των τελευταίων κατακτητών πριν την ένωση των Επτανήσιων με την Ελλάδα, επέφερε και τις πιο σημαντικές, ουσιώδεις, αναγεννησιακές και εμφανείς αλλαγές σε αυτό.

Οι εκκλησίες ανεξαρτητοποιήθηκαν και οι μερικές βεβηλωμένες από άλλους κατακτητές αποκαταστάθηκαν. Ένα πυκνό κυκλοφοριακό δίκτυο κατασκευάστηκε σε όλο το νησί το οποίο διατηρείται και σήμερα, ανακατασκευασμένο βέβαια. Μέσα στην Παλαιά Πόλη, οι Άγγλοι έκτισαν ένα τελειότατο υδραγωγείο για την εποχή του υδροδοτώντας την και στη συνέχεια την κοσμήσανε με πολλά δημόσια κτίρια. Συντηρήσανε το εσωτερικό της δίκτυο και πρόσθεσαν σε αυτό διάφορες καμπύλες διαμορφώσεις στις διασταυρώσεις των δρόμων.

Τα κτίρια που κτίζονταν στο Νεοκλασικό ρυθμό και μάλιστα από Έλληνες αρχιτέκτονες, δέσανε αρμονικά και με τρόπο μοναδικό με το σύνολο της Παλαιάς Πόλης καθώς αποτέλεσαν ομαλή συνέχεια των προηγούμενων μορφών με ιδιαίτερα προσεγμένη κατασκευή λόγω της υψηλής τεχνογνωσίας που είχαν οι Άγγλοι. Σε πολλά υφιστάμενα κτίρια, οι Άγγλοι έκαναν αρκετές αλλαγές με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τις στατικές ενισχύσεις αυτών και το κτίσιμο επιπλέον ορόφων. Πολλές φορές τα κτίρια είχαν μέχρι και επτά ορόφους. (εικόνα 58)

Εικόνα 58. Πολυώροφα κτίρια εντός της Παλαιάς Πόλης.

Η παρέμβαση των Άγγλων δεν έλειψε βέβαια από τα οχυρωματικά έργα της πόλης στα οποία γίνεται πιο λεπτομερής αναφορά στο κεφάλαιο των οχυρώσεων.

Επισφράγισμα της Αγγλοκρατίας στο νησί, ήτανε η κατασκευή του περιφημου ανακτόρου των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου στη βόρεια πλευρά της Σπιανάδας το 1819, ο διαχωρισμός της Σπιανάδας σε Άνω και Κάτω πλατεία καθώς και το μνημείο του Μάιτλαντ (Maitland), που αποτελεί μοναδικό τουριστικό αξιοθέατο σήμερα.

Εικόνα 59. Το ανάκτορο Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου επί Αγγλοκρατίας. www.corfuhellas.com

Εικόνα 60. Η Σπιανάδα επί Αγγλοκρατίας. Στο βάθος το Παλαιό Φρούριο. www.corfuhellas.com

Εικόνα 61. Το μνημείο Μάιτλαντ και το Λιστών επί Αγγλοκρατίας. www.corfuhellas.com

Μετά από το μεγαλύτερο γεγονός της ιστορίας της νήσου, την ένωση της μαζί με τα υπόλοιπα νησιά του Ιονίου πελάγους στο νέο Ελληνικό ανεξάρτητο κράτος στις 21 Μαΐου 1864, η πόλη της Κέρκυρας επήλθε πλέον σε ήρεμους ρυθμούς και μακριά από τα ξένα συμφέροντα, κάτι που επιζητούσε για αιώνες. Το γεγονός αυτό όμως δεν επέφερε αλλαγές στην πολεοδομική δομή της πόλης και στα αμυντικά της έργα, παρά τον αφοπλισμό αυτών¹⁸. Λόγω όμως της ιδιαίτερης πολεοδομικής της διάρθρωσης αλλά και των ισχυρών αμυντικών της έργων, η Παλαιά Πόλη προστατεύθηκε ικανοποιητικότερα από τους βομβαρδισμούς που υπέστη κατά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο το 1943 οι οποίοι καταφέρανε να την «πληγώσουνε» ευτυχώς όμως σε μικρό βαθμό.

Το μεγαλύτερο πλήγμα υπέστη η περιοχή στο λόφο των Αγίων Πατέρων και της Εβραϊκής συνοικίας καθώς καταστραφήκανε πολλά κτίρια (εικόνα 62). Ήταν επομένως φυσιολογικό πως η καταστροφή αυτή θα οδηγούσε και στην αναγκαστική πολεοδομική τροποποίηση της μορφής της και ειδικά στη συγκεκριμένη περιοχή. Στο υπόλοιπο μέρος της Παλαιάς Πόλης, μελετώντας την προσεκτικά μέσα από παλαιούς και πρόσφατους χάρτες, δεν παρουσιάζει καμία σχεδόν διαφορά στον ιστό της, με ισχυρότερο δεσμό το κυκλοφοριακό της δίκτυο.

Εικόνα 62. Κατεστραμμένο από βομβαρδισμούς κτίριο. www.corfuhellas.com

Γενική ανασυγκρότηση και οργάνωση της Παλαιάς Πόλης αλλά και της ευρύτερης της περιοχής με ανώτερο στόχο την ανάδειξή της μετά και το χαρακτηρισμό της ως ιστορικό μνημείο το 1968 και την ορθότερη κατανομή λειτουργιών σε αυτή, επιχειρήθηκε το 1986 με την εισχώρηση της σύγχρονης πολεοδομικής αντίληψης όπως και εφαρμογή της, για την οποία αναφερόμαστε λεπτομερειακά στην ενότητα "Η σημερινή κατάσταση".

Τα όρια της Παλαιάς Πόλης, διακρίνονται εύκολα αφού ορίζονται δυτικά από δυο τεράστια τείχη, που διαχωρίζονται μεταξύ τους στη διασταύρωση των οδών Δεσύλλα και Γ. Θεοτόκη (εικόνα 5).

¹⁸ Ο αφοπλισμός των οχυρώσεων της πόλης ήταν επακόλουθο της ενώσεως του νησιού με το υπόλοιπο Ελληνικό κράτος. Χαρακτηριστικότερο αποτελεί ο αφοπλισμός των δυο ενετικών φρουρίων, Νέου και Παλαιού.

2.2. Η Σημερινή Κατάσταση

Μέχρι και το 1986 η Παλαιά Πόλη χωριζόταν σε τρεις τομείς που χαρακτηρίζονταν από τρία υψώματα, ένα για κάθε τομέα, το λόφο Αγίου Αθανασίου που βρίσκεται νοτιοδυτικά και περιλαμβάνει την ομώνυμη αμυντική πλατφόρμα, το λόφο του Καμπιέλου βορειοανατολικά που φτάνει μέχρι την βόρεια παραλιακή γραμμή και το λόφο των Αγίων Πατέρων ο οποίος βρίσκεται ανάμεσα στους άλλους δύο και μεταξύ των οδών Ε. Βουλγάρεως και Θεοτόκη. (εικόνα 63)

Οι τρεις αυτοί λόφοι, με υψόμετρο περί τα 20 με 25 μέτρα ο καθένας, ήταν και οι πιο πυκνοκατοικημένοι χώροι στη Παλαιά Πόλη και εμφανίζονταν σε αυτούς κάποιες μικροδιαφορές όπως η κοινωνική τάξη των ενοίκων. Ο πιο πυκνοκατοικημένος λόφος ήταν αυτός του Καμπιέλου στο Βορειοδυτικό τμήμα της πόλης.

Οι γειτονίες της Παλαιάς Πόλης, αναπτύχθηκαν κυρίως πάνω στους τρεις αυτούς λόφους και στις γύρω κοιλάδες που απλώνονταν ανάμεσα τους. Έτσι στο λόφο του Καμπιέλου βρίσκονταν οι γειτονίες της Αντιβουნიώτισσας, Ταξιάρχου Μιχαήλ, Παντοκράτορος, Κρεμαστής και Αγίου Νικολάου. Σε αυτήν τη θέση συγκεντρώνονταν οι περισσότερες οικογένειες ευγενών και ακόμη εκεί βρίσκονται τα περισσότερα και τα καλύτερα αρχιτεκτονικά παραδείγματα της Παλαιάς Πόλης.

Στο λόφο των Αγίων Πατέρων βρισκόταν η ομώνυμη γειτονιά που περιελάμβανε επί το πλείστον λαϊκές κατοικίες, ενώ η Εβραϊκή γειτονιά βρισκόταν χαμηλά στην υγρή κοιλάδα μεταξύ Ν. Φρουρίου και Αγίων Πατέρων. Λίγο χαμηλότερα μεταξύ των Αγίων Πατέρων και του Καμπιέλου υπήρχε η γειτονιά των Αγίων Αποστόλων ενώ στο λόφο του Αγίου Αθανασίου βρισκόταν η γειτονιά του Αγίου Δημητρίου.

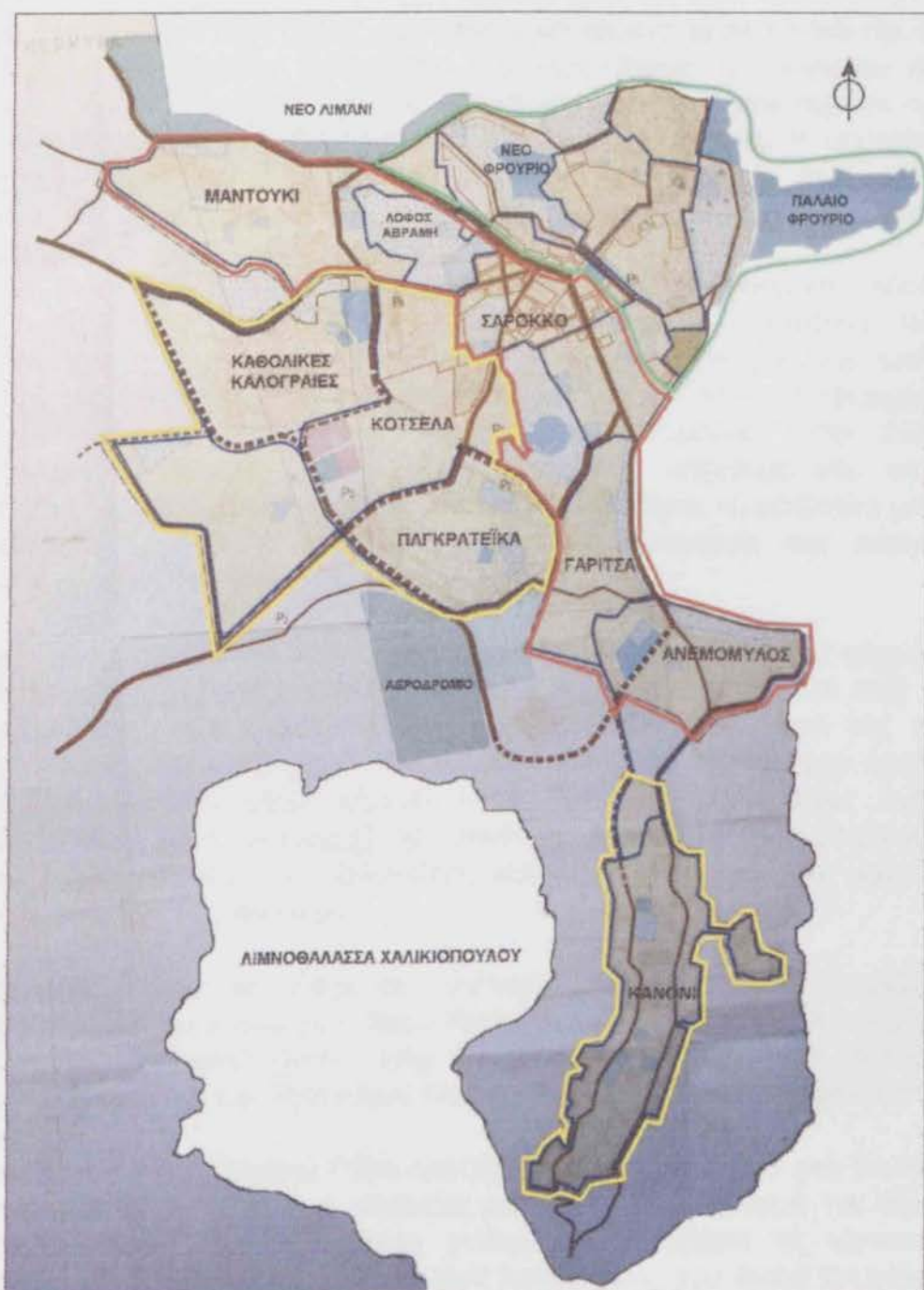
Η κάθε γειτονιά χαρακτηριζόταν από την πλατεία της, το μόνο ελεύθερο χώρο που υπήρχε στο εύρος της, που αποτελούσε ταυτόχρονα και το κέντρο της, με μια εκκλησία πάντοτε να δεσπόζει στη μία πλευρά της. Αυτή η πολεοδομική οργάνωση με ακέραιες μικρές γειτονίες ξεκινάει από την πολεοδομική συγκρότηση της Βενετίας.

Η ονοματολογία των γειτονιών οφείλεται επί το πλείστον στην εκκλησία που υπήρχε στη ίδια την γειτονιά, συνήθεια που υπήρχε από παλαιότερα.

Σήμερα, ο ενιαίος ιστός της σύγχρονης πόλης της Κέρκυρας διακρίνεται σε τρεις μεγάλες ζώνες αποτελούμενες από νέες περιοχές, οριοθετημένες και χαρακτηρισμένες ως γειτονίες, οι οποίες εκφράζουν τις ιστορικές περιόδους εξέλιξης της και τον συγκεκριμένο τρόπο κοινωνικής παρέμβασης για την δημιουργία τους (εικόνα 63). Τα κριτήρια οριοθέτησης των γειτονιών αναλύονται σε διοικητικά, πολεοδομικά, λειτουργικά, φυσικά, κυκλοφοριακά, οικονομικά και πολιτιστικά. Ο ιστός αυτός διαμορφώθηκε έτσι μετά το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.) που συντάχθηκε το 1986 από τον Δήμο Κέρκυρας για τον καθορισμό ρυμοτομίας και ειδικών όρων δόμησης για τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και την ανάδειξη της Παλαιάς Πόλης και του Ιστορικού Κέντρου.

Η πρώτη ζώνη αποτελείται από ολόκληρη την Παλαιά Πόλη με κυρίως γνώρισμα το επιβλητικό Παλαιό Φρούριο που αποτέλεσε τον πρώτο αστικό πυρήνα και το κέντρο του ευρύτερου σημερινού ιστού όπως έχουμε προαναφέρει. Είναι άρτια διαμορφωμένη και αρχιτεκτονικά τελειωμένη κατά τρόπο αναντίρρητο και διατηρεί σε ικανοποιητικό βαθμό την ιστορική μορφή της. Είναι κατά βάση προϊόν της εποχής της Ενετοκρατίας όπως είδαμε και της διοικητικής, κοινωνικής και αμυντικής της οργάνωσης που αυτή της επέβαλε. Το διοικητικό σύστημα που εφάρμοσαν οι Ενετοί, οδήγησε στην ανάπτυξη της αστικής τάξης που πολύ αργότερα εκτόπισε την τάξη των ευγενών και των οργανωμένων σε συντεχνίες βιοτεχνών για να κυριαρχήσει. Η

τάξη αυτή ανέπτυξε την αρχιτεκτονική και συνέβαλε στη διαμόρφωση της τελικής οργάνωσης της Παλαιάς Πόλης, όπως περίπου διασώζεται μέχρι σήμερα.

Εικόνα 63. Οι τρεις μεγάλες ζώνες που εκφράζουν τις ιστορικές περιόδους εξέλιξης και τον τρόπο κοινωνικής παρέμβασης για την δημιουργία της πόλης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

	1 ^η ζώνη
	2 ^η ζώνη
	3 ^η ζώνη

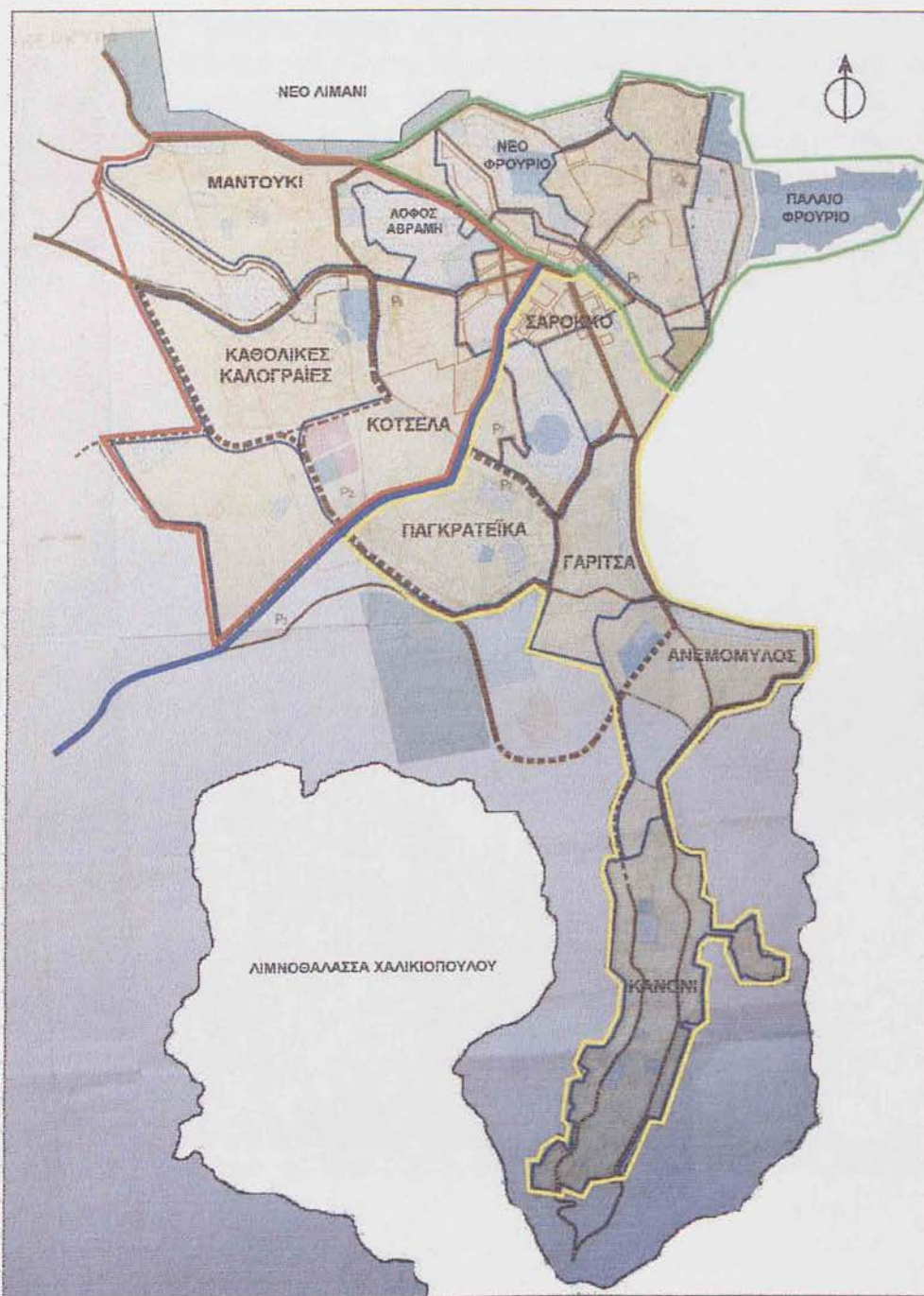
Η δεύτερη ζώνη αποτελεί και αυτή προϊόν μακροαίωσης εξέλιξης που αρχίζει επί Ενετοκρατίας με τα προάστια Μαντουκιού, Γαρίτσας, Ανεμόμυλου και παλιό τμήμα Σαρόκκου, απλώνεται με τη φιλελεύθερη Αγγλική πολιτική στην πρώτη οργανωμένη επέκταση της Παλαιάς Πόλης εκτός των τειχών και ολοκληρώνεται κατά την περίοδο της αξιολογής βιομηχανικής ανάπτυξης, που χαρακτήρισε την Κέρκυρα κατά το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα. Οι περιοχές αυτές αφομοιώθηκαν σχεδόν από την Παλαιά Πόλη την οποία περιβάλλουν από τη μεριά της στεριάς. Η σημερινή τους πολεοδομική οργάνωση είναι προϊόν συνεχών παρεμβάσεων των κυρίαρχων κοινωνικών δυνάμεων του μεσοπολέμου και της δεκαετίας που ακολούθησε, επάνω στο προϋφιστάμενο προαστιακό πλέγμα.

Η τρίτη και τελευταία ζώνη βρίσκεται στις παρυφές της προηγούμενης. Αποτελείται από τις ανοργάνωτες, πυκνοδομημένες ή αραιοδομημένες επεκτάσεις των δυο τελευταίων δεκαετιών, που σημειώθηκαν κυρίως στις περιοχές των Καθολικών Καλογραιών, των Παγκρατείκων, της Κοτσέλας και του Κανονιού. Οι περιοχές αυτές περικλείουν μικρούς οικιστικούς πυρήνες προϋφιστάμενους του 1923 και αναπτύσσονται ταυτόχρονα με τη μαζικοποίηση του τουρισμού στο νησί, που ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του '60 για να σηματοδέψει τα μετέπειτα χρόνια. Η ανάπτυξή τους συμβαδίζει με την πληθυσμιακή ανάκαμψη της πόλης, που σημειώθηκε ύστερα από την μεταπολεμική περίοδο.

Σχετικά με το κέντρο της πόλης να αναφέρουμε ότι η μορφή του εκφράζει τον τρόπο ανάπτυξης της ίδιας της πόλης και είναι άρρηκτα συνδεδεμένο μαζί της. Οι ασφυκτικές πιέσεις που αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια λόγω της έντονης τουριστικής ανάπτυξης οδήγησαν στην ακτινωτή επέκταση του κέντρου κατά μήκος των μεγάλων κυκλοφοριακών αξόνων (οδός Ναπολέοντος, Ιουλίας Ανδρεάδη, Μαργαρίτη, Εθνική οδός Λευκίμμης) που συνδέουν την περιοχή του Σαρόκκου με τις υπόλοιπες γειτονίες και στη μεγαλύτερη κατάληψη περιοχών του υφιστάμενου κέντρου με εκτόπιση της κατοικίας.

Η οργάνωση όμως της πόλης σε συνοικίες δεν ακολούθησε επακριβώς την παραπάνω ανάλυση και τούτο γιατί απουσιάζουν ισχυρές σχέσεις γειτνίασης, ιδιαίτερα στην τρίτη και εξωτερική ζώνη. Πολύ δύσκολα για παράδειγμα η γειτονιά του Κανονιού και η γειτονιά των Καθολικών Καλογραιών μπορούν να ενταχθούν στην ίδια συνοικία.

Για τον λόγο αυτό, η Παλαιά Πόλη κρατήθηκε σαν μια συνοικία ενώ ο υπόλοιπος ιστός διαχωρίζεται σε άλλες δυο συνοικίες με διαχωριστική γραμμή τον άξονα της εθνικής οδού Λευκίμμης. Η δεύτερη συνοικία περιλαμβάνει τις γειτονίες του Μαντουκιού, του Σαρόκκου, των Καθολικών Καλογραιών, του Άγιου Σπιρίδωνα και της Κοτσέλας και η τρίτη συνοικία περιλαμβάνει τις γειτονίες της Νέας πόλης, της Γαρίτσας, του Ανεμόμυλου, των Παγκρατείκων και του Κανονιού (εικόνα 64).

Εικόνα 64. Οι τρεις συνοικίες της πόλης όπως έχουν οργανωθεί από το Γ.Π.Σ. του 1986.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

- 1^η συνοικία (Συνοικία Παλαιάς Πόλης)
- 2^η συνοικία
- 3^η συνοικία
- Εθνική οδός Λευκίμμης

Η συνοικία της Παλαιάς Πόλης αποτελείται από τις ιστορικές γειτονιές του Καμπιέλου, της Σπηλιάς και της Πόρτα Ρεμούντα (εικόνα 65). Οι τρεις γειτονιές έχουν κοινά πολεοδομικά γνωρίσματα που τις ξεχωρίζουν από την υπόλοιπη πόλη όπως η υψηλή παραδοσιακή δόμηση, η υψηλή πυκνότητα, η σύνθετη ρυμοτομία, η υψηλή συγκέντρωση κεντρικών λειτουργιών καθώς επίσης και ιδιαίτερα κοινωνικά και ιστορικά χαρακτηριστικά που τις διαφοροποιούν από τις άλλες. Οι τρεις γειτονιές είναι αδιάσπαστα δεμένες με το ιστορικό κέντρο της Παλαιάς Πόλης. Γίνεται κατανοητό ότι σε όλη την έκταση της πόλης, η Παλαιά Πόλη αποτελεί ένα ιδιαίτερο στοιχείο μελέτης.

Εικόνα 65. Οι τρεις γειτονιές της Παλαιά Πόλης όπως έχουν οργανωθεί από το Γ.Π.Σ. του 1986.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

	Συνοικία Παλαιάς Πόλης
	Γειτονιά "Καμπιέλο"
	Γειτονιά "Σπηλιά"
	Γειτονιά "Πόρτα Ρεμούντα"

2.3. Τα Κυκλοφοριακά Δεδομένα.

Η περιοχή του Δήμου Κερκυραίων διασχίζεται από τέσσερις κύριους άξονες που λειτουργούν ως αρτηρίες και ενώνουν την περιοχή της πόλης με το υπόλοιπο νησί. Αυτές είναι η οδός Περουλάδων, η εθνική Παλαιοκαστρίτσας, η εθνική Πέλεκα και η Λευκίμμης. Ως δευτερεύοντες κυκλοφοριακοί άξονες θεωρούνται οι συλλεκτήριοι και παρακαμπτήριοι δρόμοι με χαρακτηριστικότερους τους δρόμους που περιβάλλουν την Παλαιά Πόλη και την πλατεία Σαρόκκο¹⁹, η οποία αποτελεί το κέντρο της πόλης. Οι δευτερεύοντες άξονες καταλήγουν άμεσα ή έμμεσα στους κύριους (αρτηρίες) μεταφέροντας προς τα έξω την κυκλοφοριακή ροή. Σε ακόμη πιο στενό κύκλο υπάρχουν οι τοπικοί δρόμοι οι οποίοι ευκολύνουν τη ροή στο εσωτερικό των γειτονιών επιπέδου πόλης²⁰ (εικόνα 66).

Η κυκλοφοριακή αυτή οργάνωση της πόλης, στηρίζεται στην αρχή της διάκρισης των κινήσεων μεταξύ πεζών και οχημάτων και της απομάκρυνσης της κυκλοφορίας από το εσωτερικό των γειτονιών προς τα έξω. Σημαντικότερο πρόβλημα αποτελεί η συσχέτιση Παλαιάς Πόλης και οχημάτων και συγκεκριμένα ο βαθμός προσέγγισης και διείσδυσης των οχημάτων στον ευαίσθητο και πολύπλοκο ιστό της.

Για να φτάσει κανείς στην Παλαιά Πόλη οδικός υπάρχουν δυο άμεσοι δίοδοι και μια έμμεση. Η άμεση δίοδος επιτυγχάνεται περνώντας από την πλατεία Σαρόκκου με κατεύθυνση ανατολική μέσω της οδού Γ. Θεοτόκη φθάνοντας στην Ε. Βουλγάρεως που βρίσκεται στην επέκταση της πρώτης.

Η πρώτη έμμεση δίοδος συμπίπτει με τον βόρειο παραλιακό συλλεκτήριο δρόμο που ξεκινάει από το επιβατικό λιμάνι της πόλης (οδός Ελ. Βενιζέλου) και καταλήγει στην πλατεία Σπηλιάς μπροστά από το παλιό λιμάνι, ενώ η δεύτερη αποτελεί την συνέχεια της σύγκλισης των οδών Ασπιώτη και Δημοκρατίας, η οποία συνεχίζεται περιμετρικά της Παλαιάς Πόλης και καταλήγει στην Ελ. Βενιζέλου (συλλεκτήριο Παλαιάς Πόλης).

Και οι τρεις πιο πάνω δίοδοι αφορούν κάποιον με αυτοκινούμενο μεταφορικό μέσο, μιας και καταλήγουν στη περίμετρο της Παλαιάς Πόλης και δεν προχωράνε στο εσωτερικό της εκτός εάν πρόκειται για ανεφοδιασμό των καταστημάτων. Για να εισχωρήσει κάποιος στο εσωτερικό της, πρέπει να το κάνει πεζός μέσα από τα πολλά πεζοδρομημένα στενά που υπάρχουνε.

Ο συλλεκτήριο δρόμος που περιβάλλει την Παλαιά Πόλη διέρχεται από τις οδούς Ακαδημίας, Ηρώων Αγωνιστών Πολυτεχνείου, Καποδιστρίου, Αρσενίου, Ζαβιτσιάνου, Ελ. Βενιζέλου, λοχαγού Σπύρου Βαϊκού, διασταυρώνει τις Μαρκορά και Γ. Θεοτόκη και συνεχίζει μέσω των Δεσύλλα και Ασπιώτη καταλήγοντας και πάλι στην Ακαδημίας. Ο δρόμος αυτός φαίνεται να στενεύει περισσότερο αφήνοντας απ' έξω το Νέο Φρούριο, καθώς η κυκλοφοριακή διακίνηση μέσω της οδού Βελισαρίου (εικόνα 71) γίνεται ολοένα και πιο εξυπηρετική.

¹⁹ Οδοί Ιωάννη Θεοτόκη και Αλεξάνδρας.

²⁰ Επιπέδου πόλης αναφέρονται ως οι γειτονιές όπως αυτές οριοθετήθηκαν και ισχύουν σήμερα με τη πολεοδομική μελέτη του 1986.

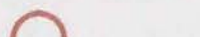

Εικόνα 66. Η κυκλοφοριακή οργάνωση της πόλης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΧΑΡΤΗ:

ΑΡΤΗΡΙΕΣ:

- Περουλάδων
- Παλιοκαστρίτσας
- Πέλεκα
- Λευκίμμης

ΣΥΛΛΕΚΤΗΡΙΟΙ:

- Ι. Θεοτόκη
- Ανδρεάδη - Κωνσταντά
- Μαργαρίτη
- Δημουλίτσας
- χερσονήσου Κανονίου
- Παλαιάς Πόλης
- Αλεξάνδρας
- Κέντρο πόλης (πλατεία Σαρόκκο)
- τοπικοί δρόμοι
- παρακαμπτήριοι δρόμοι

Το εσωτερικό κυκλοφοριακό δίκτυο της Παλαιάς Πόλης αποτελεί ίσως το πιο δυνατό κοινό πολεοδομικό στοιχείο του τότε και του σήμερα. Η χάραξη που πήρε από τους Ενετούς παραμένει η ίδια ακόμη και στις μέρες μας παρά τις μικροπαραρρυθμίσεις και συμπληρώσεις που έχει υποστεί, κυρίως από τους Άγγλους.

Η εσωτερική διαρρύθμιση του δικτύου της Παλαιάς Πόλης που φαίνεται δαιδαλώδες, έχει βασικά προσαρμοστεί στη μορφή του εδάφους. Οι δυο δρόμοι της Παλαιάς Πόλης που αποτελούν και τους πρωτεύοντες άξονες επιπέδου²¹ Παλαιάς Πόλης, η Ευγενίου Βουλγάρεως και η Νικηφόρου Θεοτόκη (εικόνα 71), είναι τοποθετημένες στα χαμηλότερα σημεία ανάμεσα στους τρεις λόφους Καμπιέλο, Αγίων Πατέρων και Αγίου Αθανασίου, με διεύθυνση από Ανατολή προς Δύση. Η χωροθέτηση των δυο αυτών δρόμων δεν ήταν αυθαίρετη αλλά επιλέχθηκαν διότι υπήρχαν ήδη χαραγμένες ως μονοπάτια που οδηγούσανε στο υπόλοιπο νησί (εικόνα 67). Η επιλογή τους όμως συνδυάστηκε και με αμυντικούς λόγους, όπως άλλωστε και κάθε έργο.

Εικόνα 67. Οι Ε. Βουλγάρεως και Ν. Θεοτόκη ως μονοπάτια. *Βενετσιάνικο αρχείο.*

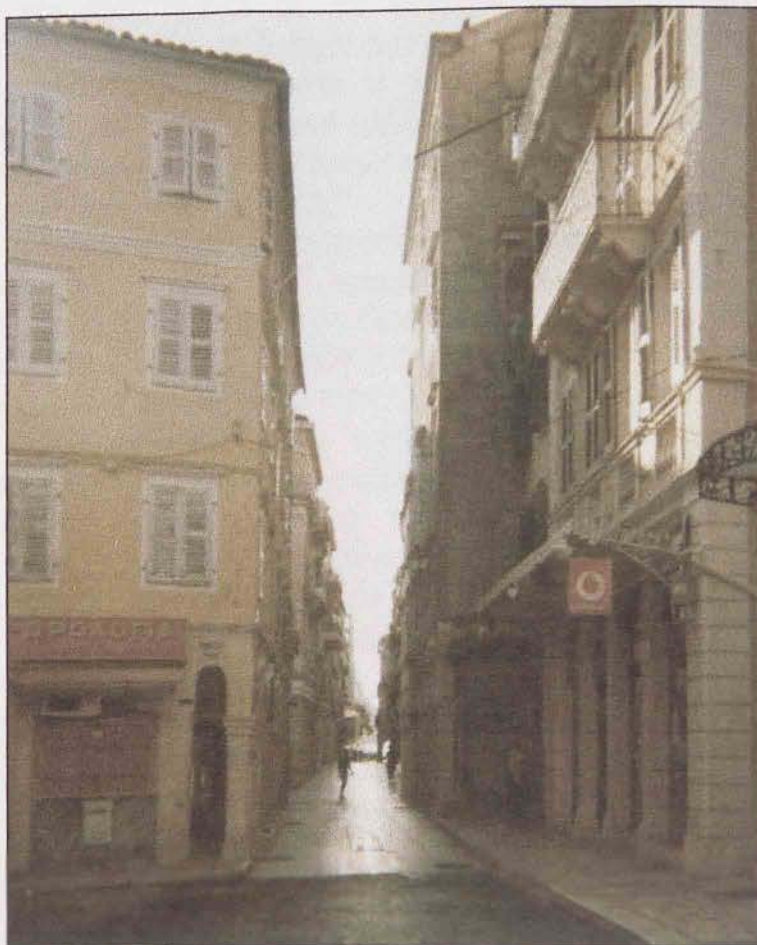
Η Ν. Θεοτόκη, ξεκινώντας από το κέντρο της Σπιανάδας και διασχίζοντας το κέντρο της Παλαιάς Πόλης, οδηγεί αφ' ενός στο Νέο Φρούριο και αφ' ετέρου στο σημερινό παλιό λιμάνι δια μέσου της Πύλης της Σπηλιάς. Η Ε. Βουλγάρεως, ξεκινάει και αυτή από τη Σπιανάδα, προχωράει για λίγο παράλληλη της προηγούμενης και μετά κάμπτεται νότια, διαπλατύνεται και ενώνεται με την Γ. Θεοτόκη, την επέκταση της Βουλγάρεως και καταλήγει στη πλατεία Σαρόκκο, το κέντρο της πόλης.

Κάθετη στις δυο προηγούμενες, η οδός Γκιλφόρδου ξεκινάει σχεδόν από το χώρο όπου υπήρχε η πύλη Ραϊμόνδου (διασταύρωση οδών Ασπιώτη και Ακαδημίας) και κατευθυνόμενη βόρεια σταματάει στην Ε. Βουλγάρεως. Δυτικά αυτής και παράλληλα της, συναντάμε την Μιχαήλ Θεοτόκη η οποία συνεχίζεται νότια με την οδό Δικαστηρίων και την ενωμένη σε αυτή Κολλά ενώ βόρεια με την οδό Φιλαρμονικής και Σοφοκλέους Δουσμάνη καταλήγοντας τελικά στην Πύλη του Αγίου Νικολάου. Οι Γκιλφόρδου, Μιχαήλ Θεοτόκη, Φιλαρμονικής και Σοφοκλή Δουσμάνη, αποτελούν τους δευτερεύοντες άξονες κυκλοφορίας επιπέδου Παλαιάς Πόλης.

²¹ Επιπέδου Παλαιάς Πόλης αναφέρονται ως οι δρόμοι μόνο εντός των ορίων της Παλαιάς Πόλης.

Εικόνα 68. Άποψη της Νικηφόρου Θεοτόκη.

Εικόνα 69. Άποψη της Ευγενίου Βουλγάρως.

Εικόνα 70. Βόλτα επί της οδού Ν. Θεοτόκη και κατοικίες πάνω από αυτά.

Οι πρωτεύοντες και δευτερεύοντες άξονες επιπέδου Παλαιάς Πόλης είναι άμεσα συνδεδεμένοι και εξαρτημένοι με τις τέσσερις ιστορικές πύλες²² των ενετικών οχυρώσεων. Πολλές φορές, οι δρόμοι αυτοί διέρχονται κάτω από καμάρες (βόλτα) όπου πάνω από αυτές συνεχίζονται οι κατοικίες (εικόνα 70). Τα πλάτη αυτών φτάνουν συχνά ως και τα τρία μέτρα αλλά συχνά οι δρόμοι γίνονται αρκετά στενοί με τις διάφορες προεξέχουσες εξωτερικές σκάλες των κτιρίων, πολλές από τις οποίες είχαν καταργηθεί από τους Άγγλους²³.

Αντίθετα, οι υπόλοιποι δρόμοι σχηματίζουν ένα πυκνότατο και πολύπλοκο δίκτυο που αποτελείται από πεζόδρομους²⁴ καθώς επίσης και από πολλούς σκαλόδρομους²⁵ (παράρτημα Β) με ποικιλία στη πέτρα διαστρώσεως τους, που ακολουθεί βασικά τη γεωμορφολογία του εδάφους προκαλώντας σύγχυση και αποπροσανατολισμό στον περπατητή λόγω της στενότητας τους και των κτιρίων που τα περιβάλλουν. Οι δρόμοι αυτοί που είναι γνωστοί ως "καντούνια" δεν έχουν σταθερό πλάτος και η μορφή τους δεν παρουσιάζει μεγάλα ευθύγραμμα τμήματα αλλά αντίθετα κάθε τόσο γίνονται σπασίματα. Μάλιστα, κατά την περιπλάνηση μας μέσα στη πόλη, συναντήσαμε καντούνι με πέρασμα μόλις 45 εκατοστών. Με την προσαρμογή τους όμως στο ανάγλυφο του εδάφους, τα καντούνια χάνουν την ακαμψία τους και δημιουργείται μια γραφική μορφή που γοητεύει με την ποικιλία της.

²² Βλέπε ενότητα "Οι οχυρώσεις".

²³ Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά τη περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 116.

²⁴ Ολόκληρη η Παλαιά Πόλη είναι πεζοδρομημένη.

²⁵ Οι σκαλόδρομοι παρουσιάζονται άλλοτε πυκνοί και απότομοι και άλλοτε αραιοί εξομαλύνοντας τις απότομες υψομετρικές διαφορές ανάμεσα στα κτίρια που κείτονται στις παρυφές των τριών λόφων.

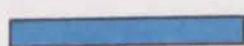

Εικόνα 71. Το εσωτερικό κυκλοφοριακό δίκτυο της Παλαιάς Πόλης.

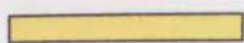
ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

Πρωτεύων άξονες Παλαιάς Πόλης

Δευτερεύων άξονες Παλαιάς Πόλης

Συλλεκτήριος δρόμος Παλαιάς Πόλης

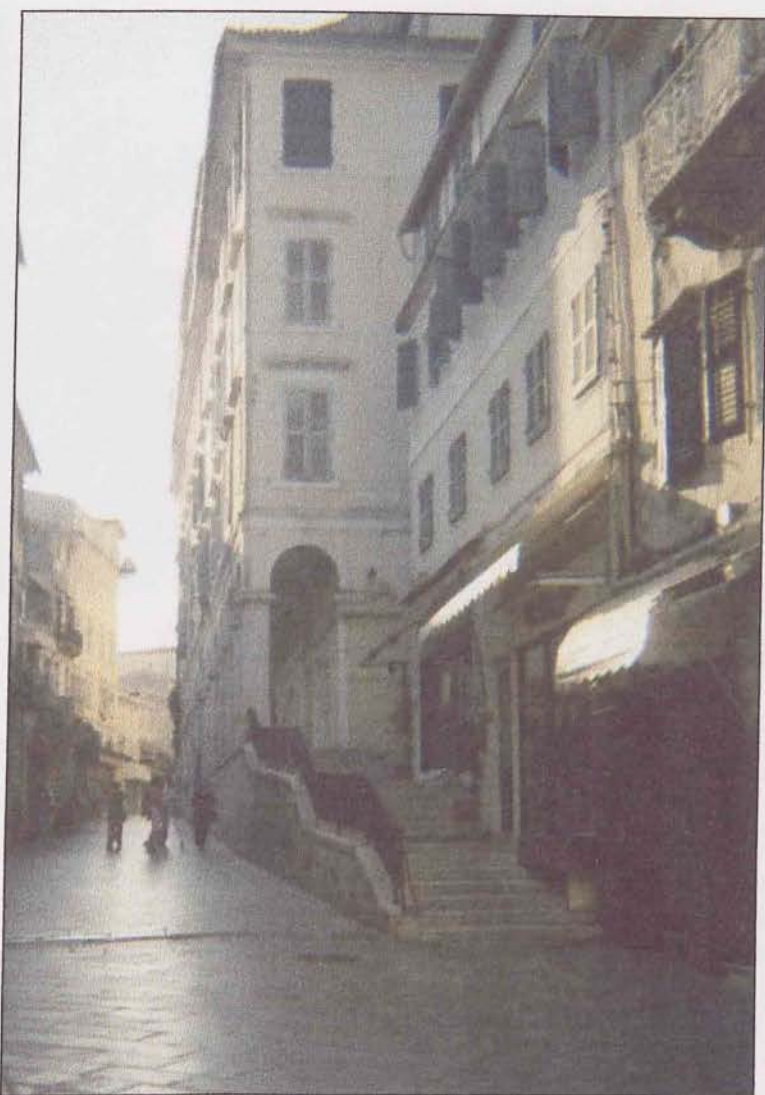
Η γραφικότητα αυτής της γενικής μορφής με τις διαδοχικές εικόνες της, αποτελεί και το κυριότερο σημείο ενδιαφέροντος των μικρών αυτών δρόμων. Σαν αξιοπρόσεκτο παράδειγμα αυτής της διαρθρώσεως μπορούμε να θεωρήσουμε το δρόμο που περνάει μπροστά από την εκκλησία του Αγίου Νικολάου των Γερόντων όπου εκεί σχίζεται στα δυο και προχωράει σε δυο κατευθύνσεις. Ο δρόμος αποτελούμενος από φαρδιά κεκλιμένα σκαλοπάτια (εικόνα 72) που βόρεια συνεχίζονται με ομαλή κλίση και ανατολικά στενεύουν και γίνονται απότομα, οδηγούν στην κορυφή του υψώματος όπου βρίσκεται η πλατεία της Αγία Ελένης. Προφανώς αυτή η λύση, όπως και η κάθε άλλη αντίστοιχη, δεν είχε κατ' αρχήν λόγους γραφικότητας αλλά έγινε για λόγους ανάγκης και είναι αποτέλεσμα αυθορμητισμού που δεν παύει όμως να έχει αισθητική αξία αποδεικνύοντας την ορθή κρίση και την ευαισθησία του λαϊκού τεχνίτη.

Εικόνα 72. Τα φαρδιά σκαλοπάτια μπροστά από την εκκλησία του Αγίου Νικολάου των Γερόντων.

Εξίσου μεγάλο ενδιαφέρον ως προς τη γραφικότητα παρουσιάζουν όμως και οι βασικοί δρόμοι (πρωτεύοντες και δευτερεύοντες άξονες) της Παλαιάς Πόλης. Οι μεταβαλλόμενες αναλογίες του πλάτους τους, το ύψος των κτιρίων που τους περιβάλλουν αλλά και τα βόλτα των ισογείων τους με την ποικιλία των ανοιγμάτων τους, δημιουργούν ένα αρμονικό σύνολο που αμβλύνει την μονοτονία της συνεχούς επαναλήψεως.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που οφείλεται βασικά στην επίτευξη μεγαλύτερης λειτουργικότητας και δημιουργεί εναλλαγή που ποικίλει τη φυσιογνωμία του δρόμου, παρουσιάζει η οδός Νικηφόρου Θεοτόκη προς το τέλος της όταν το έδαφος αρχίζει να κατεβαίνει με μεγάλη κλίση προς την Πύλη της Σπηλιάς. Ο δρόμος ακολουθεί την κλίση του εδάφους αλλά τα πεζοδρόμια κάτω από τις στοές παραμένουν οριζόντια και στο σημείο που ο εμπορικός αυτός δρόμος διασταυρώνεται με ένα καντούνι, μια πέτρινη σκάλα οδηγεί στο επίπεδο του εναρμονίζοντας την υψομετρική διαφορά αυτών (εικόνα 73).

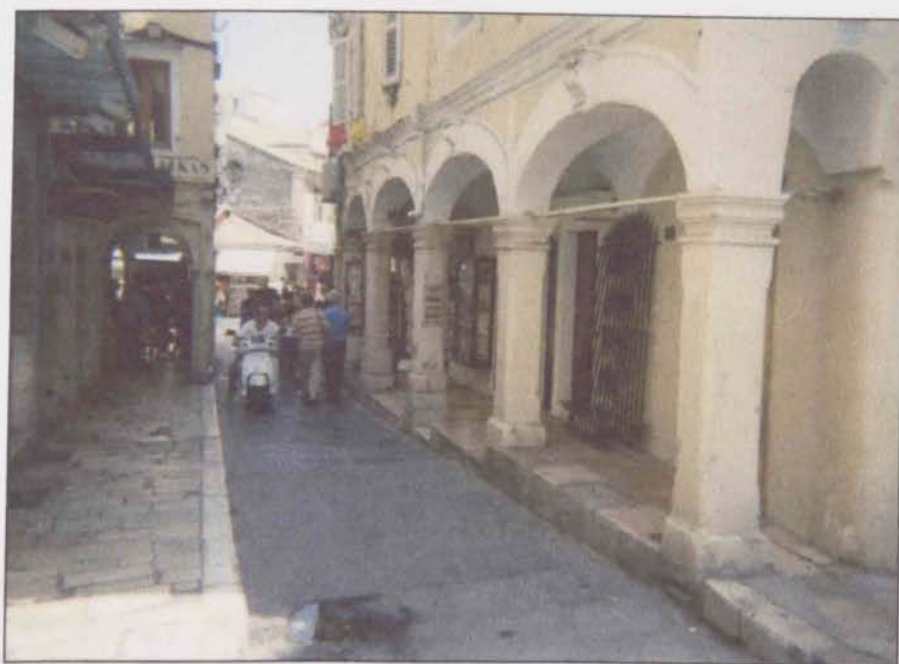

Εικόνα 73. Το πεζοδρόμιο περνάει κάτω από τα βόλτα και εναρμονίζεται με το επίπεδο της Ν. Θεοτόκη μέσω της πέτρινης σκαλινάδας.

Οι πιο έντονα εμπορικοί δρόμοι της Παλαιάς Πόλης που χαρακτηρίζονταν από ανέκαθεν κυρίως οι οδοί Νικηφόρου Θεοτόκη, Ευγενίου Βουλγάρεως, Μιχαήλ Θεοτόκη και Φιλαρμονικής, έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό τους τις στοές των ισόγειων τους, που τις επέβαλλαν εκτός από το κλίμα και λόγοι σκοπιμότητας ούτως ώστε να υπάρχει η απαραίτητη διεύρυνση για την αντιμετώπιση της μεγάλης κινήσεως που τους χαρακτηρίζει, χωρίς βέβαια να μειώνεται η επιφάνεια της κατοικίας πάνω από αυτά.

Άλλο ένα χαρακτηριστικό τους είναι η ύπαρξη πεζοδρομίων στο πλάι τους για την ευκολότερη διακίνηση των πεζών, που αρκετές φορές περνάνε κάτω από τα βόλτα, κάτι που βέβαια οφείλεται και στο γεγονός ότι αποτελούν και τους φαρδύτερους δρόμους της Παλαιάς Πόλης (εικόνα 70). Επίσης χαρακτηρίζονται από την ιδιαίτερης ποιότητας πέτρα που είναι διαστρωμένοι αφού είναι ειδικά επιλεγμένα για να αντέχει τα φορτία των οχημάτων, σκούρου χρώματος και γυαλιστερή (χωρίς πορώδες) για να μην λερώνεται εύκολα (εικόνες 77,78).

Βέβαια, το μεγαλύτερο μέρος του δικτύου, συμπεριλαμβανομένων και των καντουνιών, αποτελούν εμπορικούς δρόμους καθώς, είναι γεμάτοι με καταστήματα ρούχων, χρυσοχοεία, σουβενίρ, αρτοποιεία κλπ. λόγω της τεράστιας τουριστικής ανάπτυξης που παρουσιάζει η πόλη. Η εμπορικότητα των δρόμων γίνεται πιο αμυδρή προχωρώντας προς τα άκρα της Παλαιάς Πόλης, νότια ή βόρεια.

Εικόνα 74. Εμπορικός δρόμος με πεζοδρόμια και βόλτα.

Προς το τέλος της Μ. Θεοτόκη λίγο πριν την διασταύρωση της με την Ε. Βουλγάρεως βρίσκεται και το εμπορικό κέντρο της Παλαιάς Πόλης, η πλατεία Βραχλιώτη, στην οποία παρουσιάζεται και η μεγαλύτερη κίνηση (εικόνα 75). Η πλατεία αυτή, μικρών διαστάσεων και τετραγωνικής μορφής, έχει ως κύριο χαρακτηριστικό της το πέτρινο, άσπρο ενετικό πηγάδι που βρίσκεται στο κέντρο της. Αν και αποτελεί το κέντρο των μεγαλύτερων δρόμων της πόλης, δεν είναι ωστόσο μια μεγαλοπρεπής πλατεία όπως θα την φανταζότανε κάποιος.

Εικόνα 75. Πλατεία Βραχλιώτη, το εμπορικό κέντρο της Παλαιάς Πόλης.

Εικόνα 76. Η πλατεία Βραχλιώτη επί Αγγλοκρατίας. www.corfuhellas.com

Η πλειοψηφία των δρόμων δεν έχει πεζοδρόμια ενώ όλοι τους είναι διαστρωμένοι με πέτρα αντίστοιχης ποιότητας ως προς την χρήση τους (εικόνες 77, 78). Παλαιότερα ήτανε διαστρωμένοι με καλντερίμι. Τα καντούνια παρουσιάζουν μια κύρτωση στον κατά μήκος άξονα τους για την καλύτερη διέλευση του νερού στα πλευρικά αυλάκια απορροής των ομβρίων ενώ οι κεντρικοί δρόμοι έχουν αποχετευτικό δίκτυο που είναι και οι φυσικοί αγωγοί αποχέυσεως της βροχής μιας και βρίσκονται στα χαμηλότερα σημεία της πόλης μεταξύ των λόφων. Το δίκτυο αυτό είχαν δημιουργήσει πρώτα οι Ενετοί και αργότερα εκσυγχρόνισαν οι Άγγλοι ενώ σήμερα είναι πλήρως τελειοποιημένο με τις σύγχρονες τεχνολογίες αποχέυσεως²⁶.

Εικόνα 77. Πεζόδρομος διαστρωμένος με ανοιχτόχρωμη πέτρα.

Εικόνα 78. Πεζόδρομος διαστρωμένος με σκουρόχρωμη πέτρα.

²⁶ Βλέπε ενότητα "Τα δίκτυα υποδομής".

Εικόνα 76. Η πλατεία Βραχλιώτη επί Αγγλοκρατίας. www.corfuhellas.com

Η πλειοψηφία των δρόμων δεν έχει πεζοδρόμια ενώ όλοι τους είναι διαστρωμένοι με πέτρα αντίστοιχης ποιότητας ως προς την χρήση τους (εικόνες 77, 78). Παλαιότερα ήτανε διαστρωμένοι με καλντερίμι. Τα καντούνια παρουσιάζουν μια κύρτωση στον κατά μήκος άξονα τους για την καλύτερη διέλευση του νερού στα πλευρικά αυλάκια απορροής των ομβρίων ενώ οι κεντρικοί δρόμοι έχουν αποχετευτικό δίκτυο που είναι και οι φυσικοί αγωγοί αποχετεύσεως της βροχής μιας και βρίσκονται στα χαμηλότερα σημεία της πόλης μεταξύ των λόφων. Το δίκτυο αυτό είχαν δημιουργήσει πρώτα οι Ενετοί και αργότερα εκσυγχρόνισαν οι Άγγλοι ενώ σήμερα είναι πλήρως τελειοποιημένο με τις σύγχρονες τεχνολογίες αποχέτευσης²⁶.

Εικόνα 77. Πεζόδρομος διαστρωμένος με ανοιχτόχρωμη πέτρα.

Εικόνα 78. Πεζόδρομος διαστρωμένος με σκουρόχρωμη πέτρα.

²⁶ Βλέπε ενότητα "Τα δίκτυα υποδομής".

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ονοματολογία των δρόμων. Οι ονομασίες αυτών σχετίζονταν συνήθως με τη μορφή τους ή με τη τοποθεσία που βρίσκονταν ή ακόμη και με τα ονόματα βασικών προσωπικοτήτων που κατοικούσαν εκεί. Έτσι, η οδός Μουστοξύδη, λεγόταν STRADA LARGA (πλατιά οδός), η Ε. Βουλγάρεως STRADA REALE γιατί οδηγούσε στη Βασιλική Πύλη, η Αγ. Σπυρίδωνος CALE DEL SANTO, η οδός Πανελληνίου BISI, από την οικογένεια που είχε το αρχοντικό της στο δρόμο αυτό κλπ. Στο παράρτημα Α παρουσιάζεται ένας δημοσιευμένος πίνακας²⁷ με τις παλιές ονομασίες των δρόμων και με τις ονομασίες της εποχής δημοσίευσης του (1902). Ο πίνακας συνοδεύεται και από ένα τοπογραφικό διάγραμμα της πόλεως πάνω στο οποίο έχει χαραχθεί κάρναβος για ευκολότερο διάβασμα. Σε αυτό σημειώνονται τα νούμερα των διάφορων οδών που αντιστοιχούνε στον πίνακα.

Η πρώτη σειρά των οικοδομικών τετραγώνων που έχουνε πρόσωπο την πλατεία της Σπιανάδας, χαρακτηρίζεται από ένα συμμετρικά καταμεμημένο δίκτυο με στενούς ευθύγραμμους δρόμους που συγκλίνουν στο Παλαιό Φρούριο και είναι κάθετοι στις Γκιλφόρδου, Μιχαήλ Θεοτόκη και Φιλαρμονικής, προδίδοντας μια αυστηρή γεωμετρική χάραξη. Οι δρόμοι αυτοί με πλάτος συνήθως περί τα δυο μέτρα, ίσα που χωράνε ένα αυτοκίνητο να εισέλθει ενώ τα οικοδομικά τετράγωνα που περιβάλλονται από αυτούς έχουνε πλάτος δώδεκα μέτρα περίπου. Οι Ενετοί το καθορίσανε έτσι ώστε κάθε οικοδομικό τετράγωνο να αποτελείται από δυο κατοικίες πλάτους έξι μέτρων η κάθε μια. Από την άλλη μεριά, στα καντούνια κυριάρχησε το ένστικτο και ο αυθορμητισμός που προφανώς προήλθαν από κάποιας μορφής σύγχυση.

Εικόνα 79. Αποψη των πρώτων οικοδομικών τετραγώνων της Παλαιάς Πόλης επί της Σπιανάδας.

Από το κυκλοφοριακά δεδομένα δεν θα μπορούσε να απουσιάζουν οι χώροι στάθμευσης. Αυτό είναι ίσως και το δυσκολότερο πρόβλημα που παρουσιάζεται ειδικά στην Παλαιά Πόλη καθώς η υφιστάμενη διάρθρωση της δεν αφήνει καθόλου περιθώρια χώρου για το σκοπό αυτό. Το πρόβλημα εξασθενεί όσο απομακρυνόμαστε από το κέντρο της πόλης προς την ευρύτερη περιοχή.

Οι ελάχιστοι ελεύθεροι χώροι της πόλης δεν προσφέρονται για στάθμευση οχημάτων όχι μόνο κατά τις περιόδους αιχμής αλλά ακόμη και για τους ένοικους της περιοχής. Ο αριθμός αύξησης των οχημάτων είναι ασύλληπτος και ανεξέλεγκτος. Η αύξηση αυτή «φρενάρει» συνεχώς τους μελετητές και την ορθή αντιμετώπιση του προβλήματος, καθώς ο προσδιορισμός των απαιτούμενων θέσεων στάθμευσης δεν μπορεί να προσεγγιστεί σωστά. Στον αριθμό αυτό συμπεριλαμβάνονται οι θέσεις στο εσωτερικό της πόλης, οι θέσεις στο δρόμο και έξω από αυτόν, ιδιωτικές και δημόσιες²⁸.

²⁷ Κυριάκης Κ., "Οδηγός Κέρκυρας", Κέρκυρα 1902, σελ. 43-52.

²⁸ Αραβαντινός Α., "Πολεοδομικός σχεδιασμός", σελ. 440.

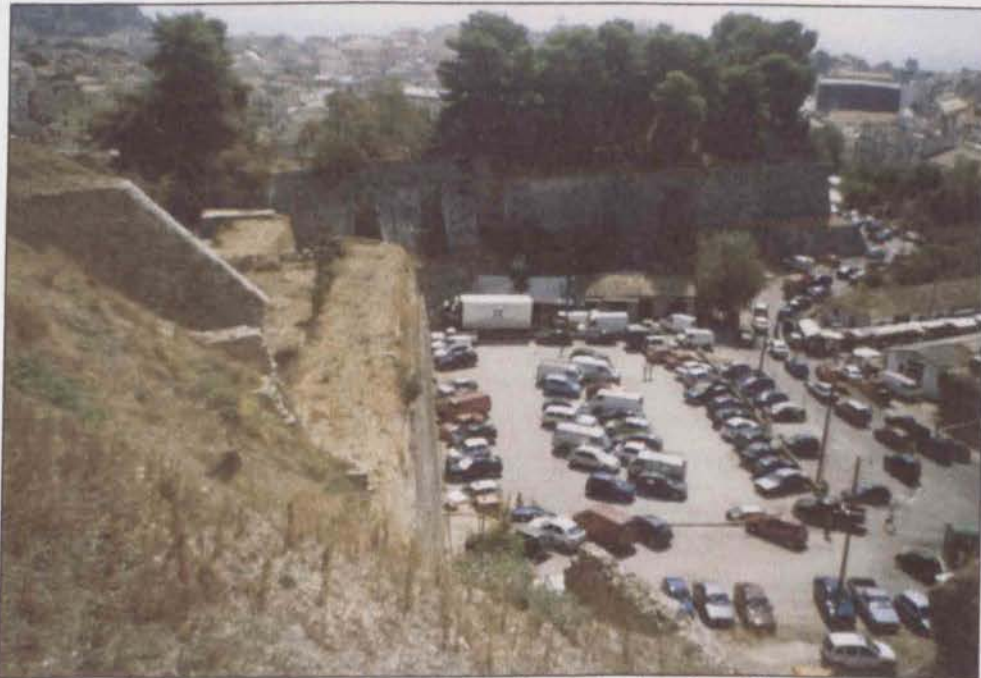
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΧΑΡΤΗ:

- Εθνική Λευκίμμης
- Χώροι στάθμευσης
- Συλλεκτήριος δακτύλιος Παλαιάς Πόλης
- Συλλεκτήριοι δρόμοι κέντρου πόλεως
- Οδός Βελισαρίου
- Χώροι πρασίνου

Εικόνα 80. Οι χώροι στάθμευσης της Παλαιάς Πόλης,

Παρόλα αυτά, οι υπεύθυνοι κατέληξαν στην εξασφάλιση χώρου περιφερειακά της Παλαιάς Πόλης και της πλατείας Σαρόκκο κατάλληλων και επαρκών χώρων στάθμευσης οποιασδήποτε μορφής, συμπεριλαμβανομένου και της μεγάλης πλατείας, της Σπιανάδας (εικόνες 80,83).

Καταλληλότεροι χώροι θεωρήθηκαν οι χώροι της λαϊκής αγοράς επί της οδού λοχαγού Βαϊκού μπροστά από το Νέο Φρούριο, το Γυμναστήριο που βρίσκεται δίπλα από το δημοτικό θέατρο της πόλης και η πλατεία Σαρόκκο (εικόνες 81,82). Να σημειωθεί ότι για τα δυο τελευταία προτάθηκε υπόγειος χώρος στάθμευσης ούτως ώστε να μην αλλοιωθεί καθόλου ο ιστορικός χαρακτήρας της περιοχής και να μην επηρεαστούν οι άλλες λειτουργίες της πόλης. Η πρόταση των υπόγειων χώρων "ναυάγησε" λόγω ύπαρξης υπογείων παλαιών κατασκευών για την αντιστήριξη του τείχους των οχυρώσεων από τους Ενετούς. Πέραν αυτού, υπαίθριοι και πολυώροφοι χώροι στάθμευσης στις εισόδους και διασταυρώσεις της πόλης είναι στα άμεσα σχέδια του Δήμου ούτως ώστε να μείνει άθικτη η Παλαιά Πόλη.

Εικόνα 81. Ο χώρος της λαϊκής αγοράς μπροστά από το Νέο Φρούριο.

Εικόνα 82. Η οδός Δεσύλλα παρά το Δημοτικό θέατρο της πόλης.

Η Σπιανάδα και η πλατεία Σπηλιάς διαμορφώθηκαν καταλλήλως και εξυπηρετούνε τη λειτουργία αυτή, δίδοντας ανάσα στην κυκλοφορική ροή της Παλαιάς Πόλης.

Εικόνα 83. Τμήμα της πλατείας της Σπιανάδας διαμορφωμένο σε χώρο στάθμευσης.

Στο εσωτερικό της Παλαιάς Πόλης, το πρόβλημα είναι ακόμη πιο έντονο καθώς εκτός του γεγονότος ότι αποτελεί διατηρητέο μνημείο²⁹ οι ελεύθεροι χώροι είναι ανύπαρκτοι. Εξ' όσων έχουμε πληροφορηθεί³⁰ η ανεξέλεγκτη στάθμευση των ενοίκων μέσα στην Παλαιά Πόλη πρόκειται να αντιμετωπισθεί με ελεγχόμενη είσοδο σε αυτήν και εφαρμογή περιοριστικών όρων όπως η ειδική κατοχή άδειας στάθμευσης και η παραχώρηση μόνο μιας ανά οικογένεια. Τα υπόλοιπα οχήματα θα σταθμεύονται εκτός της Παλαιάς Πόλης και οι οδηγοί τους θα μεταφέρονται στο εσωτερικό της με ειδικό λεωφορείο δωρεάν. Με αυτό τον τρόπο θα εξασφαλιστεί μεγαλύτερη ασφάλεια στην Παλαιά Πόλη αφού τα οχήματα έκτακτης ανάγκης³¹ θα έχουν ευκολότερη πρόσβαση ενώ παράλληλα θα αναδεικνύεται η γραφικότητα της.

²⁹ Φ.Ε.Κ. 606/Β/3-10-67. Βλέπε ενότητα "Τα όρια περιοχής μελέτης".

³⁰ Όπως μας ανέφερε ο πρόεδρος του εξωραϊστικού και πολιτιστικού συλλόγου της Παλαιάς Πόλης "Οι Ταξάρχες" κ. Κομιανός Γεώργιος.

³¹ Ασθενοφόρα, πυροσβεστικά οχήματα κλπ.

2.4. Οι Δημόσιοι Ελεύθεροι Χώροι

2.4.1. Οι Πλατείες

Οι πλατείες της Παλαιάς Πόλης –οι σημαντικότερες των οποίων φαίνονται στο παράρτημα Β- είναι συνήθως πολύ μικρές, με σχήμα ακανόνιστο ανάλογο με τον περιορισμένο γύρω τους χώρο και ανοίγονται ως επί το πλείστον μπροστά από εκκλησίες συμπληρώνοντας τον ιστό της. Αποτελούν βασικά το κέντρο κάθε γειτονιάς επιπέδου Παλαιάς Πόλης³² που αναπτύσσονται γύρω τους και παράλληλα το μοναδικό πνεύμονα τους ενώ η διαμόρφωση τους παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Η πρόσβαση στους χώρους αυτούς γίνεται συνήθως βγαίνοντας από τα στενά και σκοτεινά καντούνια ή περνώντας κάτω από τις στοές, ώστε φθάνοντας εκεί κάποιος νοιώθει το βλέμμα του να απελευθερώνεται. Χαρακτηριστικότερη περίπτωση αποτελεί η πλατεία της Κρεμαστής στη γειτονιά του Καμπιέλου (εικόνα 84). Η πλατεία αυτή, είναι διαμορφωμένη σε δυο πλατώματα³³ τα οποία διαχωρίζονται μεταξύ τους με ένα κιγκλίδωμα. Το ένα είναι στο ίδιο ύψος με την είσοδο της εκκλησίας και το άλλο λίγο χαμηλότερα όπου υφίσταται ένα ωραιότατο πηγάδι του 16^{ου} αιώνα στο κέντρο του. Η ήρεμη μορφή της εκκλησίας, συντίθεται θαυμάσια με τα γύρω πολυώροφα σπίτια και τα περιμετρικά δρομάκια που βορειοανατολικά ανηφορίζουν ενώ νότια κατηφορίζουν με φαρδιά σκαλοπάτια που περνάνε κάτω από βόλτα.

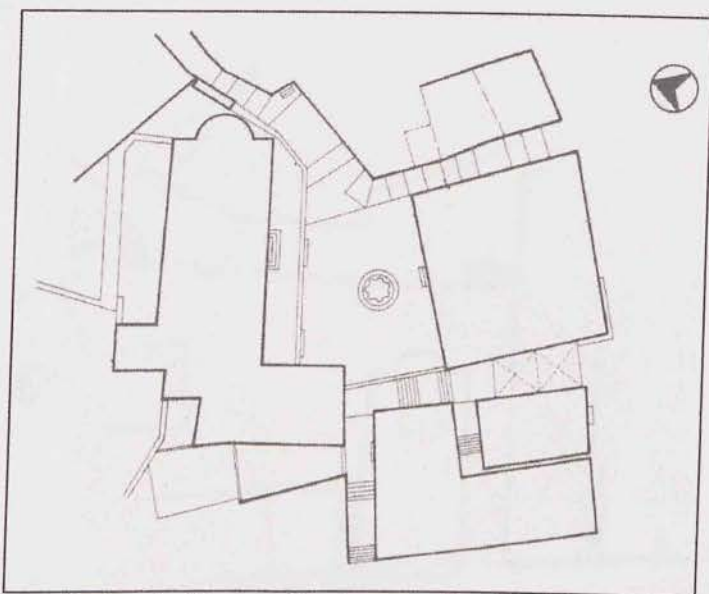

Εικόνα 84. Η πλατεία της Κρεμαστής στο Καμπιέλο.

Στο σύνολο της, το είδος της η διαμόρφωσης αυτής εμφανίζεται πολύ συχνά στη Παλαιά Πόλη προσφέροντας μια σειρά από αναπάντεχες εικόνες στον επισκέπτη, στον οποίον δίνεται η εντύπωση μιας συνεχούς διαδοχής κλειστών και ανοιχτών χώρων.

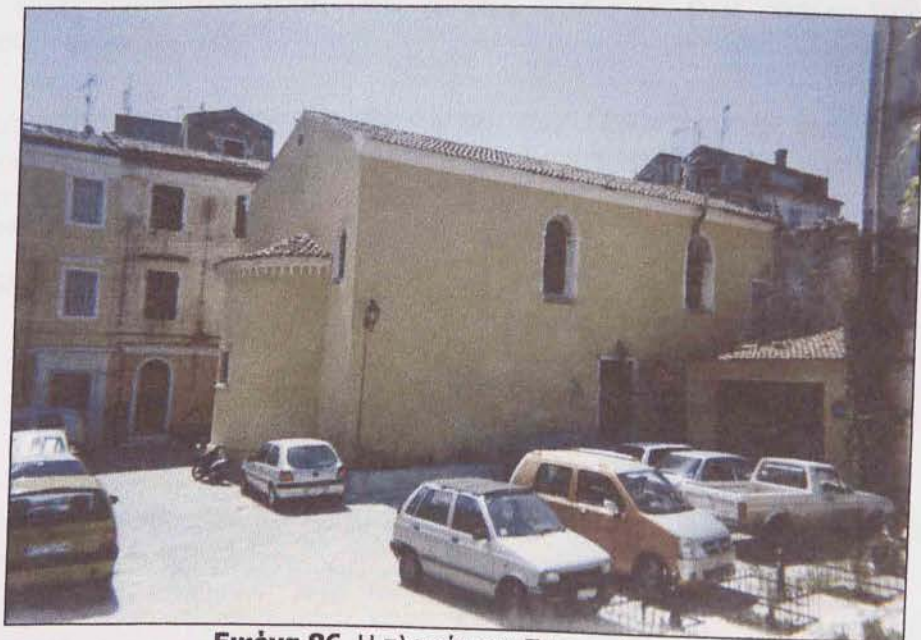
³² Επί Ενετοκρατίας η “γειτονιά” είχε μικρότερο χωρικό όριο σε σχέση με σήμερα.

³³ Αναφέρονται και ως επίπεδα – ανοικτοί χώροι.

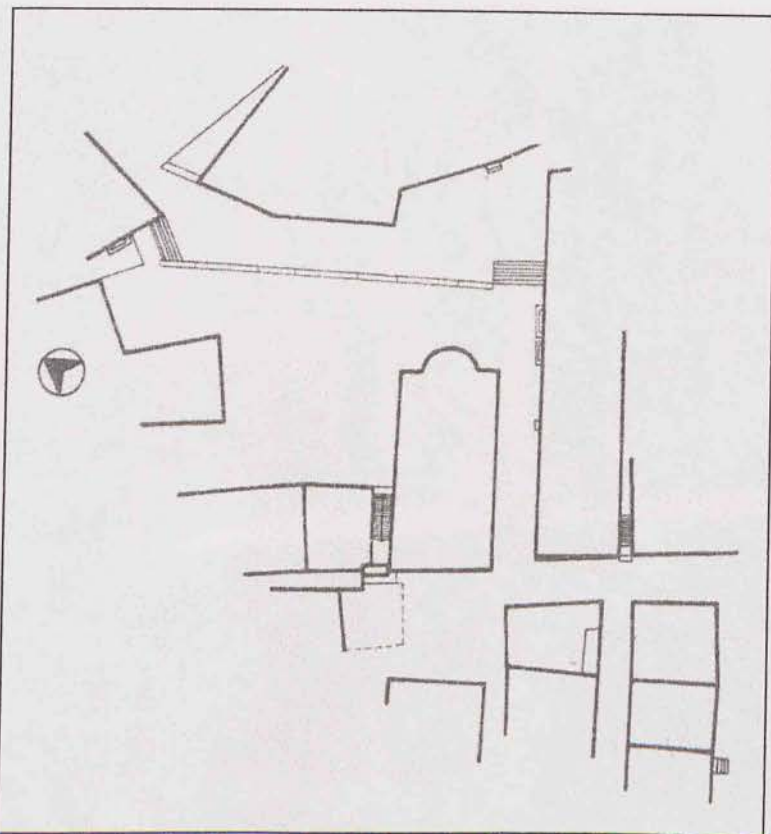
Εικόνα 85. Τοπογραφικό πλατείας Κρεμαστής. Αγοροπούλου Μ. , "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 133.

Κέντρο γειτονιά επιπέδου Παλαιάς Πόλης αποτελεί και η πλατεία του Παντοκράτορα η οποία όμως δεν έχει την γραφικότητα και ευαισθησία της Κρεμαστής από την οποία είναι και μεγαλύτερη στο μέγεθος (εικόνα 86). Περιβάλλει την εκκλησία κατά τις τρεις πλευρές της και το μεγαλύτερο της μέρος βρίσκεται πίσω από το ιερό της ενώ χωρίζεται σε δυο επίπεδα με αρκετή μάλιστα υψομετρική διαφορά μεταξύ τους. Ο διαχωρισμός των πλατωμάτων, γίνεται με ένα τοίχωμα-στηθαίο ύψους ενός μέτρου το οποίο προστατεύει τους περιπλανώμενους, στο οποίο παρεμβάλλονται μερικά σκαλιά που οδηγάνε στο δεύτερο χαμηλότερο πλάτωμα. Από το χαμηλότερο πλάτωμα, ξεκινάει ένας βόρειος κατηφορικός δρόμος που οδηγεί στην θάλασσα. Άλλοτε υπήρχε μόνο ένα μικρό πλάτωμα στην βορειοανατολική όψη του ναού και ένα αντίστοιχο στην νοτιοδυτική³⁴. Το μεγαλύτερο μέρος της σημερινής πλατείας που ανοίγεται στο ιερό, κλεινόταν από σπίτια τα οποία καταστράφηκαν από τους βομβαρδισμούς κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Εικόνα 86. Η πλατεία του Παντοκράτορα.

³⁴ Όπως μας ανέφεραν ένοικοι της γειτονιάς.

Εικόνα 87. Τοπογραφικό πλατείας Παντοκράτορα. Αγοροπούλου Μ. , "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 137.

Βορειοδυτικά της προηγούμενης πλατείας και λίγο πιο κάτω βρίσκεται μια μεγάλη πλατεία, γνωστή ως η πλατεία του Ταξιάρχη. Είναι η μεγαλύτερη πλατεία στο Καμπιέλο και εκεί κειτότανε πριν τον Β΄ Παγκόσμιο η εκκλησία του Ταξιάρχη Μιχαήλ³⁵, η οποία ήταν και η πρώτη ορθόδοξη Μητρόπολη³⁶ της Κέρκυρας. Η εκκλησία αυτή γκρεμίστηκε με τους βομβαρδισμούς το 1943 και σήμερα στη θέση της υπάρχει μια «σύγχρονη στέρνα»³⁷. Στα άμεσα σχέδια που υπάρχουνε για αυτή τη πλατεία, είναι και η ανέγερση μιας μικρής εκκλησίας στο βόρειο τμήμα της ως ενθύμιο της προπολεμικής³⁸.

Από την εκκλησία του Άγιου Νικόλαου των Γερόντων, αν ακολουθήσουμε τα σκαλοπάτια που υπάρχουνε στη πρόσοψη της με κατεύθυνση ανατολική, φθάνουμε στην πλατεία της Αγίας Ελένης, στο κέντρο της οποίας βρισκότανε άλλοτε η ομώνυμη εκκλησία³⁹ τη θέση της οποίας υποδηλώνει πλέον ένας φοίνικας (εικόνα 88). Είναι και αυτή μια κλειστή πλατεία σε ένα επίπεδο μόνο όμως.

³⁵ Όπως μας ανέφερε ο πρόεδρος του εξωραϊστικού και πολιτιστικού συλλόγου της Παλαιάς Πόλης "Οι Ταξιάρχες" κ. Κομιανός Γεώργιος.

³⁶ Ο. π.

³⁷ Η παροχή νερού από τη στέρνα γίνεται με ειδικές κάρτες που εξασφαλίζουνε οι γύρω ένοικοι από την δημοτικές υπηρεσίες της Κέρκυρας και από την Δ.Ε.Υ.Α.Κ. (Δημόσια Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Κέρκυρας).

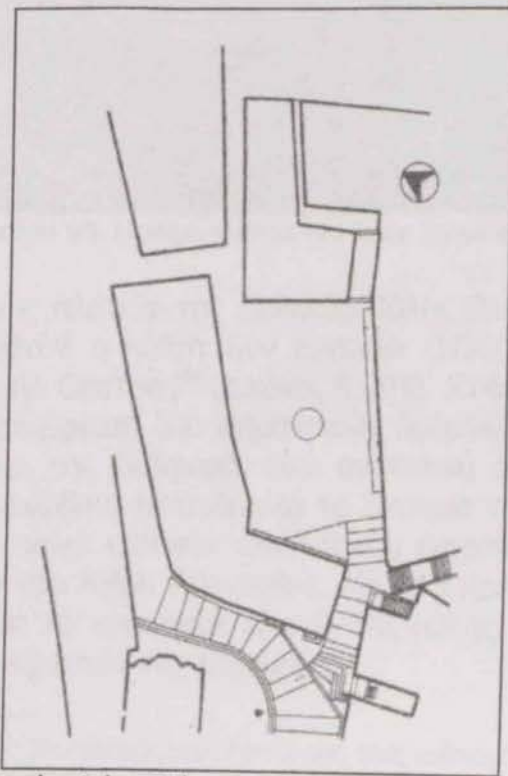
³⁸ Όπως μας ανέφερε ο πρόεδρος του εξωραϊστικού και πολιτιστικού συλλόγου της Παλαιάς Πόλης "Οι Ταξιάρχες" κ. Κομιανός Γεώργιος.

³⁹ Αγοροπούλου Μ. , "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 139.

Εικόνα 88. Η κλειστή πλατεία της Αγίας Ελένης.

Μια διέξοδος στη βορειοανατολική της πλευρά, η οποία είναι και η στενότερη, οδηγεί προς τη προαναφερόμενη πλατεία του Παντοκράτορα και ορίζεται από μια μόνο κατοικία ενώ η νοτιοανατολική της πλευρά απέναντι, ορίζεται από ένα τείχος πολύ ψηλών κατοικιών της περιόδου της Αγγλοκρατίας που προχωρεί ως την σκαλινάδα που οδηγεί πίσω στην εκκλησία του Άγιου Νικολάου των Γερόντων.

Εικόνα 89. Τοπογραφικό πλατείας Αγίας Ελένης. Αγοροπούλου Μ., "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 138.

Μπροστά από την ανατολική είσοδο της εκκλησίας του Αγίου Σπυρίδωνα⁴⁰, μία άλλη μικρών διαστάσεων πλατεία χωρισμένη σε δυο επίπεδα με σκαλοπάτια, προετοιμάζει και καθοδηγεί τον περιηγητή στην είσοδο του Αγίου (εικόνα 90) ενώ μια δεύτερη πλατεία, η πλατεία Ηρώων, ενώνεται με αυτή κατά κορυφή. Άλλοτε, ανοιγόταν μια πολύ μεγαλύτερη πλατεία⁴¹ που χρησίμευε στο να συγκεντρώνει το πολύ μεγάλο πλήθος των πιστών του Αγίου αλλά και της Παναγιάς των Ξένων που βρίσκεται στο βόρειο άκρο της πλατείας Ηρώων. Σήμερα, ένα μεγάλο τμήμα της δυτικής πλευράς της πλατείας Ηρώων έχει κλειστεί από το νεοκλασικό κτίριο της Ιωνικής Τράπεζας και έτσι οι δυο πλατείες (Ηρώων και Αγίου) χάνουν την συμμετρία τους και το νόημα που είχαν στο να αγκαλιάσουν το πλήθος και να το οδηγήσουν προς τον Άγιο Σπυρίδωνα.

Εικόνα 90. Η μικρή πλατεία του Αγίου Σπυρίδωνα.

Η σημαντικότερη όμως πλατεία της Παλαιάς Πόλης βρίσκεται μπροστά από το Δημαρχείο που ήταν άλλοτε η λέσχη των ευγενών (LOGGIA NOBILEI)⁴² και είναι γνωστή ως πλατεία Μιχαήλ Θεοτόκη⁴³ (εικόνες 93,94). Κτισμένη το 1663, η πλατεία αυτή βρίσκεται στη διασταύρωση δυο σημαντικών δρόμων της Παλαιάς Πόλης, της Ευγενίου Βουλγάρεως και της Γκίλφορντ, ενώ ανατολικά ορίζεται από τη Λατινική Μητρόπολη του Αγίου Ιακώβου. Νοτιοδυτικά το άνοιγμα της πλατείας στενεύει και ξανανοιγεί μπροστά στη παλιά κατοικία του Λατίνου Αρχιεπισκόπου⁴⁴ που υψώνεται στη κορυφή του λόφου του Αγίου Αθανασίου. Με τα κτίρια που την πλαισίωσαν η πλατεία αυτή αποτελούσε το κοινωνικό κέντρο της πόλης, ενώ πλέον αποτελεί το κέντρο των δημοτικών υπηρεσιών της Κέρκυρας.

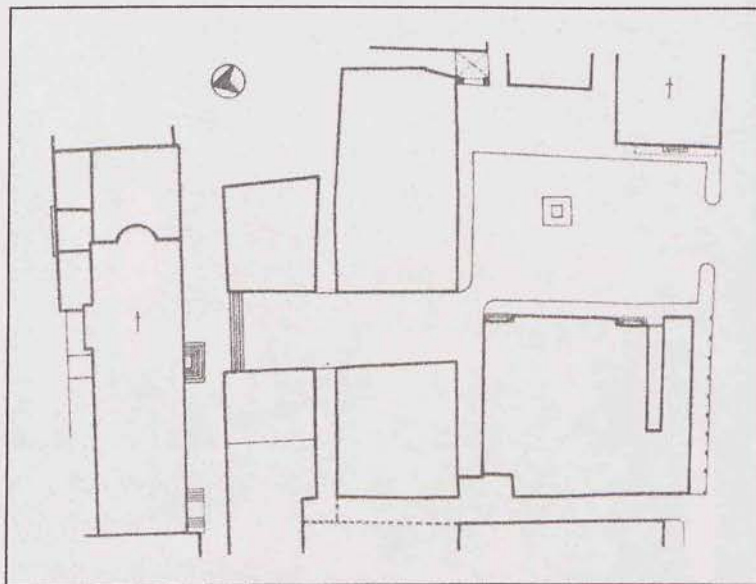
⁴⁰ Ο πολιούχος του νησιού Άγιος Σπυρίδωνας αναφέρεται από τους ντόπιους και ως Άγιος.

⁴¹ Αγοροπούλου Μ., "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 139.

⁴² Ο.π.

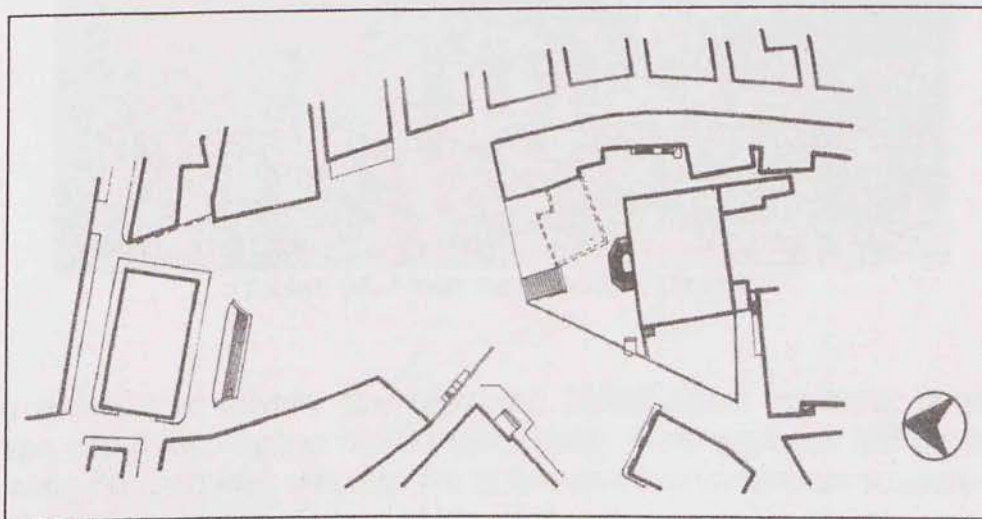
⁴³ Στους ντόπιους είναι γνωστή ως πλατεία Δημαρχείου.

⁴⁴ Σήμερα στεγάζεται εκεί παράρτημα της Τράπεζα της Ελλάδος.

Εικόνα 91. Τοπογραφικό πλατείας Ηρώων και Αγίου Σπυριδώνα. Αγοροπούλου Μ. , "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 140.

Το έδαφος της ανηφορίζει από βορρά προς νότο (με κατεύθυνση το λόφο του Αγίου Αθανασίου), παρουσιάζοντας ομαλή κλίση που δένει με τις επίπεδες ουδέτερες όψεις του κτιρίου του Δημαρχείου και της Λατινικής Μητροπόλεως. Πρόσφατα, διάφορα έργα ανάπλασης της την διαμόρφωσαν σε διάφορα επίπεδα με μεγάλες υψομετρικές διαφορές μάλιστα, κάτι που της αλλοίωσε το χαρακτήρα της και την αποξένωσε από τα κτίρια που την πλαισιώναν. Ευτυχώς, μετά και την παρέμβαση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, την επανέφεραν με μια πιο ήπιας μορφής ανάπλαση στην πρώτη της μορφή⁴⁵. Είναι και η μόνη πλατεία που παρόλο που βρίσκεται στο εσωτερικό της Παλαιάς Πόλης, έχει αρκετό πράσινο αλλά και χώρους υγειονομικού ενδιαφέροντος⁴⁶. Μια άλλη μοναδικότητα που έχει, είναι ένα τετράγωνο σιντριβάνι στο μέσο της, που προσφέρει μια γεύση δροσιάς και απελευθέρωσης στον περιπλανώμενο.

Εικόνα 92. Τοπογραφικό πλατείας Μ. Θεοτόκη. Αγοροπούλου Μ. , "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 140.

⁴⁵ Αγοροπούλου Μ. , "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 139.

⁴⁶ Εστιατόρια ,καφετέριες, μπαρ κλπ.

Εικόνα 93. Άποψη της πλατείας Μ. Θεοτόκη. Στο βάθος διακρίνεται το κτίριο του Δημαρχείου.

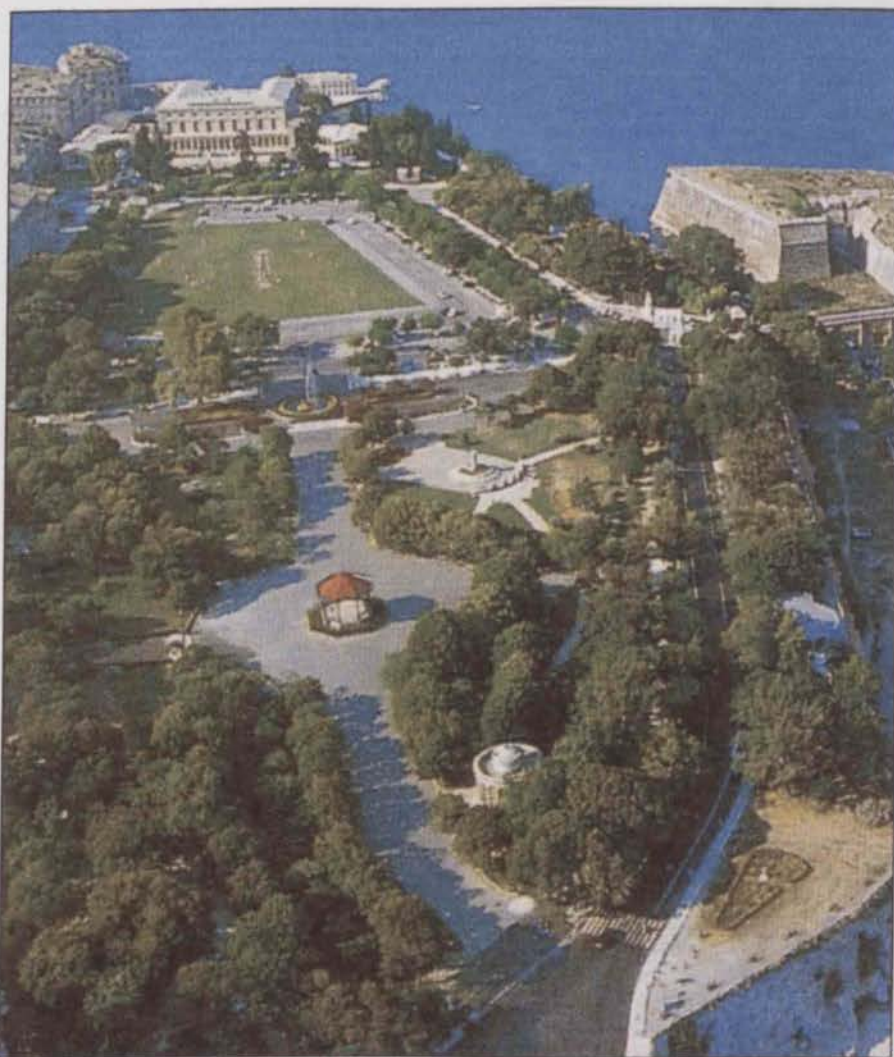
Εικόνα 94. Άποψη της πλατείας Μ. Θεοτόκη.

Παρατηρώντας το σύνολο των πλατειών, βλέπει κανείς ότι αυτές συναντώνται συχνότερα στο βόρειο τμήμα της Παλαιάς Πόλης. Αυτό οφείλεται από τη μια μεριά στο γεγονός ότι η περιοχή εκεί είναι πιο τετραγωνικά κατανομημένη γεωμετρικά αλλά και μεγαλύτερη σε έκταση, από την άλλη μεριά στο γεγονός ότι αποτελεί την περιοχή που έχει πληγεί πιο πολύ και σε ανεπανόρθωτο βαθμό από τους βομβαρδισμούς κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Στο παράρτημα Β παρουσιάζονται οι σημαντικότεροι από τους πολλούς ελεύθερους δημόσιους χώρους που υπάρχουν στον ιστό της Παλαιάς Πόλης με τα ονόματά τους.

2.4.2. Οι Χώροι Πρασίνου.

Οι μόνοι δημόσιοι ελεύθεροι χώροι που συναντά κάποιος στη Παλαιά Πόλη με πράσινο, πέραν της πλατείας Δημαρχείου, είναι η πλατεία της Σπιανάδας και η πλατεία της Σπηλιάς μπροστά από το παλιό λιμάνι, των οποίων η θέση φαίνεται στο παράρτημα Γ. Είναι δε ταυτόχρονα και οι μεγαλύτερες πλατείες της πόλης, καθώς αφέθησαν έτσι για καθαρά αμυντικούς λόγους από τους Ενετούς. Οι δυο αυτοί χώροι συνολικής έκτασης περί τα 120 στρέμματα, χαρακτηρίστηκαν⁴⁷ ως επαρκής ελεύθεροι χώροι για την κάλυψη των αναγκών της πόλης.

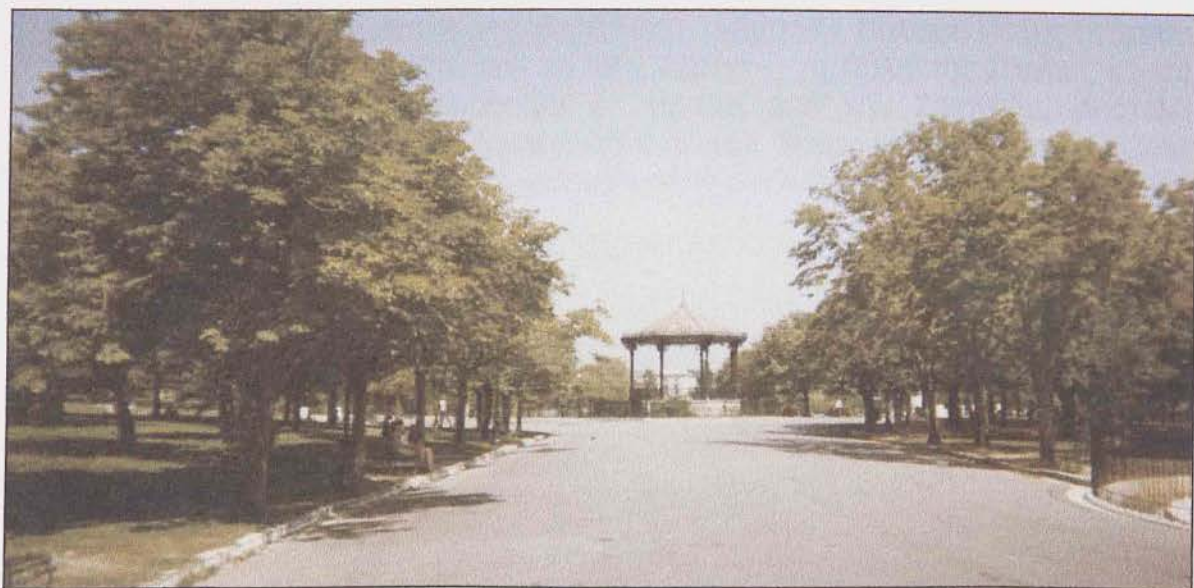
Η πλατεία της Σπιανάδας, η μεγαλύτερη στα Βαλκάνια, είναι χωρισμένη στα δυο από ένα κάθετο ως προς το μήκος της δρόμο και χρησιμοποιείται ως χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων και γήπεδο Κρίκετ (Κάτω Πλατεία) αλλά και ως πάρκο (Άνω Πλατεία). Η Άνω Πλατεία έχει ως σήμα κατατεθέν το μνημείο του Μάιτλαντ (εικόνα ..) το οποίο κτίστηκε επί Αγγλοκρατίας⁴⁸, ένα σιντριβάνι καθώς και μια εξέδρα την οποία χρησιμοποιούν κυρίως οι πολλές φιλαρμονικές ορχήστρες του Δήμου κατά την περίοδο εκδηλώσεων.

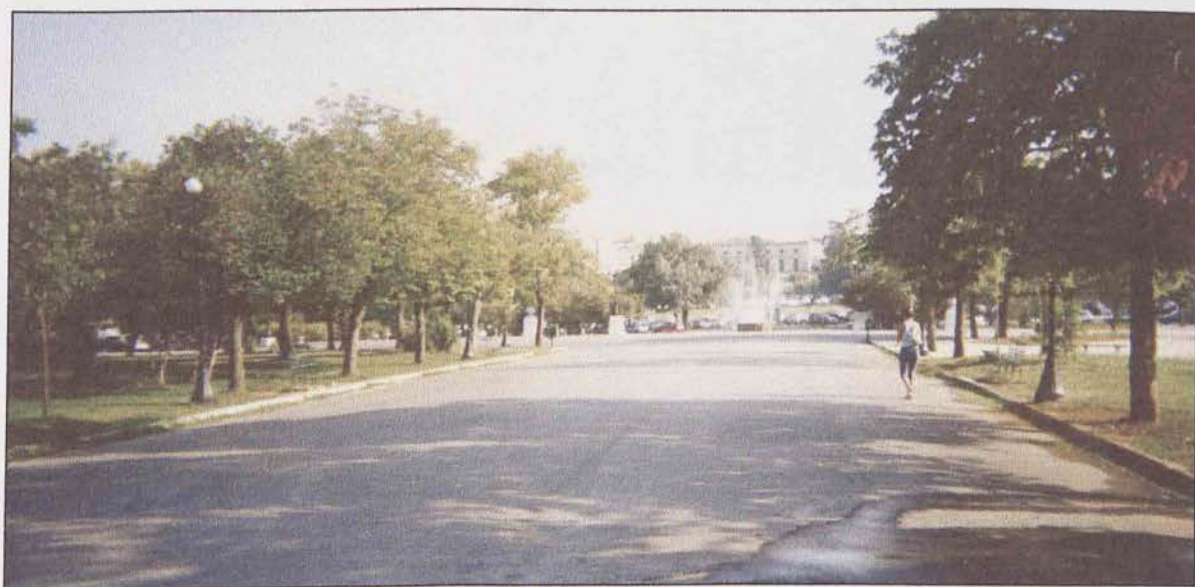
Εικόνα 95. Άποψη της Σπιανάδας, της μεγαλύτερης πλατείας των Βαλκανίων. *Τουριστικός οδηγός ΚΕΡΚΥΡΑ.*

⁴⁷ Στη πολεοδομική μελέτη του 1986, οι δυο πλατείες χαρακτηρίστηκαν ως επαρκής χώροι πρασίνου σε επίπεδο πόλης, όχι όμως και σε επίπεδο "γειτονίας" πόλης.

⁴⁸ Δημακόπουλος Ι. , "Ο George Whitmore στη Κέρκυρα", σελ. 61.

Εικόνα 96. Αποψη της Άνω πλατείας. Διακρίνεται η εξέδρα των εκδηλώσεων.

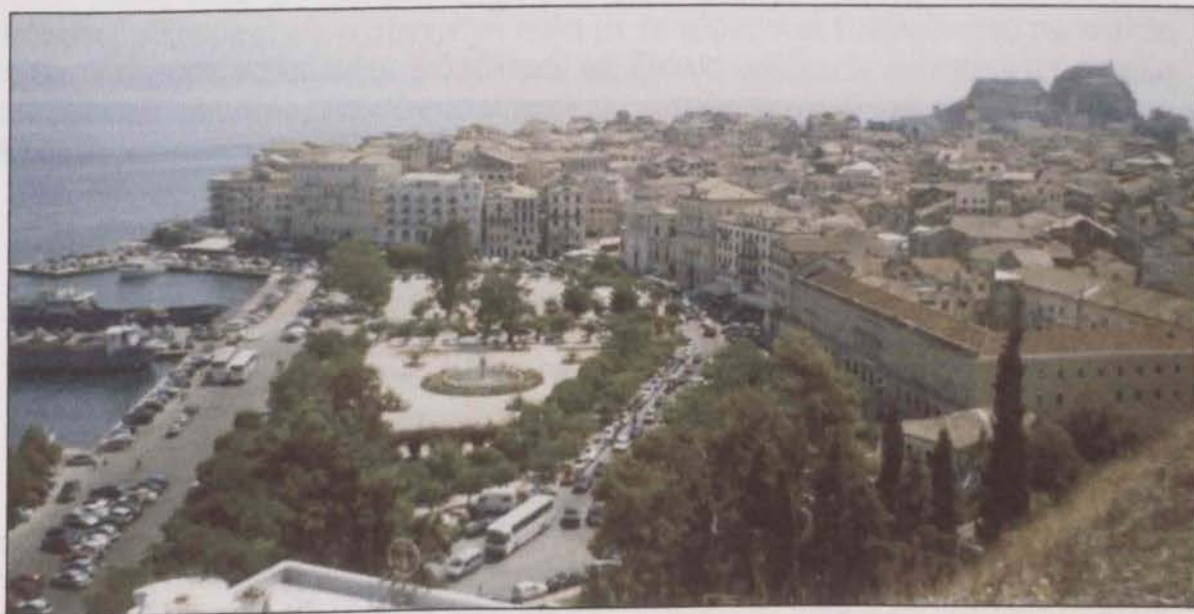

Εικόνα 97. Αποψη της Άνω πλατείας.

Εικόνα 98. Αποψη της Κάτω πλατείας. Το μεγαλύτερο μέρος της χρησιμοποιείται ως γήπεδο κρίκετ.

Η πλατειά Σπηλιάς βρίσκεται στο βορειότερο τμήμα της Παλαιάς Πόλης ανάμεσα στο τρίγωνο που δημιουργείται από το Νέο Φρούριο, τη Πύλη της Σπηλιάς και το παλιό λιμάνι της πόλης. Μικρότερη σε έκταση από την Σπιανάδα, αποτελεί σημαντικό πυρήνα πρασίνου για τη περιοχή ενώ είναι διαμορφωμένη με τρόπο ώστε να εξυπηρετεί στο βέλτιστο τη κυκλοφορική ροή της πόλης και των λειτουργιών της.

Εικόνα 99. Άποψη της πλατείας Σπηλιάς.

2.1.3. Το Πάρκο Αιόλεων

Η θέση του Πάρκου Αιόλεων στο βορειοανατολικό τμήμα της Παλαιάς Πόλης, ανάμεσα στο Νέο Φρούριο και την Πύλη της Σπηλιάς, είναι ιδιαίτερα σημαντική για την πόλη. Το Πάρκο Αιόλεων αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα πρασίνου της πόλης, παρέχοντας ένα σημαντικό χώρο αναψυχής και αθλητικών δραστηριοτήτων. Η έκταση του Πάρκου Αιόλεων είναι περίπου 10.000 τετραγωνικά μέτρα, με κεντρικό σημείο το Πάρκο Αιόλεων, όπου βρίσκεται η Πύλη της Σπηλιάς. Το Πάρκο Αιόλεων αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα πρασίνου της πόλης, παρέχοντας ένα σημαντικό χώρο αναψυχής και αθλητικών δραστηριοτήτων. Η έκταση του Πάρκου Αιόλεων είναι περίπου 10.000 τετραγωνικά μέτρα, με κεντρικό σημείο το Πάρκο Αιόλεων, όπου βρίσκεται η Πύλη της Σπηλιάς.

Το Πάρκο Αιόλεων αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα πρασίνου της πόλης, παρέχοντας ένα σημαντικό χώρο αναψυχής και αθλητικών δραστηριοτήτων. Η έκταση του Πάρκου Αιόλεων είναι περίπου 10.000 τετραγωνικά μέτρα, με κεντρικό σημείο το Πάρκο Αιόλεων, όπου βρίσκεται η Πύλη της Σπηλιάς. Το Πάρκο Αιόλεων αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα πρασίνου της πόλης, παρέχοντας ένα σημαντικό χώρο αναψυχής και αθλητικών δραστηριοτήτων. Η έκταση του Πάρκου Αιόλεων είναι περίπου 10.000 τετραγωνικά μέτρα, με κεντρικό σημείο το Πάρκο Αιόλεων, όπου βρίσκεται η Πύλη της Σπηλιάς.

2.5. Τα Δίκτυα Υποδομής

Τα δίκτυα υποδομής αποτελούν ζωτικής σημασίας σημεία αναφοράς για τη πόλη της Κέρκυρας,. Οι επιρροές των δικτύων αυτών πάνω στη πόλη είναι καθοριστικές, καθώς χωρίς αυτά οι λειτουργίες της πόλης δεν εξασφαλίζονται, η ποιότητα ζωής είναι υποβαθμισμένη και η σύγχρονη πόλη με το εύρος των ευκολιών που προσφέρει δε θα μπορούσε να υπάρξει. Ειδικότερα, ως δίκτυα υποδομής αναφέρονται τα είδη των δικτύων τα οποία μπορούν να ενταχθούν κατασκευαστικά στη πόλη με στόχο τη βέλτιστη ικανοποίηση των κατωτέρω λειτουργιών⁴⁹:

- Παροχή άμεσα χρησιμοποιήσιμης ενέργειας (ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο, θερμική ενέργεια κλπ)
- Παροχή πληροφοριών και σημάτων (φωνή, δεδομένα, εικόνα κλπ)
- Παροχή υλικών μέσων (νερό, πνευματικό ταχυδρομείο κλπ)
- Συλλογή αποβλήτων (αστικών, βιομηχανικών, ομβρίων υδάτων κλπ)
- Εκτέλεση διαφόρων λειτουργιών εξυγίανσης (επεξεργασία λυμάτων, καθαρισμός νερού, αποκομιδή και διαχείριση απορριμμάτων κλπ)

Πιο κάτω αναφερόμαστε μόνο σε μερικά από τα δίκτυα υποδομής της Κέρκυρας και ειδικά της Παλαιάς Πόλης, τα οποία αποτελούν από τη μια μεριά τα αρχαιότερα στη πόλη κατασκευαστικά και από την άλλη τα σημαντικότερα κατά τη γνώμη μας, καθώς τα πλείστα αυτών έχουν γίνει αναγκαία μετά την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής και των τηλεπικοινωνιών.

2.5.1. Το δίκτυο ύδρευσης.

Η πόλη της Κέρκυρας, μέχρι και την κατάκτηση της από τους Άγγλους το 1814 δεν είχε υδραγωγείο και τις ανάγκες των κατοίκων για νερό εξυπηρετούσαν διάφορες δημόσιες στέρνες και ιδιωτικά πηγάδια που ήτανε διασκορπισμένα στην πόλη. Τις ζεστές χρονικές περιόδους παρουσιαζόταν όμως τρομερή λειψυδρία και ένα πολεμικό πλοίο αναλάμβανε να φέρνει νερό από την πηγή του Καρδακίου. Από το 1856 και μετά, οι Άγγλοι κατασκεύασαν το πρώτο υδραγωγείο φέρνοντας νερό από τις Μπενίστες, περιοχή στα νοτιοανατολικά παράλια του νησιού, οπότε οι στέρνες, οι οποίες είχανε κακής ποιότητας νερό, παραμεληθήκανε και σιγά σιγά καταστραφήκανε. Η μεγαλύτερη απ' αυτές, βρισκότανε στην πλατεία της Σπιανάδας και άλλες στη πλατεία του Δημαρχείου και στη Κρεμαστή με συνολική χωρητικότητα 5610 κυβικών μέτρων περίπου⁵⁰.

Σήμερα το δίκτυο ύδρευσης της πόλης της Κέρκυρας αποτελεί ένα από τα πολλά μεγάλα έργα υποδομής που συνεχώς βελτιώνονται. Η μέγιστη ημερήσια κατανάλωση νερού υπολογίζεται ότι ανέρχεται στις είκοσι χιλιάδες κυβικά μέτρα με την συνολική ετήσια κατανάλωση της πόλης να φθάνει τα 4,5 εκατομμύρια κ.μ.. Ο αριθμός αυτός συμπεριλαμβάνει τις ανάγκες της αστικής κατανάλωσης, την ύδρευση βιομηχανιών και βιοτεχνιών, καθώς και των πολλών ξενοδοχειακών μονάδων που υπάρχουνε στην ευρύτερη περιοχή της πόλης.

⁴⁹ Αραβαντινός Α., "Πολεοδομικός σχεδιασμός", σελ. 489 - 490.

⁵⁰ Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά τη περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 141.

Για την κάλυψη όλων αυτών των αναγκών, υπάρχουν τα έργα ύδρευσης⁵¹ Μπενιτσών, Γαρδικίου και Καρτερίου, καθώς και το εργοστάσιο αποσκλήρυνσης νερού στο Πέραμα, περιοχών που ευρίσκονται εκτός των δημοτικών ορίων της Κέρκυρας. Η υδροσυλλογή του νερού από τα έργα αυτά, γίνεται μόνο από γεωτρήσεις.

Εικόνα 100. Άποψη μονάδας αποσκλήρυνσης νερού.

Από τα έργα αυτά, εξασφαλίζεται ικανοποιητική συνολική παροχή νερού, όχι όμως κατά τις περιόδους αιχμής και ειδικά κατά τις καλοκαιρινές περιόδους. Για το λόγο αυτό, πραγματοποιούνται συνεχώς διάφορα έργα για κάλυψη της έλλειψης αυτής όπως η καλύτερη εκμετάλλευση του υδροφόρου ορίζοντα στο Γαρδίκι, η εκμετάλλευση των υπογείων υδάτινων αποθεμάτων στο όρος του Παντοκράτορα καθώς και η αποθήκευση επιφανειακών απορροών για την κατασκευή φραγμάτων τόσο κοντά στη πόλη όσο και στο υπόλοιπο μέρος του νησιού. Όπως έχουμε πληροφορηθεί⁵², ιδανική περιοχή κατασκευής φράγματος, χαρακτηρίστηκε περιοχή βόρεια του Γαρδικίου, παρά το χωριό Βουνιατάδες, καθώς τηρεί τα κριτήρια για το σκοπό αυτό. Ποσοτικά μας έχει αναφερθεί ότι η λεκάνη απορροής της έχει έκταση περί τα 16 τετραγωνικά χιλιόμετρα με δυνατότητες αποθήκευσης πέραν των 5 εκατομμυρίων κ.μ. νερού. Με τις πιο πάνω πηγές υδροληψίας ενεργές, οι μελετητές αισιοδοξούν ότι θα υπερκαλύψουν τη μέγιστη ημερήσια κατανάλωση νερού (είκοσι χιλιάδες κ.μ.).

Το δίκτυο διανομής του νερού ξεκινάει από τις πηγές παροχής⁵³ και φθάνει μέσω του εξωτερικού υδραγωγείου στις υδατοδεξαμενές που βρίσκονται στο λόφο της Ανάληψης στη περιοχή του Κανονιού. Από εκεί, με τη βοήθεια του εσωτερικού υδραγωγείου παρέχεται σε όλη τη πόλη και εν συνέχεια στα κτίρια. Το δίκτυο αυτό, ακολουθεί κυρίως τους μεγάλους κυκλοφοριακούς άξονες.

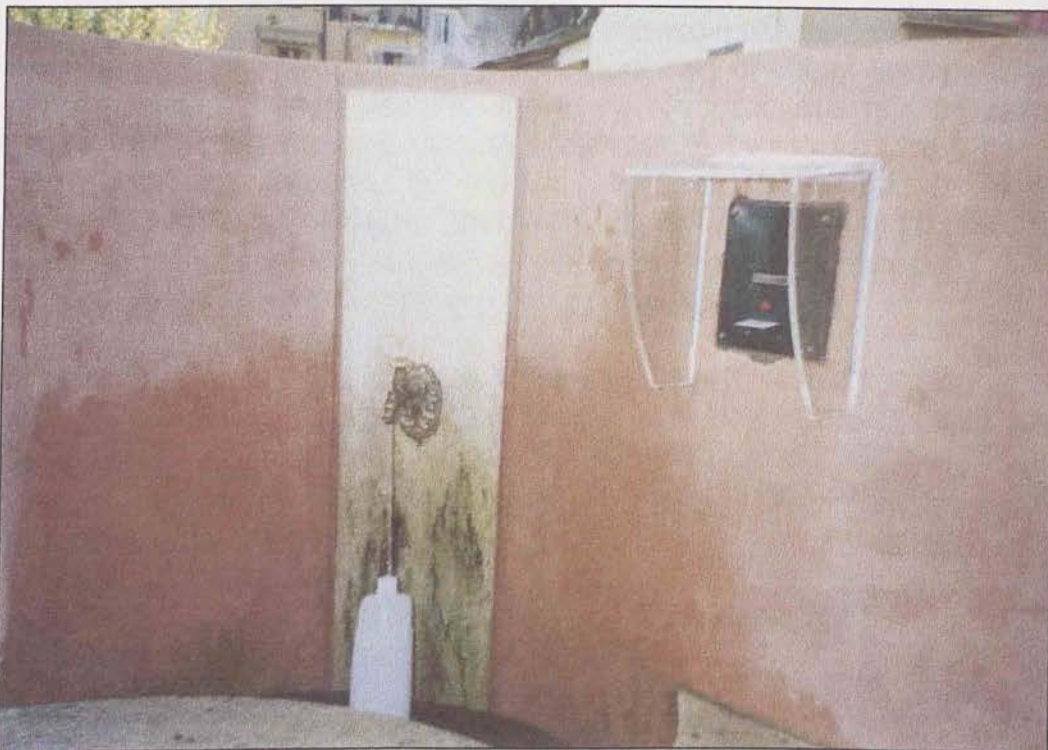
Το ίδιο συμβαίνει και στον εσωτερικό ιστό της Παλαιάς Πόλης, της οποίας το δίκτυο έχει πλήρως τροποποιηθεί και αναβαθμιστεί μέσα στα τρία τελευταία χρόνια παράλληλα των εργασιών πεζοδρόμησης που ακόμη εκτελούνται.

⁵¹ Αραβαντινός Α., "Πολεοδομικός σχεδιασμός", σελ. 491: Υδροσυλλογή - εξωτερικό υδραγωγείο.

⁵² Όπως μας έχει αναφέρει υπεύθυνος της Δ.Ε.Υ.Α.Κ. (Δημόσια Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Κέρκυρας).

⁵³ Αραβαντινός Α., "Πολεοδομικός σχεδιασμός", σελ. 490.

Ταυτόχρονα με την αναβάθμιση του δικτύου ύδρευσης της Παλαιάς Πόλης, γίνεται και εγκατάσταση πυροσβεστικών κρουνών καθιστώντας την μια πιο ασφαλής περιοχή κατοίκησης (εικόνα 102).

Εικόνα 101. Αποψη της «σύγχρονης στέρνας» στη πλατεία Ταξiάρχη. Η παροχή πόσιμου νερού επιτυγχάνεται μέσω ειδικών καρτών τις οποίες οι ένοικοι εξασφαλίζουν από την Δ.Ε.Υ.Α.Κ. Κάτω από αυτή, κρύβεται μια μονάδα αποσκλήρυνσης νερού.

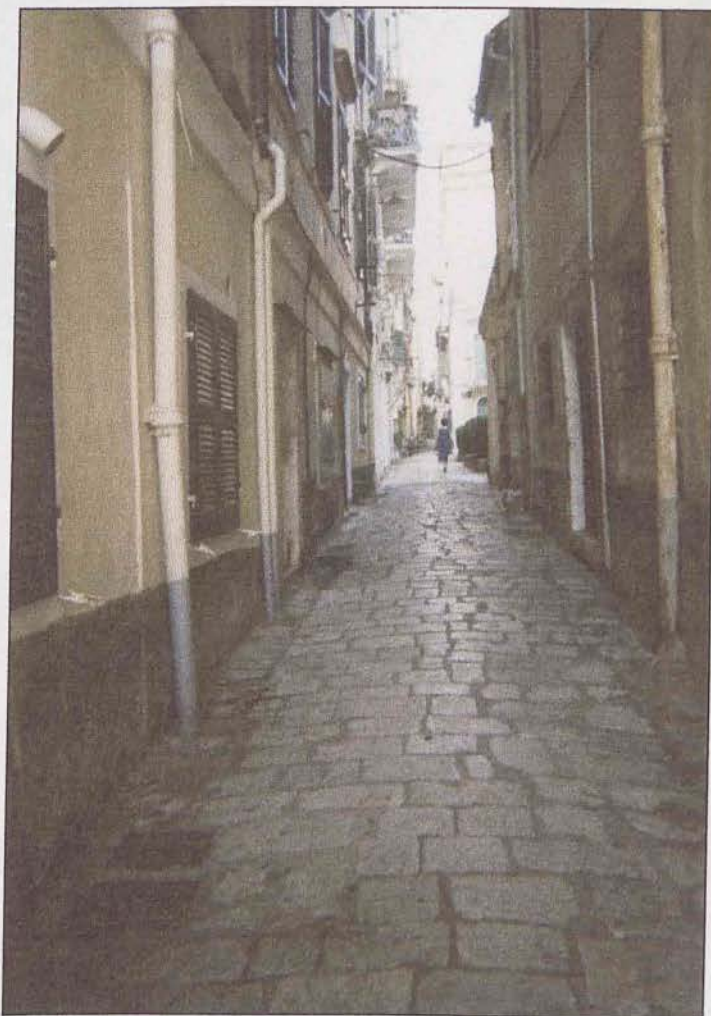

Εικόνα 102. Η εγκατάσταση πυροσβεστικών κρουνών κατέστησε την Παλαιά Πόλη ασφαλέστερη.

2.5.2. Το δίκτυο αποχέτευσης.

Τις πρώτες αναφορές για την ύπαρξη δικτύου αποχέτευσης ομβρίων υδάτων στην Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας, τις έχουμε κατά τη περίοδο της Ενετοκρατίας όπου και αναφέρεται ότι οι μικροί δρόμοι είχαν συνήθως αξονικά ή πλευρικά αυλάκια απορροής που ήταν γνωστά ως λούκια. Οι κεντρικοί δρόμοι της, οι οποίοι βρίσκονταν και σε χαμηλότερο υψόμετρο λόγω του ότι εκτείνονταν ανάμεσα στα τρία υψώματα της Παλαιάς Πόλης, είχαν ένα αρκετά καλό αποχετευτικό δίκτυο μέσω του οποίου τα νερά κατέληγαν στη θάλασσα. Το αποχετευτικό αυτό δίκτυο, τελειοποιήθηκε και εκσυγχρονίσθηκε από της Άγγλους αργότερα⁵⁴. Το ίδιο αυτό δίκτυο, το οποίο βέβαια έχει δεχθεί μετατροπές και επεκτάσεις, λειτουργεί σήμερα ως παντοροϊκό για τη Παλαιά Πόλη τόσο για τα απόβλητα όσο και για τα όμβρια ύδατα.

Στα καντούνια, η ροή των ομβρίων επιτυγχάνεται από το κέντρο προς τα πλάγια λόγω της κύρτωσης που παρουσιάζει το οδόστρωμα στον κατά μήκος άξονα τους και κατόπιν ακολουθεί την φυσική κλίση του ίδιου του δρόμου καταλήγοντας ή σε κεντρικό δρόμο ή άμεσα στη θάλασσα, μιας και η μορφολογία της Παλαιάς Πόλης επιτρέπει αυτή τη ροή.

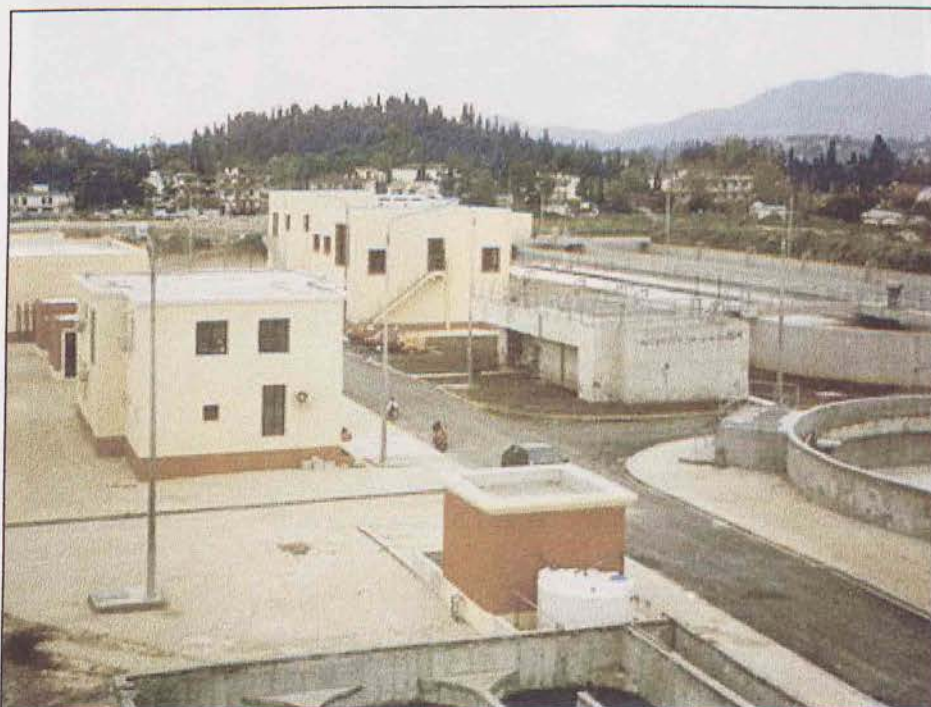
Εικόνα 103. Καντούνι με κύρτωμα στο κατά μήκος άξονα.

⁵⁴ Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά τη περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 123.

Στους κεντρικούς δρόμους αλλά και σε καντούνια όπου η κλίση του εδάφους δεν επαρκεί για τη ροή του νερού, υπάρχουνε διάτρητες πλάκες, πέτρινες ή μεταλλικές μέσω των οποίων συλλέγονται τα νερά στους κεντρικούς αγωγούς του δικτύου, οι οποίοι βρίσκονται κάτω από το έδαφος και έπειτα μέσω των κεντρικών αγωγών μεταφέρονται σε ένα φρεάτιο, το φρεάτιο συγκέντρωσης λυμάτων. Κατόπιν οδηγούνται στις εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού για επεξεργασία και μετά διοχετεύονται στη θάλασσα σε ασφαλές βάθος και σημείο. Να σημειώσουμε ότι δεν συμβαίνει το ίδιο και για την ευρύτερη περιοχή της πόλης, όπου ο αγωγός ομβρίων και ο αγωγός ακαθάρτων, είναι ξεχωριστοί.

Εικόνα 104. Οι διάτρητες πλάκες, πέτρινες και μεταλλικές, μέσω των οποίων τα νερά οδηγούνται στους κεντρικούς αγωγούς αποχέτευσης.

Εικόνα 105. Οι εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού της πόλης.

Η εγκατάσταση αποχετευτικού δικτύου αποβλήτων στη Παλαιά Πόλη έγινε αναγκαία από τη μια μεριά λόγω της αύξησης του πληθυσμού και της αδυναμίας πλέον του εδάφους να δεχθεί τα απόβλητα και να τα επεξεργαστεί και από την άλλη μεριά λόγω του κινδύνου μόλυνσης των υδροφόρων υπογείων ρευμάτων και της θάλασσας. Η λειτουργία του δικτύου όμως ως μικτό σύστημα⁵⁵ αποχέτευσης, φαίνεται πως δεν ήταν και η καλύτερη επιλογή καθώς οι οσμές των αποβλήτων επιστρέφουν πίσω στην ατμόσφαιρα μέσω των διάτρητων πλακών, προκαλώντας κακοσμία στη πόλη.

Εικόνα 106. Άποψη από τα έργα επέκτασης του αποχετευτικού δικτύου της πόλης.

Εικόνα 107. Άποψη από τα έργα επέκτασης του αποχετευτικού δικτύου της πόλης.

Τόσο το δίκτυο αποχέτευσης, όσο και το δίκτυο ύδρευσης που περιγράφηκε πιο πριν, διαχειρίζεται και συντηρεί η Δημόσια Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Κέρκυρας (Δ.Ε.Υ.Α.Κ.).

⁵⁵ Αραβαντινός Α., "Πολεοδομικός σχεδιασμός", σελ. 496. Ο αγωγός μεταφοράς είναι ο ίδιος τόσο για τα απόβλητα όσο και για τα όμβρια ύδατα.

2.5.3: Το Δίκτυο Ηλεκτροδότησης.

Το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας και η παροχή της, αποτελεί το πλέον απαιτούμενο έργο υποδομής για τη σωστή λειτουργία μιας πόλης. Η κάλυψη των ενεργειακών ανάγκων της πόλης της Κέρκυρας από πλευράς ηλεκτροδότησης έχει πρόσφατα επαναμελετηθεί αφού μετά την αύξηση των ηλεκτρικών οικιακών συσκευών και ειδικά των κλιματιστικών συστημάτων ανά κατοικία, παρουσίασε ανεπάρκεια.

Ξεκινώντας από τον ηλεκτροπαραγωγικό σταθμό της Δ.Ε.Η. που βρίσκεται απέναντι από το νησί, στη περιοχή Λούρος Νομού Πρεβέζης, οδηγείται μέσω ενός δικτύου υψηλής τάσης κάτω από τη θάλασσα στον υποσταθμό μέσης τάσης του Δημοτικού Διαμερίσματος της Αλεπούς. Από εκεί, μέσω του δικτύου μέσης τάσης, οδηγείται στο εσωτερικό της πόλης στους υποσταθμούς υποβιβασμού, όπου η τάση υποβιβάζεται στα 220V και στη συνέχεια στα κτίρια με το δίκτυο χαμηλής τάσης. Το δίκτυο μέσης και χαμηλής τάσης επιτυγχάνεται μέσω εναέριων αγωγών που ακολουθούνε βασικά το οδικό δίκτυο.

Στη Παλαιά Πόλη, παράλληλα με τις εργασίες τροποποίησης και αναβάθμισης των υπόλοιπων δικτύων υποδομής, έχουνε εγκατασταθεί ειδικοί σωλήνες κάτω από το έδαφος ούτως ώστε το δίκτυο χαμηλής τάσης ηλεκτρικής ενέργειας να οδηγηθεί μέσω αυτών και να καταργηθεί το εναέριο δίκτυο που την διασχίζει.

Σχετικά με το δίκτυο τηλεπικοινωνιών, η Κέρκυρα εξυπηρετείται από το δίκτυο επικοινωνιών του Ο.Τ.Ε. και τα τηλεπικοινωνιακά κέντρα που υπάρχουν ενώ αυτό αναβαθμίζεται αναλόγως ούτως ώστε να παρέχονται γρηγορότερες και όσο το δυνατό πιο προηγμένες τεχνολογικά υπηρεσίες (ISDN, ADSL, Wi-Fi κλπ).

2.6. Οι Λειτουργίες Πόλης

Η περιοχή του Δήμου Κέρκυρας εξυπηρετεί πλήρως τις τέσσερις βασικές πολεοδομικές ανάγκες των κατοίκων: εργασία, κατοικία, αναψυχή και κυκλοφορία⁵⁶. Η εξυπηρέτηση αυτή όχι μόνο αποτρέπει την οικονομική μετανάστευση και περιορίζει το φαινόμενο της εγχώριας μετόικησης αλλά αντίθετα ενισχύει την τοπική οικονομία.

Η πληθυσμιακή αύξηση και η συγχώνευση των προαστίων στο βασικό ιστό της πόλης της Κέρκυρας είχε ως αποτέλεσμα την επέκταση της, τη στιγμή που οι πολλαπλασιαζόμενες ανάγκες σιγά σιγά μετατράπηκαν σε λειτουργίες πόλης. Είναι αυτονόητο πώς οι λειτουργίες πόλης⁵⁷ δημιουργήθηκαν για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των ίδιων των ενοίκων.

Οι λειτουργίες αυτές είναι διοικητικές, κοινωνικές, οικονομικές, πνευματικές, τουριστικές κ.λ.π. Μερικές μάλιστα φαίνεται πως έχουν εξελιχθεί σε παράγοντες επιβίωσης της ίδιας της πόλης.

Στο Δήμο της Κέρκυρας υπάρχουν όλοι οι οικονομικοί τομείς και απαιτούμενες υπηρεσίες, που ενεργούν ασφαλώς ως κινητήρια δύναμη ανάπτυξης της ίδιας της πόλης. Στατιστικά, φαίνεται να συγκεντρώνει το 54% των δραστηριοτήτων του δευτερογενή τομέα και το 51% των καταστημάτων του τριτογενή τομέα. Από διοικητικής άποψης, έχει οργανωθεί και ενισχυθεί σημαντικά ειδικά μετά την εφαρμογή του Σχεδίου Καποδίστρια (νόμος 2539/97) το 1997, αφού δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στη κεντρική διοίκηση και στη τοπική εξουσία, φτάνοντας στο σημείο να παρέχει το 94% των υπηρεσιών του δημοσίου τομέα.

Από πλευράς πνευματικών λειτουργιών, η πόλη της Κερκύρας έχει να επιδείξει πολλά εκπαιδευτικά σύνολα όλων των μορφωτικών επιπέδων, καθώς επίσης μουσεία και καλλιτεχνικές δραστηριότητες. Σημαντικότερο στοιχείο πνευματικής λειτουργίας αποτελεί το Ιόνιο Πανεπιστήμιο το οποίο διαδραματίζει βασικό ρόλο εξύψωσης του τοπικού μορφωτικού επιπέδου.

Στον τομέα των κοινωνικών λειτουργιών, η πόλη δεν μένει πίσω καθώς παρέχει τόσο υπηρεσίες πρόνοιας όπως νηπιαγωγεία, γηροκομεία κλπ, όσο και υπηρεσίες περίθαλψης (Νομαρχιακό Νοσοκομείο, Ψυχιατρικό Νοσοκομείο κλπ). Οι πολλοί χώροι πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων όπως το Δημοτικό Θέατρο, το Δημοτικό στάδιο και το κλειστό γυμναστήριο-κολυμβητήριο της πόλης ανεβάζουν τον πήχυ της κοινωνικότητας των αστών.

Η πιο πρόσφατη και συνάμα ισχυρότερη προφανώς λειτουργία πόλης που υπάρχει στην Κέρκυρα, είναι αυτή του τουρισμού, η οποία παρουσίασε έξαρση κατά την δεκαετία του '60 και μετά. Είναι γεγονός ότι η ανάπτυξη της λειτουργίας αυτής ενισχύεται σε πόλεις ιστορικές, παραλιακές και γενικά φυσικού κάλλους και ιδιαίτεροτήτων, τα οποία η Κέρκυρα συνδυάζει.

Ιδιαίτερα για την περιοχή της Παλαιάς Πόλης, η γενική κατοικία (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ) έχει το πρώτο λόγο γενικής πολεοδομικής λειτουργίας καθώς οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι ανάμικτες αλλά και ανεπάρκεις ταυτόχρονα. Η απουσία κυρίως των αθλητικών εγκαταστάσεων και κτιρίων πρόνοιας στον ιστό της, είναι οι βασικές χρήσεις που θα ολοκλήρωναν ορθότερα τη λειτουργία της ως χώρος γενικής κατοικίας, όπως αυτή καθορίζεται με το Φ.Ε.Κ. 166Δ/6-3-1967. Αυτό συμβαίνει

⁵⁶ Αραβαντινός Α., "Πολεοδομικός σχεδιασμός", σελ. 30. Οι ανάγκες αυτές έχουν τεθεί από τη «Χάρτα της Αθήνας» ως η βάση για τη σύγχρονη λειτουργική πολεοδομία.

⁵⁷ Ο όρος "λειτουργίες πόλης" ή "χρήσεις γης", χρησιμοποιείται νομικά σε μια πολεοδομική μελέτη για τη περιγραφή της λειτουργίας ή της χρήσης που θα χρησιμοποιείται μια περιοχή.

βέβαια λόγω της ανύπαρκτης απαιτούμενης έκτασης για την εγκατάσταση τέτοιων χρήσεων.

Εικόνα 108. Οι χρήσεις που υπάρχουν τόσο στη Παλαιά Πόλη όσο και στην επέκτασή της, για την εξυπηρέτηση των διαφόρων λειτουργιών πόλης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

1. ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	8. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
2. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	9. ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
3. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ	10. ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
4. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	11. ΦΥΛΑΚΕΣ
5. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ	12. ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
6. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	13. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
7. ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	14. ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΒΕΝΖΙΝΗΣ

2.7. Το Νομικό Πλαίσιο

Πριν από την Αγγλική κυριαρχία στο νησί, παρόλο που φαίνεται να υπήρξε ένας γενικότερος σχεδιασμός και εφαρμογή κάποιας σχετικής περί κατασκευών νομοθεσίας (κυρίως από τους Βενετούς), ωστόσο δεν έχουν βρεθεί γραπτά στοιχεία για την απόδειξη αυτού.

Η κυριαρχία των Άγγλων στο νησί ήταν αυτή που έφερε βασικά τα πρώτα γραπτά κείμενα, σχέδια και προδιαγραφές που σχετίζονταν με το τομέα των κατασκευών, των τεχνικών έργων καθώς και της αστικής τάξης γενικότερα. Οι Άγγλοι, ένας προηγμένος για την εποχή του λαός, είχαν την ευχέρεια να ασχοληθούν με τον τομέα αυτό από το 12^ο κιόλας αιώνα, κυρίως στα πανεπιστήμιά τους, και να πρωτοστατήσουν.

Οι διάφορες δημόσιες πράξεις (αποφάσεις, εγκύκλιοι, κανονισμοί κλπ) σχετικά με την υγιεινή, τα δημόσια έργα (π.χ. οδικό δίκτυο) και τις κατοικίες, δημοσιεύονταν από το 1818 στην επίσημη εφημερίδα του Ιονίου Κράτους, γνωστή ως Gazzetta Ionia. Οι πράξεις αυτές, εξασφάλισαν μια ισορροπία ανάμεσα στην ανάγκη μεγαλύτερης αξιοποίησης της γης που προέκυψε από την ξαφνική αύξηση του πληθυσμού στη πόλη και της τήρησης των βασικών κανόνων υγιεινής αλλά και του σωστού τρόπου κατασκευής των οικοδομών.

Μερικές από τις σημαντικότερες δημοσιεύσεις αναφέρονταν στην καθαριότητα του χώρου, στα όργανα αστικής τάξης, στο αποχετευτικό σύστημα της πόλης, στα χρησιμοποιήσιμα πηγάδια και τους στενούς δρόμους καθώς επίσης και σε λεπτομερείς αναφορές και διαδικασίες οικοδομικού κανονισμού και διαδικασιών εκτέλεσής τους.

Οι πράξεις χωρίζονταν κυρίως σε τρεις κατηγορίες οι οποίες είναι οι:

1. Κανονισμοί υγιεινής
2. Κανονισμοί δημοσίων έργων
3. Οικοδομικοί κανονισμοί

Στους οικοδομικούς κανονισμούς οριζόταν μάλιστα ως προϋπόθεση για την απόκτηση άδειας οικοδομής, η κατάθεση σχεδίων. Ως αποτέλεσμα αυτού, είναι η ύπαρξη 2000 και πλέον σχεδίων στο ιστορικό αρχείο του Δήμου Κέρκυρας που αφορούν σχετικές αιτήσεις.

Στο παράρτημα Στ, παραθέτεται μεταφρασμένο απόσπασμα των δώδεκα άρθρων του Αγγλικού οικοδομικού κανονισμού καθώς επίσης και αποσπάσματα από το σημερινό ισχύων πολεοδομικό θεσμικό πλαίσιο βάση του Νόμου υπ' αριθμ. 1577 (Φ.Ε.Κ. 210 Α'/18-12-1985). Κυρίως παραθέτονται τα βασικά άρθρα που σχετίζονται με τον χαρακτηρισμό οικισμών ως παραδοσιακών, των κτιρίων ως διατηρητέων, όπως και προεδρικά διατάγματα, εγκύκλιοι και τροποποιήσεις που έχουν εκδοθεί για τον πιο πάνω νόμο⁵⁸.

⁵⁸ Σε καμία περίπτωση, οι σελίδες του παραρτήματος Στ δεν αποτελούν ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο σχετικά με το θέμα που αναφέρονται και προτρέπουμε τους ενδιαφερόμενους όπως ανατρέξουν στην οικεία πολεοδομική υπηρεσία του ΟΤΑ που υπάγονται για ολοκληρωμένη και σωστή ενημέρωση.

3. Τα Αρχιτεκτονικά Χαρακτηριστικά

3.1 Τα Ιδιωτικά Κτίρια

3.1.1 Η Αρχιτεκτονική των Ιδιωτικών Κτιρίων

Η εξέταση των κατοικιών της Παλαιάς Πόλης αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο για την αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της, γι' αυτό και πιο κάτω θα αναλύσουμε την λειτουργική διάρθρωση των κατοικιών τόσο των ευπορότερων όσο και των λαϊκότερων τάξεων.

Τα σπίτια της Παλαιάς Πόλης δεν κατατάσσονται όλα στην ίδια περίοδο. Εκτός από τις κατοικίες επί Ενετοκρατίας με τις οποίες θα ασχοληθούμε ιδιαίτερα υπάρχουν και κτίρια Γαλλικής αλλά και Αγγλικής περιόδου. Οι κατοικίες αυτές, φαίνονται στο παράρτημα Δ. Βέβαια υπάρχουν κατοικίες της Ενετοκρατίας που έχουν υποστεί τροποποιήσεις ή και προσθήκες της Αγγλοκρατίας.

Πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με την κατασκευή και την διαρρύθμιση των κατοικιών είναι αρκετά περιορισμένες⁵⁹ και γι' αυτό η συγκεκριμένη ενότητα βασίζεται κυρίως σε δικές μας παρατηρήσεις και επί τόπου στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει.

Η κατοικίες στην πόλη χαρακτηρίζονται από την στενότητα του χώρου και την πυκνότητα του πληθυσμού. Συναντάμε από την πιο απλή μονώροφη κατοικία, την πολυκατοικία έως και το αρχοντικό. Επί το πλείστον όμως η αστική πολυκατοικία συναντάτε πιο συχνά.

Κάθε ένα από τα οικοδομικά τετράγωνα αποτελείται από πολλά μικρά οικόπεδα από τα οποία τα περισσότερα δεν είναι ορθογωνικά. Κήπο και αυλή σπάνια θα συναντήσουμε σε κατοικίες, αφού έχουν καταλάβει όλη την οριζόντια επιφάνεια.

Τα ισόγεια των σπιτιών λειτουργούν ως καταστήματα ή καφετέριες και η κατοικία βρίσκεται στους ορόφους. Πολλά από αυτά έχουν σοφίτες που χρησιμοποιούνται ως κατοικήσιμος χώρος. Η πρόσβαση σε κάθε όροφο γίνεται από ένα στενό διάδρομο ή και από ένα μικρό Χολ που οδηγούν στο κλιμακοστάσιο. Οι βοηθητικοί χώροι (υπνοδωμάτια, κουζίνες, λουτρά) του σπιτιού βρίσκονται σε σημεία χωρίς φυσικό φωτισμό και ο μόνος τρόπος αερισμού γίνεται από τις λεγόμενες "Κανιζέλες"⁶⁰ που βρίσκονται στο πλαϊνό ή και στο πίσω μέρος της οικοδομής. Οι χώροι υποδοχής (σαλόνι, τραπεζαρία κ.λ.π) αντίθετα βρίσκονται στο πιο φωτεινό μέρος του σπιτιού.

Αν εξετάσουμε τις κατόψεις των κατοικιών διαπιστώνουμε ότι ανάλογα με τις ανάγκες των κατοίκων τους έχουν διαμορφωθεί κατάλληλα και οι χώροι των σπιτιών τους. Συνήθως η μορφή τους είναι συμμετρική κυρίως τετραγωνική ή και ορθογωνική. Αν χωρίσουμε τους χώρους κάθε κατοικίας με βάση το κλιμακοστάσιο μπορούμε να πούμε ότι σε μία πρώτη περίπτωση περιβάλλεται από τις τρεις πλευρές του ορθογωνίου τοποθετώντας το ή στο πίσω μέρος του σπιτιού, ή στο πλαϊνό ή ακόμα και στην πρόσοψη του. Μία δεύτερη περίπτωση είναι η τοποθέτηση του κλιμακοστασίου στον άξονα της κάτοψης, ενώ στην τρίτη περίπτωση βρίσκεται στον εξωτερικό χώρο της κατοικίας, στο πλαϊνό μέρος ή ακόμα και τον άξονα της κάτοψης δημιουργώντας έτσι μια κεντρική αυλή σχήματος Π.

Την περίοδο ανεγέρσεως των σπιτιών δεν υπήρχαν υποχρεωτική όροι δόμησης⁶¹ γι' αυτό και οι κάτοικοι έχτιζαν τα σπίτια τους σύμφωνα με τις πατροπαράδοτες συνήθειες τους. Αποτέλεσμα αυτής της δόμησης είναι τα μικρά, στενά, αδιέξοδα

⁵⁹ Υποχρεωτικά σχέδια επιβλήθηκαν επί Αγγλοκρατίας. Βλέπε ενότητα «*Νομικό πλαίσιο*»

⁶⁰ Πρόκειται για μικρούς αεραγωγούς πλάτους 0.30 έως και 1,00 μέτρου. Εκδοτικός οίκος Μέλισσα «*Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική ΚΕΡΚΥΡΑ*» σελ. 40.

⁶¹ Υποχρεωτικά σχέδια επιβλήθηκαν επί Αγγλοκρατίας. ενότητα «*Νομικό πλαίσιο*»

καντούνια και οι δρόμοι καθώς και τα προβλήματα φωτισμού, αερισμού και ηλιασμού των πολυώροφων κατοικιών.

Για να μπορέσουμε όμως να κατανοήσουμε καλύτερα τις κατοικίες της παλιάς πόλης πρέπει να τις ξεχωρίσουμε σε δύο τύπους, τις αστικές (λαϊκές) κατοικίες και τα αρχοντικά.

Η πιο απλή κατοικία που συναντά κανείς σήμερα σε μία πόλη, αλλά και η επικρατέστερη σε αναλογία είναι η αστική. Είναι μια μορφή που την συναντάμε κατά κανόνα εντονότερα πλησιάζοντας προς τον πυρήνα κάποιας πόλης, καθώς τα προάστια αυτής, αποτελούν χώρο κατοίκησης σχεδόν μόνο των ευπορότερων κατοίκων της. Οι κατοικίες αυτές συνήθως είναι πολυώροφες σε τύπο πολυκατοικίας και διακρίνονται από την στενότητα του χώρου. Επίσης μπορούν να διαχωριστούν σε αυτές που έχουν ιδιοκτησία ανά όροφο αλλά και σε πολυκατοικίες με ιδιοκτησίες αν δύο ή τρεις ορόφους.

Οι αρχοντικές κατοικίες όπως προσδίδει και η ονομασία τους είναι κτίρια των αρχόντων, των ανθρώπων δηλαδή που κατά την περίοδο του βίου τους είχαν κάποια διοικητική εξουσία ή ήταν πιο οικονομικά ευκατάστατοι από τους άλλους, φανερώνουν συνήθως το επίπεδο κατασκευών της εποχής ανεγέρσεως τους, τόσο από πλευράς ποιότητας υλικών, όσο και από κατασκευαστικής άποψης. Τα αρχοντικά της πόλης διακρίνονται συνήθως σε μονοκατοικίες με δύο ή τρεις ορόφους. Δεν διαφέρουν κατά πολύ από τις αστικές κατοικίες. Τα αρχοντικά ήταν σκορπισμένα σε όλη την έκταση της πόλης. Η φυσιογνωμία της εμφανίζεται περισσότερο ως αστική λόγω της κοινωνία που ήταν διαμορφωμένη ως επί το πλείστον από αστούς.

Η αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας, η οποία είναι ένα αναπόσπαστο μέρος της Επτανησιακής Αρχιτεκτονικής καθώς σε όλα τα νησιά του Ιονίου Πελάγους παρατηρούμε κοινά στοιχεία και χαρακτηριστικά, είναι άμεσα επηρεασμένη από την τεχνική της δόμησης που επικράτησε στην Ιταλία, ιδιαίτερα κατά τον 17^ο και 18^ο αιώνα.

Τα δομικά υλικά για την κατασκευή των κτιρίων ήταν κυρίως η πέτρα, το τούβλο και το ξύλο, υλικά τα οποία είναι και σήμερα τα κυριότερα στην οικοδομική πέρα από το σκυρόδεμα. Βέβαια, ανάλογα πάντοτε με τις ανάγκες κάθε περιοχής, υπερίσχυε το ένα έναντι του άλλου. Για παράδειγμα στην Κέρκυρα λόγω των πολυώροφων κατοικιών, γίνεται περισσότερη χρήση του τούβλου για την κατασκευή των τοίχων. Τα κύρια οικοδομικά υλικά υπάρχουν σε αφθονία στο νησί, εκτός του ξύλου και του σιδηρού, που γίνεται συμπληρωματική εισαγωγή από γειτονικές χώρες.

Το κυριότερο δομικό υλικό, την πέτρα, οι Κερκυραίοι την προμηθεύονταν από το Βόρειο τμήμα του νησιού κυρίως, όπου βρίσκονταν και τα λατομεία. Κατά την Ενετική περίοδο, χρησιμοποιήθηκε ευρέως η γνωστή Σινιώτικη πέτρα η οποία προέρχεται από το χωριό Σινίες της Βόρειας Κέρκυρας. Πρόκειται για μια σκληρή ασβεστολιθική, πέτρα με αποχρώσεις κόκκινου και λευκού η οποία χρησιμοποιείται ακόμη και σήμερα σε πλακοστρώσεις, πλαίσια, σκαλοπάτια και πέτρινους εξώστες. Άλλα χωριά από τα οποία προμηθεύονταν πέτρα είναι το "Νησάκι", το "Αγνί", ο "Άγιος Παντελεήμονας", οι "Βαρυπατάδες",⁶² το γειτονικό νησί των "Παξών" καθώς και η "Τεργέστη" της Ιταλίας.

Τέλη του 18^{ου} αιώνα και επί περιόδου Αγγλοκρατίας, χρησιμοποίησαν τον πωρόλιθο Κανακάδων, ένα μαλακό υλικό χρώματος κιτρινωπό που αποσαθρώνεται όμως με την πάροδο του χρόνου, το οποίο χρησιμοποιήθηκε κυρίως σε παραστάδες, ποδιές και υπέρθυρα.

⁶² Αγοροπούλου – Μπιρμπιλή « Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας » σελ. 150

Υπάρχουνε πολλά άλλα είδη πετρωμάτων στην Κέρκυρα όπως οι αμμόλιθοι, οι δολομίτες, το μάρμαρο κ.α.. Σε ιδιαίτερα μεγάλη ποσότητα όμως, υπάρχουνε η άμμος, ο γύψος και η άργιλος, υλικά τα οποία χρησιμοποιούνταν για την κατασκευή τούβλων, κεραμιδιών και συνδετικής ουσίας που εξακολουθούν να είναι οι πρώτες ύλες και στις μέρες μας.

Η πέτρα, χρησιμοποιήθηκε κυρίως στην κατασκευή των χαμηλότερων ορόφων των κτιρίων ως τοιχοποιία αργολιθοδομής, με επίχρισμα πάντοτε στο φινίρισμα. Συχνά παρατηρείται μάλιστα μεικτή τοιχοποιία από τούβλα και πέτρα. Συναντάμε επίσης πολλές λασπόκτιστες τοιχοποιίες αλλά και με ασβεστοκονία η οποία είναι και καλύτερη ως συνδετική κονία.

Λαξευτούς λίθους από ασβεστόλιθο ή πωρόλιθο, χρησιμοποιούσαν σε ορισμένα σημεία της κατασκευής, σε μεγαλύτερη ή μικρότερη έκταση, για να αναδείξουνε την συνήθως απλή επιχρισμένη πρόσοψή της. Το μοναδικό κτίριο που έχει όλη την πρόσοψη του από πέτρα, είναι η λέσχη των Ευγενών.

Οι γωνίες της τοιχοποιίας, σημείο πολύ χαρακτηριστικό σε μια κατασκευή, κατασκευάζονταν συνήθως από λαξευτούς γωνιόλιθους για λόγους στερεότητας αλλά και καλής αισθητικής. Το λάξευμα αυτής γινότανε πολλές φορές στρογγυλεμένο ή με απότμηση (αφαίρεση τμήματος με τομή), ανάλογα με την έμφαση και επιβλητικότητα που θέλανε να δώσουνε στο κτίριο, με μια διακόσμηση να τελειώνει στο επάνω μέρος της πολλές φορές.

Εικόνα 109. Χαρακτηριστικές γωνίες κτιρίου

Από λαξευτή τοιχοποιία, ήταν επίσης κατασκευασμένα και τα γείσα, τα πλαίσια, οι εξώστες και οι τοξοστοιχείες. Σε μικροπρεπής κατασκευές ειδικά, αυτά διαμορφώνονταν με ασβεστοκονία. Η πέτρα χρησιμοποιούταν επίσης στα μπαλκόνια, τα φουρούσια, τα οικόσημα και σε αφθονία στα πολλά πηγάδια που υπήρχαν στην πόλη, στοιχεία πάνω στα οποία δούλευαν με απaráμιλλη φαντασία μετατρέποντας τα σε διακοσμητικά στοιχεία.

Το χαρακτηριστικότερο ίσως στοιχείο της αρχιτεκτονικής της Κέρκυρας, όπως και όλων των Επτανήσων γενικά,⁶³ είναι τα βόλτα, δηλαδή τα τοξωτά στοιχεία. Τα βόλτα τα συναντάμε περισσότερο στις τοξοστοιχίες των στοών που εμφανίζονται συνήθως συνεχώς στους εμπορικούς δρόμους και τα καντούνια της γνωστής Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας καθώς και σε ιδιωτικά μεμονωμένα κτίρια, κυρίως αρχοντικά, δίνοντας έτσι ένα ιδιαίτερο ύφος στην αρχιτεκτονική τόσο του ίδιου του κτιρίου, όσο και της ίδιας της πόλης στο σύνολο της. Έχουνε πλάτος συνήθως κοντά στα 2,00 μέτρα και ύψος περί τα 3,00 μέτρα. Μια βόλτα στα καντούνια της παλαιάς πόλης, αρκεί για να πειστούμε για τον βαθμό χρήσεως των τοξωτών αυτών στοιχείων. Χαρακτηριστικότερο φυσικά παράδειγμα, αποτελεί το Λιστόν, μπροστά στην πλατεία της Σπιανάδας, όπου και οι καφετέριες της πόλης σήμερα.

Ο θόλος, είναι το στοιχείο που συναντάμε περισσότερο για την κάλυψη των ισογείων στα κτίρια υπό τη μορφή του σταυροθόλιου συνήθως, κατασκευασμένο από πέτρα ή τούβλα, το οποίο είναι μια αρκετά δύσκολη κατασκευή. Τα λίθινα κλιμακοστάσια των πλουσιότερων κατοικιών, στηρίζονται σε ημικυλινδρικούς θόλους ενώ τα πλατύσκαλα τους καλύπτονται με σταυροθόλια. Θόλους συναντάμε και πάνω σε ορόφους, αλλά είναι αρκετά σπάνιο.

Οι ανώτεροι όροφοι, κτίζονταν συνήθως από τούβλα και το πάχος του φέροντος τοίχου μειωνόταν από την εσωτερική πλευρά. Τις περισσότερες φορές οι τοίχοι στο ισόγειο είχαν πάχος 60 με 70 εκατοστά και στον ανώτερο όροφο έφθαναν μέχρι και τα 30 εκατοστά. Από τούβλα γίνονταν επίσης και οι διαχωριστικοί τοίχοι, οι οποίοι είχανε πάχος συνήθως 10 με 12 εκατοστά καθώς και τα ανακουφιστικά τόξα των ανοιγμάτων. Οι διαστάσεις των τούβλων ήταν συνήθως 22 X 11 X 3 ή 4 εκατοστά.⁶⁴ Τα λεπτότερα τούβλα, χρησιμοποιούνταν συνήθως για την κατασκευή των τόξων των υπερθύρων και για διάφορες διακοσμήσεις.

Το άλλο σπουδαίο υλικό ευρείας χρήσης, το οποίο χρησιμοποιείται από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα σε πολλούς κατασκευαστικούς τομείς, είναι το ξύλο. Το ξύλο, το χρησιμοποιούσανε για τα πατώματα ορόφων, στους ελαφρούς διαχωριστικούς τοίχους (μοροφίντο),⁶⁵ τα κουφώματα, τις εσωτερικές σκάλες και τις στέγες.

Τα δάπεδα των ορόφων είναι πάντα ξύλινα. Το σανίδωμα (πέτσωμα), στηρίζεται σε πυκνές σειρές δοκαριών. Τα πατόξυλα αυτά, μπορούν να μείνουν εμφανή ή να καλυφθούνε από πάνω με σανίδες σχηματίζοντας επίπεδες οροφές. Το ξύλο που χρησιμοποιείται είναι συνήθως το λάρτζινο, το έλατο και το κυπαρίσσι.

Η στέγαση των οικοδομών, γίνεται γενικά με ξύλινες κεραμοσκεπαστες στέγες που δεν παρουσιάζουνε καμία αξιοσημείωτη ιδιοτυπία. Τα δώματα (κοινός πλάκες), είναι στοιχείο ανύπαρχτο στην Κέρκυρα και αυτό φυσικά λόγω του υγρού κλίματος της. Οι στέγες είναι συνήθως δίριχτες αλλά συναντάμε και τρίριχτες και τετράριχτες ανάλογα με την θέση της κατασκευής και αποτελούνται από τριγωνικά ζευκτά που γεφυρώνουνε ανοίγματα μέχρι και 8 μέτρα, τεγίδες, σανίδωμα (πέτσωμα) και κεραμίδια. Σε περιπτώσεις μικρών ανοιγμάτων, τα ζευκτά μπορούσε να μην χρησιμοποιηθούνε και καθόλου, οπότε οι τεγίδες στηρίζονται απ' ευθείας στους απέναντι τοίχους. Η κλίση στις στέγες είναι αρκετά μεγάλη λόγω του βροχερού κλίματος του νησιού, με αναλογίες 1:3 και 1:3,5 συνήθως. Ο χώρος της στέγης χρησιμοποιείται είτε σαν κατοικία είτε σαν αποθήκη και φωτίζεται και αερίζεται από

⁶³ Όπως στην Ζάκυνθο. Βλέπε Δ. Ζήβα « *Η Αρχιτεκτονική της Ζακύνθου* » σελ. 52

⁶⁴ Κατά την Αγγλοκρατία, παρουσιάζονται τούβλα με πάχος 6 εκατοστά χρώματος κόκκινο ή κίτρινο. (βλέπε Α. Μπιρμπιλή « *Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας* » σελ. 157).

⁶⁵ "Μοροφίντο" από ιταλικό Μυγο Fino. Την κατασκευή αυτή συναντάμε και στη Ζάκυνθο. Βλέπε Δ. Ζήβα ο.π. σελ. 54.

ανοίγματα πάνω στους τοίχους ή στις κεκλιμένες επιφάνειες της, οπότε και εμφανίζεται μια ειδική κατασκευή που καλύπτεται από μια μικρή δίρριχτη στέγη.

Τα πατόξυλα και οι ελκυστήρες των ζευκτών ακυρώνονται συνήθως στην τοιχοποιία με σιδηρές ράβδους.⁶⁶ Με τον τρόπο αυτό, δημιουργείται και μια επιπλέον σύνδεση των απέναντι τοίχων που ενισχύει και την αντοχή και την αντισεισμικότητα της κατασκευής.

Γενικά, στα Επτάνησα εφαρμοζότανε στις κατασκευές κατώτερη τεχνική και αυτό επειδή έδιναν μεγαλύτερη έμφαση στα οχυρωματικά έργα τα οποία και θεωρούνταν πιο ζωτικής σημασίας.

Η εξέταση των μορφολογικών στοιχείων μιας κατοικίας θεωρείται απαραίτητη. Για να μπορέσουμε όμως να εξετάσουμε μεμονωμένα τα μορφολογικά στοιχεία των κατοικιών απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχουμε εξετάσει για αρχή την μορφή μιας κατοικίας και κατανοήσει τον χαρακτήρα της, ώστε να μπορέσουμε να προχωρήσουμε στον διαχωρισμό των επί μέρους στοιχείων.

Οι όψεις των σπιτιών που βρίσκονται στο κέντρο της πόλης της Κέρκυρας ακολουθούν γενικά την Ιταλική αρχιτεκτονική, χρειάζεται να ξεφύγουμε από την απλότητα και το λαϊκό πνεύμα. Χαρακτηριστικά τους είναι το ύψος διαμορφώσεώς τους, ο τονισμός των κυρίων αξόνων και η συμμετρία. Από τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία τους είναι οι τοξοστοιχίες που είτε προβάλουν σαν προστώα, δημιουργώντας εξώστη, είτε βρίσκονται στο ίδιο κατακόρυφο επίπεδο με το υπόλοιπο κτίριο σαν στοές, οι ταινίες που τονίζουν την οριζοντιότητα⁶⁷ οι πέτρινοι εξώστες τα άφθονα ρυθμικά τοποθετημένα παράθυρα με τα πέτρινα ορθογώνια πλαίσια τους, τα όμορφα πορτόνια, τα σκαλιστά φουρούσια και τα οικόσημα.

Μεγαλύτερη σημασία δίνεται στην αρχιτεκτονική διαμόρφωση του ισογείου, ενώ οι όροφοι διακοσμούνται συνήθως με προέχοντα οριζόντια στοιχεία όπως γείσα, εξώστες, που λόγω του μικρού πλάτους των δρόμων είναι και εμφανέστερα. Μεταξύ των σπιτιών υπάρχουν βασικές υψομετρικές διαφορές που διαφοροποιούν τα πιο επίσημα κτίρια από τα πιο απλά.

Ανάλογα με τον τύπο κάθε κατασκευής, από τα αρχοντικά ως τα λαϊκά, παρατηρείται μια μείωση της χρήσης των μορφολογικών λεπτομερειών και απλούστευση της αρχιτεκτονικής συνθέσεως. Έτσι θεωρούμε απαραίτητο να κάνουμε καταρχήν ένα γενικό διαχωρισμό των κατοικιών σε δυο ομάδες σε αυτές που κυριαρχούν τα χαρακτηριστικά της απλότητας και σε αυτές στις οποίες διακρίνεται κάποια μελετημένη αρχιτεκτονική διαμόρφωση.

Στα πιο απλά κτίσματα υπάρχει ένας συλλογικός ρυθμός στον οποίο λείπουν οι τυποποιημένες εκφράσεις που θα αντιστοιχούν σε μια ορισμένη εποχή. Έτσι είναι πολύ δύσκολο η δυνατότητα χρονολογήσεως τους.⁶⁸

Η κάθε μία από τις οικοδομές αυτές έχει διαμορφωθεί καθαρά για τις βασικές ανάγκες των ανθρώπων. Οι διαστάσεις τους είναι γενικά μικρές και ακόμα και οι όροφοι έχουν ύψος 2.50 έως 3.00 μ. το πολύ. Μοιάζουν να έχουν μια τυπική μορφή που έκανε κάποιος απλός τεχνίτης, χωρίς όμως να χάνουν το κάθε ένα και την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του.

Αντίθετα από τις αστικές κατοικίες τα αρχοντικά εμφανίζουν μια οργάνωση. Τα σπίτια αυτά έχουν συνθετότερες μορφές, είναι ογκωδέστερα, στερεότερα, περισσότερο μελετημένα αρχιτεκτονικά και είναι τοποθετημένα στις καλύτερες θέσεις μέσα στην πόλη. Στις καθ' ύψος διαμορφώσεις τους κυριαρχεί η στοά ή το επιβλητικό

⁶⁶ Βλέπε περιγραφή της κατασκευής αυτής που προέρχεται από δυτικές επεμβάσεις και εμφανίζεται και στην Ζάκυνθο. Δ. Ζήβα «Η Αρχιτεκτονική της Ζακύνθου». σελ. 57

⁶⁷ Παίρνοντας συνήθως από τις ποδιές των παραθύρων και μοιράζοντας έτσι την όψη σε οριζόντια τμήματα.

⁶⁸ Θα μπορούσαν να αποδοθούν εξ ίσου στον 17^ο ή στον 19^ο αιώνα

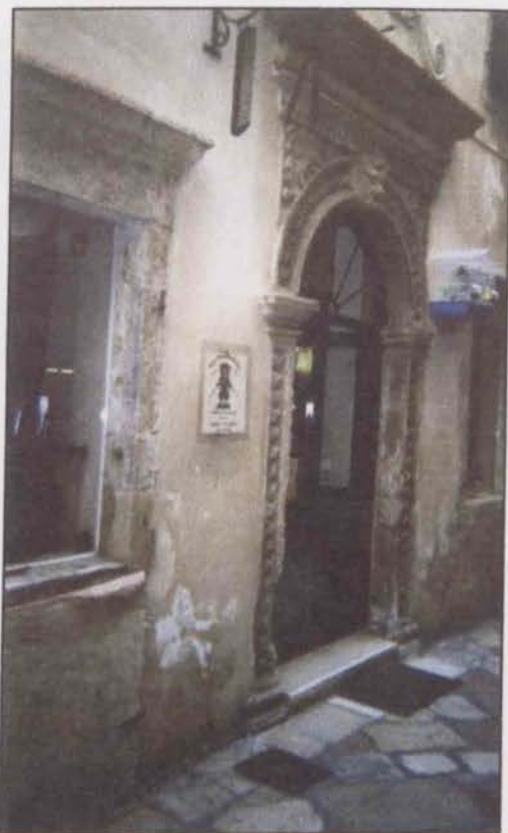
πορτόνι, τα πλαίσια, οι ζώνες, ο εξώστης, τα γείσα, στοιχεία χαρακτηριστικά ώστε να ξεχωρίζουν από μία απλής μορφής κατοικία. Παρ' όλα όμως τα οικοδομήματα αυτά που μπορούν να χρονολογηθούν χωρίς δυσκολία είναι επηρεασμένα από την αναγέννηση και κυρίως από το μπαρόκ, διαμορφώνουν ένα ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό χαρακτήρα, χωρίς να είναι απλά αντίγραφα μορφών. Αυτό συμβαίνει λόγω της διαφοράς του τοπίου, των τοπικών υλικών (είδος, χρώμα, κλπ.) του είδους τις ζωής των κατοίκων επηρεάζει βασικά την δημιουργία κάθε αρχιτεκτονικής μορφής. Εκτός αυτό όμως η Κέρκυρα είναι αρκετά μακριά από την Βενετία, τόσο για να μπορέσει να κρατήσει ένα χαρακτήρα αυτόνομο και να μην επηρεασθεί απόλυτα από την μεγάλη επίδραση ενός τόσο εξελιγμένου κέντρου.

Οι πιο βασικές και πιο συχνότερες μορφές των παραθύρων είναι συνήθως οι ορθογωνικές. Σπάνια θα συναντήσει κανείς παράθυρα με ημικυκλικά τόξα. Το πλαίσιο στις απλούστερες περιπτώσεις είναι μια λίθινη ζώνη πλάτους 12 περίπου εκατοστών έως και 20 εκ. που συνήθως εξέχει από το σοβά. Στα πιο πλούσια παραδείγματα τα πλαίσια που εξέχουν έχουν κυμάτια κατά τις τρεις πλευρές, ενώ το κάτω μέρος τους είναι κομμένο και έχει αντικατασταθεί από μια ποδιά με απλούστερο κυμάτιο, που στηρίζεται σε σκαλιστά φουρούσια. Τα παράθυρα επί το πλείστον στέφονται με γείσο που στις απλούστερες περιπτώσεις είναι μια απλή ορθογωνική έξοχη ενώ στα πιο προσεγμένα παραδείγματα αποτελείται από ένα κοιλόκυρτο κυμάτιο με δυο ταινίες (πάνω και κάτω) που εξέχει προς τα έξω και προς τα πλάγια και συναντάται με διάφορες διαστάσεις. Το γείσο τοποθετείται είτε σε απόσταση είτε σε επαφή με το υπέρθυρο. Αετώματα τριγωνικά ή καμπύλα σπάνια συναντάμε σε κατοικίες. Τα εξώφυλλα των παραθύρων είναι καρφωτά. Στα ισόγεια και στα κλιμακοστάσια τα παράθυρα φράσσονται με κάγκελα και καμία φορά είναι τοξωτά .

Εικόνα 110. Ορθογωνικές μορφές ανοιγμάτων

Οι πόρτες στις εισόδους είναι ορθογωνικές ή τοξωτές με πλαίσιο πλάτους 15 έως 20 εκατοστά και συνήθως στέφονται με βαρύ γείσο. Στα πλουσιότερα παραδείγματα τα πλαίσια των τοξωτών θυρών έχουν παραστάδες με πλούσια διακόσμηση με κυμάτια ή ανάγλυφα γεωμετρικά σχήματα ή ιδιαίτερα προσεγμένη λαξευτή τοιχοποιία, (π.χ. αρχοντικό Κομπίτσι, αρχοντικό Σαούλη).

Εικόνα 111. Πόρτα εισόδου του αρχοντικού COBICI

Όταν το πλαίσιο είναι ορθογωνικό συνήθως αφήνεται μια απόσταση μεταξύ αυτού και του γείσου, που κλείνεται ή με μια απλή ορθογωνική πλάκα ή με ένα καμπύλο μέρος. Στη κατοικία της οδού Υπαπαντής (εικόνα 129) το κενό αυτό χρησιμοποιήθηκε σαν φεγγίτης με δυο φουρουσια στα άκρα για την στήριξη του γείσου. Η κλείδα η οποία εμφανίζεται πάντοτε τονισμένη ανάλογα με την όλη κατασκευή μπορεί να είναι μια απλή προεξοχή ή να εμφανίζει κάποια διακόσμηση ή ακόμη να τονίζεται με ένα μουριόνι. Πάνω από το γείσο υπάρχει σε ορισμένα παραδείγματα διπλό αέτωμα με φυτική διακόσμηση. Τα φύλλα των τοξωτών θυρών διαμορφώνονται ορθογωνικά με ημικυκλικό φεγγίτη ενώ τα φύλλα στις εσωτερικές πόρτες των αρχοντικών έχουν συνήθως επένδυση από καλό ξύλο και τα πλαίσια τους μπορεί να είναι ακόμα και λίθινα. Επάνω στην επιφάνεια της πόρτας μπορεί να υπάρχουν ακόμα και διακοσμητικά πολύπλοκα σχήματα διαμορφωμένα με ξύλινα κυμάτια. Μερικές φορές όταν ο τοίχος έχει μεγάλο πάχος επενδύεται με ταμπλαδωτή κατασκευή.

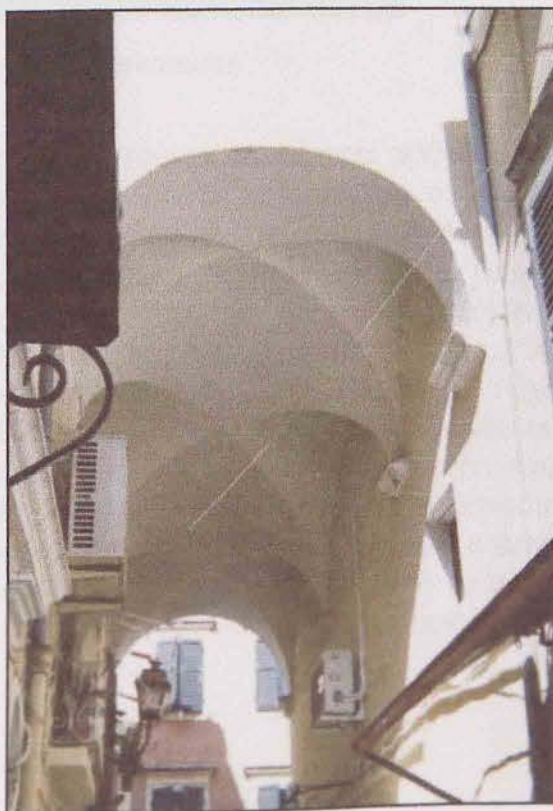
Τη μονοτονία της ρυθμικής σειράς των παραθύρων σπάζει η στοά του ισογείου. Οι λίθινοι πεσσοί που στηρίζουν τα τόξα έχουν συνήθως απλό κορμό τετραγωνικής διατομής. Στα πιο πλούσια παραδείγματα οι πεσσοί και τα μεταξύ τους τόξα γίνονται από λαξευτή τοιχοποιία με μικρούς λίθους κατά το κυφωτό σύστημα και η κλείδα τονίζεται ιδιαίτερα είτε με τα "μουριόνια"⁶⁹ είτε με κάποια φυτομορφική διακόσμηση.

⁶⁹ "Μουριόνια" Προέρχεται από την Ιταλική λέξη *Masherone* δηλ. οι γλυπτές κεφαλές πάνω στα κλειδιά των τόξων, πρόκειται για διακόσμηση των τοξοστοιχιών των κατοικιών αλλά και των επισημότερων κτιρίων. Προέρχεται από την καλλιτεχνική επιρροή της μητροπόλεως.

Τα τόξα των στοών είναι ημικυκλικά ή χαμηλωμένα και συνήθως ενισχύονται με σιδηρούς ελκυστήρες που τοποθετούνται κατά την κατασκευή τους ή ψηλότερα σε γωνία περίπου 30° , αλλά και εγκάρσιως, στο πλάτος της στοάς, δένοντας την με το υπόλοιπο κτίριο. Σε πολλές στοές συναντάμε οροφές επενδυμένες με ξύλο, ή οροφές με σταυροθόλια. Γενικά η ύπαρξη στοών στην πόλη είναι αρκετά συχνό φαινόμενο.

Εικόνα 112. Χαρακτηριστικές στοές μέσα στην πόλη.

Εικόνα 113. Οροφή στοάς με σταυροθόλια

Τα κιγκλιδώματα είναι από τα πιο λεπτά διακοσμητικά στοιχεία των όψεων. Στα μπαλκόνια ή κυρίως στα παράθυρα, τους φεγγίτες των ισογείων και των κλιμακοστάσιων σχηματίζουν απλά τετράγωνα ή ρόμβους. Ακόμη καμπυλώνονται και ελίσσονται σε όμορφες, φυτικής εμπνεύσεως σύνθεσης και εμφανίζουν μεγάλη ποικιλία μορφών. Τα απλά σχήματα γίνονται από σιδερά που περνούν το ένα μέσα στο άλλο έχοντας κυκλική και τετραγωνική διατομή ενώ οι πιο πολύπλοκες μορφές γίνονται από ελάσματα με μικρές σιδηρές συνδέσεις στους κόμβους τους. Τα συναντάμε σε αρκετά κτίρια ακόμη και σε κατοικίες.

Εικόνα114. Μορφή κιγκλιδώματος κατοικίας

Η πέτρινη μορφή τους ξεπροβάλλει στα στενά καντούνια και φέρεται από σκαλιστά φουρούσια. Έχουν συνήθως μικρό μέγεθος. Περιορίζονται σε ορισμένα σημεία και περιλαμβάνουν από ένα έως και τρία ανοίγματα. Σπάνια συναντάμε μπαλκόνια κατά μήκος όλης της όψεως⁷⁰. Επίσης σπάνια συναντάμε περισσότερα από ένα σε διαφορετικά πατώματα και θέσεις. Προεξέχουν σαν γείσα με μικρό πλάτος (όταν οι δρόμοι είναι πολύ στενοί) ή εξέχουν περισσότερο (πλάκες περ. 0.80 εκ.) και στηρίζονται σε δυο ή περισσότερα φουρούσια ανάλογα με το μήκος τους. Το πάχος των πλακών είναι αρκετά μεγάλο περί τα 20-25 εκ. Στα άκρα οι πλάκες τελειώνουν σε ένα κοιλόκυρτο κυμάτιο ενώ το κάτω μέρος τους είναι άοπλο. Παλαιότερα ήταν συνηθισμένα στα μπαλκόνια τα πέτρινα στηθαία αλλά σήμερα σώζονται σαν μοναδικό παράδειγμα σε κάποιες κατοικίες. Στις γωνίες και στο κέντρο οι μικρές κολόνες αντικαθίστανται από πεσσίσκους διακοσμημένους με ανάγλυφα ρομβοειδή σχήματα. Σε μερικές ακόμη κατοικίες σώζονται ίχνη από στηθαία με απλούστερη μορφή.

⁷⁰ Αυτό συμβαίνει μόνο στα αρχοντικά με προστώο όπου ο εξώστης πάνω από τα τόξα καταλαμβάνει όλη την πρόσοψη.

Εικόνα115. Πέτρινα μπαλκόνια σε κατοικία που στηρίζονται σε σκαλιστά φουρούσια

Τα φουρούσια είτε στηρίζουν τα μπαλκόνια είτε εξυπηρετούν άλλο σκοπό, (λίθινοι κρίκοι για σχοινιά ή στήριξη ξύλινων στοιχείων). Εκτός από τα φουρούσια των μπαλκονιών, μικρότερα τέτοια στοιχεία χρησιμεύουν για την στήριξη των καλαμιών για το άπλωμα των ρούχων, ή για την τοποθέτηση μιας σανίδας για τις γλάστρες. Ακόμα χρησιμοποιούνται για την στήριξη της ποδιάς των παραθύρων. Για τις χρήσεις αυτές οι μορφές που περνούν τα φουρούσια στο κάτω μέρος είναι συνήθως φυτικές, μπορούν όμως να πάρουν και μορφή κεφαλής ζώου. Στις απλούστερες περιπτώσεις μπορούν να σχηματίζουν μια απλή κυρτή καμπύλη. Εάν χρησιμοποιηθούν για να περαστούν τα σχοινιά για το απλωμάτων ρούχων από το ένα σπίτι στο άλλο ή για να κρεμαστούν κάποια φώτα στην γωνία του δρόμου κατασκευάζονται με λεπτότερη διατομή και ανοίγονται μια και δυο τρύπες στη μάζα τους.

Εικόνα116. Φουρούσια που χρησιμεύουν ως λίθινοι κρίκοι για σχοινιά

Η απόληξη του κτιρίου τονίζεται από ένα σχετικά μικρού μεγέθους γείσο (γύρω στα 25 με 30 εκ.) διαμορφωμένο ανάλογα με την οικοδομή . Η πιο παλιά μορφή γείσου είναι ένα απλό κοίλο κυμάτιο που εξέχει προς το επάνω μέρος για να δεχθεί την πρώτη σειρά των κεραμιδιών. Τη μορφή αυτή συναντάμε στα περισσότερα βενετσιάνικα σπίτια αλλά και σε εκκλησίες. Υπάρχουν επίσης, σπανιότερα, μαρκίζες από ξύλο που εμφανίζεται σαν προεκτάσεις της στέγης. Επί το πλείστον τα γείσα εμφανίζονται πάνω από ανοίγματα (πόρτες, παράθυρα) και η μορφή τους εξαρτάται από το κτίριο, άλλοτε απλά και λιτά και άλλοτε με κοίλα κυμάτια.

Από τα πιο γραφικά στοιχεία της κατασκευής που εμφανίζονται με μεγάλη ποικιλία μορφών είναι οι καμινάδες. Το διακοσμητικό στοιχείο τους είναι η κατάληξη τους πάνω στην στέγη. Εμφανίζονται μεμονωμένες ή και σε ομάδες από δυο η περισσότερα στοιχεία, ενωμένα σε ένα σύνολο, από το οποίο προκύπτει μια νέα πλαστική μορφή. Οι διατομές τους πάνω στέγη είναι ορθογωνικές. Όταν ο τοίχος στενεύει στους επάνω ορόφους εμφανίζεται η καμινάδα στην πρόσοψη να ανεβαίνει όλο το ύψος του κτιρίου. Στο πιο χαμηλό της μέρος κοντά στην εστία διαπλώνεται, ενώ πιο πάνω περνάει σχήμα κόλουρης πυραμίδας για να στενέψει μετά και να καταλήξει με αυτή τη διατομή στην στέγη. Κάθε αλλαγή στη μορφή της τονίζεται με μια οριζόντια ταινία. Η κατασκευή αυτή στηρίζεται με ένα χαμηλωμένο ανακουφιστικό τόξο σε δυο πέτρινα φουρούσια.

Οι μορφές που παίρνουν οι καμινάδες είναι πολλές φορές περίεργες. Ο πιο συνηθής τύπος είναι μια ορθογωνική που σκεπάζεται με μικρή δίρριχτη στέγη αφήνοντας τα ανοίγματα για τον καπνό στις στενές πλευρές. Άλλοτε πάλι δεν σκεπάζονται με κεραμίδια αλλά η στέγαση της εμφανίζεται καμπυλωμένη.

Εικόνα117. Διπλή καμινάδα

Εικόνα 118. Απόληξη καμινάδας σκεπασμένη με κεραμίδια

3.1.2. Παραδείγματα

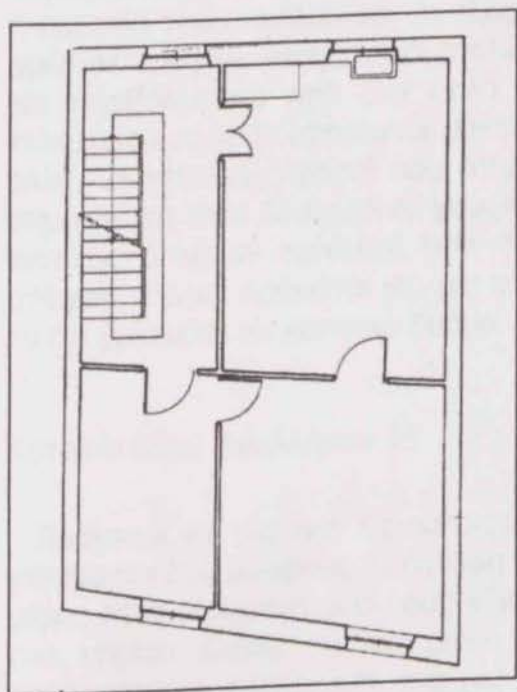
Κατοικία οδού Ν. Θεοτόκη 26.

Η κατοικία αυτή βρίσκεται στο κέντρο της πόλης πολύ κοντά στη Σπιανάδας απέναντι από την εκκλησία της Υ.Θ. Φανερωμένης των Ξένων στην οποία ανήκει. Μια μικρή επιγραφή που βρίσκεται στον άξονα της προσόψεως κάτω από τα παράθυρα του 1^{ου} ορόφου αναφέρει και την χρονολογία του κτιρίου: "Της Κυράς Φανερωμένης 1729". Η επιγραφή αυτή είναι πόλη σημαντική γιατί σ' όλη την πόλη σώζονται μόνο δυο χρονολογημένα παραδείγματα σπιτιών της Ενετοκρατίας⁷¹. Η κάτοψη του κτιρίου έχει σχήμα τραπέζιο με δυο ορθές γωνίες και με εσωτερικές διαστάσεις 6,40 μέτρα στο πλάτος και με κατά μήκος πλευρές 9,00 και 10,00μ αντίστοιχα. Έχει χωριστεί σε τρεις ορόφους και το ισόγειο όπου το καθένα αποτελεί ξεχωριστή κατοικία. Χαρακτηριστική είναι η στοά που υπάρχει στο ισόγειο ενώ το υπόλοιπο μέρος το καταλαμβάνει ένα μεγάλο κατάστημα και η είσοδος με το κλιμακοστάσιο. Κάθε ένα από τα διαμερίσματα αποτελείται από τρία δωμάτια όπου το ένα από αυτά χρησίμευε σαν κουζίνα και τραπεζαρία και ταυτόχρονα φωτιζόταν από μια *κανιζέλλα*. Οι χώροι συνήθως επικοινωνούν με τον διάδρομο του κλιμακοστασίου και μεταξύ τους. Το κλιμακοστάσιο το οποίο βρίσκεται στην πίσω γωνία δεν ενοχλεί το υπόλοιπο σπίτι και η λειτουργία του γίνεται άνετα παρ' όλο βέβαια που δεν ανταποκρίνεται στις σημερινές αντιλήψεις. Σχετικά οι όροφοι εκτός του πρώτου έχουν υποστεί κάποιες τροποποιήσεις για να μπορέσουν να απομονωθούν οι βοηθητικοί χώροι. Το κτίριο καλύπτεται από δίκλινη στέγη. Τα ελεύθερα ύψη των ορόφων είναι 2,50 μ εκτος του ισογείου που φτάνει έως τα 3,00 μ.

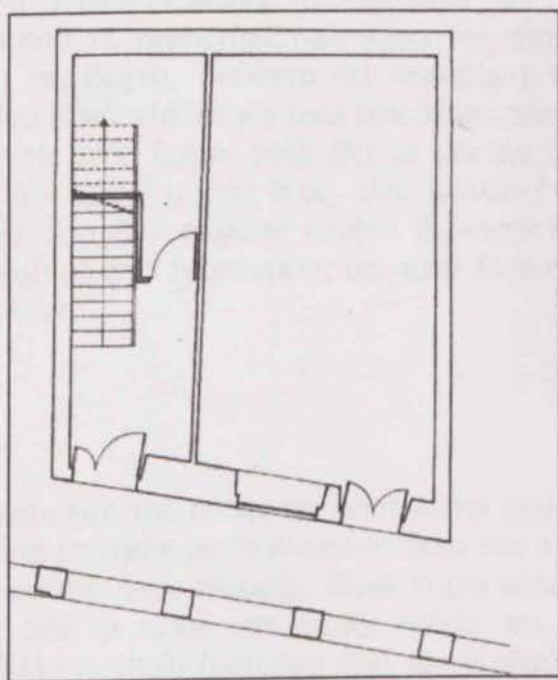
⁷¹ Δεύτερο είναι το μέγαρο Κομπίτσι

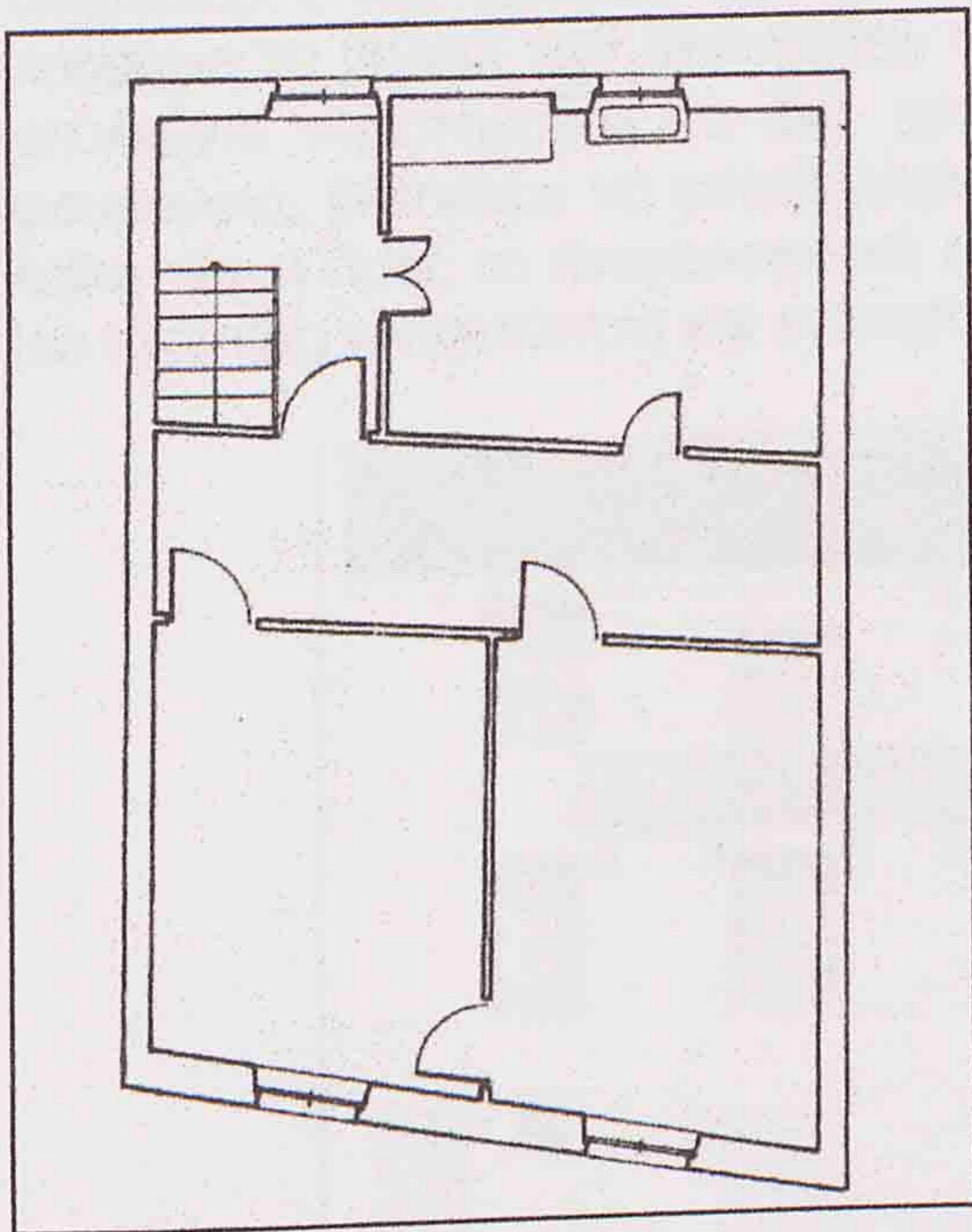
Εικόνα 119. Πρόσοψη της Κυράς Φανερωμένης. Α.Μπιρμπιλί
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας», σελ. 220

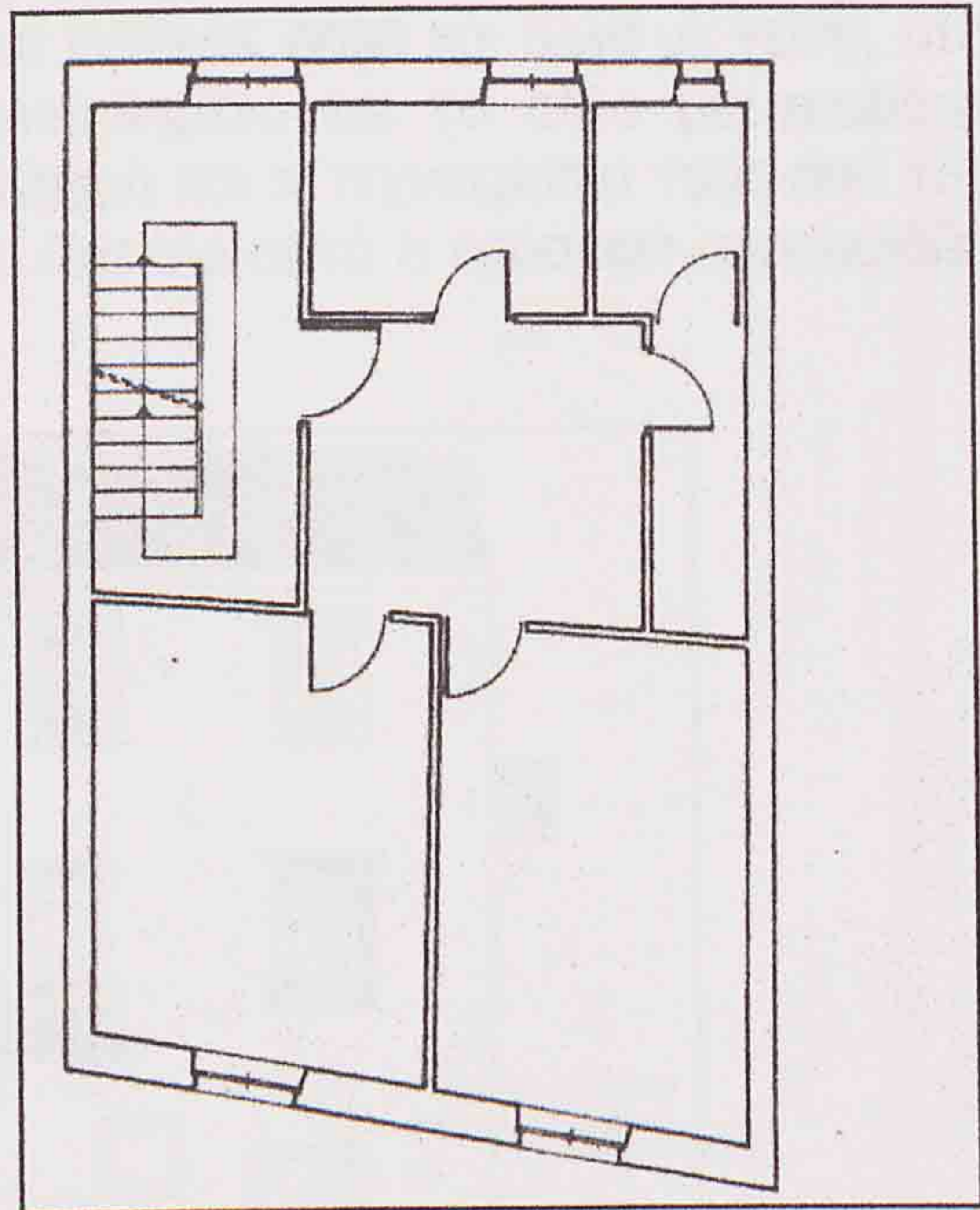
Εικόνα 120. Κάτοψη ισογείου της Κυράς
Φανερωμένης. Α.Μπιρμπιλί «Η Αρχιτεκτονική
της πόλης της Κέρκυρας», σελ. 219

Εικόνα 121. Κάτοψη Α' ορόφου της Κυράς
Φανερωμένης. Α.Μπιρμπιλί «Η Αρχιτεκτονική
της πόλης της Κέρκυρας», σελ. 219

Εικόνα 122. Κάτοψη Β' ορόφου της Κυράς Φανερομένης. Α. Μπιρμπιλή «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας», σελ. 219

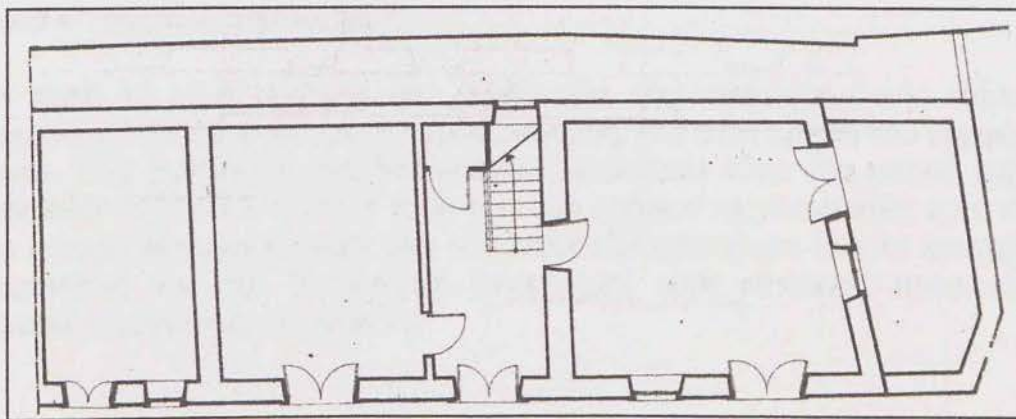
Εικόνα 123. Κάτοψη Γ' ορόφου της Κυράς Φανερομένης. Α. Μπιρμπιλή «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας», σελ. 219

Στην πρόσοψη διακρίνουμε δυο παράθυρα σε κάθε όροφο συμμετρικά τοποθετημένα. Παρατηρώντας την όψη του κτιρίου ίσως να θεωρήσουμε ότι τα παράθυρα είναι εκτος κλίμακας αλλά αν το δούμε εσωτερικά, θα μας κάνει εντύπωση η αρμονία του συνόλου και θα εξαφανιστεί αυτή η διάφορα. Τα παράθυρα των δυο πρώτων ορόφων περιμετρικά στολίζονται από τα χαρακτηριστικά γείσα της εποχής και περιβάλλονται από ένα απλό λίθινο περιθώριο, αντίθετα τα παράθυρα του τελευταίου ορόφου στέφονται μόνο από ένα απλό πλαίσιο και είναι μικρότερα από τα άλλα. Οι τέσσερις πεσσοί που στηρίζουν τη στοά έχουν ενισχυθεί με μπετόν που σημαίνει ότι είναι δύσκολο να γνωρίζουμε την αρχική μορφή τους, αλλά μάλλον ήταν εντελώς απλή αν κρίνουμε από τα τόξα που δεν φέρουν κανένα διακοσμητικό στοιχείο. Γενικά πρόκειται για μια κατασκευή αρκετά προσεγμένη και αυτό λόγω από το ότι βρίσκεται σε κεντρικό δρόμο της πόλεως.

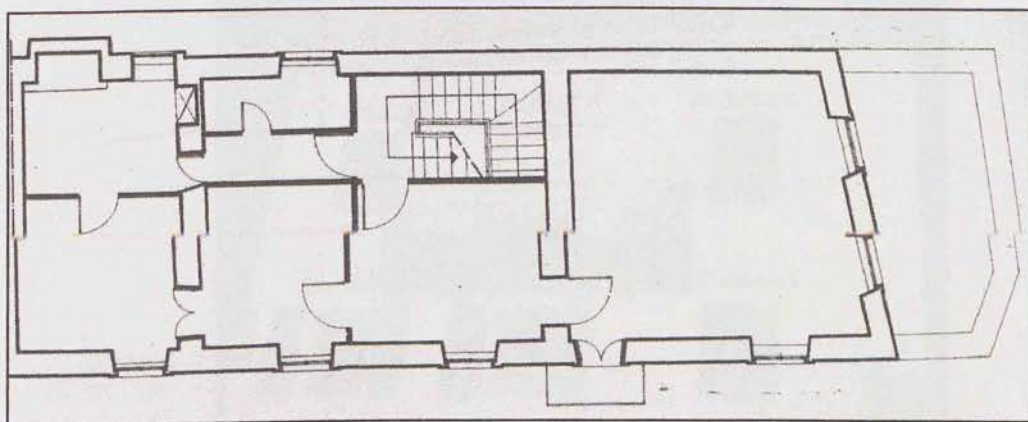
Κατοικία οδού Φιλελλήνων 14

Πρόκειται για μια από τις παλαιότερες κατοικίες της πόλης και αποτελείται από το ισόγειο και δυο ορόφους. Η κάτοψη του είναι επιμήκης με το κλιμακοστάσιο στο πίσω μέρος περιβαλλόμενη από τους χώρους και στις τρεις πλευρές. Μόνο η μια πλευρά του κτιρίου βλέπει σε μια μικρή αυλή ενώ οι υπόλοιποι χώροι καθώς και το κλιμακοστάσιο φωτίζονται από μια *κανιζέλλα* η οποία διατρέχει όλο το οικοδομικό τετράγωνο.

Το ισόγειο αποτελείται από τρεις χώρους ανεξάρτητους μεταξύ τους που μάλλον χρησίμευαν ως αποθήκες ή μαγαζιά και την είσοδο. Γενικότερα η διάταξη των χώρων της κατοικίας είναι τυπική με μόνη μετατροπή τον χώρο του αποχωρητήριου. Μπορούμε να πούμε ότι ο κάθε όροφος υποδηλώνει ξεχωριστή κατοικία αφού στον καθένα διακρίνουμε την κουζίνα με την εστία της. Παρ' όλα αυτά είναι αμφίβολο αν ο

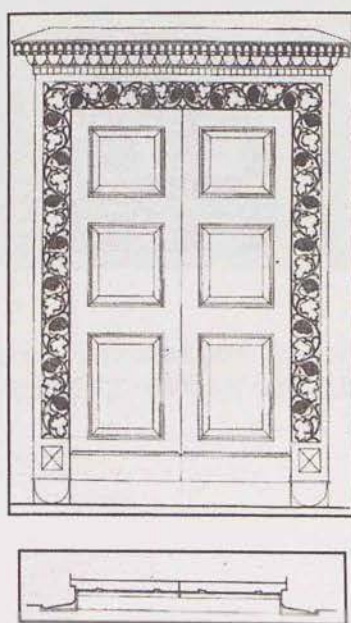

Εικόνα 126. Κάτοψη Α' ορόφου κατοικίας οδού Φιλελλήνων. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 223

Εικόνα 127. Κάτοψη Β' ορόφου κατοικίας οδού Φιλελλήνων. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 223

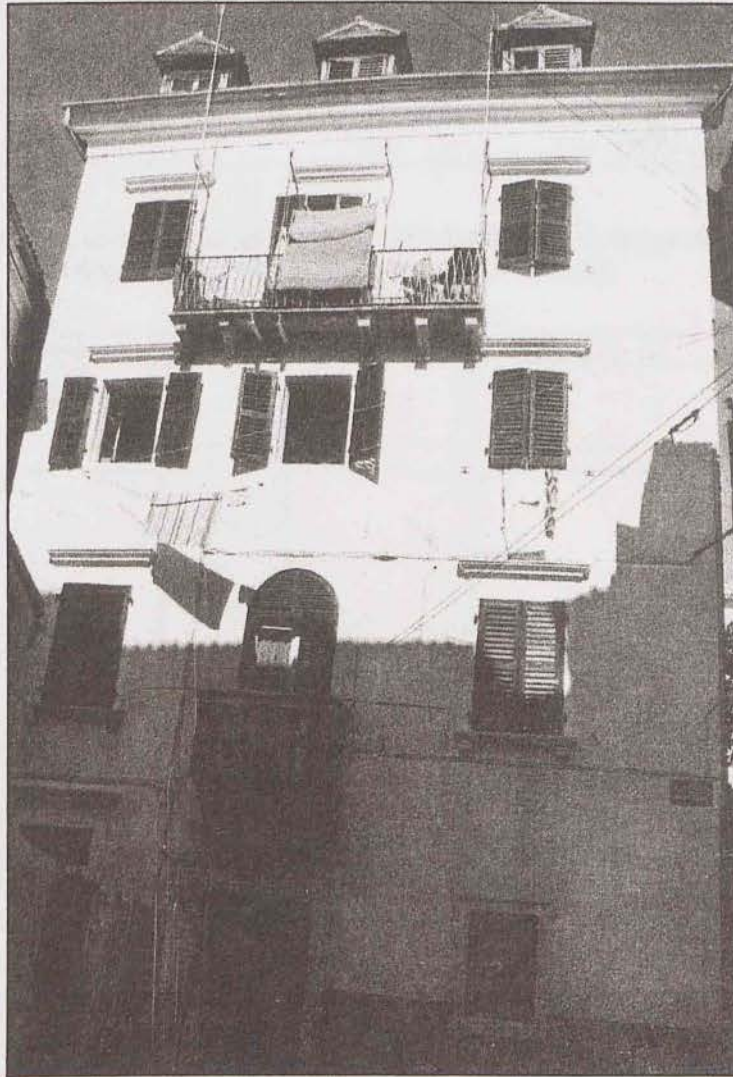
Ένα σημαντικό στοιχείο του κτιρίου είναι η διακόσμηση του πλαισίου της πόρτας όπου επαναλαμβάνεται με ελάχιστες παραλλαγές στις πύλες του τέμπλου της Πανάγιας της Κρεμαστής που βρίσκεται κοντά στο σπίτι. Προφανώς ο τεχνίτης επηρεάστηκε από το σχέδιο αυτής της πόρτας.

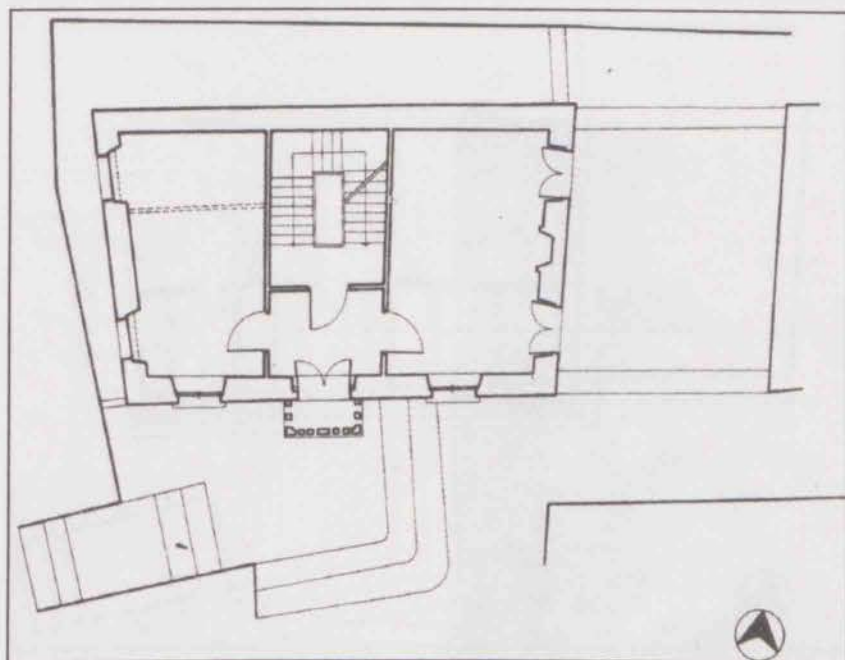
Εικόνα 128. Σχέδιο κεντρικής εισόδου κατοικίας οδού Φιλελλήνων. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 226

Κατοικία 4^{ης} παρόδου Υπαπαντής 4

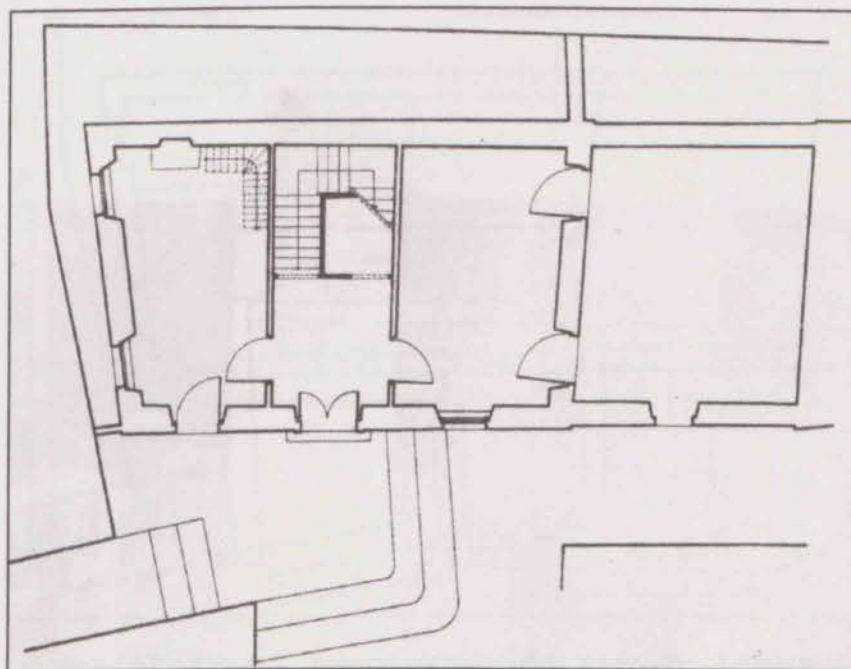
Και αυτό το σπίτι αποτελεί ένα παράδειγμα της τυπικής ενετικής κατόψεως. Σήμερα αποτελείται από ισόγειο και τρεις ορόφους, ενώ στην αρχική του μορφή ήταν διώροφο. Εδώ συναντάμε ανά δύο ορόφους ιδιοκτησία λόγω του μικρού εμβαδού του οικοπέδου (10,50 X 7,00). Η λύση των δύο ορόφων της ιδιοκτησίας κατά κάποιο τρόπο υστερεί λειτουργικά γιατί όλοι οι όροφοι εξυπηρετούνται από το κοινόχρηστο κλιμακοστάσιο και έτσι δεν υπάρχει απομόνωση κάθε κατοικίας, προφανώς θα κατοικούσαν συγγενικές οικογένειες.

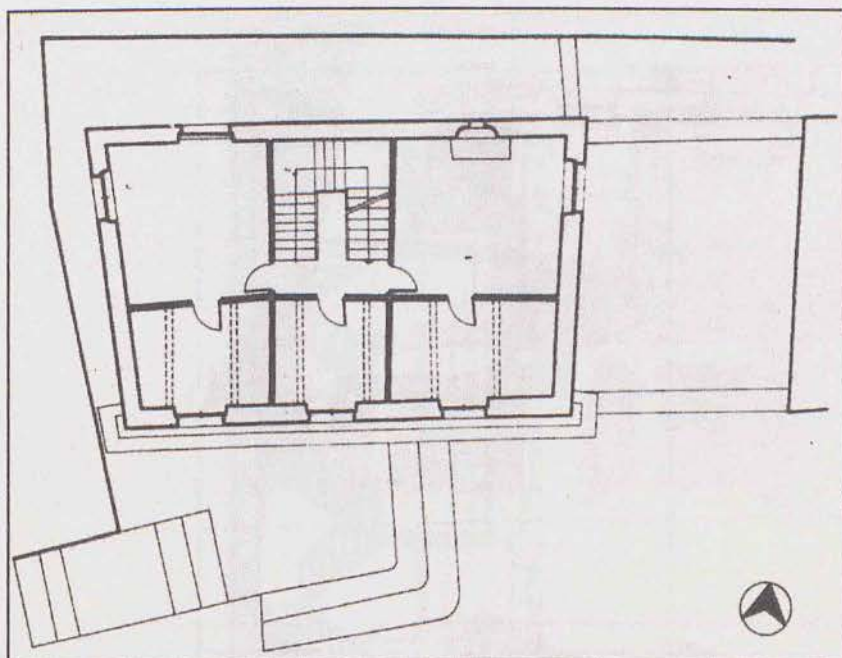
Εικόνα 129. Πρόσοψη κατοικίας οδού Υπαπαντής. *Α.Μπιρμπιλή*
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 229

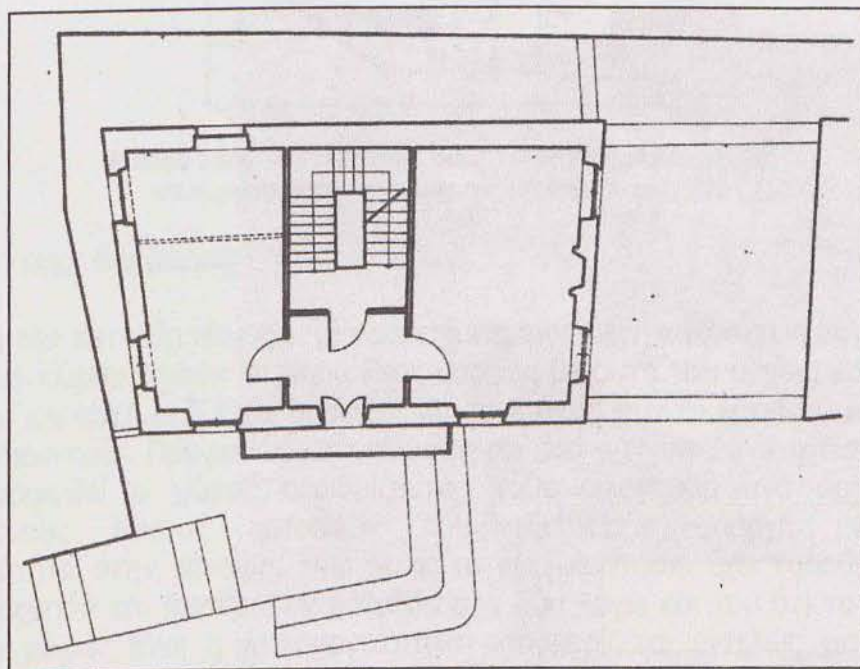
Εικόνα 130. Κάτοψη ισογείου κατοικίας οδού Υπαπαντής, Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 230

Εικόνα 131. Κάτοψη Α' ορόφου κατοικίας οδού Υπαπαντής, Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 230

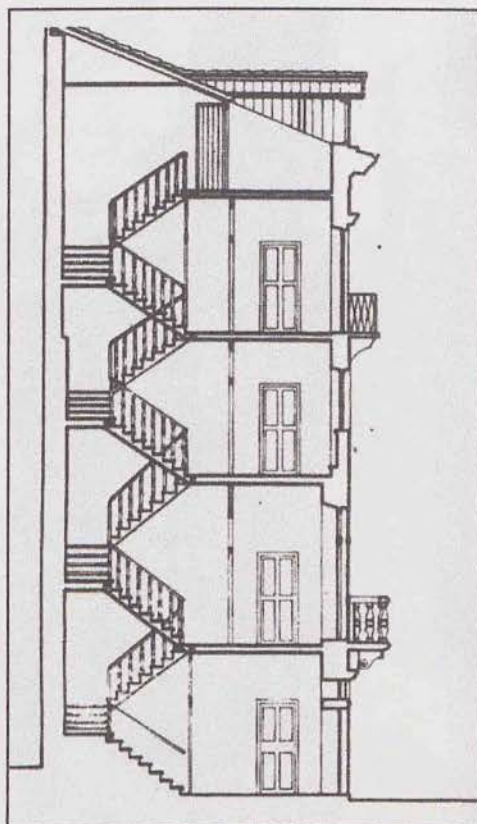

Εικόνα 132. Κάτοψη Β' ορόφου κατοικίας οδού Υπαπαντής. Α.Μπιρμπιλί
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 231

Εικόνα 133. Κάτοψη Γ' ορόφου κατοικίας οδού Υπαπαντής. Α.Μπιρμπιλί
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 231

Το σπίτι αυτό είναι κτισμένο στο βάθος ενός πλατώματος κοντά στα μουράγια και η πρόσοψη του διακοσμείται από ένα πέτρινο βενετσιάνικο μπαλκόνι τοποθετημένο ακριβώς πάνω από την πόρτα, συνήθεια του 17^{ου} αιώνα, επίσης οι διακοσμητικές ποδιές των παραθύρων και η αυστηρά συμμετρική του εμφάνιση του προσδίδει έναν αέρα αρχοντιάς. Φθάνοντας από τους σκοτεινούς στενούς δρόμους στη μικρή φωτεινή πλατεία με τις τόσο προσιτές διαστάσεις νομίζεις πως βρίσκεσαι σε κάποιο φωτεινό εσωτερικό χώρο που ορίζεται από τις όψεις των γύρω, γύρω σπιτιών.

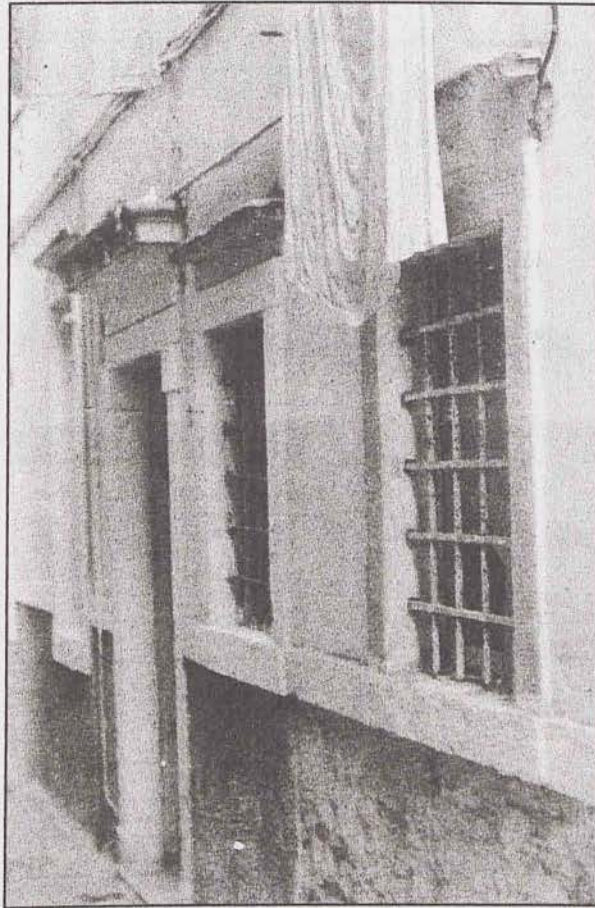

Εικόνα 134. Τομή κατοικίας οδού Υπαπαντής. *Α.Μπιρμπιλί*
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 231

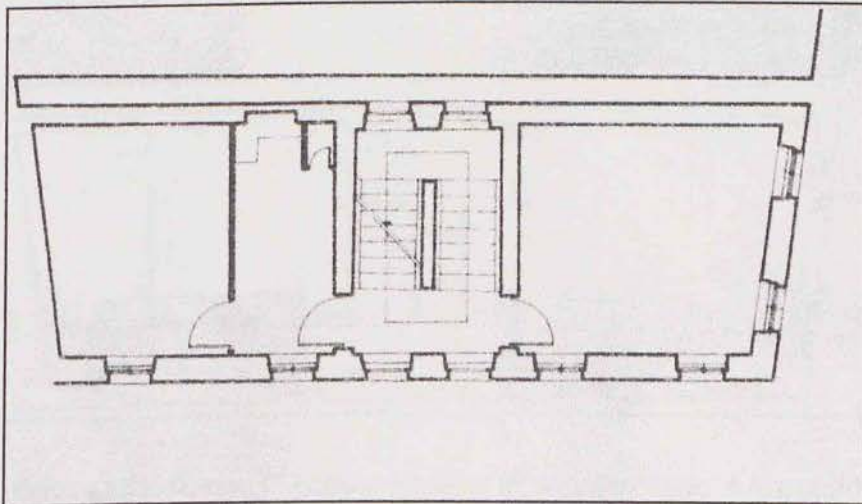
Κατοικία 2^{ος} παρ. Θεοδώρας

Σε αυτή την κατοικία που έχει μία αρκετά περιπονημένη κατασκευή συναντάμε ένα άνετο λίθινο κλιμακοστάσιο περίπου ίδιας μορφής με αυτό του αρχοντικού Κομπίτσι. Αποτελείται και αυτό από τρεις ορόφους και το ισόγειο σαν το προηγούμενο ανά δύο ορόφους ιδιοκτησία. Προφανώς κατοικούσαν και εκεί συγγενικές οικογένειες. Σήμερα έχει διαμορφωθεί ο χώρος περιορίζοντας κάθε οικογένεια ανά όροφο. Στους προηγούμενους τύπους κατοικιών που εξετάσαμε υπήρχε μια σχετική λειτουργικότητα στην κάτοψη, εδώ όμως το κλιμακοστάσιο έχει τοποθετηθεί στην μέση του σπιτιού και χωρίζει την κατοικία στα δύο λόγω και του ότι το πλάτος της είναι πολύ μικρό. Έτσι η λειτουργικότητα παραμερίζεται εντελώς για χάρη μιας συμμετρίας που δεν εξυπηρετεί κανένα σκοπό.

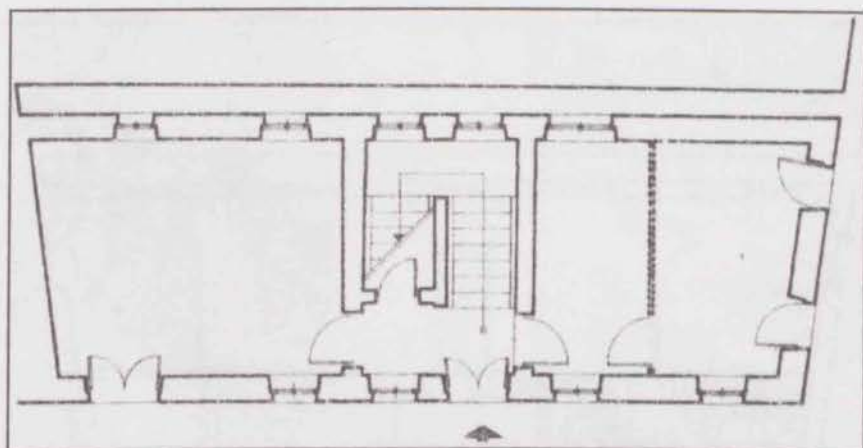
Η όψη του σπιτιού φτιάχτηκε με μια σχετική αδιαφορία που ίσως δικαιολογείται από το ότι βρίσκεται σ' ένα καντούνι τόσο στενό που το βλέμμα είναι αδύνατον να συλλάβει ακόμη και την μορφή του ισογείου. Τα ανοίγματα ακολουθούν βέβαια την ίδια κατακόρυφο για λόγους κυρίως οικοδομικούς χωρίς ιδιαίτερη σύνθεση. Είναι άξιο παρατηρήσεως ότι τα παράθυρα του κλιμακοστασίου που βρίσκεται στην πρόσοψη έχουν τις ίδιες διαστάσεις με των υπολοίπων χώρων χωρίς καμία διαφοροποίηση. Μια ιδιαίτερη όψη σε αυτή την κατοικία μπορούμε να πούμε ότι δίνουν οι οριζόντιες ταινίες κάτω από τα παράθυρα.

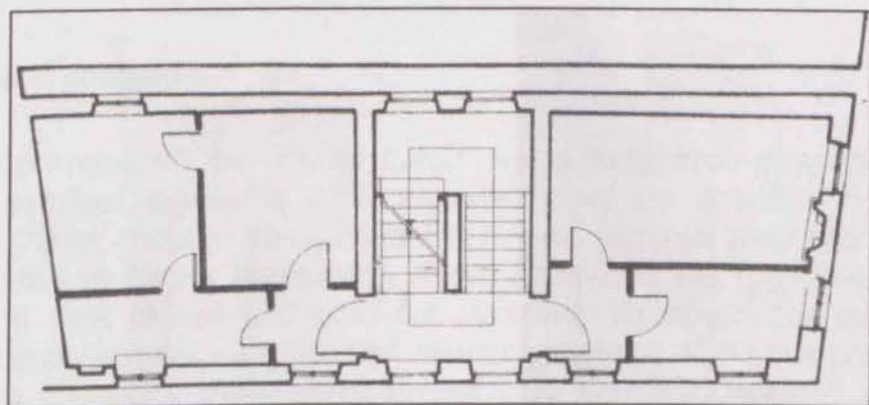
Εικόνα 135. Πρόσωση κατοικίας 2^{ας} παρ. Θεοδώρας, Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 235

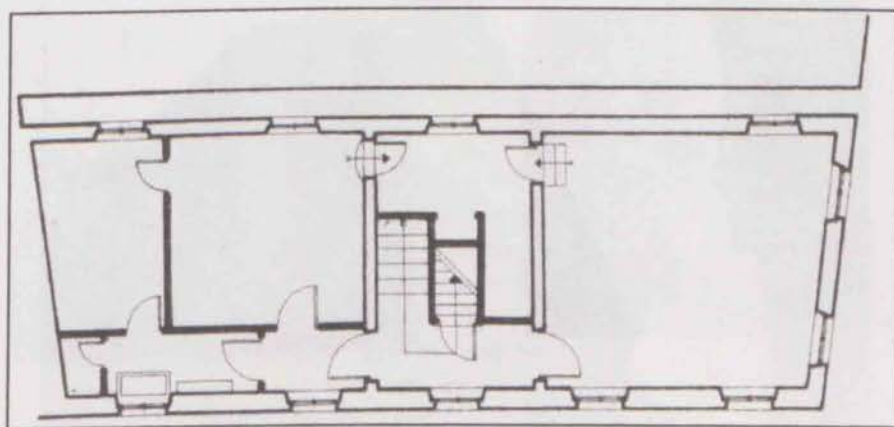
Εικόνα 136. Κάτοψη ισογείου κατοικίας 2^{ας} παρ. Θεοδώρας, Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 235

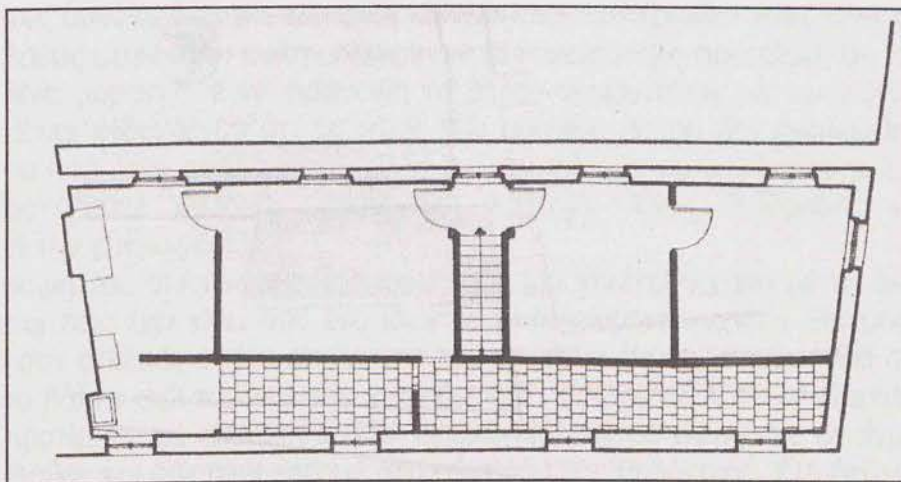
Εικόνα 137. Κάτοψη Α' ορόφου κατοικίας 2^{ος} παρ. Θεοδώρας, Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 234

Εικόνα 138. Κάτοψη Β' ορόφου κατοικίας 2^{ος} παρ. Θεοδώρας, Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 234

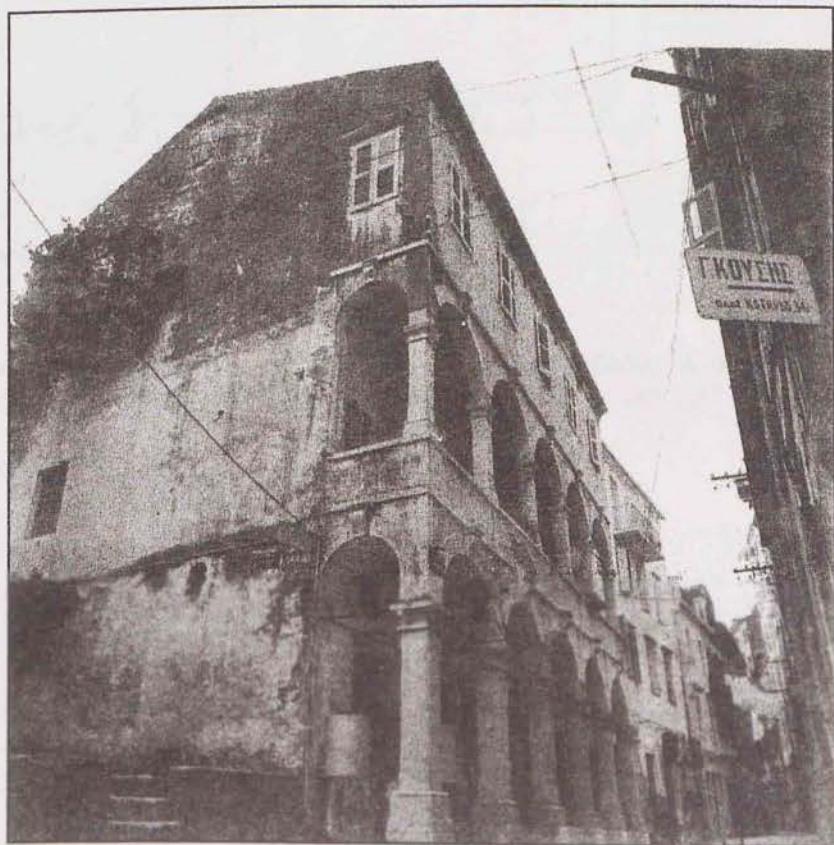
Εικόνα 139. Κάτοψη Γ' ορόφου κατοικίας 2^{ος} παρ. Θεοδώρας, Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 234

Εικόνα 140. Κάτοψη σοφίτας κατοικίας 2^{ας} παρ. Θεοδώρας. Α.Μπιρμπιλή
 «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 234

Κατοικία οδού Κοτάρδου

Κύριο χαρακτηριστικό του σπιτιού αυτού είναι η διπλή στοά στην πρόσοψη που αποτελεί μοναδικό φαινόμενο στην σημερινή πόλη και ασφαλώς σπάνιο στην παλαιότερη. Είναι κτισμένο στους πρόποδες των Αγ. Πατέρων πίσω από την οδό Ν. Θεοτόκη, όπου το έδαφος παρουσιάζει κάποια κλίση ώστε ενώ η πρόσοψη του είναι τριώροφη η πίσω πλευρά έχει μόνο δύο ορόφους. Το ισόγειο του σπιτιού όπως συνήθως συμβαίνει στην κεντρική αυτή περιοχή χρησίμευε πάντα σαν μαγαζί, ενώ οι δύο όροφοι αποτελούν ανεξάρτητες κατοικίες. Το σπίτι είναι γωνιακό και έχει μία αυλή στο πίσω μέρος. Η είσοδος για την κατοικία γίνεται από εκεί κατ' ευθείαν για τον πρώτο όροφο και από μία εξωτερική σκάλα για τον δεύτερο.

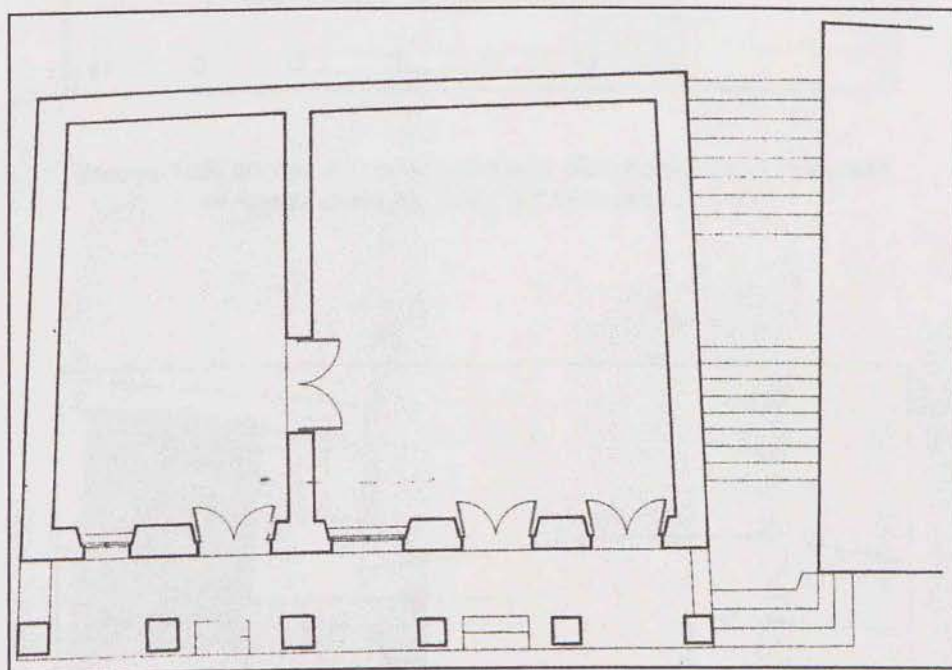

Εικόνα 141. Πρόσοψη κατοικίας οδού Κοτάρδου. Α.Μπιρμπιλή
 «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 240

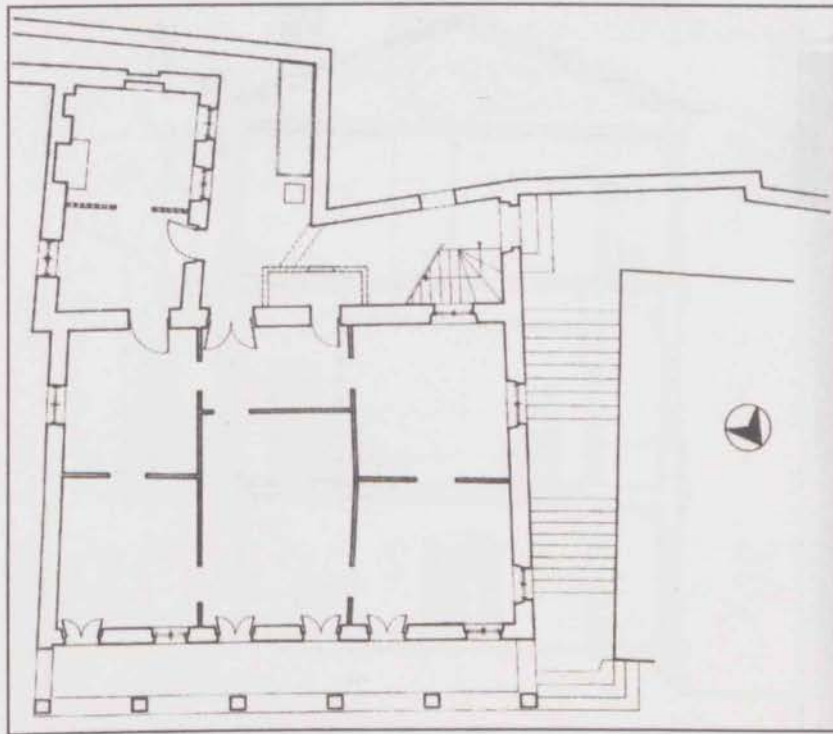
Ο πρώτος όροφος έχει μία κεντρική αίθουσα και εκατέρωθεν τους λοιπούς χώρους ενώ στο βάθος μέσα στην αυλή υπάρχει μια μεταγενέστερη προσθήκη με την κουζίνα που του δίνει μορφή Γ. Στην πρόσοψη τα βόλτα σχηματίζουν μια όμορφη σκεπαστή βεράντα. Είναι ενδιαφέρον ότι το ύψος του ορόφου αυτού δεν ακολουθεί το ύψος του βόλτου που ήταν ακαλαίσθητο αλλά έχει χαμηλώσει με ψευδοροφή. Στον επάνω όροφο διατηρείται καθαρή ορθογωνική κάτοψη. Ένας διάδρομος μορφής Γ εξυπηρετεί την κυκλοφορία.

Η πρόσοψη του σπιτιού αυτού παρουσιάζει μια ιδιαίτερη χάρη με τα διπλά βόλτα και φαίνεται πως έχει γίνει από ένα ιδιαίτερα προικισμένο τεχνίτη. Θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν ατέλεια, ότι τα ανοίγματα του ισογείου έχουν τοποθετηθεί συμμετρικά ως προς τα βόλτα ενώ του ορόφου είναι άσχετά προς αυτά. Αυτό οφείλεται στο ότι ο τεχνίτης προτίμησε να ακολουθούνται οι ανάγκες της κάτοψης στα ανοίγματα αφού είναι στο βάθος και δεν επηρεάζουν στη σύνθεση της πρόσοψης. Στο δεύτερο όροφο ακολουθείται ξανά η συμμετρία των ανοιγμάτων σε σχέση με τα βόλτα.

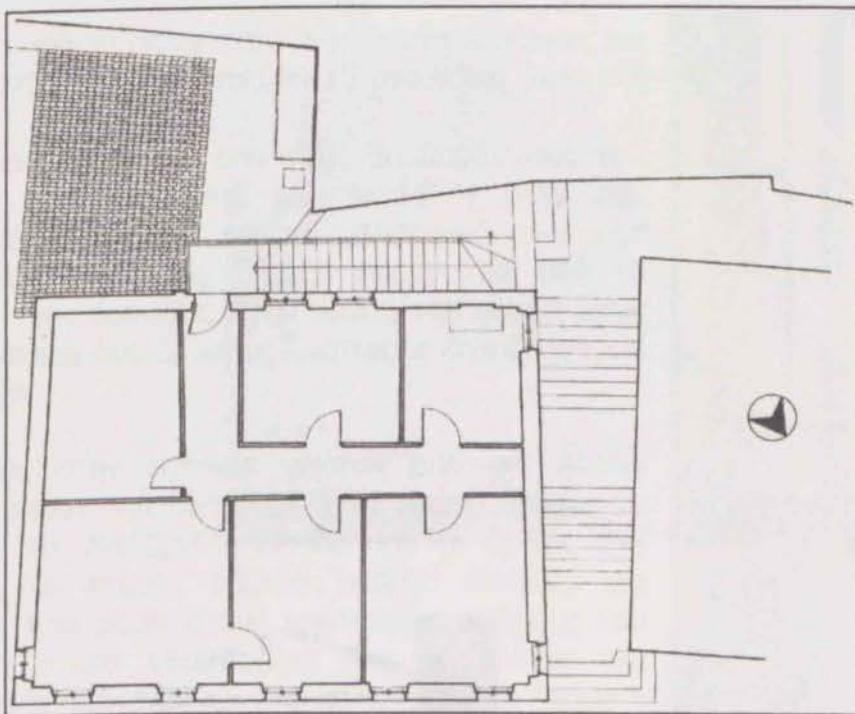
Στο ισόγειο τα βόλτα έχουν αρκετά ισχυρούς πεσσούς, ενώ στον όροφο που τα φορτία είναι πιο μικρά η αναλογίες γίνονται πιο ραδινές.

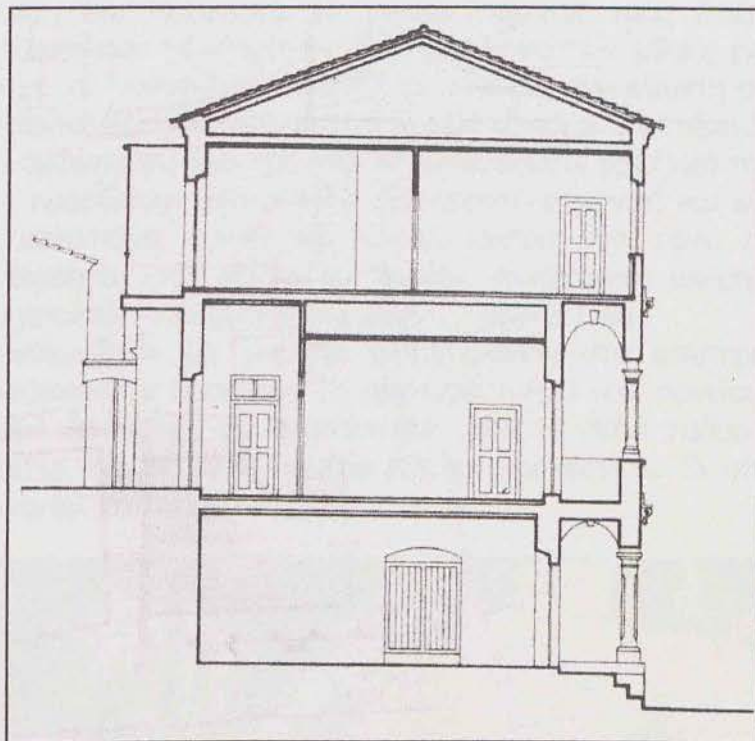
Εικόνα 142. Κάτοψη ισογείου κατοικίας οδού Κοτάρδου. Α.Μπιρμπιλί
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 237

Εικόνα 143. Κάτοψη Α' ορόφου κατοικίας οδού Κοτάρδου. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 237

Εικόνα 144. Κάτοψη Β' ορόφου κατοικίας οδού Κοτάρδου. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 238

Εικόνα 145. Τομή οικίας κατοικίας οδού Κοτάρδου. *Α.Μπιρμπιλή*
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 239

Αρχοντικό Ρίκκι

Είναι ένα από τα παλαιότερα αρχοντικά της πόλεως και βρίσκεται στην οδό Μουστοξύδη 15 στο νότιο άκρο της πόλης.

Το κτίριο ερειπώθηκε από τους βομβαρδισμούς του τελευταίου πόλεμου (1943 ως το 1961) αλλά είχε αναστηλωθεί εξωτερικά και το εσωτερικό του είχε διαμορφωθεί σε κλινική. Σήμερα αποτελείται από το ισόγειο και τρεις ορόφους. Στην πρώτη του μορφή όμως θα πρέπει να είχε δυο ορόφους λιγότερους δηλαδή ισόγειο και 1^ο όροφο.

Η είσοδος στην κατοικία γινόταν από μια πλαϊνή εξωτερική σκάλα που οδηγούσε στον πρώτο όροφο, το ισόγειο δε είχε ανεξάρτητη είσοδο από το δρόμο. Στο εσωτερικό του κτιρίου σήμερα υπάρχει ασανσέρ για ευκολότερη πρόσβαση στους υπόλοιπους ορόφους του κτιρίου. Το κτίριο κατελάμβανε όλο το πλάτος του οικοδομικού τετράγωνου και έτσι έβλεπε σε δυο δρόμους όποτε οι χώροι του θα ήταν φωτεινοί και ευχάριστοι με καλό εξαερισμό.

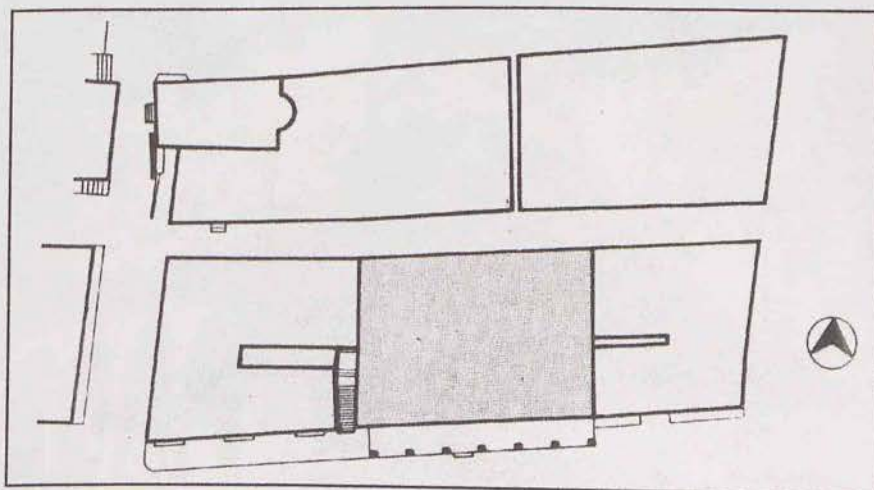
Εικόνα 146. Όψη αρχοντικού Ρίκκι

Τα επτά τόξα του προστώου με άνοιγμα μεταξύ τους 2,50 μέτρα και οι τετραγωνικοί πεσσοί που τα στηρίζουν είναι από λαξευτούς λίθους ενώ τα δε κλειδιά διακοσμούνται με τα "μουριόνια". Επίσης το στηθαίο του εξώστη στην πρώτη του μορφή ήταν πέτρινο ενώ σήμερα αποτελείται από κάγκελα. Τα τοξωτά ανοίγματα του ισογείου και τα ορθογωνικά των ορόφων τα οποία είναι συμμετρικά τοποθετημένα ως προς τα βόλτα προσδίδουν ένα σύνολο πραγματικά αρμονικό και κάνουν το κτίριο ξεχωριστό. Η κατασκευή γενικά του κτιρίου αυτού είναι πολύ προσεγμένη και προδίδει την παρουσία ενός αξιόλογου τεχνίτη. Διακρίνουμε ακόμη τα φουρουσια που έφεραν το μπαλκόνι του δεύτερου ορόφου. (εικόνα 146)

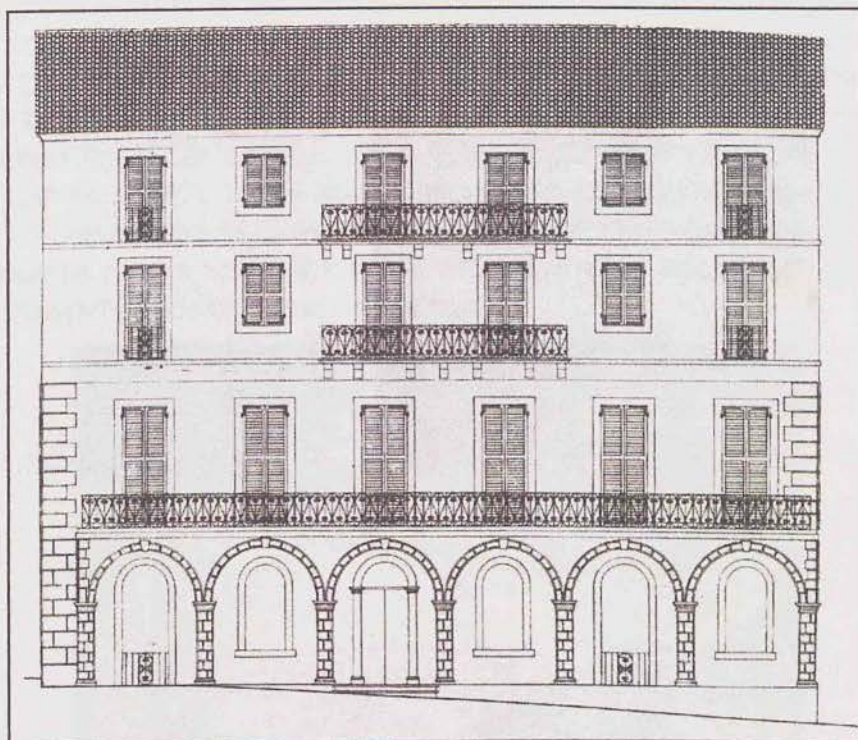
Σήμερα εξακολουθούν και γίνονται διαμορφώσεις στο εσωτερικό τμήμα του κτιρίου όπως διαστρώσεις δαπέδων. Το αριστερό τμήμα του ισογείου πουλήθηκε το 1980 και σήμερα λειτουργεί ως φροντιστήριο ενώ το δεξιό τμήμα επισκευάστηκε κατά την δεκαετία του '50 αλλά σήμερα δεν χρησιμοποιείται. Οι υπόλοιποι όροφοι χρησιμοποιούνται ως κατοικίες.

Εικόνα 147. Ισόγειο αρχοντικού Ρίκκι.

Εικόνα 148. Τοπογραφικό διάγραμμα αρχοντικού Ρίκκι. *Α. Μπιρμπιλή*
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 192

Εικόνα 149. Πρόσοψη αρχοντικού Ρίκκι. *Α.Μπιρμπιλή*
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 192

Αρχοντικό Γιαλλινά

Πρόκειται για το δεύτερο αρχοντικό στον ίδιο τύπο με το προηγούμενο που σώζεται στην πόλη. Βρίσκεται επί της οδού Καποδιστρίου 12, εδώ το 1928 πέθανε ο Κων/νος Θεοτόκης. Το σπίτι αυτό με την προέλευση τόσων γενεών έχει υποστεί πολλές μετατροπές και προσθήκες, γιατί οι κάτοικοι του φροντίζουν να τροποποιούν προσθέτουν, ή αφαιρούν κάθε φορά και κάτι σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Πάντως το χαρακτηριστικό προστώο του, διατηρείται ακόμη σε καλή κατάσταση.

Εικόνα 150. Ο Εξωτερικός κήπος του αρχοντικού Γιαλλινά.

Η κάτοψη του σπιτιού εκ πρώτης όψεως παρουσιάζεται διαιδαλώδες αλλά όταν την μελετήσει κανείς προσεκτικά, αντιλαμβάνεται ότι η σημερινή μορφή του κτιρίου προέρχεται από την συνένωση τεσσάρων ξεχωριστών κτισμάτων. Ο βασικός πυρήνας του κτιρίου που βρίσκεται προς το νότο, αποτελείται από δυο επιμήκη ορθογώνια και προέρχεται από την συνένωση δυο γειτονικών κτισμάτων στα οποία εν συνεχεία τους έχει προστεθεί το προστώο. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουμε ξεκινώντας από το γεγονός ότι τα οικοδομικά τετράγωνα που έβλεπαν στη Σπιανάδα περιελάμβαναν δυο σειρές σπιτιών με πλάτος καθενός 6 μέτρων και οι μεταξύ τους δρόμοι για αμυντικούς λόγους διευθύνονταν κάθετα προς το φρούριο.

Εικόνα 151. Πρόσοψη του Αρχοντικού Γαλλινά.

Πράγματι το πλάτος του συγκροτήματος αυτού είναι 13 μέτρων και παρατηρώντας στο χάρτη της πόλεως, διακρίνεται η ύπαρξη του δεύτερου δρόμου που όριζε το οικοδομικό τετράγωνο ο οποίος συνεχίζεται πίσω από το σπίτι αυτό. Έτσι δικαιολογείται και το ότι ενώ τα τόξα των προστώων είναι πέντε, τα ανοίγματα στον όροφο δεν ακολουθούν την διάταξη αυτή και είναι τέσσερα, δυο δηλαδή για κάθε οικοδομή. Εκτός αυτού ο τρόπος κατασκευής των δυο κτισμάτων είναι διαφορετικός.

Το δάπεδο του πρώτου ορόφου στηρίζεται σε θολωτή κατασκευή, ενώ του δεύτερου σε ξύλινα δοκάρια. Αν εξετάσουμε τώρα την κάτοψη καθενός από αυτά τα πρώτα κτίσματα θα δούμε ότι οι χώροι παρατίθενται απλώς ο ένας πίσω από τον άλλο λόγω του μικρού πλάτους της οικοδομής. Τα κτίσματα αυτά στην πρώτη τους μορφή ήταν διώροφα και διατήρησαν το ύψος αυτό και μετά την ένωσή τους και την προσθήκη του προστώου για ένα διάστημα. Στον εσωτερικό χώρο του κτιρίου διακρίνονται πολλαπλές ξύλινες σκάλες που οδηγούν στους επάνω ορόφους, πάνω από τις οποίες υπάρχει ένας οκταγωνικός φεγγίτης. (Εικόνα 152)

Εικόνα 152. Οκταγωνικός φεγγίτης Αρχοντικού Γαλλινά

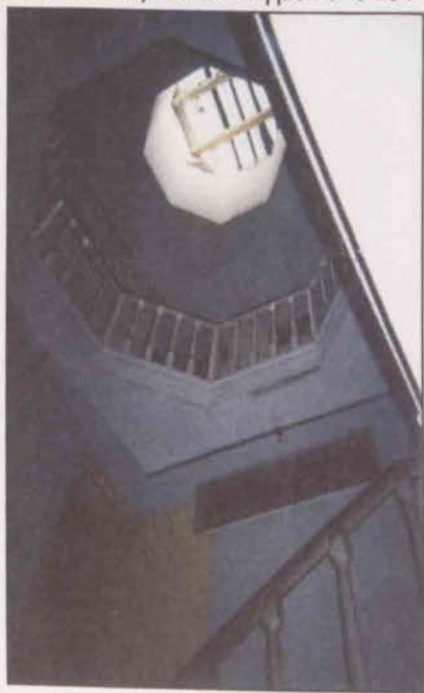
Η κάτοψη του σπιτιού εκ πρώτης όψεως παρουσιάζεται δαιδαλώδες αλλά όταν την μελετήσει κανείς προσεκτικά, αντιλαμβάνεται ότι η σημερινή μορφή του κτιρίου προέρχεται από την συνένωση τεσσάρων ξεχωριστών κτισμάτων. Ο βασικός πυρήνας του κτιρίου που βρίσκεται προς το νότο, αποτελείται από δυο επιμήκη ορθογώνια και προέρχεται από την συνένωση δυο γειτονικών κτισμάτων στα οποία εν συνεχεία τους έχει προστεθεί το προστώο. Στο συμπέρασμα αυτό καταλήγουμε ξεκινώντας από το γεγονός ότι τα οικοδομικά τετράγωνα που έβλεπαν στη Σπιανάδα περιελάμβαναν δυο σειρές σπιτιών με πλάτος καθενός 6 μέτρων και οι μεταξύ τους δρόμοι για αμυντικούς λόγους διευθύνονταν κάθετα προς το φρούριο.

Εικόνα 151. Πρόσοψη του Αρχοντικού Γαλλινά.

Πράγματι το πλάτος του συγκροτήματος αυτού είναι 13 μέτρων και παρατηρώντας στο χάρτη της πόλεως, διακρίνεται η ύπαρξη του δεύτερου δρόμου που όριζε το οικοδομικό τετράγωνο ο οποίος συνεχίζεται πίσω από το σπίτι αυτό. Έτσι δικαιολογείται και το ότι ενώ τα τόξα των προστώων είναι πέντε, τα ανοίγματα στον όροφο δεν ακολουθούν την διάταξη αυτή και είναι τέσσερα, δυο δηλαδή για κάθε οικοδομή. Εκτός αυτού ο τρόπος κατασκευής των δυο κτισμάτων είναι διαφορετικός.

Το δάπεδο του πρώτου ορόφου στηρίζεται σε θολωτή κατασκευή, ενώ του δεύτερου σε ξύλινα δοκάρια. Αν εξετάσουμε τώρα την κάτοψη καθενός από αυτά τα πρώτα κτίσματα θα δούμε ότι οι χώροι παρατίθενται απλώς ο ένας πίσω από τον άλλο λόγω του μικρού πλάτους της οικοδομής. Τα κτίσματα αυτά στην πρώτη τους μορφή ήταν διώροφα και διατήρησαν το ύψος αυτό και μετά την ένωσή τους και την προσθήκη του προστώου για ένα διάστημα. Στον εσωτερικό χώρο του κτιρίου διακρίνονται πολλαπλές ξύλινες σκάλες που οδηγούν στους επάνω ορόφους, πάνω από τις οποίες υπάρχει ένας οκταγωνικός φεγγίτης. (Εικόνα 152)

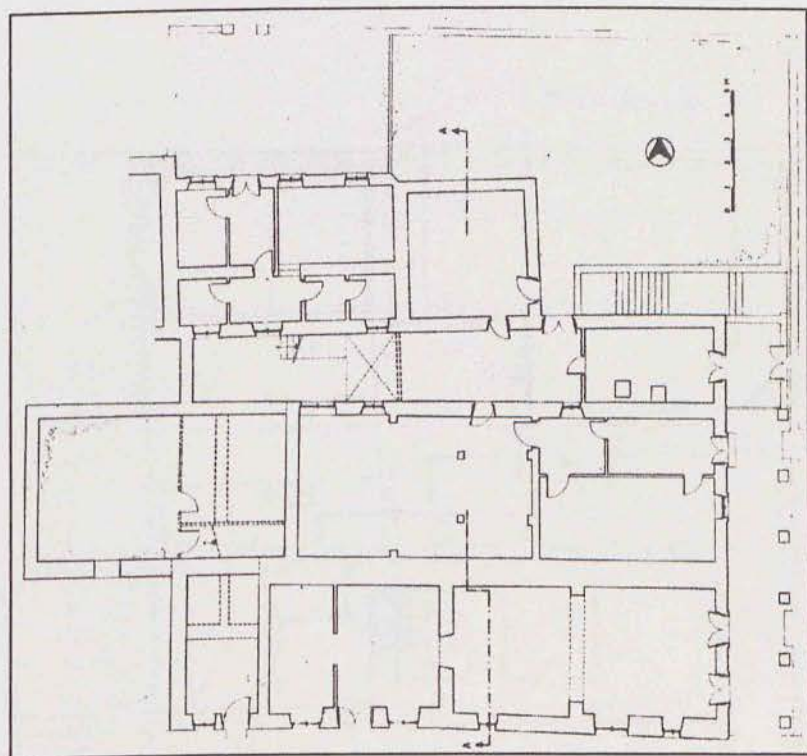

Εικόνα 152. Οκταγωνικός φεγγίτης Αρχοντικού Γαλλινά

Τα αλλά δυο κτίσματα προς βορρά του βασικού πυρήνα είναι πολύ μεταγενέστερες προσθήκες. Ο δρόμος όμως δεν είχε κλειστεί αλλά περνούσε κάτω από βόλτο⁷², φαινόμενο που συναντάμε συχνά στην πόλη όπως είδαμε.

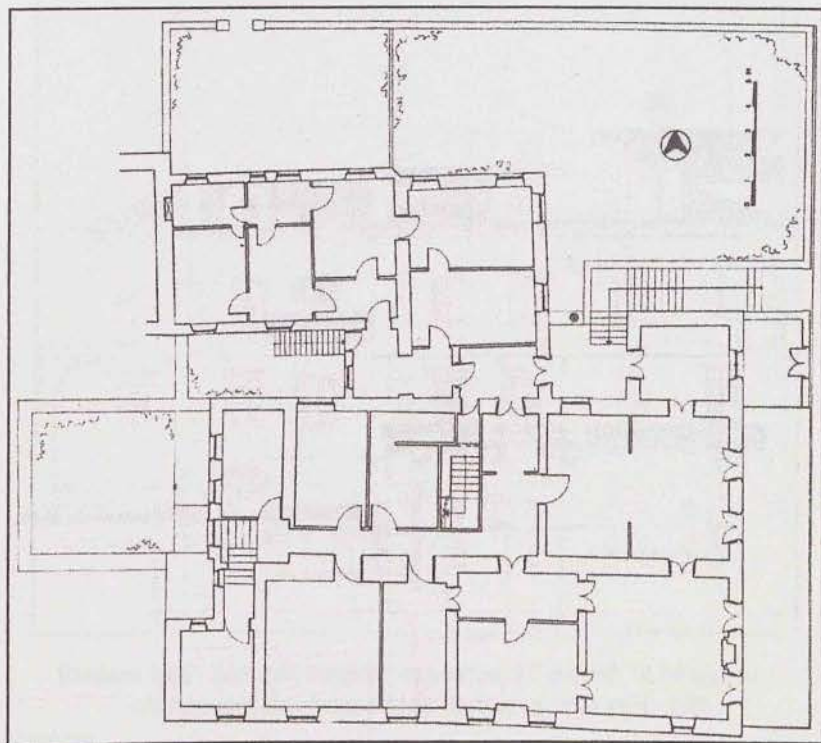
Υπάρχουν τα σχέδια της τελικής προσθήκης σε κάτι παλιά σχέδια της Αναγνωστικής Εταιρίας Κέρκυρας. Τα σχέδια αυτά ανήκουν στην περίοδο της Αγγλοκρατίας. Η βασική διάταξη των σχεδίων αυτών υπάρχει και σήμερα με ορισμένες μικρομετατροπές οι οποίες έγιναν λόγω του ότι τότε μεν η οικοδομή προοριζόταν για μονοκατοικία ενώ σήμερα έχει χωριστεί σε δυο διαμερίσματα ανά όροφο. Έτσι η πέτρινη εξωτερική σκάλα που οδηγεί στον πρώτο όροφο και ο μικρός χώρος τον οποίο περιβάλλει είναι ακόμη μεταγενέστερα και φαίνεται πως έγιναν ταυτόχρονα με την διαίρεση του αρχοντικού σε διαμερίσματα. Το σπίτι αυτό παρ' όλες τις αλλοιώσεις που έχει υποστεί εξακολουθεί να έχει τον χαρακτήρα της εποχής του. Το προστώ με τα βόλτα και τα συμμετρικά παράθυρα δίνουν ποικιλία στην πρόσοψη. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του είναι ότι βρίσκεται πάνω στην πλατεία της Σπιανάδας και ότι τη μια γωνία του οικοπέδου του, καταλαμβάνει ένας μεγάλος κήπος ο οποίος συνεχίζεται σε όλη τη βορινή πλευρά, πράγμα που συναντάμε σπανιότατα στην πόλη.

Οι άλλες όψεις του κτιρίου που κοιτάνε μέσα σε δυο καντούνια, είναι απλές με σχετικώς ρυθμική σειρά ανοιγμάτων που παρατάσσονται χωρίς καμία σύνθεση στις εντελώς επίπεδες επιφάνειες τους. Σήμερα ο πρώτος όροφος παραμένει ακατοίκητος ενώ μόνο στον δεύτερο διαμένει κόσμος, το ισόγειο δε του κτιρίου παραμένει ανεκμετάλλευτο.

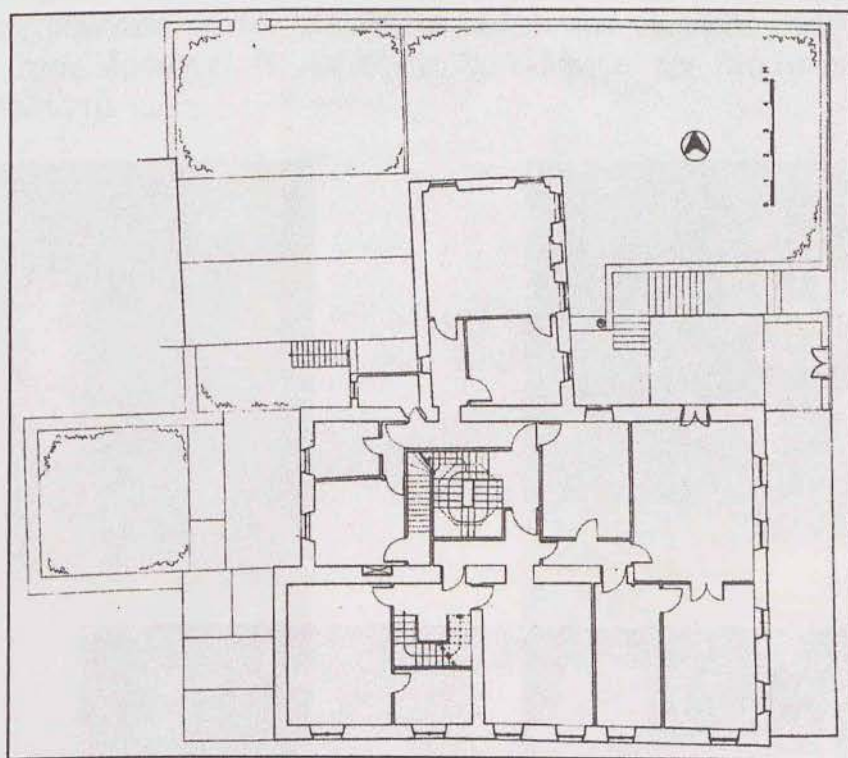

Εικόνα 153. Κάτοψη ισογείου αρχοντικού Γαλλινά. *Α.Μηριμπίλη*
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 197

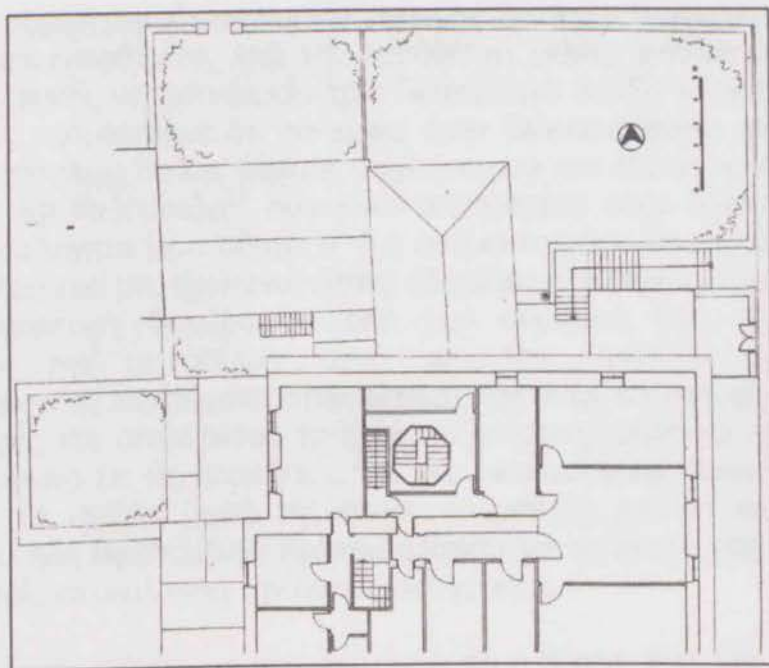
⁷² "Βόλτο" Καμάρα, Αψίδα, Τόξο.

Εικόνα 154. Κάτοψη Α' ορόφου αρχοντικού Γιαλλινά. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 197

Εικόνα 155. Κάτοψη Β' ορόφου αρχοντικού Γιαλλινά. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 198

Εικόνα 156. Κάτοψη σοφίτας αρχοντικού Γιαλλινά. *Α.Μπιρμπιλή*
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 198

Αρχοντικό Κομπίτσι

Είναι κτισμένο στην καρδιά της πόλης στο μέσο της οδού Ν. Θεοτόκη, απέναντι από την εκκλησία του Άγιου Βασιλείου. Διαφέρει από τα προηγούμενα αρχοντικά που εξετάσαμε κατά το ότι δεν έχει προεξέχον προστώο, αλλά την τυπική στοά στο ισόγειο που επαναλαμβάνεται στο μεγαλύτερο μέρος αυτού του δρόμου και είναι το κύριο χαρακτηριστικό των εμπορικών περιοχών. Το κτίριο αυτό καταλαμβάνει μεγάλη επιφάνεια σε σύγκριση με την συνήθη επιφάνεια των οικοπέδων της πόλεως και βλέπει σε τρεις δρόμους: Ν. Θεοτόκη, Πανελλήνιου και ένα στενό αδιέξοδο καντούνι. (Αρλιώτη)

Εικόνα 157. Όψη αρχοντικού

Εικόνα 158. Πλάγια είσοδος

Η σημερινή μορφή αυτού του κτιρίου είναι αποτέλεσμα παλαιότερων και νεότερων μετατροπών και προσθηκών. Από την προσεκτική μελέτη των κατόψεων και των όψεων μπορεί κανείς να διαπιστώσει τρία διαφορετικά στάδια κατασκευής. Κατά το πρώτο στάδιο, τοποθετούμε ότι το κτίριο ήταν διώροφο χωρίς στοά με κάτοψη ορθογωνική, στη θέση δε της βόρειας πτέρυγας που του έδωσε αργότερα μορφή Γ υπήρχε αυλή και το πορτόνι⁷³ που είναι εντοιχισμένο στην δυτική όψη σήμερα φαίνεται αδικαιολόγητο γιατί οδηγεί σ' ένα ασήμαντο χώρο αποτελούσε την είσοδο του σπιτιού. Από εκεί μια εξωτερική σκάλα οδηγούσε στον πρώτο όροφο που πρέπει να έχει διαφορετική διαμόρφωση από την σημερινή. Στο δεύτερο στάδιο συμπληρώσαν την κατασκευή αυτή με την προσθήκη δυο ορόφων συμπεριλαμβάνοντας ταυτόχρονα στην κάτοψη την αυλή και προωθώντας το κτίριο προς τα εμπρός και στηρίζοντας το στην τοξοστοιχία, ώστε να επεκτείνουν την οικοδομή σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νέου κτιριολογικού προγράμματος. Έτσι εξηγείται και το μεγάλο ύψος της στοάς απαραίτητο για να περιλάβει και τα ανοίγματα του ήδη υφιστάμενου πρώτου ορόφου και το ότι το κτίριο περιβάλλεται στο δρόμο χωρίς να ακολουθεί την οικοδομική γραμμή.

Εκτός αυτού στο ισόγειο και στο πρώτο όροφο η βόρεια πτέρυγα φαίνεται απλώς να έχει προσκολληθεί στην ήδη υπάρχουσα οικοδομή και λειτουργικά και κατασκευαστικά, ενώ στον δεύτερο όροφο που αποτελεί και τον κυριότερο όροφο του κτιρίου έχει ενταχθεί μέσα στο σύνολο και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της κατόψεως. Επίσης σε μία μικρή επιγραφή πάνω στο όμορφο πορτόνι της δυτικής όψεως του κτιρίου αναφέρονται δύο χρονολογίες που θα πρέπει να αντιστοιχούν στα δύο διαφορετικά στάδια κατασκευής.

Με τη συμπλήρωση της η οικοδομή αυτή ανάγεται πλέον στον τύπο της πολυκατοικίας αποτελούμενη από τρεις ορόφους με διαφορετική κατοικία ανά όροφο και από το ισόγειο που σήμερα χρησιμεύει ως κατάστημα. Για την καθ' ύψος κυκλοφορία κατασκευάστηκε στο κέντρο περίπου της ανατολικής πλευράς ένα άνετο κλιμακοστάσιο από κόκκινη πέτρα Σινιών με είσοδο από τον κύριο δρόμο. Οι δυο βραχίονες του κλιμακοστασίου χωρίζονται με τοίχο και καλύπτονται με κυλινδρικούς θόλους, ενώ κάθε πλατύσκαλο καλύπτεται με σταυροθόλια και φωτίζεται από δυο παράθυρα.

Η διάταξη και η κατασκευή του πρώτου ορόφου είναι απλή. Ένας κεντρικός διάδρομος καθορίζει την βασική κυκλοφορία της κατοικίας. Ο δεύτερος όροφος που αποτελεί και το σπουδαιότερο όροφο του κτιρίου είναι άριστης κατασκευής. Οι βοηθητικοί χώροι βρίσκονται στο πίσω μέρος στη θέση της παλιάς αυλής. Η κουζίνα είναι στρωμένη με πλάκες και διατηρεί ακόμη τη χαρακτηριστική της εστία.

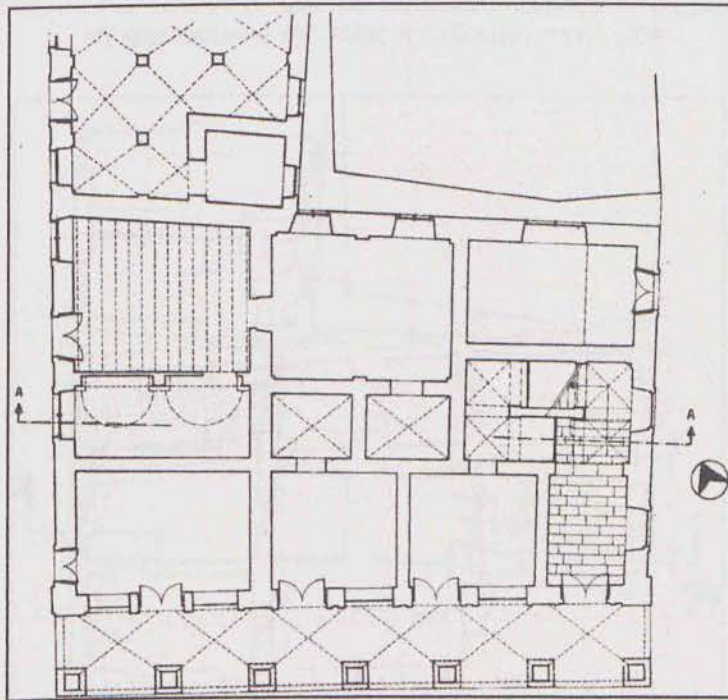
Η είσοδος στην κατοικία γίνεται από μια πόρτα τοξωτή με λίθινο πλαίσιο εξωτερικά εντελώς απλό αλλά εσωτερικά με πλούσια μπαρόκ διακόσμηση. Δυο ορθοστάτες με επίκρανο και βάση στηρίζουν εσωτερικά τον τοξωτό υπέρθυρο, που συμπληρώνεται με ένα ορθογωνικό πλαίσιο για να δεχθεί το βαρύ οριζόντιο γείσο στο οποίο καταλήγει και η διακόσμηση της κλείδας. Οι άλλες πόρτες της αίθουσας αυτής έχουν απλούστερα λίθινα ορθογωνικά πλαίσια, αλλά τα φύλλα όλων διαμορφώνονται πολυτελή με επένδυση από μαόνι. Οι πόρτες αυτές έχουν εσωτερικά ένα ευρύτερο πλαίσιο που δημιουργείται από μια περιμετρική εσοχή του τοίχου γύρω από το κούφωμα. Η κατασκευή αυτή είναι ιδιαίτερα φροντισμένη. Η γωνία της εσοχής διαμορφώνεται καμπύλη, κυρτή στα δυο πλάγια και κοίλη στο επάνω μέρος.

⁷³ "Πορτόνι" Κύρια πόρτα εισόδου.

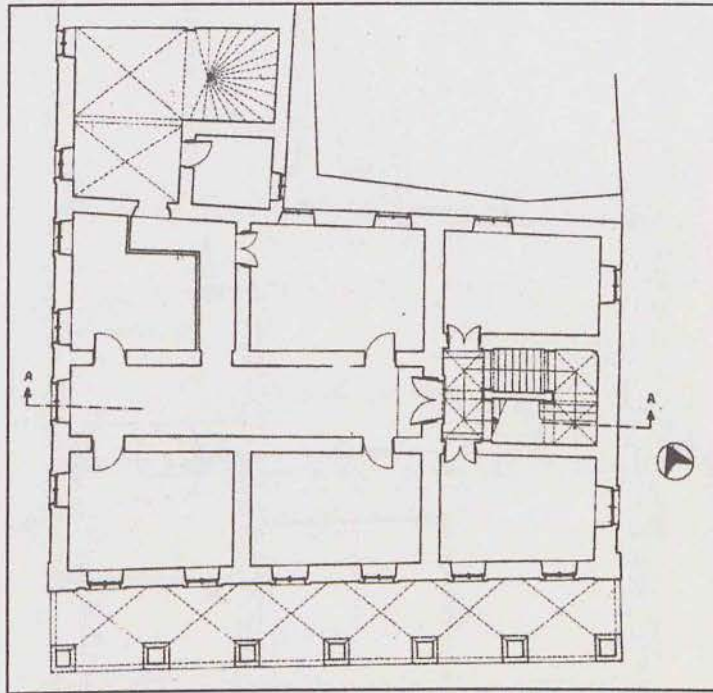
Ο τρίτος όροφος του κτιρίου ακολουθεί τη διάταξη του δεύτερου, μόνο που η κατασκευή του είναι πολύ πιο απλή. Σαν μόνη πολυτέλεια εμφανίζεται στη μεγάλη σάλα της κατοικίας το τζάκι από γκριζωτή πέτρα Τεργέστης, στοιχείο που λείπει από το δεύτερο όροφο.

Ο τέταρτος όροφος που υπάρχει σήμερα και καταλαμβάνει τμήμα μόνο του οικοπέδου είναι ασφαλώς μεταγενέστερος όπως διαπιστώνουμε πολύ εύκολα από το κλιμακοστάσιο που μεταβάλλεται σε ξύλινο μετά τον τρίτο όροφο αλλά και από την γενική μορφή του κτιρίου και η διαμόρφωση της κύριας όψεως είναι αρκετά επιμελημένη με τις διακοσμητικές οριζόντιες ταινίες σε διάφορες στάθμες, τα ανοίγματα στην ίδια κατακόρυφο και τον τονισμό του άξονα συμμετρίας, με τα δυο μεγάλα κεντρικά παράθυρα του δεύτερου ορόφου.

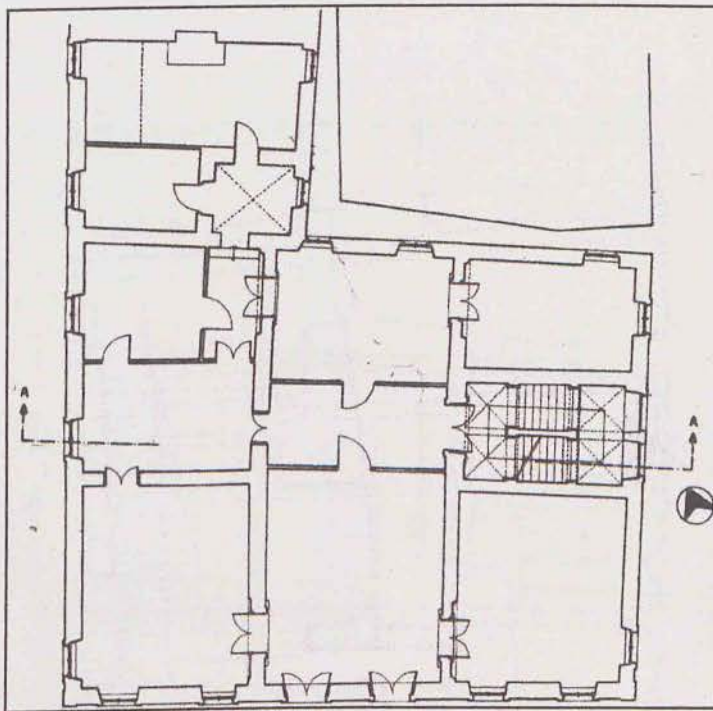
Τα ανοίγματα στις άλλες δυο όψεις είναι άτακτα τοποθετημένα χωρίς κανένα πρόγραμμα κυρίως λόγω των διαδοχικών προσθηκών στο κτίριο. Αξιοπρόσεκτα είναι τα παράθυρα του κλιμακοστασίου που μειώνουν βαθμηδόν το ύψος τους για ενίσχυση της προοπτικής. Σήμερα οι τέσσερις όροφοι του κτιρίου χρησιμοποιούνται ως κατοικίες.

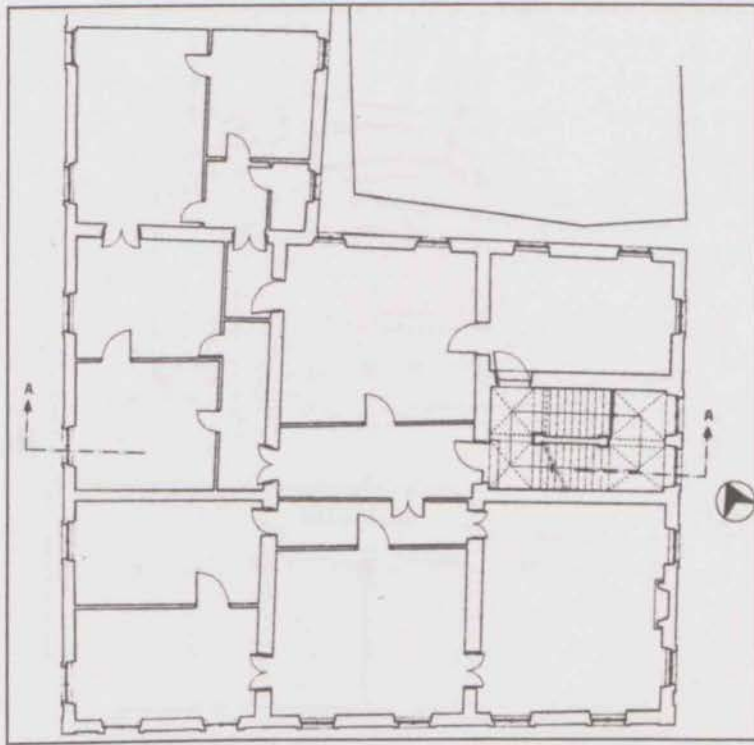
Εικόνα 159. Κάτοψη ισογείου αρχοντικού Κομπίτσι. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 204

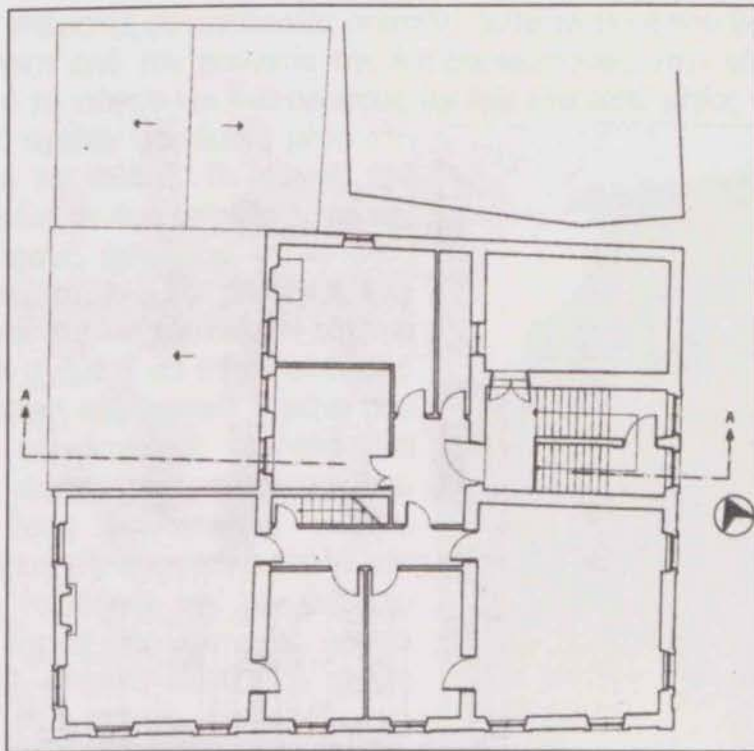
Εικόνα 160. Κάτοψη Α' ορόφου αρχοντικού Κομπίτσι. Α.Μπιρμπιλί
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 204

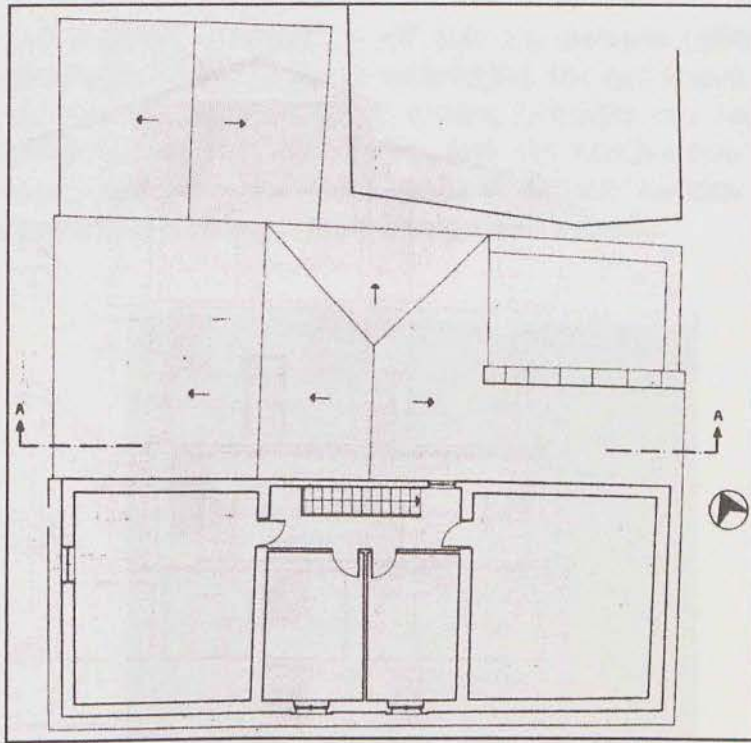
Εικόνα 161. Κάτοψη Β' ορόφου αρχοντικού Κομπίτσι. Α.Μπιρμπιλί
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 204

Εικόνα 162. Κάτοψη Γ' ορόφου αρχοντικού Κομπίτσι. Α.Μπιρμιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 205

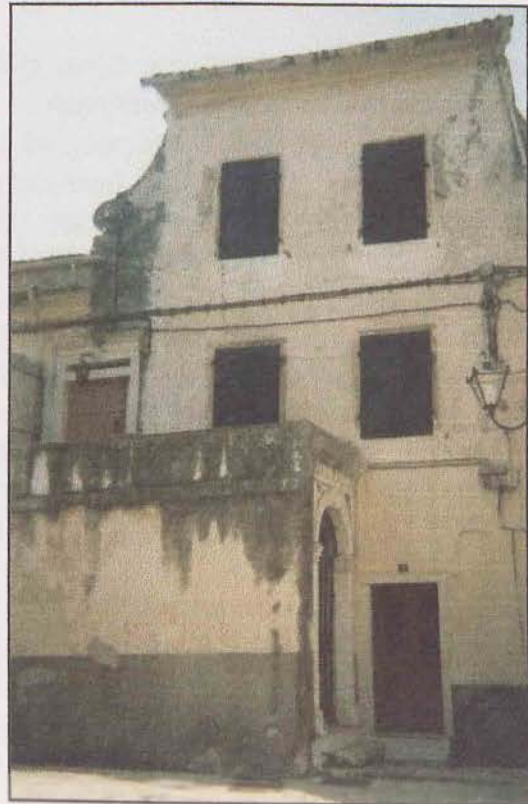
Εικόνα 163. Κάτοψη Δ' ορόφου αρχοντικού Κομπίτσι. Α.Μπιρμιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 206

Εικόνα 164. Κάτοψη σοφίτας αρχοντικού Κομπίτσι. *Α.Μπιρμπιλή*
 «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 206

Αρχοντικό Σαούλη

Μια από τις ελάχιστες μονοκατοικίες αποτελεί αυτό το σπίτι που βρίσκεται σε ένα πλάτωμα απέναντι από την εκκλησία της Αντιβουινιώτισσας στην οδό Προσφόρου. Αποτελείται από το ισόγειο και δυο ορόφους και έχει στο πίσω μέρος του ένα μεγάλο κήπο, μοναδικό σχεδόν φαινόμενο μέσα στη σφικτή δόμηση της πόλης. Το ισόγειο του σπιτιού, φτιαγμένο σε δυο επίπεδα λόγω της κλίσης του εδάφους, χρησίμευε για κατοικία του προσωπικού, στάβλος και αποθήκες ενώ οι όροφοι για την κυρίως κατοικία. Η κάτοψη του κτιρίου έχει σχήμα T και αποτελείται από ένα βασικό επιμήκη ορθογωνικό πυρήνα που βρίσκονται οι κύριοι χώροι και από ένα κάθετο προς αυτόν μεταγενέστερο που περιλαμβάνει τους βοηθητικούς χώρους (κουζίνα κ.τ.λ.) και την εσωτερική σκάλα που επικοινωνεί με το ισόγειο και τον δεύτερο όροφο. Στην είσοδο της κατοικίας φθάνει κανείς από μια πέτρινη εξωτερική σκάλα αφού περάσει στο ισόγειο ένα επιβλητικό πορτόνι με το οικόσημο της οικογένειας. Το πλατύσκαλο που καταλήγει η σκάλα αυτή είναι αρκετά επιμήκης ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σαν βεράντα. Έτσι διαμορφώνεται ένας χώρος ευχάριστος που

Εικόνα 165. Πρόσωση αρχοντικού Σαούλη

το διακοσμούν με όμορφες γλάστρες. Η κάτοψη του βασικού ορθογωνίου πυρήνα του κτιρίου παρουσιάζει μια συμμετρία με το κεντρικό Χολ που ξεκινά από την είσοδο και καταλήγει σε ένα κάθετο διάδρομο ο οποίος διατρέχει την πίσω πλευρά του ορθογωνίου εξυπηρετώντας την κυκλοφορία. Από την κουζίνα που βρίσκεται στην κάθετη πτέρυγα μια βοηθητική εξωτερική σκάλα οδηγεί κατ' ευθείαν στον κήπο που έχει απλή αλλά ευχάριστη διαμόρφωση με διαφορετικά επίπεδα.

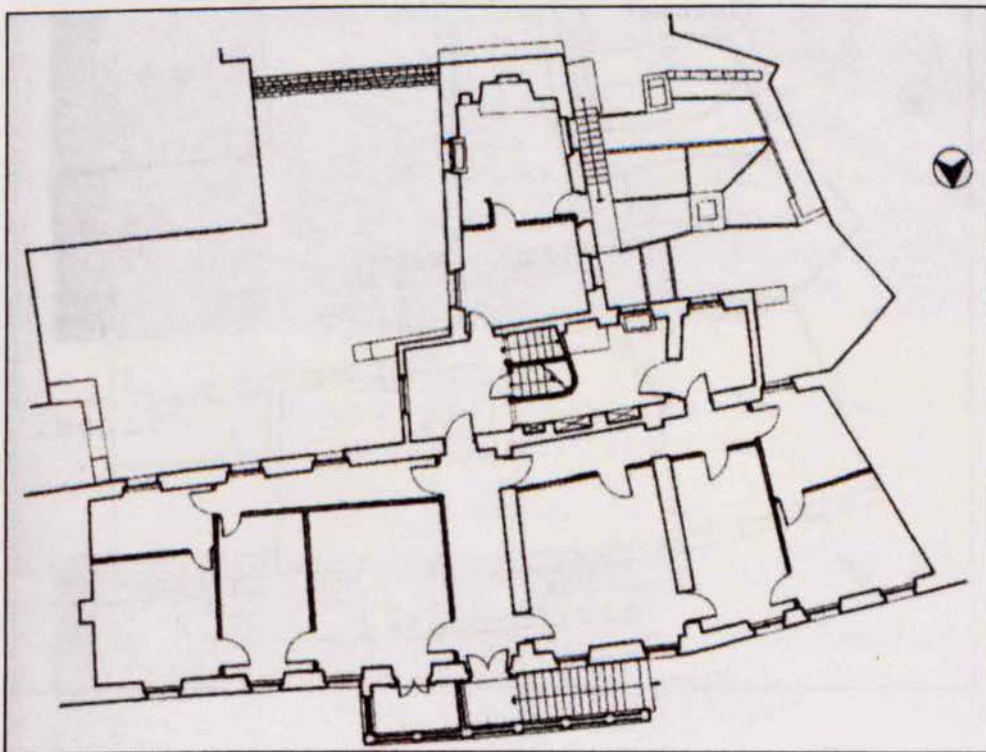
Εικόνα 166. Είσοδος κήπου αρχοντικού Σαούλη

Γενικά η κατασκευή του σπιτιού αυτού είναι πολύ προσεγμένη. Τα μεγάλα και πολλά παράθυρα και οι ελεύθεροι χώροι που το περιβάλλουν το κάνουν από τα πιο φωτεινά της πόλεως. Εσωτερικά οι πόρτες του διαμορφώνονται ιδιαίτερα πολυτελείς θυμίζοντας εκείνες του μεγάρου Κομπιτσι. Η πρόσοψη διακοσμείται βασικά από τον όγκο της εξωτερικής σκάλας που το στηθαίο της εμφανίζει μια διακόσμηση με ανάγλυφα σχέδια πάνω στο σοβά. Πρόκειται για μια σπάνια διακόσμηση για την πόλη, τη συναντάμε δε μια φορά ακόμη με ανάλογα σχέδια στη βορινή όψη της εκκλησίας της κρεμαστής. Το επιβλητικό πορτόνι της εισόδου που θα μπορούσε να αποτελέσει ένα βασικό διακοσμητικό στοιχείο της προσόψεως, λόγω της μορφής που έχει η σκάλα, βρίσκεται στο πλάι και δεν τονίζεται ιδιαίτερα. Τη μορφή αυτή του εξώστη που δημιουργείται λόγω της εξωτερικής σκάλας εισόδου της κατοικίας συναντάμε σε μερικά ακόμη σημεία μέσα στην πόλη. Ο όγκος του εξώστη που προεξέχει κάνει τα σπίτια αυτά, που ανήκουν στα αρχοντικά, πιο επιβλητικά.

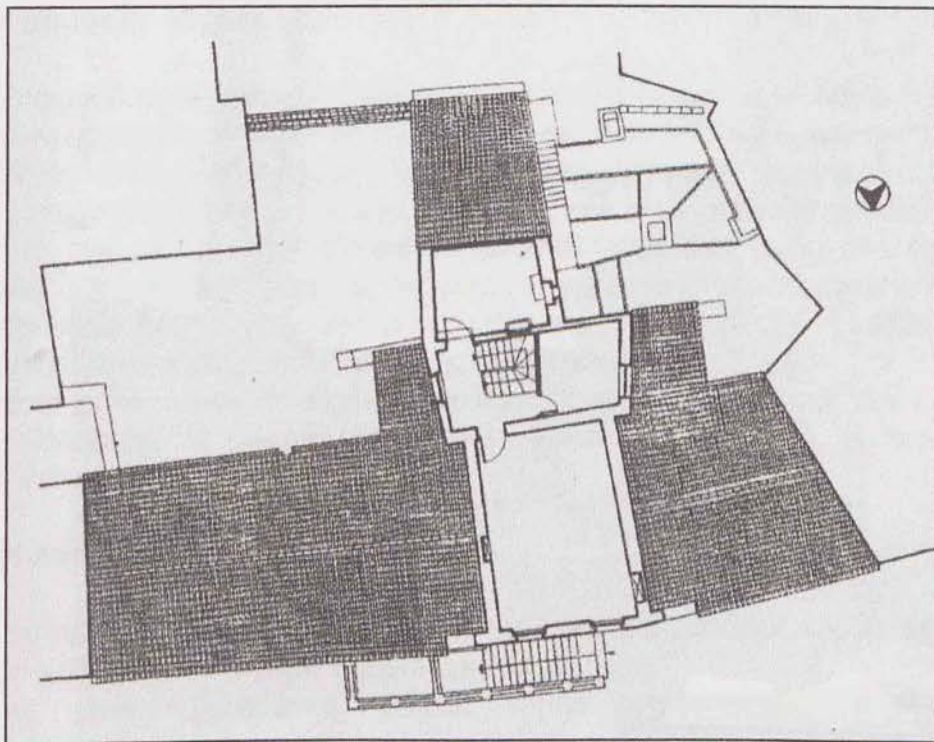
Τα ανοίγματα στην πρόσοψη του σπιτιού είναι τοποθετημένα άτακτα και χωρίς σύνθεση. Εντυπωσιάζει μόνο η μορφή που παίρνει ο δεύτερος όροφος που πρέπει να κτίστηκε μαζί με την πτέρυγα των βοηθητικών χώρων που με τα δυο ογκώδη μπαρόκ κυμάτια του προσπαθεί να εξαφανίσει τη στέγη που λόγω του ύψους χάνεται πίσω του. Η μορφή που παίρνει θυμίζει ελαφρά την καμπύλη του Κερκυραϊκού καμπαριού και ίσως ο τεχνίτης που το δημιούργησε επηρεάστηκε από το καμπαριό της εκκλησίας της Αντιβουινιώτισσας που βρίσκεται απέναντι από το σπίτι.

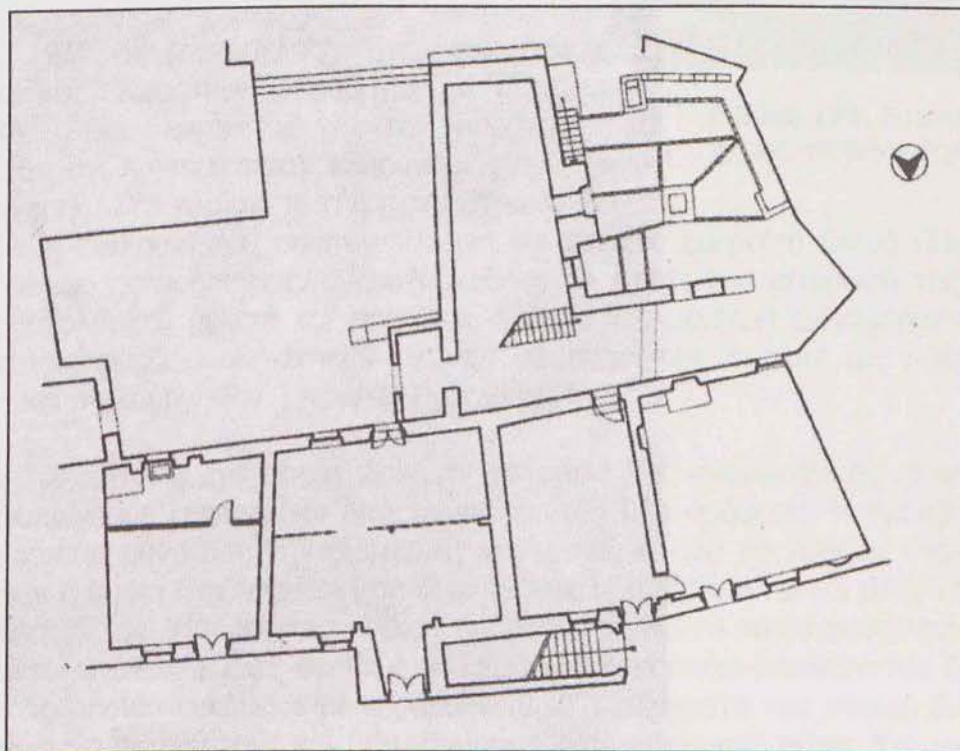
Εικόνα 167. Πίσω όψη αρχοντικού Σαούλη (μέσα από τον κήπο)

Εικόνα 168. Κάτοψη ισογείου αρχοντικού Σαούλη. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 216

Εικόνα 169. Κάτοψη Α' ορόφου αρχοντικού Σαούλη. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 216

Εικόνα 170. Κάτοψη Β' ορόφου αρχοντικού Σαούλη. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 216

3.2 Τα Δημόσια Κτίρια

Σε ό,τι αφορά τη λειτουργική διάρθρωση των δημοσίων κτιρίων, δεν παρατηρούμε κάποια κοινά στοιχεία μεταξύ τους. Έτσι και εμείς δεν μπορούμε να τα εξετάσουμε ως ένα ενιαίο σύνολο αλλά ξεχωριστά το κάθε ένα. Βέβαια αν τα συγκρίνουμε με τις κατοικίες παρατηρούμε ότι η κατασκευή τους γενικά είναι πολύ πιο προσεγμένη ενώ η ποιότητα των υλικών είναι αρκετά επιλεγμένη. Κάθε ένα κτίριο από αυτά είναι φτιαγμένο, ώστε να εξυπηρετεί τις ανάγκες για τις οποίες έχει προοριστεί. Επίσης η θέση στην οποία έχει κτιστεί, είναι μελετημένη για το κάθε ένα ώστε να διευκολύνει την πρόσβασή στους κατοίκους της πόλης αλλά και των προαστίων.

Πιο κάτω έχουμε επιλέξει κάποια σημαντικά δημόσια κτίρια εντός των ορίων της Παλαιάς Πόλης και τα έχουμε μελετήσει το κάθε ένα ξεχωριστά. Η θέση αυτών φαίνεται στο παράρτημα Δ.

3.2.1. Η Αναγνωστική Εταιρεία

Είναι το αρχαιότερο πνευματικό ίδρυμα της Νεοτέρας Ελλάδος, ιδρύθηκε από τον φιλόσοφο και διπλωμάτη Πέτρο Βράιλα Αρμένη το 1836.⁷⁴

Εκτός ως γενική βιβλιοθήκη, 50.000 τόμων περίπου, που είναι ως αναγνωστήριο διαθέτει την αυθεντική ειδικευμένη ιονική βιβλιοθήκη 7.000 τόμων, μοναδική στο είδος της. Οργανώνει η στεγάζει ατομικές, μονάδες η αναδρομικές εκθέσεις, διαλέξεις, σεμινάρια και επιστημονικά συνέδρια. Εκδίδει επίσης ετήσιο δελτίο με ανέκδοτες μελέτες σε τοπικά κυρίως θέματα.

Εικόνα 171. Εσωτερικός χώρος της Βιβλιοθήκης

Το 1978 έγινε μέλος της ευρωπαϊκής ομοσπονδίας Σωματίων Ιδρυμάτων "EUROPA NOSTRA" που εργάζεται για την προστασία και διατήρηση της Αρχιτεκτονικής κληρονομιάς των χώρων της Ευρώπης. Στα πλαίσια αυτής, αναστήλωσε και το σπίτι και η εκκλησία του πρώτου Έλληνα και εθνικού ευεργέτη Θωμά Οφλαγγίνη. Αναπαλαιώσε τις προσόψεις, ανακατασκεύασε τη στέγη του ιστορικού της κτιρίου ενώ παρακολουθεί, μελετά και εισηγείται θέματα κερκυραϊκού ενδιαφέροντος. Έχει τοποθετήσει σειρά αναθηματικών πλάνων σε προσόψεις κτιρίων της πόλης όπου έζησαν και δημιούργησαν ιστορικές προσωπικότητες.

Στην πιο κάτω φωτογραφία φαίνεται το κτίριο της αναγνωστικής εταιρίας που όπως διακρίνουμε αποτελείται από το ισόγειο και δύο ορόφους. Η πρόσβαση του κτιρίου γίνεται μόνο από την εξωτερική σκάλα που οδηγεί κατευθείαν στον πρώτο όροφο και η οποία διακοσμείται από ζαρντινιέρες που βρίσκονται και στην κουपाστή της σκάλας. Στην είσοδο του κτιρίου υπάρχουν βόλτα τα οποία αποτελούνται από τέσσερα τοξωτά ανοίγματα, ακριβώς από επάνω βρίσκεται το μπαλκόνι του δεύτερου ορόφου το οποίο σκεπάζεται με κεραμοσκεπή. Τα ανοίγματα του κτιρίου διατηρούν μια συμμετρία μεταξύ τους και διακοσμούνται από τα γνωστά γείσα. Στο ισόγειο τα παράθυρα διαφέρουν από τους ορόφους ως προς το σχήμα που είναι τοξωτό καθώς και η κεντρική πόρτα του κτιρίου.

⁷⁴ Επίσημη Ιστοσελίδα του Δήμου Κερκυραίων «www.Corfu.gr»

Εικόνα 172. Πρόσοψη της Αναγνωστική Εταιρία της Κέρκυρας

3.2.2. Το Ανάκτορο των Άγιων Μιχαήλ και Γεωργίου

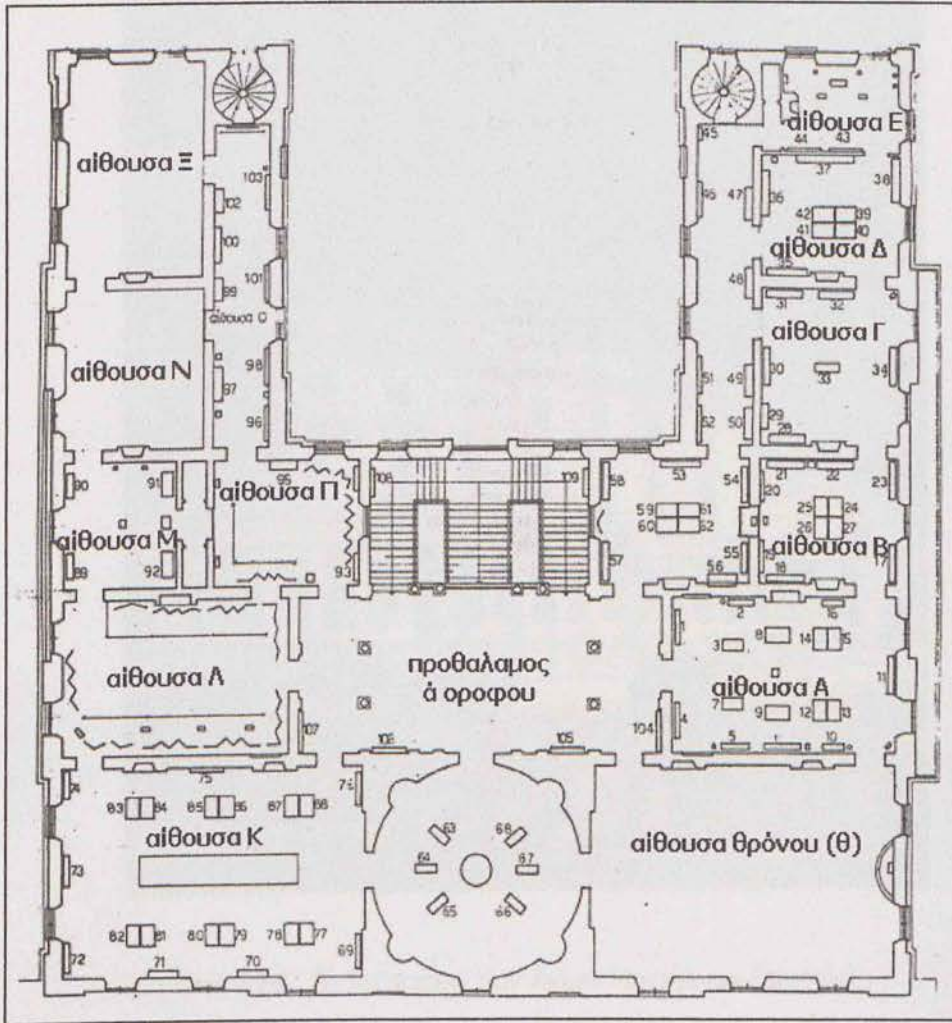
Το παλάτι αυτό, χτισμένο στο βόρειο άκρο της Σπιανάδας, είναι ένα ωραίο δείγμα νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, γεωργιανού ρυθμού και θεωρείται σαν ένα από τα ωραιότερα κτίρια της πόλης. Την ιδέα να κτισθεί το κτίριο αυτό είχε ο πρώτος αρμοστής των Ιονίων Νήσων κατά την εποχή της αγγλικής προστασίας (1814-1864) σερ Θ. Μαίτλαντ, ο οποίος αποφάσισε να κτίσει ένα κτίριο, το οποίο θα μπορούσε να του χρησιμεύσει σαν Αρμοστεία και προσωπική κατοικία, να στεγάσει την Ιόνιο Βουλή και τη Γερουσία και κυρίως να γίνει η έδρα του Τάγματος στην Κέρκυρα. Η κατασκευή του άρχισε το 1819 και τελείωσε το 1824.⁷⁵

Μετά το τέλος της αγγλικής κυριαρχίας το κτίριο έγινε περιουσία του ελληνικού κράτους και διετέθη στους "Έλληνες βασιλείς για να τους χρησιμεύσει σαν θερινή κατοικία. Μετά τον τελευταίο παγκόσμιο πόλεμο ή αγγλική κυβέρνηση, με δαπάνες της, επισκεύασε τις τρεις επίσημες αίθουσες του πρώτου ορόφου, στις οποίες γίνονταν οι απονομές των παρασήμων και οι τελετές του Τάγματος.

Το παλάτι αποτελείται από ένα τριώροφο κεντρικό κτίριο, πού στην κάτοψη του έχει σχήμα Π. Στην πρόσοψη δύο ισόγειες πτέρυγες σε σχήμα τεταρτοκυκλίου ενώνονται με το κεντρικό κτίριο με δύο αψίδες και μια κιονοστοιχία με 32 δωρικούς κίονες. Στις πτέρυγες αυτές σήμερα στεγάζονται το Ιστορικό Αρχείο Κερκύρας και η Αγορανομία. Η δυτική από τις πτέρυγες έχει ενσωματώσει έναν παλιό βενετσιάνικο σιτοβολώνα στον οποίο σήμερα στεγάζεται η Τροχαία. Η πρόσοψη του κτιρίου είναι πολύ εντυπωσιακή με την κιονοστοιχία και τις αψίδες του ισόγειου, τον εξώστη πού απλώνεται εμπρός από τις αίθουσες του πρώτου ορόφου, και στην κορυφή τα 7 λίθινα εμβλήματα των Έπτανήσων και το μισό κερκυραϊκό καράβι, στο οποίο ήταν κάποτε στημένο το άγαλμα της Βρετανίας. Μπρος από το κεντρικό κτίριο σε ένα μικρό κήπο ορθώνεται ο ανδριάντας του αρμοστού Ανταμ, έργο του κερκυραίου γλύπτη Προσαλέντη.

⁷⁵ "Κέρκυρα Μουσείο Ασιατικής Τέχνης" Κείμενο Αγλαΐας Καραμάνου – Παπουτσάνη, σελ. 2-4

Στο ισόγειο ή κεντρική είσοδος οδηγεί κατευθείαν σε μια αίθουσα με δύο σειρές ιωνικούς κίονες τοποθετημένους πάνω σε στυλοβάτες και με πλαίσια ζωγραφισμένα στους τοίχους, πού απεικονίζουν σκηνές από την Οδύσσεια. Οι αίθουσες δεξιά και αριστερά στέγαζαν την Ιόνιο Βουλή μέχρι τη μεταφορά της στην οδό Μουστοξύδη, τις Δημόσιες Υπηρεσίες και την Ιόνιο Γερουσία. Στις ανατολικές αίθουσες σήμερα στεγάζεται η Δημόσια Βιβλιοθήκη Κερκύρας. Από τις αίθουσες αυτές του ισόγειου είναι επισκέψιμη μόνο η Ιόνιος Γερουσία με τα παλαιά αυθεντικά της έπιπλα, τα πορτραίτα των προέδρων της και τις προτομές των αρμοστών Άνταμ και Μαίτλαντ καθώς και του βασιλιά της Αγγλίας Γεωργίου του Δ.

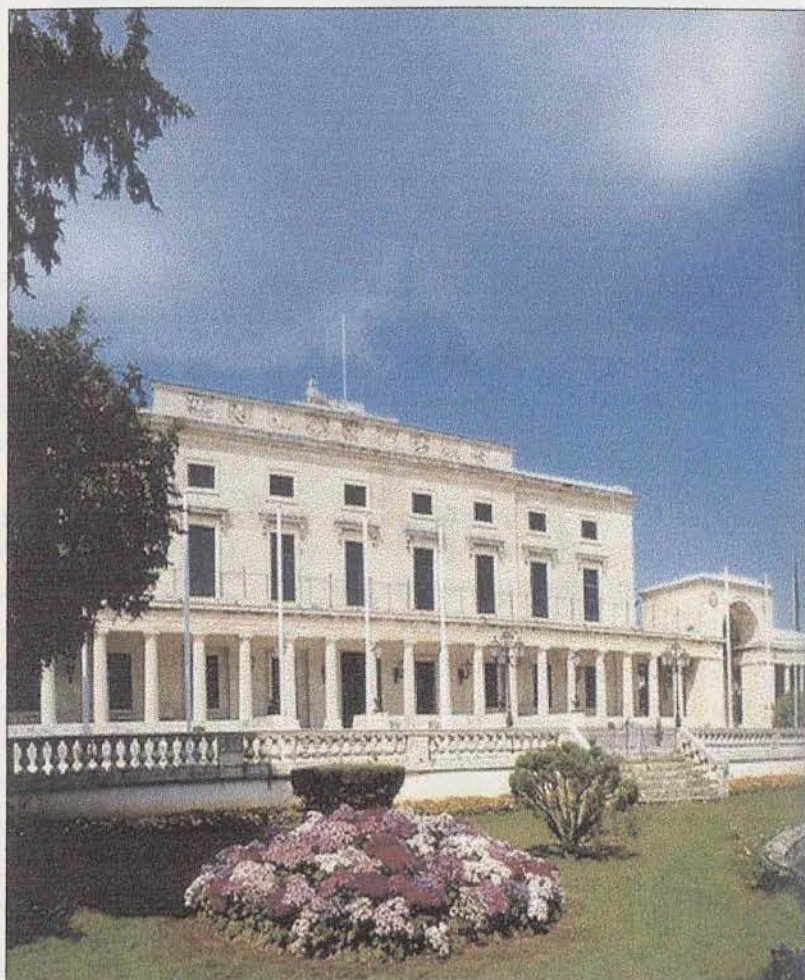

Εικόνα 173. Κάτοψη πρώτου ορόφου. Αγλαΐα Καραμάνου –Παπουτσάνη, «Κέρκυρα, Μουσείο Ασιατικής Τέχνης»

Μια πλατιά σκάλα πού χωρίζεται στα δύο οδηγεί στον προθάλαμο του πρώτου ορόφου με τους κορινθιακούς κίονες και τις βαρείες πόρτες από μαόνι. Στο χώρο αυτό εκτίθεται προσωρινά μια συλλογή σύγχρονης ιαπωνικής τέχνης, αξιόλογη για τον παραδοσιακό της χαρακτήρα. Στον όροφο αυτό βρίσκονται οι τρεις επίσημες αίθουσες του Τάγματος, δηλαδή η στρογγυλή αίθουσα του χορού στο κέντρο, και δεξιά και αριστερά της οι αίθουσες του θρόνου και των συμποσίων. Ο διάκοσμος των τελευταίων αιθουσών είναι εμπνευσμένος από τα χρώματα και τα παράσημα του Τάγματος. Στην αίθουσα του θρόνου, την πιο εντυπωσιακή από όλες τις αίθουσες του κτιρίου, βρίσκεται ο θρόνος των Ελλήνων βασιλέων και τα

πορτραίτα των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου καθώς και των βασιλέων Γεωργίου του Α' της Ελλάδος και Γεωργίου του Δ' της Αγγλίας.

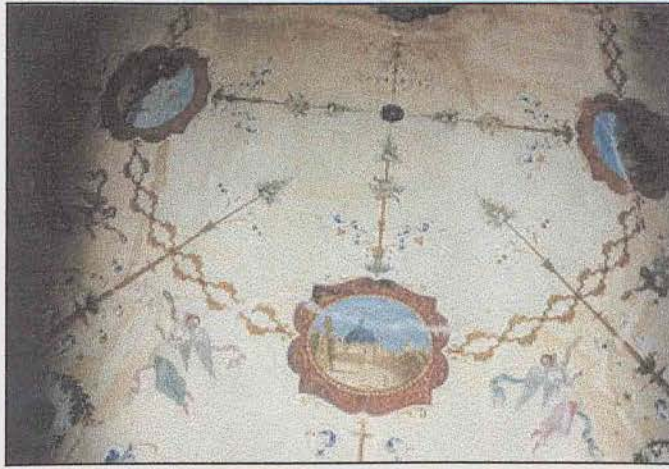
Πίσω από τις τρεις επίσημες αίθουσες υπάρχουν δύο πτέρυγες, οι οποίες χρησιμοποιούταν σαν προσωπική κατοικία των Αρμοστών. Στις πτέρυγες αυτές στεγάζεται σήμερα το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης. Στο δεύτερο όροφο υπήρχαν δωμάτια για το βοηθητικό προσωπικό και στα υπόγεια μαγειρεία, αποθήκες και άλλοι βοηθητικοί χώροι.

Εικόνα 174. Το Ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου.

3.2.3. Η Παλαιά Νομαρχία

Είναι διώροφο κτίριο του 1835 , από τον αρχιτέκτονα Ι. Χρόνη και είναι από τα πιο σημαντικά δείγματα της περιόδου της Αγγλοκρατίας. Στο εσωτερικό του υπάρχει μια αξιόλογη ταβανογραφία πανό σε κατασκευή από καλάμια, που κρέμεται από την υποδομή του πατώματος του δεύτερου ορόφου.

Εικόνα 175. Ταβανογραφία στο εσωτερικό του κτιρίου

Χτίσθηκε στα μέσα του 19^{ου} αιώνα στην θέση του σπιτιού που γεννήθηκε ο Ι. Καποδίστριας. Μεταπολεμικά και μέχρι το 1969, το κτίριο στέγαζε την Νομαρχία Κέρκυρας και ο χώρος πάνω από την ταβανογραφία χρησιμοποιούτανε ως εστία του εκάστοτε Νομάρχη. Βρίσκεται στην περιοχή Μουράγια, πάνω από το παλιό λιμάνι της Κέρκυρας, γνωστό σήμερα ως Φαληράκι.

Στη πρόσοψη του κτιρίου διακρίνεται ο πρώτος όροφος επενδυμένος με πέτρες όπως φαίνεται και στην πιο πάνω φωτογραφία. Επίσης υπάρχουν οριζόντιες ταινίες περιμετρικά γύρω από το κτίριο που ξεχωρίζουν τον κάθε όροφο. Η κεντρική είσοδος του κτιρίου διακοσμείται με γείσο και με πανέμορφα φουρούσια που το στηρίζουν. Δεξιά και αριστερά της εισόδου υπάρχουν τρία παράθυρα ορθογωνικής μορφής τα οποία είναι συμμετρικά μεταξύ τους. Πάνω από αυτά υπάρχουν τρία μικρότερα που προφανώς χρησιμεύουν για τον καλύτερο φωτισμό του ισόγειου αφού ξεπερνάει το συνηθισμένο ύψος (3,00 μ.) ενός κανονικού ορόφου. Στον πρώτο όροφο του κτιρίου υπάρχουν πέτρινα κιγκλιδώματα που περιορίζονται σε ένα μόνο άνοιγμα και παρεμβάλλονται ανάμεσα σε κολώνες. Το ρόλο του στηθαίου στην οροφή του κτιρίου παίζει το ίδιο κιγκλιδώμα με αυτό του πρώτου ορόφου.

Σήμερα στεγάζει τα γραφεία του Ιόνιου πανεπιστημίου και τα τμήματα ξένων γλωσσών, μετάφρασης και διερμηνείας. Στο λιμάνι αυτό ,αποβιβάστηκαν από το 1800 ως το 1804 οι Ρώσοι, οι Γάλοι και οι Άγγλοι και τέλος ο Βασιλιάς Γεώργιος για να παραλάβουν το νησί.

Εικόνα 175. Ταβανογραφία στο εσωτερικό του κτιρίου

Χτίσθηκε στα μέσα του 19^{ου} αιώνα στην θέση του σπιτιού που γεννήθηκε ο Ι. Καποδίστριας. Μεταπολεμικά και μέχρι το 1969, το κτίριο στέγαζε την Νομαρχία Κέρκυρας και ο χώρος πάνω από την ταβανογραφία χρησιμοποιούτανε ως εστία του εκάστοτε Νομάρχη. Βρίσκεται στην περιοχή Μουράγια, πάνω από το παλιό λιμάνι της Κέρκυρας, γνωστό σήμερα ως Φαληράκι.

Στη πρόσοψη του κτιρίου διακρίνεται ο πρώτος όροφος επενδυμένος με πέτρες όπως φαίνεται και στην πιο πάνω φωτογραφία. Επίσης υπάρχουν οριζόντιες ταινίες περιμετρικά γύρω από το κτίριο που ξεχωρίζουν τον κάθε όροφο. Η κεντρική είσοδος του κτιρίου διακοσμείται με γείσο και με πανέμορφα φουρούσια που το στηρίζουν. Δεξιά και αριστερά της εισόδου υπάρχουν τρία παράθυρα ορθογωνικής μορφής τα οποία είναι συμμετρικά μεταξύ τους. Πάνω από αυτά υπάρχουν τρία μικρότερα που προφανώς χρησιμεύουν για τον καλύτερο φωτισμό του ισόγειου αφού ξεπερνάει το συνηθισμένο ύψος (3,00 μ.) ενός κανονικού ορόφου. Στον πρώτο όροφο του κτιρίου υπάρχουν πέτρινα κιγκλιδώματα που περιορίζονται σε ένα μόνο άνοιγμα και παρεμβάλλονται ανάμεσα σε κολώνες. Το ρόλο του στηθαίου στην οροφή του κτιρίου παίζει το ίδιο κιγκλιδώμα με αυτό του πρώτου ορόφου.

Σήμερα στεγάζει τα γραφεία του Ιόνιου πανεπιστημίου και τα τμήματα ξένων γλωσσών, μετάφρασης και διερμηνείας. Στο λιμάνι αυτό ,αποβιβάστηκαν από το 1800 ως το 1804 οι Ρώσοι, οι Γάλοι και οι Άγγλοι και τέλος ο Βασιλιάς Γεώργιος για να παραλάβουν το νησί.

Εικόνα 176. Η παλιά Νομαρχεία της Κέρκυρας

3.2.4. Η Ίονιος Ακαδημία

Βρίσκεται στο νότιο άκρο της Σπιανάδας της Κέρκυρας και είναι ένα από τα λίγα Βενετσιάνικα στρατιωτικά κτίρια που έχουν σωθεί στον Ελληνικό χώρο. Ήταν ο στρατώνας Grimani και κτίσθηκε σε 4 φάσεις από το 1600 ως το 1747. Επί Αγγλοκρατίας, το 1839-40, το κτίριο αναδιαρρυθμίσθηκε και στέγασε μέχρι το 1864 την Ίονιο ακαδημία, το πρώτο πνευματικό ίδρυμα της Νεότερης Ελλάδας.⁷⁶ Το κτίριο καταστράφηκε από εμπρηστικές βόμβες των Γερμανών στο τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου. Το 1948 ανακατασκευάσθηκε η δυτική πτέρυγα του κτιρίου και στεγάζει σχολείο. Το ισόγειο του μεσαίου τμήματος που διασώθηκε, στεγάζει το Χριστιανικό κέντρο νεότητας της Μητρόπολης. Δεν διασώθηκε τίποτα από τους ορόφους α' και β' του μεσαίου τμήματος. Από το εμπρόσθιο (ανατολικό) τετραώροφο τμήμα παρέμειναν μόνον ερείπια του κλιμακοστασίου της Αγγλοκρατίας και των λιθοδομών μέχρι και του προτελευταίου ορόφου.

⁷⁶ Αγ. Μπιρμιπλή «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 248

Εικόνα 176. Η παλιά Νομαρχία της Κέρκυρας

3.2.4. Η Ιόνιος Ακαδημία

Βρίσκεται στο νότιο άκρο της Σπιανάδας της Κέρκυρας και είναι ένα από τα λίγα Βενετσιάνικα στρατιωτικά κτίρια που έχουν σωθεί στον Ελληνικό χώρο. Ήταν ο στρατώνας Grimani και κτίσθηκε σε 4 φάσεις από το 1600 ως το 1747. Επί Αγγλοκρατίας, το 1839-40, το κτίριο αναδιαρρυθμίσθηκε και στέγασε μέχρι το 1864 την Ιόνιο ακαδημία, το πρώτο πνευματικό ίδρυμα της Νεότερης Ελλάδας.⁷⁶ Το κτίριο καταστράφηκε από εμπρηστικές βόμβες των Γερμανών στο τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου. Το 1948 ανακατασκευάσθηκε η δυτική πτέρυγα του κτιρίου και στεγάζει σχολείο. Το ισόγειο του μεσαίου τμήματος που διασώθηκε, στεγάζει το Χριστιανικό κέντρο νεότητας της Μητρόπολης. Δεν διασώθηκε τίποτα από τους ορόφους α' και β' του μεσαίου τμήματος. Από το εμπρόσθιο (ανατολικό) τετράωρο τμήμα παρέμειναν μόνον ερείπια του κλιμακοστασίου της Αγγλοκρατίας και των λιθοδομών μέχρι και του προτελευταίου ορόφου.

⁷⁶ Αγ. Μπιρμπιλή «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 248

Εικόνα 177. Σημερινή μορφή της Ιόνιο Ακαδημίας

Η μελέτη που έχει γίνει για το κτίριο αυτό αφορά την αποκατάσταση όλου του εμπρόσθιου τμήματος και των ορόφων α' και β' του μεσαίου τμήματος με νέα εσωτερική διαρρύθμιση ώστε να στεγασθεί η πρυτανεία του Ιονίου Πανεπιστημίου και μία αίθουσα τελετών του και συναυλιών 330 θέσεων. Εκπονήθηκε η πλήρη μελέτη το 1992-93, αφού λήφθηκε και το πρώτο βραβείο σε διαγωνισμό του Ν.716/77. Πιο κάτω περιγράφονται τα κυριότερα χαρακτηριστικά της μελέτης:

Λειτουργία

Στο μεσαίο τμήμα τοποθετείται η αίθουσα τελετών-συναυλιών. Διατηρείται η παλαιά κεντρική είσοδος στην ανατολική στενή πλευρά του κτιρίου, με το παλιό εξωτερικό δίδυμο κλιμακοστάσιο που οδηγεί στη στάθμη του ισογείου, και η πρόσβαση προς την αίθουσα τελετών-συναυλιών στον α' όροφο γίνεται με το κεντρικό κλιμακοστάσιο της Αγγλοκρατίας με μία διαδοχή επιβλητικών χώρων εισόδου, foyer κλπ. Το ίδιο κλιμακοστάσιο οδηγεί στην πρυτανεία στους ορόφους Β' και γ'. Κάτω από το δίδυμο κλιμακοστάσιο διατηρείται η είσοδος προς το υπόγειο που στη θέση αυτή είναι ισόγεια και χρησιμοποιείται για την πρόσβαση προς τον ανελκυστήρα των Α.Μ.Κ. Συγχρόνως στο υπόγειο αποκαθίστανται θολοσκεπείς χώροι που χρησιμοποιούνται για την πολιτιστική ενημέρωση του κοινού.

Αποκατάσταση.

Γίνεται ακριβής αποκατάσταση το περιβλήματος του κτιρίου στην αρχική του μορφή. Όπου όμως δεν έχει απομείνει το ερείπιο, εκεί τα μορφολογικά στοιχεία όπως οι έρτες ακολουθούν μεν τη γεωμετρία των προυφισταμένων, αλλά χωρίς απομίμηση του υλικού και της πατίνας του χρόνου για αποφυγή κιβδηλείας. Με ιδιαίτερη προσοχή προβλέπεται η αποκατάσταση του περίτεχνου κλιμακοστασίου της Αγγλοκρατίας και των σταυροθολίων και τόξων στο εσωτερικό του κτιρίου.

Μορφολογικός χαρακτήρας

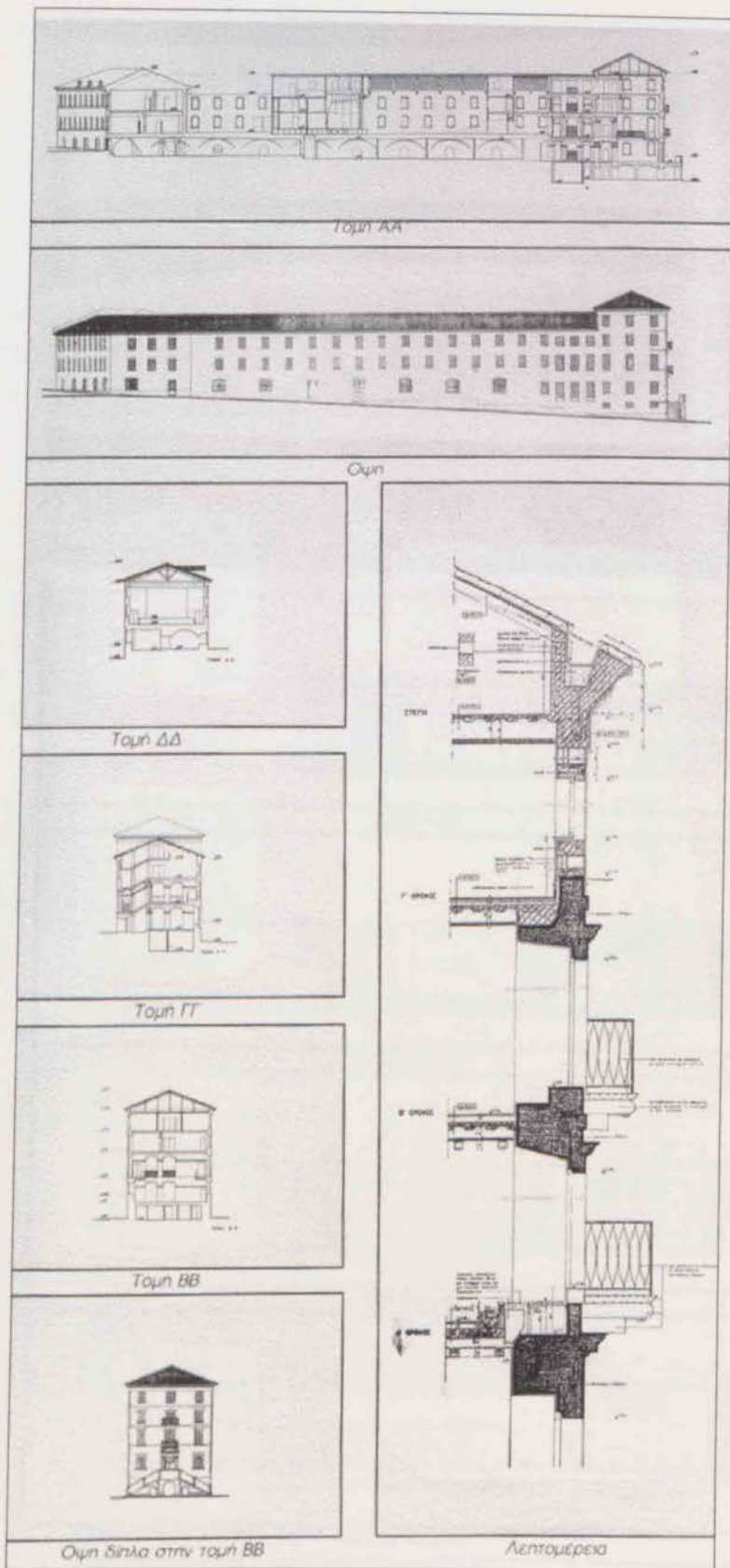
Ακόμα και στους χώρους που έχουν διαστάσεις και διάταξη τελείως διαφορετικές από τους προϋφιστάμενους (λόγω αλλαγής χρήσης) γίνεται προσπάθεια να διατηρηθεί ο μορφολογικός χαρακτήρας της εποχής της Ενετοκρατίας. Ενδεικτικά αναφέρουμε την αίθουσα τελετών συναυλιών που στεγάζεται με ορατή ξύλινη στέγη με ζευκτά μορφής του 17ου αιώνα. Όταν δεν χρησιμοποιείται για συναυλίες "εξαφανίζονται" τα καθίσματα που βρίσκονται σε τηλεσκοπικά συρταρωτούς αναβαθμούς στο πίσω μέρος της και παραμένει ένας "καθαρός" επιβλητικός παραλληλεπίπεδος χώρος κάτω από την ξύλινη στέγη, με ξύλινο δάπεδο και λευκούς επίπεδους τοίχους.

Ειδικές απαιτήσεις

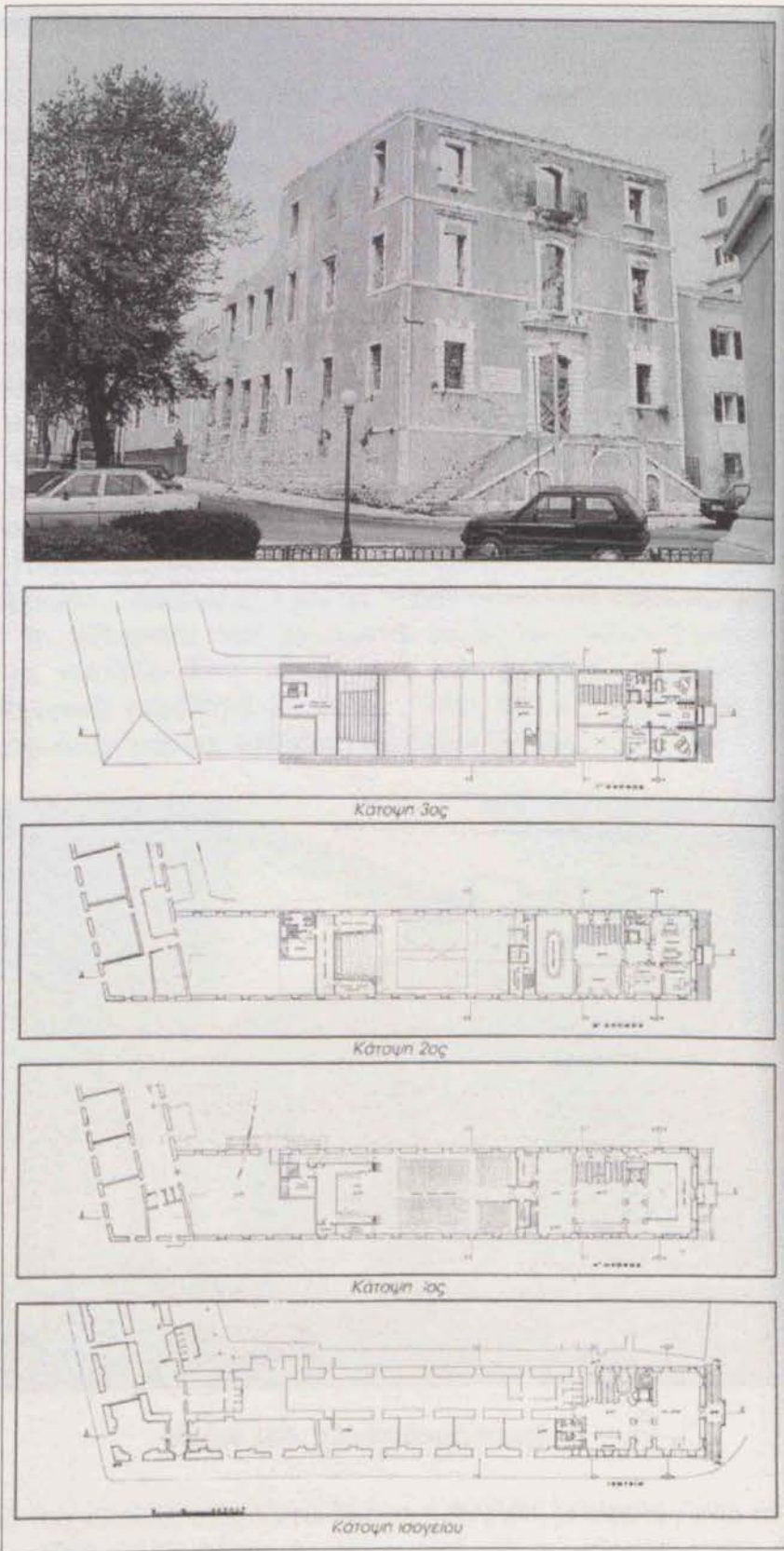
Οι ειδικές απαιτήσεις αντισεισμικής προστασίας, πυροπροστασίας, κλιματισμού και ακουστικής αντιμετωπίζονται με υπερσύγχρονη τεχνολογία έτσι ώστε να μην αλλοιώνεται ο επιδιωκόμενος μορφολογικός χαρακτήρας. Παραδείγματα είναι οι εξωτερικοί τοίχοι πάχους 0,85 μ. που είναι συγχρόνως φέροντες αλλά και αγωγοί διέλευσης των Η.Μ. εγκαταστάσεων, τα συρόμενα ακουστικά πετάσματα μέσα από τα παράθυρα και τα κρυφά πυράντοχα ρολά πυροδιαμερισματοποίησης.

Η κατασκευή

Ολοκληρώθηκε ήδη το 1993 οι επείγουσες εργασίες στερέωσης του ερειπίου, ενώ το 1994 ολοκληρώνεται η αποκατάσταση του περιβλήματος του εμπρόσθιου τμήματος του κτιρίου.

Εικόνα 178. Τομές και όψεις της Ιόνιο Ακαδημίας. *ΤΕΕ – Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας, «Διατήρηση της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς Θεσσαλονίκη 1994» σελ.194*

Εικόνα 179. Κατόψεις της Ιόνιο Ακαδημίας, ΤΕΕ – Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας, «Διατήρηση της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς Θεσσαλονίκη 1994» σελ.194

3.2.5. Η Ιόνιος Βουλή

Λειτουργήσε το 1852. Έργο του κερκυραίου αρχιτέκτονα Ι.Χρονη (1854). Συνδέεται ιστορικά με την ένωση των επτανισων στην υπόλοιπη Ελλάδα αφού χρησιμοποιήθηκε ως αίθουσα συνεδριάσεων για την 11^η 12^η και 13^η βουλή του κράτους των επανήσων η οποία ψηφίστηκε για την ένωση με την Ελλάδα στις 23 Σεπτεμβρίου 1863. Μετά την ένωση, το ελληνικό κράτος (σε ανταλλαγή με την εκκλησία του Άγιου Γεωργίου στο Π. Φρούριο) έδωσε το κτίριο του κοινοβουλίου που χρησιμοποιήθηκε ως προτεσταντική εκκλησία. Υπέστη μεγάλη καταστροφή το 1943 και το 1960 αναστηλώθηκε με πολλές αλλαγές.

Το κτίριο που βρίσκεται επί της οδού Ζάμπηλη αποτελείται από το ισόγειο και έναν ακόμα όροφο μικρότερο του ισόγειου. Το πρώτο πράγμα που αντικρίζει κανείς στο κτίριο αυτό είναι οι τέσσερις στύλοι που διακοσμούν την πρόσοψή του, δεξιά και αριστερά αυτών υπάρχουν δύο τοξωτά πλαίσια τα οποία θυμίζουν ανοίγματα. Η κεντρική είσοδος βρίσκεται πίσω από τους στύλους ενώ θα παρατηρήσει κανείς ότι στην πρόσοψη του οικοδομήματος αυτού δεν υπάρχουν παράθυρα. Στην πλαϊνή όψη το κτίριο παρουσιάζει συνεχόμενα τόξα με ταινία πάνω από αυτά να περιβάλλει το κτίριο. Σε όλα τα ανοίγματα που βρίσκονται εντός των τόξων (ημικυκλικά) είναι διακοσμημένα με κάγκελο. Στην πλαϊνή όψη του δευτέρου ορόφου του κτιρίου υπάρχουν ορθογωνικά παράθυρα με γείσο. Πάνω από τα γείσα των παραθύρων υπάρχουν τετραγωνικής μορφής στεφάνια ως διακοσμητικά.

Εικόνα 180. Η Ιόνιος Βουλή σήμερα

Σε ένα κτήμα του κτιρίου, στεγάζεται ακόμη η Αγγλική εκκλησία, ενώ το υπόλοιπο χτίστηκε ως το 2000 και ο Δήμος το λειτουργεί για συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου.

3.2.6. Το Δημαρχείο

Το κεντρικό Δημαρχιακό Κατάστημα (πλατιά Μιχαήλ Θεοτόκη). Στεγάζεται σε ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά δείγματα ενετικής αρχιτεκτονικής κτίρια. Άρχισε να κτίζεται το 1663 και τέλειωσε το 1693 από άγνωστο αρχιτέκτονα. Είναι από πέτρα Σινιών σε Αναγεννησιακό ρυθμό. Χρησιμοποιήθηκε αρχικά το 17^ο αιώνα στην λέσχη των ευγενών. Αργότερα το 1720 μετατράπηκε σε θέατρο 350 ατόμων (San Giacomo) το πρώτο λυρικό θέατρο της Ανατολής . Από το 1903 μετατράπηκε σε Δημαρχείο με σχέδιο του μηχανικού Σερπιερη ,όπου είναι και σήμερα.

Εικόνα 181. Πρόσοψη του Δημαρχείου

Η πρόσοψη η οποία βρίσκεται μπροστά από την πλατεία Μιχαηλ Θεοτόκη έχει διάσταση 24,65 μ. υπάρχει μια κεντρική είσοδος τοξωτού ανοίγματος 2,30 μ. η οποία περιβάλλεται από ένα τοξωτό επίσης πλαίσιο 0,40 μ. Δεξιά και αριστερά της εισόδου υπάρχουν από δύο τοξωτής μορφής παράθυρα ανοίγματος 3,00 μ. και με ύψος ποδιάς 1,20 μ. Κάτω από τα παράθυρα διακοσμούν την πρόσοψη δυο μικρά ανοίγματα πλάτους 1,00 μ. και ύψους 1,10 μ. που προφανώς χρησιμεύουν στον φωτισμό του υπόγειου χώρου του κτιρίου. Η αριστερή πλαϊνή του όψη η οποία έχει μήκος 14,00 μ. έχει άλλη μία είσοδος η οποία επικοινωνεί με το υπόγειο και τους άλλους ορόφους. Το κτίριο είναι ορθογωνικό και υπάρχει μία υψομετρική διαφορά από την πρόσοψη έως την πίσω όψη περίπου στο 1,20 μ.

Σήμερα στεγάζει το γραφείο του Δημάρχου Κερκυραίων, του προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου, του Αντιδημάρχου, Γ. Γραμματέα, Ειδικών Συμβούλων και συνεργατών, Οικονομικές υπηρεσίες, Μηχανοργάνωση και Δημαρχιακής επιτροπής.

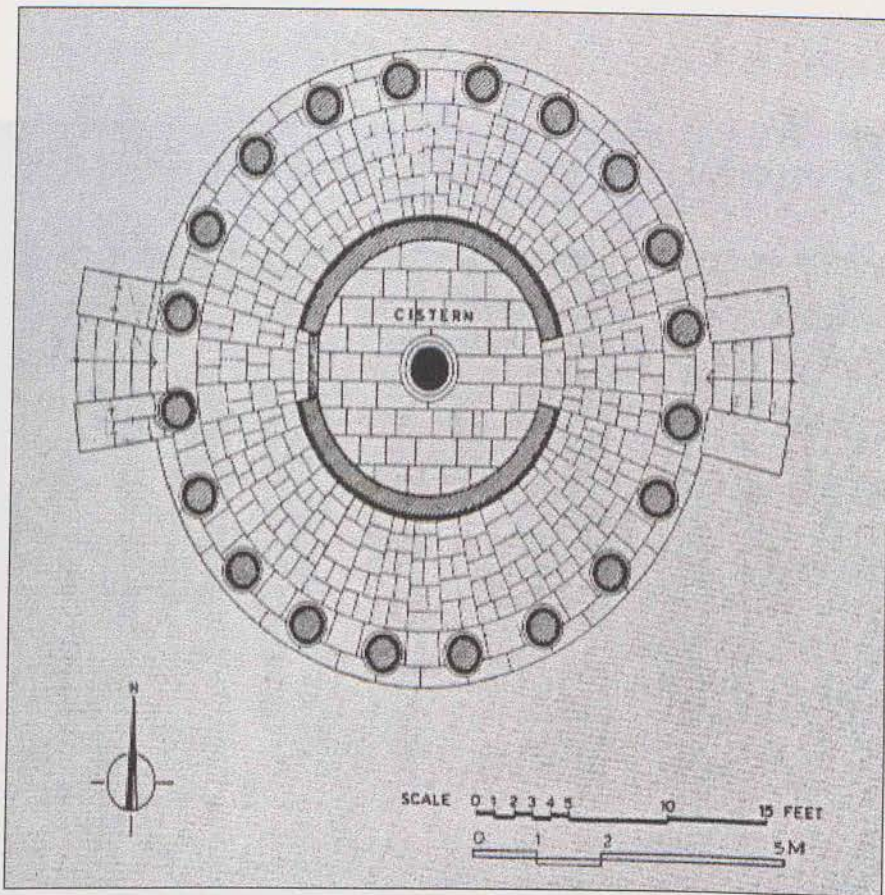

Εικόνα 182. Παλαιά μορφή του Δημαρχείου. www.corfuhellas.com

3.2.7. Το Κυκλικό Κτίριο Ιονικού Ρυθμού

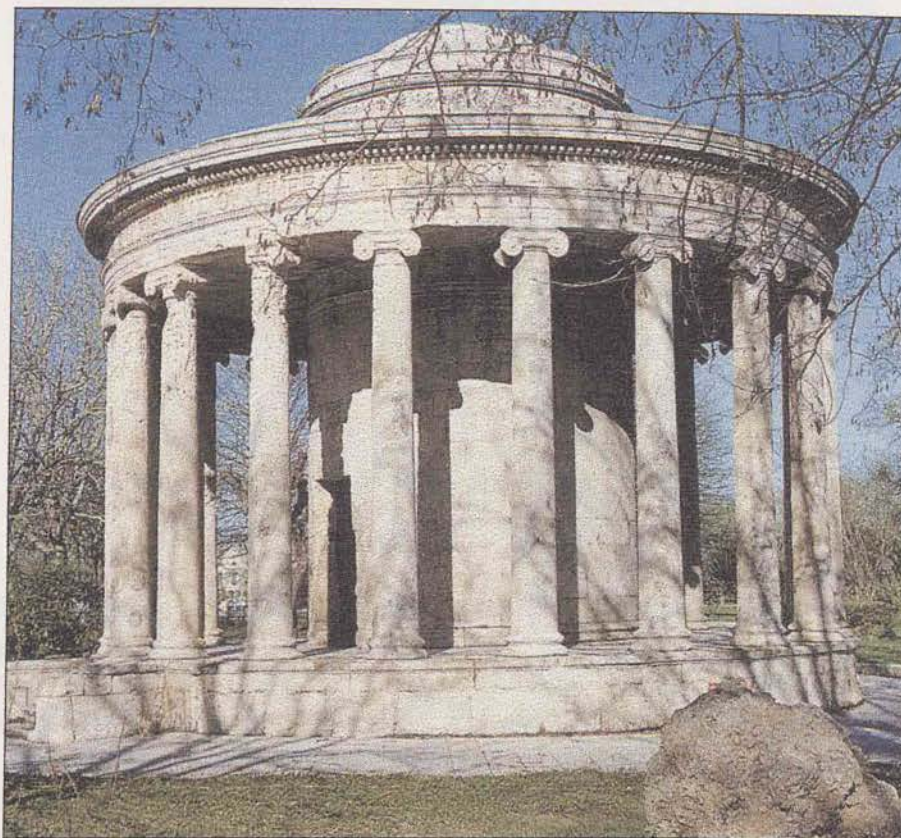
Το κτίριο που βρίσκεται στην πάνω πλατεία, χτίσθηκε κατά απαίτηση και είναι αφιερωμένο στην μνήμη του Θωμά Μαϊτλαντ, πρώτου Άγγλου Αρμοστή. Είναι κυκλικός ναός ιονικού ρυθμού και αποτελείται από ένα κυκλικό εικοσάστηλο περιστύλιο και ένα ομόκεντρο κυκλικό σηκό⁷⁷ με συμπαγή τοίχο στο μέσο. Αξίζει μάλιστα να διευκρινισθεί ότι ο κυκλικός διάδρομος πίσω από το κερκυραϊκό περιστύλιο είναι εξαιρετικά φαρδύς. Εκτός από ένα μνημείο προς τιμήν του Maitland είναι και ένα κρουναίο οικοδόμημα που κάποτε είχε και μια ωφελιμιστική χρήση. Είχε κτιστεί πάνω από μία υπόγεια δεξαμενή νερού, το κυκλικό στόμιο της οποίας (διαμέτρου 0,63 μ.) καταλαμβάνει με ένα ελαφρότατα προεξέχον χείλος το μέσον του σηκού κάτω ακριβώς από έναν κυκλικό φεγγίτη στην κορυφή του ημισφαιρικού θόλου που στεγάζει το σηκό. Πρόκειται για τύπο βενετικής στέρνας όπου τα νερά της επιφάνειας του εδάφους, αφού περάσουν μέσα από στρώματα άμμου, διηθούμενα, συγκεντρώνονται σε υπόγειο σκάμμα. Το όλο σύστημα προϋποθέτει ένα περιβάλλοντα χώρο καθαρό. Έτσι έκλεισαν το μνημείο μέσα σε πολύ ευρύτερη κυκλική περίφραξη, ένα πέτρινο κιγκλίδωμα, ώστε να μην περιφέρονται εκεί αδέσποτα ζώα. Το 1934 όλα αυτά είχαν κιόλας καθαιρεθεί.

⁷⁷ Ο κύριος ναός όπου και το άγαλμα του Θεού

Εικόνα 183. Κάτοψη του κτιρίου. *Ιορδάνης Δημακόπουλος « Ο George Whitmore Στην Κέρκυρα » σελ. 13*

Στο μνημείο ανεβαίνει κανείς από δύο αντιδιαμετρικές σκάλες με κτιστά στηθαία εκατέρωθεν, ακριβώς στον άξονα δύσης-ανατολής όπως ακριβώς είναι και τα δυο ανοίγματα εισόδου στον σηκό. Η κατευθείαν αυτή αντιστοιχία, εξυπηρετούσε την κίνηση των υδρευόμενων: άνοδος – είσοδος – ύδρευση – έξοδος – κάθοδος. Σε ώρες αιχμής, η στοά μεταξύ περιστάσεων (περιστυλίου) και σηκού, το πτέρωμα δηλαδή, προσέφερε μια προστασία από τον ήλιο και τη βροχή. Γι' αυτό κατασκευάστηκε τόσο πλατύ.

Εικόνα 184. Όψη του κυκλικού κτιρίου του Ιονικού ρυθμού

3.2.8. Το μέγαρο της Καθολικής Αρχιεπισκοπής Κέρκυρας (Τράπεζα Ελλάδος)

Το κτίριο που βρίσκεται στη νότια πλευρά της πλατείας Μ. Θεοτόκη, στην κορυφή του λόφου του Αγίου Αθανασίου και που, αναστηλωμένο σήμερα στεγάζει την τράπεζα της Ελλάδος, κτίσθηκε το 1630 για τον ένα από τους δύο Βενετσιάνους Συμβούλους. Όταν δυο χρόνια αργότερα κτίσθηκε ο Καθολικός Μητροπολιτικός Ναός των Αγίων Ιακώβου και Χριστόφορου στην ίδια πλατεία το πάνω μέγαρο παραχωρήθηκε από την Διοίκηση στον Καθολικό Αρχιεπίσκοπο για την διαμονή του.

Το έτος 1743 που ο αρχιεπίσκοπος ήταν ο Antonius Nani , σημειώνεται στην Κέρκυρα σεισμός και το μέγαρο παθαίνει ζημιές. Το 1745 το μέγαρο και πολλά άλλα σπίτια καταστρέφονται από νέο ισχυρότερο σεισμό. Ο Αρχιεπίσκοπος Nani προσπάθησε και πέτυχε την ανοικοδόμηση του μεγάρου που ολοκληρώθηκε μετά από 10 χρόνια. Μια κυκλική πλάκα με επιγραφή, εντοιχισμένη στο δυτικό εξωτερικό τοίχο, μας πληροφορεί για την εκ θεμελίων ανοικοδόμηση του το 1754.

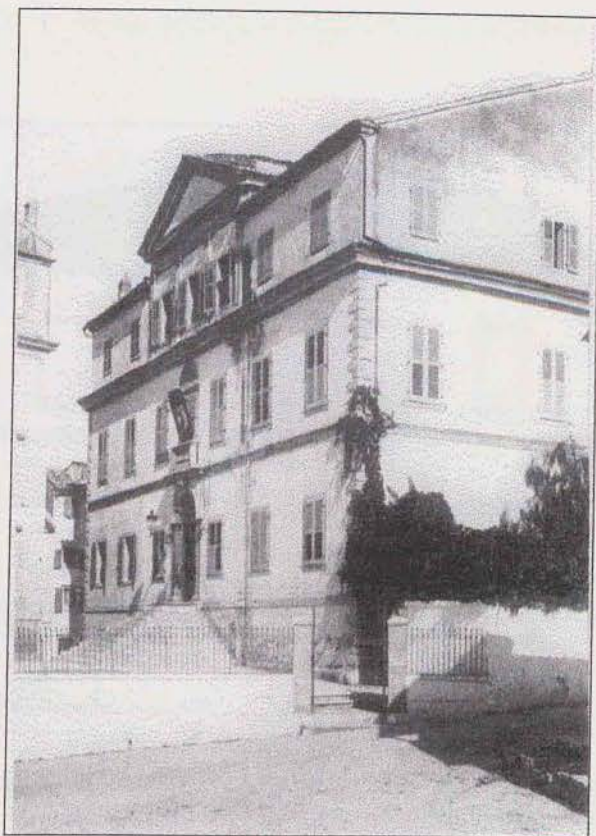

Εικόνα 185. Το παλάτι του Λατίνου Αρχιτέκτονα στην πλατεία
Μ. Θεοτόκη (Δημαρχείου)

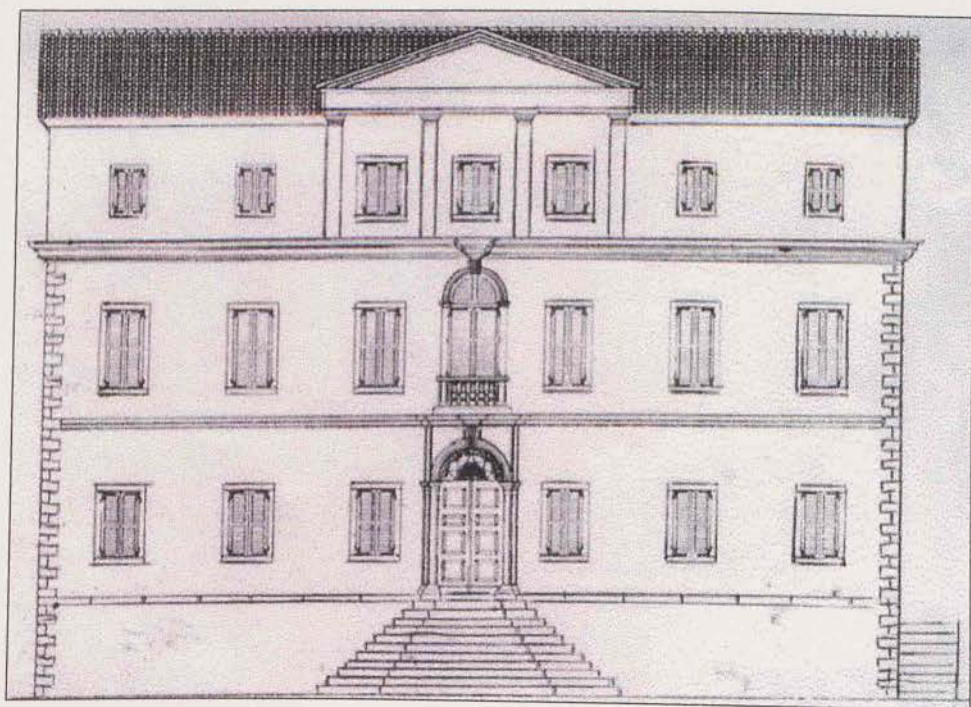
Το νέο επιβλητικό κτίριο ακολούθησε αρκετά το παλιό. Η μεγάλη αίθουσα τελετών μοιάζει πολύ με εκείνη που εικονίζεται στον πίνακα του Querini. Αυτό προκύπτει από το βιβλίο απογραφής των δημόσιων κτιρίων κατά την ενετοκρατία, που βρίσκεται στα Αρχεία της Κέρκυρας. Η ακριβής χρονολογία σύνταξης του είναι άγνωστη. Ο Π. Καλλιγιάς πιθανολογεί το 1771. Στο βιβλίο αυτό υπάρχουν κατόψεις του ισόγειου και του πρώτου ορόφου του μεγάρου οι οποίες φαίνονται παρακάτω.

Όταν το 1797 οι Δημοκρατικοί Γάλλοι κατέλαβαν την Κέρκυρα η καθολική εκκλησία της Κέρκυρας προβλέποντας τις προθέσεις των Γάλλων για δήμευση του Αρχιεπισκοπείου, έστειλε στο Βατικανό διάφορα έγγραφα, σχετικά με τη χρήση του Μεγάρου και την ανάγκη να παραμείνει Καθολική Αρχιεπισκοπή χωρίς όμως αποτέλεσμα. Ο Αρχιεπίσκοπος εκδιώχθηκε και έκτοτε οι χρήσεις του κτιρίου ήταν: Κυβερνείο (1798 – 1824), Δικαστήριο (1824 – 1943), ερειπωμένο από τους γερμανικούς βομβαρδισμούς (1943 – 1972) και τέλος αναστηλωμένο Υποκατάστημα της Τράπεζας τη Ελλάδας από το 1972 έως σήμερα.

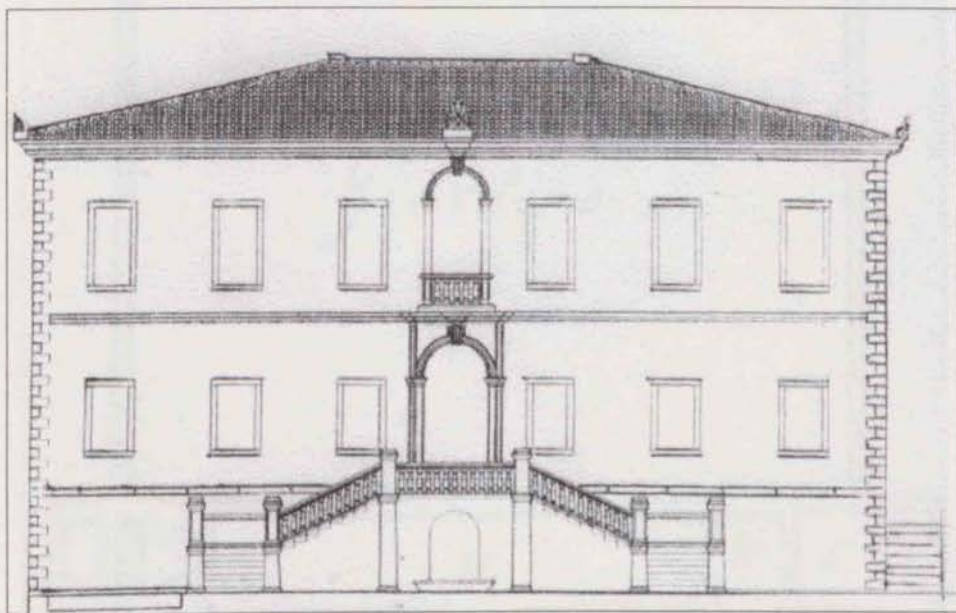
Σήμερα το κτίριο αποτελείται από το ισόγειο και έναν μόνο όροφο. Η κεντρική είσοδος του κτιρίου διατηρεί την παλιά μορφή της με το τοξωτό άνοιγμα και της δυο κολώνες δεξιά και αριστερά αυτής, ενώ ακριβώς από επάνω φαίνεται το μικρό πέτρινο μπαλκόνι που περιορίζεται μόνο σε ένα άνοιγμα. Τα παράθυρα του κτιρίου και στους δύο ορόφους είναι απλά με ορθογωνικό πλαίσιο και συμμετρικά μεταξύ τους. Επίσης διακρίνονται οι οριζόντιες ταινίες στο κάτω μέρος του ισόγειου και του ορόφου που ομορφαίνουν την πρόσοψη του κτιρίου. Η σκάλα της εισόδου δεν διατηρεί την αρχική της μορφή και αποτελείται από δυο εισόδους με πέτρινα κικλιδώματα και μικρές πέτρινες κολώνες.

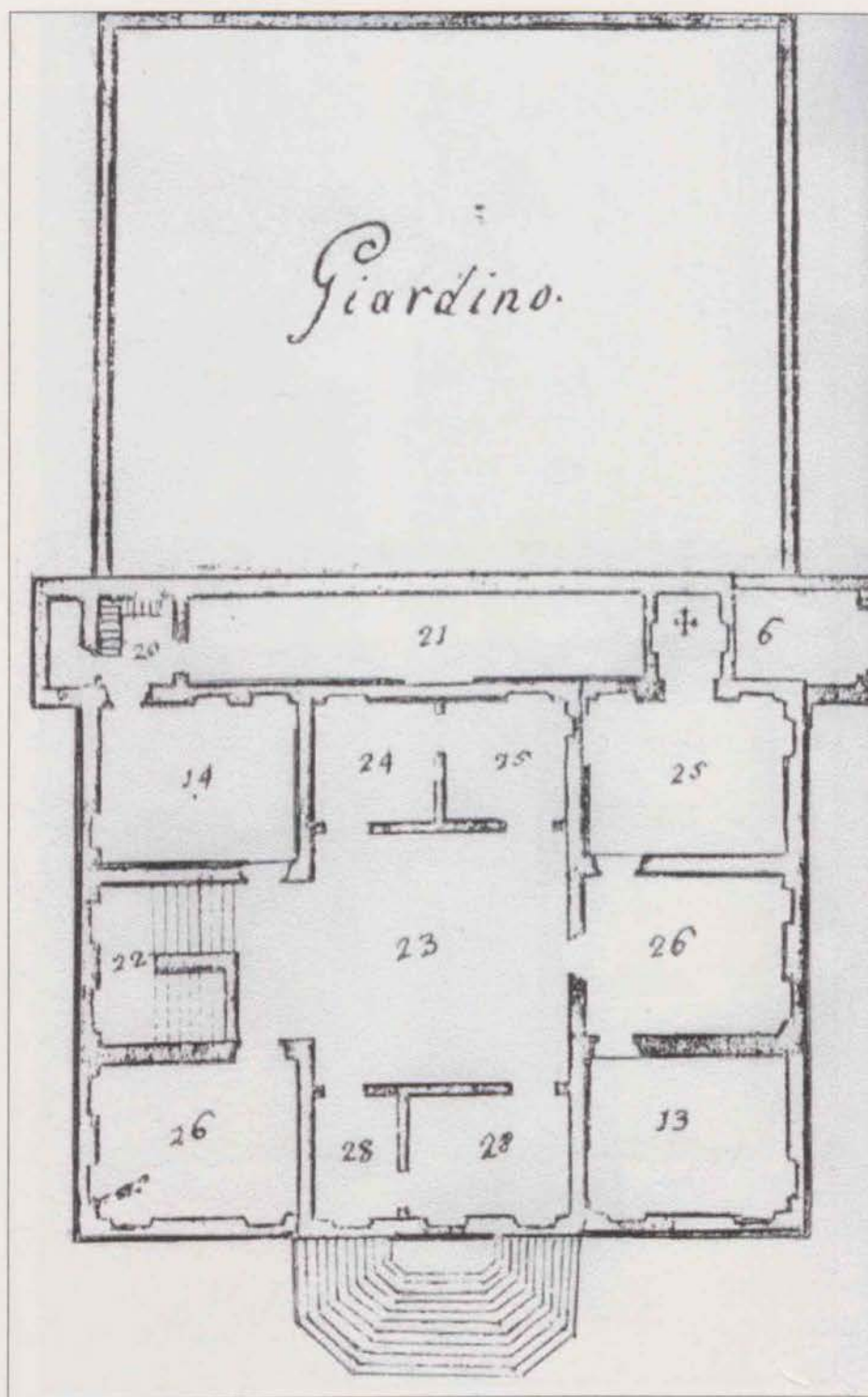
Εικόνα 186. Παλαιά μορφή του κτιρίου της Τράπεζας Ελλάδος. «*Το ιστορικό του κτιρίου του υποκαταστήματος Κέρκυρας, Τράπεζα της Ελλάδος 1630 – 2001*» σελ. 63

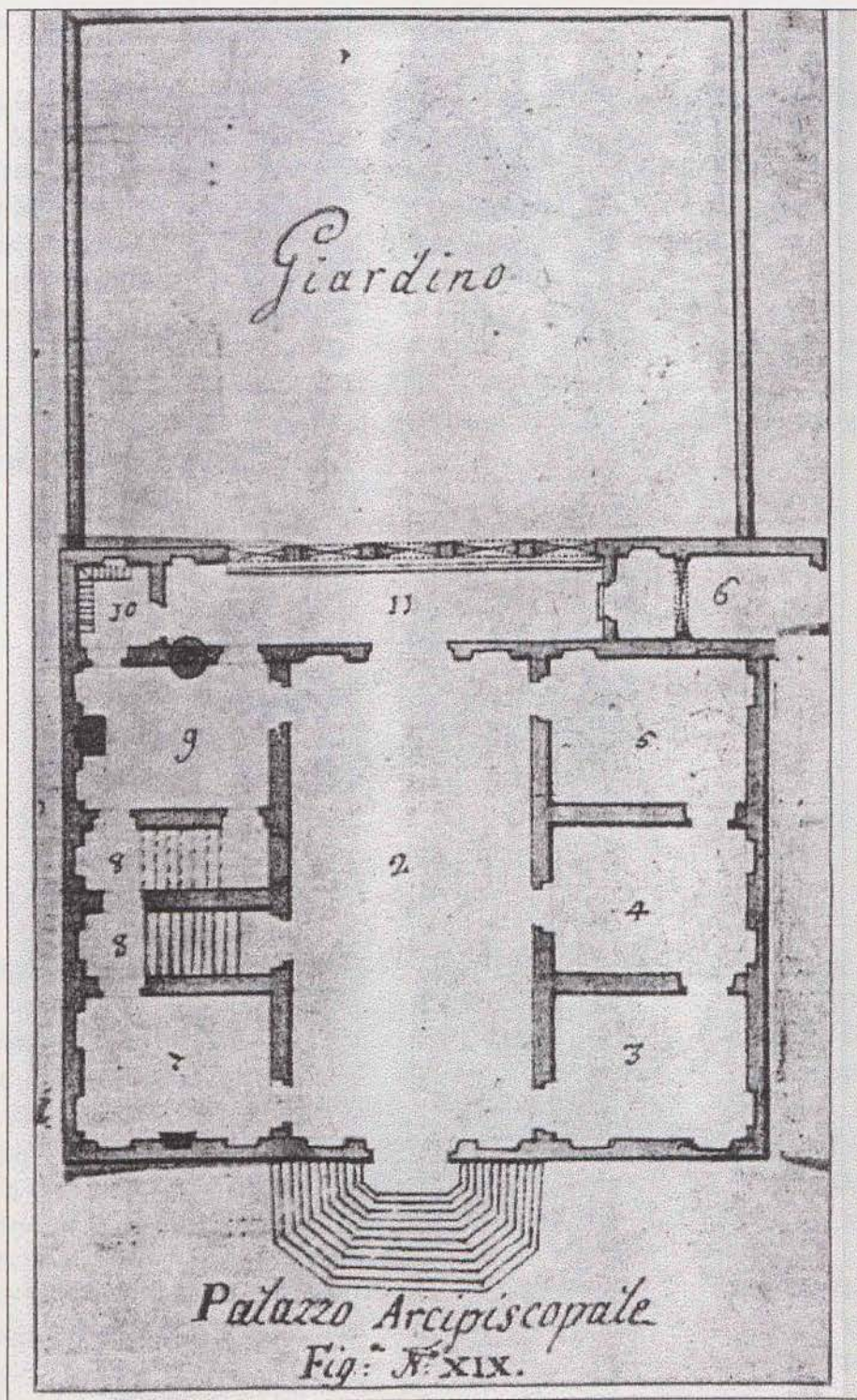
Εικόνα 187. Σχέδιο όψης του μεγάρου. Α.Μπιρμπιλή
«*Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας*», σελ. 246

Εικόνα 188. Σχέδιο όψης του αναστηλωμένου μεγάρου. *Α.Μπιρμπιλί*
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας», σελ. 246

Εικόνα 189. Η κάτοψη του μεγάρου από το βιβλίο απογραφής δημόσιων κτιρίων της Ενετοκρατίας (ά όροφος)

Εικόνα 190. Η κάτοψη του μεγάρου από το βιβλίο απογραφής δημόσιων κτιρίων της Ενετοκρατίας (ισόγειο)

3.2.9. Η Δημόσια Βιβλιοθήκη Κέρκυρας

Η Δημόσια Βιβλιοθήκη Κέρκυρας είναι η αρχαιότερη Δημόσια Βιβλιοθήκη στην Ελλάδα. Βιβλιοθήκες στην Κέρκυρα υπήρχαν τουλάχιστον από τα τέλη του 17^{ου} αιώνα, στην ιερογραμματεία του Μεγάλου Πρωτοπαπά των Ορθοδόξων, στη Λατινική Αρχιεπισκοπή και σε μονές όπως η Παναγία στην Παλαιοκαστρίτσα, η Παναγία η Πλατυτέρα και πολλές άλλες. Από τη μονή της Αγίας Ιουστίνης, για πρακτικούς λόγους, μεταφέρθηκε στην πόλη στη μονή της Τενέδου. Όταν επί Γάλλων Δημοκρατικών καταργήθηκαν οι μονές, τα βιβλία από πολλές μονές συγκεντρώθηκαν στη μονή Τενέδου, όπου στις 28 Ιουλίου 1798 εγκαινιάστηκε η Δημόσια Βιβλιοθήκη Κέρκυρας από τον Comeyra. Η Βιβλιοθήκη τέθηκε υπό την άμεση επίβλεψη και φροντίδα του Έλληνα γιατρού Αντώνιου Μαρούλη και βιβλιοθηκάριος ορίστηκε ο νεαρός Ιωάννης Μαρμαράς.⁷⁸

Εικόνα 191. Εσωτερικός χώρος της βιβλιοθήκης

Ονομάστηκε Εθνική Βιβλιοθήκη Νομού Κερκύρας και συμπληρώθηκε με τα βιβλία από τις μονές της Ευαγγελιστρίας (Annunziata) και του Αγίου Φραγκίσκου, φθάνοντας έτσι τους 4.000 τόμους. Επί Επτανήσου Πολιτείας η Δημόσια Βιβλιοθήκη Κέρκυρας οργανώθηκε με εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας και εμπλουτίστηκε με αγορές και δωρεές, φθάνοντας τους 7.000 τόμους. Τον Μάιο του 1808 στη Βιβλιοθήκη Κέρκυρας ενσωματώθηκε η πλούσια βιβλιοθήκη του Ανδρέα Καλογερά, αποτελούμενη από 1675 τόμους με έργα Λατίνων Ποιητών και Λογογράφων. Έτσι εμπλουτισμένη προσαρτήθηκε στην Ιόνιο Ακαδημία και βοήθησε πολύ στη λειτουργία της. Ακολουθώντας το Πανεπιστήμιο η Δημόσια Βιβλιοθήκη Κέρκυρας μετεγκαταστάθηκε στο κτίριο της Ιονίου Ακαδημίας στην Πάνω Πλατεία και ο εμπλουτισμός της συνεχίστηκε. Σ' αυτό το κτίριο παρέμεινε και μετά την κατάργηση του Πανεπιστημίου, το 1865, ως 'Δημόσια Βιβλιοθήκη' έως την Τρίτη 14 Σεπτεμβρίου 1943, που η θαυμάσια αυτή βιβλιοθήκη αποτεφρώθηκε από τις Γερμανικές εμπρηστικές βόμβες. Μετά τον πόλεμο επανασυστάθηκε και εμπλουτίστηκε με νέες αγορές και δωρεές.

Σήμερα στεγάζεται στους Αγγλικούς Στρατώνες του Παλαιού Φρουρίου και λειτουργεί ως δανειστική αλλά ο χώρος της χρησιμοποιείται και ως αναγνωστήριο για τη μελέτη εκδόσεων, τευχών και περιοδικών, που λόγω παλαιότητας δε δανείζονται. Η Βιβλιοθήκη διοργανώνει εκθέσεις βιβλίων και συνέδρια, διαθέτει δε περί τα 75.000 έντυπα. Σημαντική δραστηριότητα αναπτύσσει η Βιβλιοθήκη στον τομέα της διάδοσης του βιβλίου, ειδικά μεταξύ των νέων.

⁷⁸ Επίσημη Ιστοσελίδα του Δήμου Κερκυραίων «www.corfu.gr»

Εικόνα 192. Άποψη σημερινή της βιβλιοθήκης εξωτερικά

3.2.10. Το Ιστορικό Αρχείο

Στην Κέρκυρα για πρώτη φορά αποφασίστηκε να συγκροτηθεί ένα Αρχείο το 1443 από τη συλλογή των εγγράφων που αφορούσαν τη διαχείριση της τοπικής εξουσίας. Κατά την τουρκική πολιορκία του 1537 το Αρχείο παραδόθηκε στις φλόγες και καταστράφηκε ολοκληρωτικά. Τότε χάθηκαν για πάντα έγγραφα της Ανδηγαυϊκής περιόδου. Στη συνέχεια, τα σημαντικότερα έγγραφα της βενετικής διοίκησης επανακτήθηκαν σε αντίγραφα από την βενετική καγκελαρία.⁷⁹

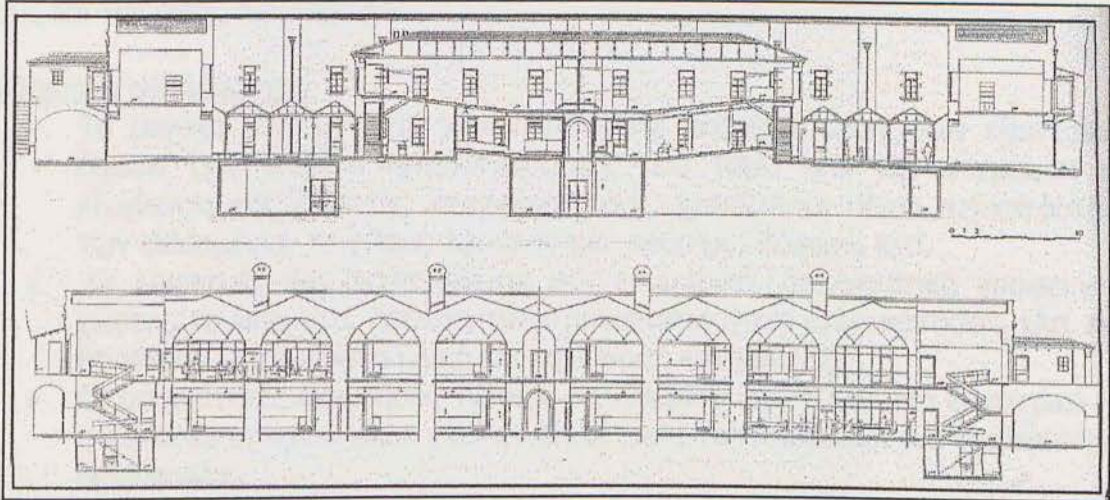
Τα Αρχεία της Κέρκυρας, εγκατεστημένα σήμερα στο κτίριο των πρώην αγγλικών στρατώνων του Παλαιού Φρουρίου, καλύπτουν σποραδικά την περίοδο 1320 ως το 1537 και από το 1538 ως σήμερα με αξιόλογη επάρκεια. Το αρχειακό υλικό τους, το οποίο συνεχώς αυξάνει με τις προσκτήσεις δημόσιων και ιδιωτικών αρχείων, καταλαμβάνει περισσότερα από 8.000 γραμμικά μέτρα ράφια, είναι το πλουσιότερο σε ιστορικά έγγραφα και συγκαταλέγεται στα μεγαλύτερα αρχεία της χώρας. Διαθέτει πολύτιμες συλλογές ιστορημένων εγγράφων με περγαμηνή, αρχιτεκτονικών σχεδίων, χαρτών και επιπεδογραφιών.

Τα Αρχεία της Κέρκυρας λειτουργούν με τις πλέον σύγχρονες προδιαγραφές, ενώ οι ερευνητές έχουν πρόσβαση στο σύνολο του υλικού τους που είναι ταξινομημένο, είτε κατά διοικητικές περιόδους που έζησε το νησί, είτε κατά υπηρεσίες παραγωγής των εγγράφων. Στα Αρχεία λειτουργούν τμήματα ληξιαρχείου, γραμματείας, αναγνωστηρίου, συντήρησης χαρτιού και περγαμηνής, βιβλιοδεσίας, μικροφωτογράφισης και φωτογράφισης. Διαρκής είναι η προσπάθεια διευκόλυνσης της έρευνας με τον εκσυγχρονισμό ή τη σύνταξη ευρετηρίων και τη χρήση της πληροφορικής, ενώ στις δραστηριότητες των Αρχείων έχουν ενταχθεί πολιτιστικές παρεμβάσεις που αφορούν στην οργάνωση αρχειακών εκθέσεων ή συνεδρίων, καθώς και την έκδοση βιβλίων με αντικείμενο την ιστορία του επανησιακού χώρου.

⁷⁹ Επίσημη Ιστοσελίδα του Δήμου Κερκυραίων «www.Corfu.gr»

3.2.11. Το Αγγλικό Νοσοκομείο

Το κτίριο του Αγγλικού Νοσοκομείου, μέσα στο Παλαιό Φρούριο της Κέρκυρας, έχει παραχωρηθεί από το ΥΠΠΟ για να στεγάσει τη Σχολή της Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Είναι ένα κτίριο του 1836, χαρακτηριστικό της Αγγλοκρατίας, κατασκευασμένο εξ ολοκλήρου από τοιχοποιία με ακάλυπτα τούβλα. Η Βασική του πτέρυγα στεγάζεται με μια ενδιαφέρουσα και πρωτότυπη κατασκευή, ανθεκτική στους βομβαρδισμούς, γι αυτό σε παλιότερα κείμενα και σχέδια που φυλάσσονται στα Αρχεία του Λονδίνου αναφέρεται ως "Bomb-Proof Hospital".

Εικόνα 193. Τομές Αγγλικού Νοσοκομείου. ΤΕΕ – Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας, «Διατήρηση της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς Θεσσαλονίκη 1994» σελ. 210

Η αρχιτεκτονική του κτιρίου, απλή και λειτουργική ακολουθεί την λογική της παράθεσης των χώρων συμμετρικά κατανεμημένων σ' ένα κεντρικό άξονα και οι όψεις είναι υποταγμένες στο ρυθμό των ακάλυπτων τούβλων, χωρίς ιδιαίτερη διακοσμητική διάθεση.

Η διάταξη της κάτοψης σε ισόγειο και όροφο, συνολικού εμβαδού 3.500 Μ2, προσφέρεται για την προσαρμογή των νέων χρήσεων που προβλέπεται, σύμφωνα με το πρόγραμμα, να εξυπηρετήσουν 400 προπτυχιακούς και 100 μεταπτυχιακούς φοιτητές, 36 διδάσκοντες και ανάλογο διοικητικό προσωπικό.

Συγκεκριμένα:

- Η ρυθμική παράθεση των ομοιόμορφων και αρκετά μεγάλων, για την εποχή του, αιθουσών σε ισόγειο και όροφο,
- Οι σαφείς άξονες κυκλοφορίας που συμπίπτουν με τους γεωμετρικούς άξονες της κάτοψης
- Η θέση των κλιμακοστασίων που βρίσκονται σε καίριες θέσεις
- Η διάταξη κατά πτέρυγες που δίνει την δυνατότητα ηλιασμού και άμεσου φωτισμού σ' όλα τα κύρια δωμάτια, μπορούν να θεωρηθούν στοιχεία θετικά για μια Πανεπιστημιακή Σχολή ακόμα και σήμερα.

Η διαπίστωση όμως, ότι δεν υπάρχει κάποιο σημείο στάσης και συγκέντρωσης στο εσωτερικό του κτιρίου, μας ώθησε να επεξεργαστούμε τις εσωτερικές αυλές με πλακόστρωτα, πράσινο και στέγαστρα από γυαλί, ώστε να αποτελέσουν ένα νευραλγικό χώρο για την καθημερινή ζωή της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Συγχρόνως, η διαμόρφωση αυτή αναιρεί ως ένα βαθμό, την δυσκαμψία της σύνθεσης και τον "μνημειακό" της χαρακτήρα.

Οι υπόλοιπες δραστηριότητες κατανέμονται στις διάφορες πτέρυγες του συγκροτήματος κατά λειτουργικές ενότητες, πιο πολύ με βάση τους διατιθέμενους χώρους και τις δυνατότητες που προσφέρει η διάρθρωση και η δομή του κτιρίου.

Επισκευές - Νέες επεμβάσεις:

Πρόθεση της μελέτης είναι να μην αλλοιωθεί η γενική εντύπωση των κτισμάτων ως προς την αρχιτεκτονική μορφή αλλά και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της κατασκευής τους και της υφής των υλικών.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Το μεγάλο κεφάλαιο της συντήρησης και αποκατάστασης των εξωτερικών όψεων από εμφανή οπτοπλινθοδομή, που πέρα από την στερέωση και εξυγίανση της στατικής ισορροπίας τους, χρειάζονται ολική αντικατάσταση των φθαρμένων τούβλων, αρμολόγημα, πλύσιμο, Βάψιμο, κλπ.
- Οι επισκευές και διαρρυθμίσεις στο εσωτερικό, διαχωριστικά γραφειακών χώρων, κουφώματα, δάπεδα, ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις, κλπ. που θα γίνουν με σύγχρονα υλικά και καινούριες κατασκευές.
- Οι απαραίτητες αφαιρέσεις παλιών οικοδομικών στοιχείων στο εσωτερικό και η κατασκευή καινούριων για την δημιουργία των αιθουσών και αμφιθεάτρων διδασκαλίας.
- Η δημιουργία περιορισμένου υπογείου χώρου στην δυτική πτέρυγα και την εσωτερική αυλή, για τις μηχανολογικές εγκαταστάσεις.

Όσο για το στέγαστρο της αυλής, καθώς και το κεντρικό κλιμακοστάσιο και το ασανσέρ, προβλέπεται να αποτελέσουν ένα ένθετο και αυτοφερόμενο νεωτεριστικό στοιχείο από σίδηρο και γυαλί που, αν και θα συνδυάζεται αρμονικά με το παλιό κτίριο, θα προσπαθήσει να μην δημιουργήσει αισθητική και ιστορική σύγχυση.

3.2.12. Το Μουσείο Αντιβουινιώτισσας

Είναι το μοναδικό μουσείο στην πόλη της Κέρκυρας που στεγάζεται εντός χώρου εκκλησίας. Το μουσείο είναι η ίδια η εκκλησία που είναι και η μοναδική Βυζαντινή σε όλη την Κέρκυρα. Στην ανατολική πλευρά όπου υπάρχει αίθριο βρίσκεται ένα κτίριο όπου στεγάζονται τα γραφεία διευθύνσεων και ένας ακόμα χώρος του μουσείου με διάφορα εκθέματα.

Το 1979 οι οικογένειες Αλαμάνου, Μυλωνόπουλου, Ριζικάκη και Σκάρπα αποφάσισαν να δωρίσουν το ναό, πλουσιότατο σε κειμήλια αλλά και σημαντικές φορητές εικόνες, στο Ελληνικό Δημόσιο, με τον όρο να λειτουργήσει ως μουσείο. Το 1984 μετά από τις απαραίτητες αναστηλωτικές εργασίες εγκαινιάστηκε το Μουσείο από την Μελίνα Μερκούρη. Το 1994, μετά από τη δεύτερη και τελειωτική φάση αναστήλωσης του ναού έγινε η τελική επανέκθεση των εικόνων.

Εικόνα 194. Άποψη Μουσείου Αντιβουνιώτισσας

Εκτίθενται περίπου ενενήντα εικόνες και το μουσείο πρόκειται σύντομα να συμπληρωθεί με έκθεση αρχειακού υλικού του ναού. Οι εικόνες που εκτίθενται χρονολογούνται από το β' μισό του 15ου έως και τον 19ο αιώνα.⁸⁰ Το βλέμμα του επισκέπτη, αρχίζοντας από την εικόνα της Θεοτόκου Οδηγήτριας Καστελλάνων, 15ου αιώνα, Μακεδονικής σχολής, μπορεί στη συνέχεια να σταθεί σε έργα του 16ου αιώνα, εξαιρετικής τέχνης, και να θαυμάσει την εικόνα των αγίων Σεργίου, Βάχχου και Ιουστίνης του Μιχαήλ Δαμασκηνού, ζωγραφισμένη για τον ναό της Τριμάρτυρος, μετά την ναυμαχία της Ναυπάκτου (1571). Τέλος, στις εικόνες του Δωδεκαόρτου του Εμμ. Τζάνε, την ωραία εικόνα με θέμα το "Μη μου άπτου", παραγγελία της οικογένειας Ιουστινιάνη, καθώς και σε μεμονωμένα έργα των Μόσκου, Θ. Πουλάκη, Βίκτωρος, Εμμ. Σκορδίλη και του Κωνσταντίνου Κονταρίνη.

⁸⁰ Επίσημη Ιστοσελίδα του Δήμου Κερκυραίων «www.corfu.gr»

Εικόνα 195. Πρόσοψη Μουσείου Αντιβουλιώτισσας

3.2.13. Η Δημοτική Πινακοθήκη

Στα πλαίσια εφαρμογής του στρατηγικού προγράμματος ανάπτυξης και αναβάθμισης της πόλης της Κέρκυρας, ξεκίνησε τον Αύγουστο του 1995 η σημαντική προσπάθεια για την επαναλειτουργία της Δημοτικής Πινακοθήκης στα Ανάκτορα Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου, στα οποία και στεγάζεται, ως πυρήνα Ιστορικού Μουσείου της πόλης και του νησιού της Κέρκυρας. Εκτίθενται μεγάλη συλλογή με έργα τα οποία προέρχονται κυρίως από δωρεές.

Εικόνα 196. Πρόσοψη Μουσείου Ασιατικής Τέχνης ανατολικά του Ανακτόρου των Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου

Το μεγαλύτερο μέρος της συλλογής της Δημοτικής Πινακοθήκης Κέρκυρας περιλαμβάνει έργα Κερκυραίων ζωγράφων του 19ου αιώνα (Χ. Παχή, Π. Προσαλέντη του νεότερου, Α. Γιαλλινά, Βικέντιου Μποκατσιάμπη, Σ. Σκαρβέλη, Λ. Κογεβίνα, Γ.Σαμαρτζή), εποχή κατά την οποία αναδεικνύονται μερικοί από τους αντιπροσωπευτικότερους ζωγράφους των Επτανήσων.

Ανάμεσα στα πλέον γνωστά εκθέματα της Πινακοθήκης περιλαμβάνονται η "Δολοφονία του Καποδίστρια" του Χαράλαμπου Παχή, ο "Μαρκάς" και το "Κοπάδι" του Άγγελου Γιαλλινά, η "Σφίγγα" του Σπ. Σκαρβέλη, έργα στα οποία συνοψίζονται οι βασικές κατευθύνσεις της νεοελληνικής τέχνης του 19ου αιώνα. Οι κυρίαρχες τάσεις που επικρατούν στα έργα των Κερκυραίων ζωγράφων του 19ου αιώνα, έχουν σχέση με τις ακαδημαϊκές τάσεις, αλλά και τις επιρροές που δέχονται οι καλλιτέχνες από την ιταλική ζωγραφική. Τα έργα της μόνιμης έκθεσης της Πινακοθήκης αποτελούν τους αδιαμφισβήτητους μάρτυρες για την καλλιτεχνική και πνευματική άνθηση του τόπου. Η πινακοθήκη οργανώνει μεγάλες περιοδικές εκθέσεις καθώς και εκθέσεις νέων καλλιτεχνών. Στην μεγάλη κεντρική αίθουσα οργανώνονται διαλέξεις, παρουσιάσεις, κύκλοι μαθημάτων ιστορίας τέχνης, καθώς και συναυλίες μικρών μουσικών συνόλων. Κατά διαστήματα γίνονται εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά 8-12 ετών και ξεναγήσεις μαθητών.

3.2.14. Το Μουσείο Σολωμού

Είναι γνωστό ότι ο εθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός έζησε κατά τα περισσότερα χρόνια της ζωής του και μέχρι του θανάτου του (1798-1857) στην Κέρκυρα όπου έγραψε το μεγαλύτερο αλλά και σπουδαιότερο μέρος του έργου του συμπεριλαμβανομένων και των "Ελεύθερων Πολιορκημένων". Το σπίτι όπου έζησε, έγραψε και πέθανε ο ποιητής, αφού καταστράφηκε από τους βομβαρδισμούς του Β' Παγκοσμίου πολέμου, αναστηλώθηκε αργότερα και εξακολουθεί να υπάρχει μέχρι σήμερα. Στο σπίτι του Σολωμού ιδρύθηκε από την Εταιρεία Κερκυραϊκών Σπουδών και λειτουργεί ως "Μουσείο Σολωμού" το Κέντρο Σολωμικών Σπουδών.

Εικόνα 198. Πρόσψη του Μουσείου του Σολωμού.

Εικόνα 197. Εσωτερικός χώρος του Μουσείου του Σολωμού.

Το κτίριο αποτελείται από το ισόγειο και άλλους δύο ορόφους, βρίσκεται επί της οδού Αρσένιου στα μουράγια και η είσοδος του είναι σε ένα στενό αδιέξοδο καντούνι δεξιά της προσόψεως. Στον πρώτο όροφο του μουσείου φυλάσσεται το γραφείο του ποιητή και ένα μικρό αυτόγραφό του. Παράλληλα εκτίθεται φωτογραφικό υλικό, αναφερόμενο στους χώρους, στα πρόσωπα και στα γεγονότα που έχουν σχέση με τη ζωή, το έργο, και την εποχή του Σολωμού. Υπάρχει επίσης στο ισόγειο του κτιρίου η πλούσια Σολωμική βιβλιοθήκη, η οποία συνεχώς εμπλουτίζεται και η οποία περιλαμβάνει όλες τις παλαιές εκδόσεις του "Ύμνου εις την Ελευθερίαν", αλλά και σειρά προσωπογραφιών του Ποιητή και των μελών της λεγόμενης Σολωμικής Σχολής.

3.2.15. Το Μουσείο Ασιατικής Τέχνης

Το Μουσείο στεγάζεται στο ανάκτορο Αγίων Μιχαήλ και Γεωργίου που χτίστηκε μεταξύ των ετών 1819 και 1824, σε σχέδια του αρχιτέκτονα George Whitmore, ιδρύθηκε το 1927 μετά την δωρεά 10.500 έργων από το Γ. Μάνο και λειτούργησε μέχρι περίπου το 1974 ως Σινοϊαπωνικό.

Εικόνα 199. Πρόσοψη του Μουσείου

Αργότερα εμπλουτίστηκε και με άλλες συλλογές έργων από την κεντρική κυρίως Ασία και έκτοτε λειτουργεί ως Ασιατικό. Στεγάζει επίσης περιοδικές θεματικές εκθέσεις. Είναι νεοκλασικό κτίριο βρετανικού ρυθμού των Kidlston και Syon House και χρησιμοποιήθηκε ως Αρμοστέιο, κατοικία του εκάστοτε Άγγλου Αρμοστή, έδρα του ιπποτικού τάγματος των Αγ. Μιχαήλ και Γεωργίου (ιδρύθηκε το 1818), και έδρα της Ιονίου Γερουσίας (κυβέρνησης) μέχρι την Ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα. Την εποχή της Ένωσης των Επτανήσων παραχωρήθηκε από τους Άγγλους στο ελληνικό δημόσιο και μετά το 1864 χρησιμοποιήθηκε ως θερινό ανάκτορο των βασιλέων της Ελλάδος, ενώ για μερικά χρόνια στέγασε την αρχαιολογική συλλογή της Κέρκυρας.

Εικόνα 200. Εσωτερικός Χώρος Μουσείου

Περιλαμβάνει τις συλλογές των: Γρηγορίου Μάνου (10.500 περίπου έργα), Ν. Χατζηβασιλείου (450 έργα), Χ. Χιωτάκη (341 έργα), Πέτρου Αλμανάχου, Ιορδάνη Σινιόσογλου, Γιάννη Κόλλα και Δήμου Κερκυραίων. Στις αίθουσες του ισογείου εκτίθενται ιστορικά κειμήλια και έπιπλα από την εποχή της Ιονίου Γερουσίας. Στον πάνω όροφο βρίσκεται η εντυπωσιακή αίθουσα του θρόνου, η αίθουσα χορού και η αίθουσα συμποσίων, διάφοροι πίνακες και οι συλλογές του μουσείου ασιατικής τέχνης που περιλαμβάνουν εκθέματα από την Κίνα, Ιαπωνικής προέλευσης εκθέματα (πανοπλίες πολεμιστών Σαμουράι και άλλα), καθώς επίσης και αξιόλογα εκθέματα από τις Ινδίες, Κορέα, Καμπότζη, Ταϊλάνδη, Νεπάλ και Θιβέτ.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μοναδική Ελληνοβουδιστική συλλογή με γλυπτά από την Γκαντάρα του Πακιστάν, που χρονολογείται από τον 1^ο έως τον 5^ο μ.Χ. αιώνα και αποτυπώνει την ελληνοιστική επίδραση, κληρονομιά της παρουσίας του Μ. Αλεξάνδρου στην περιοχή.

3.2.16. Το Μουσείο Χαρτονομισμάτων (Ιονικής Τράπεζας)

Μοναδικό στην Ελλάδα, και ένα από τα ελάχιστα σε παγκόσμια κλίμακα το μουσείο λειτουργεί από το 1981 στο κτίριο της Ιονική Τράπεζας του αρχιτέκτονα Ιωάννη Χρόνη. Αποτελείται από το ισόγειο και άλλους δύο ακόμη ορόφους. Εκτίθενται μεγάλη συλλογή χαρτονομισμάτων, μήτρες εκτύπωσης, τραπεζικά έγγραφα, φωτογραφίες και μακέτες με όλα τα στάδια παραγωγής των χαρτονομισμάτων, από το αρχικό σχέδιο της παραγωγή του χαρτιού έως την καταστροφή των παλαιών σε ειδικούς κλίβανους.

Εικόνα 201. Πρόσψη του Μουσείου Χαρτονομισμάτων

Στο χώρο του ισογείου και του πρώτου ορόφου υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός χαρτονομισμάτων όλων των αξιών που τέθηκαν σε κυκλοφορία από την Ιονική Τράπεζα, από το 1839 έως το 1920, καθώς επίσης και τα πρώτα χαρτονομίσματα που τέθηκαν σε κυκλοφορία στην απελευθερωμένη Ελλάδα το 1831.

Υπάρχουν ακόμη τα χαρτονομίσματα που κυκλοφόρησε η Εθνική Τράπεζα από το 1840 και τα χαρτονομίσματα που κυκλοφόρησε η Τράπεζα της Ελλάδος από το 1932 και μετά.

Σε αίθουσα που βρίσκεται στον δεύτερο όροφο του μουσείου μπορεί κανείς να παρακολουθήσει όλη τη διαδικασία παραγωγής ενός χαρτονομίσματος, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το τμήμα που αφορά την κατασκευή του υδατόσημου, το οποίο ενσωματώνεται στο χαρτονόμισμα. Στον ίδιο χώρο φιλοξενείται και μικρό εργαστήριο όπου γίνεται δυνατή η παρακολούθηση της διαδικασίας χάραξης των σχεδίων στις μεταλλικές πλάκες.

3.2.17. Το Σέρβικο Μουσείο

Το μουσείο που βρίσκεται επί της οδού Μουστοξίδου εκθέτει υλικό που φαίνεται η τραγωδία των Σέρβων στρατιωτών κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα λείψανα του Σερβικού στρατού, περίπου 150.000, μαζί και η κυβέρνησή τους, βρήκαν καταφύγιο και στοργή στην Κέρκυρα μετά την κατάρρευση του Σερβικού μετώπου ως αποτέλεσμα της πανωλεθρίας του Σερβικού στρατού από την Αυστρογερμανική επίθεση της 6ης Οκτωβρίου 1915.⁸¹ Από τα τρία χρόνια παραμονής τους στην Κέρκυρα εκτίθενται φωτογραφίες που αποτελούν το μεγαλύτερο εκθετικό υλικό αλλά και άλλα εκθέματα όπως στολές, όπλα και εξοπλισμοί Σέρβων στρατιωτών και αξιωματικών, Σέρβικες σημαίες συνταγμάτων, εκκλησιαστικά άμφια και διάφορα άλλα αντικείμενα Σέρβων ιερέων, ιατρικά εργαλεία Σέρβων ιατρών από το νησί Βίδο το 1916, διακριτικά παράσημα και μετάλλια του Βασιλείου της Σερβίας και άλλα.

Εικόνα 202. Πρόσοψη του Μουσείου

⁸¹ Επίσημη Ιστοσελίδα του Δήμου «www.Corfu.gr»

3.3 Οι εκκλησίες της πόλης

Οι ορθόδοξες εκκλησίες των Ιόνιων Νήσων ανήκουν στον επανησιακό τύπο, ο οποίος αποτελείται από ξύλινες στέγες με ένα ή και τρία κλιτή Βασιλικής μορφής. Οι πιο πολλές εκκλησίες έχουν κτιστεί κατά την Βενετοκρατούμενη εποχή κυρίως τον 17^ο αιώνα, παλαιότερα παραδείγματα από την βυζαντινή περίοδο μέσα στην πόλη δεν υπάρχουν αφού κτίστηκαν μεταγενέστερα και παλαιότερα όσες υπήρχαν τις μετέτρεψαν οι Ανδηγαυοί σε λατινικές μετά τον 13^ο αιώνα. Το μοναδικό παράδειγμα είναι η εκκλησία Αγ. Ιάσονος και Σωσιπάτρου του 10^{ου} αιώνα του τύπου εγγεγραμμένου σταυροειδούς με τρούλο.

Η Αρχιτεκτονική των εκκλησιών είναι επηρεασμένη από την δυτική αρχιτεκτονική συνδυασμένη με το ορθόδοξο συναίσθημα των κατοίκων το οποίο είναι πολύ ανεπτυγμένο, η αρχιτεκτονική αυτή ανήκει στο 17^ο αιώνα. Η υιοθέτηση των δυτικών προτύπων παρατηρείτε σε όλες τις Βενετοκρατούμενες περιοχές μιας και η Ιταλική τέχνη είναι πολύ ισχυρή. Η πίστη των κατοίκων του νησιού είναι πολύ μεγάλη και αυτό έχει ως συνέπεια την μεγάλη και συνεχή αύξηση των εκκλησιών. Κατά το 1675 οι ναοί οι οποίοι ήταν σε λειτουργία μέσα στην πόλη ήταν σε αριθμό 21 και γύρω στο 1755 ο αριθμός ήταν 36 εντός πόλεως (Παράρτημα Ε) και περιφερειακά στις 513. Όσο για τις μέρες μας ο αριθμός κυμαίνεται στις 800 εκ των οποίων οι περισσότερες κτίστηκαν τον 17^ο και 18^ο αιώνα με δυτική πάντα αρχιτεκτονική.

Οι ναοί της Κέρκυρας διακρίνονται νομικά σε συναδελφικούς οικογενειακών ή συντεχνιών υπό πατρωνία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και τέλος σε μονές.⁸² Ο κύριος ναός περιλαμβάνει τις δυο οι τρεις πλευρές του από εξωνάρθηκα. Είναι η βασικότερη ιδιομορφία όπου είναι χρήσιμο για την ταφή των αδελφών. Το πλάτος του κύριου χώρου του ναού δεν ξεπερνάει τα 8 μέτρα και οι αναλογίες κυμαίνονται 1:2, ούτω σωστέ να μπορεί να τοποθετηθεί ζευκτό με απλή μορφή και το ύψος του ναού να φτάνει γύρω στα 9 μέτρα. Το ιερό είναι το ¼ του κύριου μέρους ούτω σωστέ να απέχουν μια οι τρεις ημικυκλικές η ημιεξαγωνικές εξωτερικά κόγχες.⁸³ Ο συνδυασμός αυτός εξαρτάτε και από τον χώρο διότι σε μερικές περιπτώσεις πάνω από της εκκλησίες απέχουν κατοικίες που ανήκουν στους ιερείς. Όσο για τον προσανατολισμό των εκκλησιών είναι σχεδόν τυχαίως εφόσον δεν υπάρχει ο απαιτούμενος χώρος λόγω της πυκνοκατοίκησης και αναγκαστικά ακολουθούν την πολεοδομική διάταξη και σε μερικές περιπτώσεις δεν είναι Ελευθερές και οι τέσσερις πλευρές. Απέναντι από την κύρια είσοδο υπάρχει μια πλατεία η προαύλιο ούτω σωστέ να βοηθάει στην διέλευση των πιστών και στο πλάι της εκκλησίας συνήθως είναι προσκολλημένη η κατοικία του ιερέα.

3.3.1 Ο Άγιος Σπυριδωνας

Ο Άγιος Σπυριδωνας κτίστηκε το 1590 στο Σαρόκο στη θέση μιας παλιάς εκκλησίας που είχε κατεδαφιστεί για την ανέγερση των τοίχων. Είναι μονοκλινή Βασιλική εκκλησία όπως συνηθιζόταν στο νησί, εξωτερικά δεν εμφανίζει κάτι το εξαιρετικό πέρα το εντυπωσιακό καμπαναριό της με το ρολόι. Το κύριο μέρος στο εσωτερικό της εκκλησίας αποτελείτε από τα εικονίσματα και της Αγιογραφίες.

Η εικονογράφηση της οροφής ολοκληρώθηκε από τον ζωγράφο Π.Δοξαρα το 1727 ένα από τα καλύτερα δημιουργήματα του. Η επιφάνια του ουρανού διαιρέθηκε σε 17 κομμάτια που περικλειόταν από ένα χρυσό πλαίσιο.

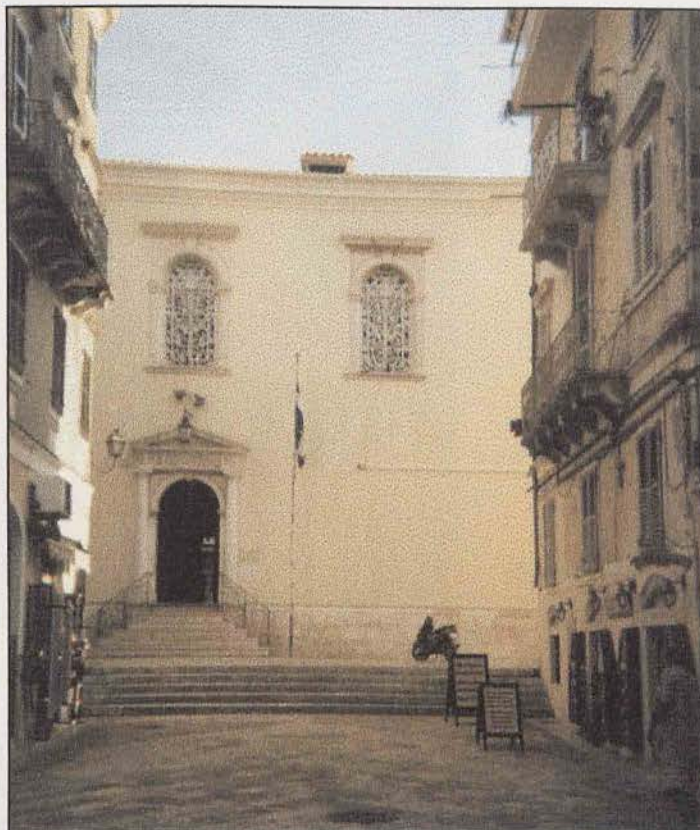
⁸² Αγοροπούλου Μπιρμπιλή «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 260

⁸³ Ο.π. σελ. 259

Τα θέματα που έχουν οι εικόνες απεικονίζουν θαύματα και έργα του Άγιου όπως οι 4 Ευαγγελίστριες κ.α. Με το πέρασ του χρόνου το μόνο που έχει διασωθεί είναι τα πλαίσια των εικόνων λόγω του ότι είχαν ζωγραφιστεί πάνω σε ύφασμα και με την υγρασία καταστράφηκαν. Οι εικόνες στην συνέχεια αντικαταστάθηκαν (αντίγραφα) το 19^ο αιώνα από τον Νικόλαο Ασπιώτη. Αξιόλογες είναι και οι τέσσερις εικόνες που βρίσκονται στο νάρθηκα από τον Σ. Σπεραντζα. Το τέμπλο κατασκευάστηκε το 1864 με μάρμαρο Καράρας και Πάρου.⁸⁴ Τις εικόνες που στολίζουν το τέμπλο είναι ζωγραφισμένες από τον Σπύρο Προσαλέντη. Τον 19^ο αιώνα κατασκευάστηκε η πολυτελής λάρνακα για την φύλαξη των λείψανων του Άγιου.

Εικόνα 204. Καμπαναριό Αγ. Σπυριδων

Εικόνα 203. Πρόσοψη του Ναού

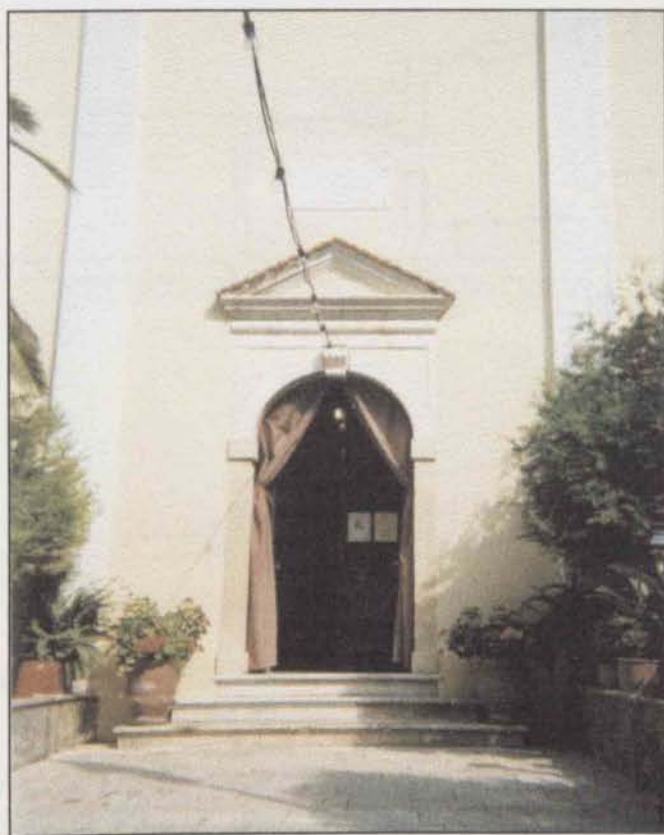
3.3.2 Ο Άγιος Νικόλαος των Γερόντων και Ταξιάρχου Μιχαήλ

Στην πόλη της Κέρκυρας στο Καμπιέλο, βρίσκεται ο ιερός ναός του Αγίου Νικόλαου των Γερόντων και Ταξιάρχου Μιχαήλ. Η ονομασία των Γερόντων πιθανός προέρχεται λόγω της παλαιότητας της εκκλησίας σε σχέση με άλλες της πόλης που έχουν την ίδια ονομασία εκ των οποίων σώζεται μόνο μια στις μέρες μας, άλλη μια εκδοχή, ότι στο ναό συνεδρίαζε η Γερόντια για να εκδικάσει μικρές υποθέσεις της κοινότητας. Λειτουργούσε ως καθεδρικός ναός των μεγάλων πρωτοπαπάδων. Γενικότερα η εκκλησία είναι πλούσια από εικόνες και αφιερώματα.

Ο Ναός άρχισε να κατασκευάζεται στις αρχές του 15^{ου} αιώνα και ολοκληρώθηκε τον 17^ο αιώνα είχε ολοκληρωθεί το σκαλιστό τέμπλο, το κιβώτιο της Αγ. Τραπέζης και η μονή του Αγ. Νικολάου (το σκαλιστό πέτρινο προσκυνητάρι) τα οποία είναι

⁸⁴. Τουριστικός οδηγός "Κέρκυρα" «Εκδόσεις ADAM» σελ. 90

ρυθμού Μπαρόκ. Ο Ναός αρχιτεκτονικά είναι ρυθμού Βασιλικής Στοάς ενώ αρχικά ήταν Βασιλικής τρίκλινης. Στο πέρασμα όμως του χρόνου, τα δυο κλίτη έπεσαν καθώς επίσης και το κωδωνοστάσιο και παρέμεινε μόνο ένα τμήμα του Βόρειου κλιτούς το οποίο είναι το σημερινό πρεσβυτέριο.

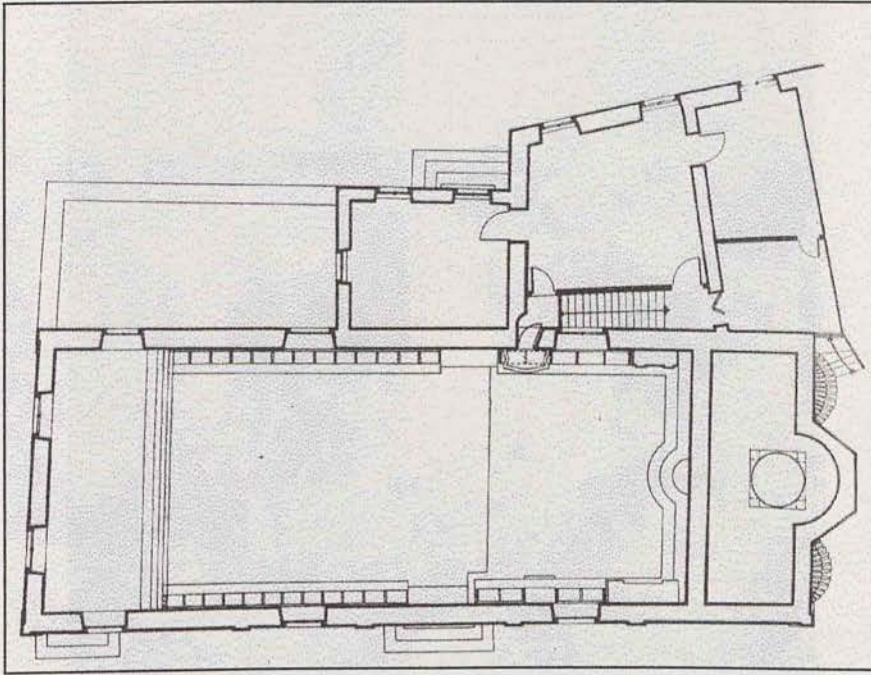

Εικόνα 205. Πρόσοψη του Αγίου Νικόλαου των Γερόντων

Λόγω του ιδιαίτερα κεκλιμένου εδάφους της περιοχής δεν μπορούσε να υπάρξει είσοδος από την δυτική πλευρά, το δυτικό τμήμα του νάρθηκα συνδέθηκε κατευθείαν με την εκκλησία χωρίς να υπάρχει διαχωριστικός τοίχος, και ως εκ τούτου θύρωμα, αλλά μόνο δυο οκταγωνικής διατομής κίονες που στηρίζουν τον γυναικωνίτη. Σήμερα τα κατά μήκος τμήματα του νάρθηκα δεν σώζονται, διακρίνονται όμως ίχνη τους στην βόρεια πλευρά. Ο κύριος ναός είναι πιο επιμήκεις από τους προηγούμενους, έχει διαστάσεις 23.20x8.40 μέτρα συμπεριλαμβανομένου και τον δυτικού νάρθηκα. Το ιερό που αποκλίνει έντονα προς τον βορρά έχει τρεις κόγχες, την κεντρική ημιεξαγωνική και δυο ακόμη ημικυκλικές. Ο Άγιος Νικόλαος είναι από τα λίγα παραδείγματα που εμφανίζουν άμβωνα. Το στοιχείο αυτό τοποθετημένο πάνω στον βορινό τοίχο αρκετά ψηλά έχει προσπέλαση από τον εξωνάρθηκα. Οι ουρανία έχει σήμερα αντικατασταθεί μετά από μια πρόσφατη ανακαίνιση με απλή ξύλινη οροφή. Η παλαιά έχει καμπυλωμένα άκρα και δεν ήταν αγιογραφημένη.⁸⁵ Στο δάπεδο του εξωνάρθηκα θάβονταν κατά την κερκυραϊκή συνήθεια "αδελφοί" και σήμερα φαίνονται ακόμη μετά την ανακατασκευή των δαπέδων ορισμένες επιτάφιας πλάκες με εγχάρακτους αριθμούς. Σε συνδυασμό με την εκκλησία βρίσκεται και πάλι η κατοικία του ιερέως που περιλαμβάνει τμήμα του βόρειου εξωνάρθηκα. Εξωτερικά ο ναός μετά τις αλλεπάλληλες επιδιορθώσεις έχει δυστυχώς παραμορφωθεί, ιδιαίτερα με τις γωνιακές παραστάδες από κονίαμα με την οδοντωτή διαμόρφωσή που

⁸⁵ Αγοροπούλου Μπιρμπιλή «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 282

υποτίθεται ότι παριστάνουν λιθοδομή αλλά και τις ενδιάμεσες που δεν είχαν καμία θέση στην πρώτη μορφή του.

Εικόνα 206. Κάτοψη Ναού Αγίου Νικόλαου των Γερόντων. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας»,σελ. 284

Στην πρόσοψη της εκκλησίας αντικρίζουμε την κύρια είσοδο σε τοξωτή μορφή (ανιγμα=1.40μ , πλαίσιο =0.20μ , ύψος = 2.80μ.), όπου το τόξο έχει κλειδες στο κέντρο και στα δυο άκρα του (0.25 x 0.25) συγκεκριμένα στο σημείο ένωσης με τις κολόνες αριστερά και δεξιά αντίστοιχα. Στο πάνω μέρος της υπάρχει ένα αέτωμα τριγωνικής μορφής από μάρμαρο επενδυμένο από κεραμίδια. Πιο αριστερά της κύριας εισόδου διακρίνουμε μια βοηθητική είσοδο του ίδιου τύπου μόνο που αλλάζουν οι διαστάσεις (ύψος = 1.20μ , άνοιγμα = 1.25μ).

Υπάρχουν τρία παράθυρα τοξότης μορφής που βρίσκονται σε υψομετρική διάφορα ενός ορόφου πάνω από την κύρια είσοδο. Αποτελούνται και αυτά από τρεις κλειδες δεξιά και αριστερά του τόξου και μια στο κέντρο. Η στέγη της εκκλησίας είναι με κεραμοσκεπή. Συναντάμε αψίδες στην τοιχοποιία της εκκλησίας όπου είναι γεμισμένες με πέτρες για καλύτερη αντοχή δεν διακρίνονται για τον λόγο ότι έχουν επιχρισθεί.⁸⁶ Στον περιβάλλοντα χορό υπάρχει ένας κήπος.

3.3.3 Η Παναγιά η Αντιβουινιώτισσα

Η πανάγια η Αντιβουινιώτισσα πήρε το όνομα της από την θέση που βρίσκεται που είναι απέναντι από το βουνό Οβριοβούνι. Βρίσκεται και αυτή στο Καμπιέλο κοντά στα μουράγια, θεωρείται ως μοναδικό παράδειγμα που διατηρεί ατόφια την Κερκυραϊκή μορφή της, υπολογίζεται ότι κτίστηκε πριν την περιτοίχιση, κατά τον 15^ο αιώνα.⁸⁷ Θεωρήθηκε από τις πιο πλούσιες εκκλησίες του νησιού, χαρακτηριστικό στοιχείο ήταν ότι άφηναν πολλά χρήματα για να ταφούν στον εξωνάρθηκα οι ευγενείς.

⁸⁶ Πληροφορίες για τον Ναό πήραμε από τον Ιερέα της εκκλησίας.

⁸⁷ Αγοροπούλου Μπιρμπιλή «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ.267

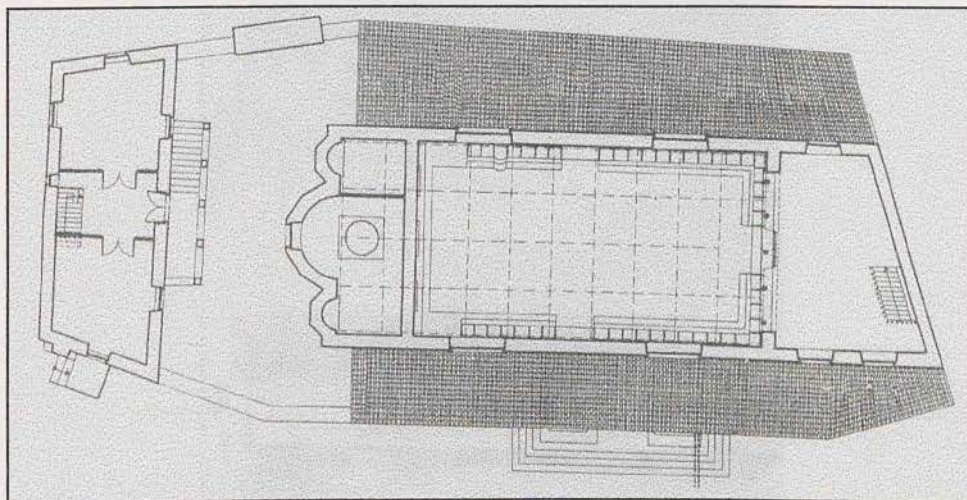

Εικόνα 207. Πρόσοψη της Παναγίας της Αντιβουνιώτισσας

Η διαστάσεις του ναού είναι 20.30 x 9.10 μέτρα όπου οι τρεις πλευρές του ναού περιβάλλονται από εξωνάρθηκα πλάτους 4.00 μέτρων όπου η προέκταση των τειχών δημιουργούν ένα μικρό περίβολο εκ των οποίων το ένα τείχος καταλαμβάνεται από το Καμπιέλο και έχει την μορφή του διάτρητου τείχους. Βέβαια με το πέρασ των χρόνων έχει υποστεί πολλές ζημιές που έχουν ως συνέπεια να είναι ελεύθερη και κατά τις τρεις πλευρές και η μια πλευρά η δυτική να έχει κατακλυστεί από κατοικίες.

Η κεντρική είσοδος του ναού βρίσκεται στον βορά από μπροστά της υπάρχει μια σκιάδα που οδηγεί στην παραλιακή οδό. Υπάρχουν δυο πόρτες που οδηγούν στον εξωνάρθηκα και μια που είναι στον κατακόρυφο άξονα της εκκλησίας η οποία οδηγεί στην βόρεια είσοδο και υπάρχει αντίστοιχη στην νότια πλευρά και στην δυτική πλευρά. Η δυο πόρτες εμφανίζονται συμμετρικά ως προς τον άξονα του ανηφορικού δρόμου που οδηγεί ως εκεί εξωτερικά ο ναός. Στους τοίχους επάνω υπάρχουν Αγιογραφίες από εξαιρετους Αγιογράφους της κριτικής τέχνης. Ο γυναικωνίτης βρίσκεται ακριβώς πάνω από τον εξωνάρθηκα στην δυτική πλευρά του Ναού όπου φωτίζεται από τρία τόξα παράλληλα, τα δυο είναι στην μια πλευρά και το τρίτο στην άλλη. Σύμφωνα με το μικρό μέγεθος και την διαμόρφωση είναι μεταγενέστερη προσθήκη. Όσο για την ουρανία είναι αγιογραφημένη αλλά χωρίζεται σε τέσσερις φορές από δέκα φατνώματα με επιχρισμένα κοσμήματα και τα δυο τελευταία από την πλευρά του γυναικωνίτη τα έχουν αφαιρέσει για να υπάρχει φωτισμός. Το τέμπλο είναι μεταγενέστερο και στην θέση που υπήρχε προσκυνητάρι ανοίγεται μια πόρτα που οδηγεί σε ένα δωμάτιο. Το δάπεδο της εκκλησίας έχει τοποθετημένες ορθογώνιες πλάκες ενώ ο εξωνάρθηκας αποτελείται από επιτάφιας πλάκες ευγενών που έχουν ταφή εκεί. Η στέγη του εξωνάρθηκα στηρίζεται σε μια σειρά κεκλιμένων δοκαριών που στηρίζονται κατευθείαν στον εξωτερικό τοίχο ενώ το κύριο μέρος του ναού πατάει πάνω σε ένα μεγάλο δοκάρι. Τοποθετημένο σε μικρά πέτρινα φουρουσια τα

οποία είναι τοποθετημένα κατά μήκος του ναού η μια από αριστερά (2.20μx1.10μ) και η άλλη από δεξιά (1.10μ x1.95μ) . Κατά μήκος των δυο εξωνάρθηκων υπάρχουν δυο ανοίγματα που οδηγούν στο περίβολο που βρίσκεται στην πίσω μεριά του ναού προς το ιερό.

Εικόνα 208. Κάτοψη εκκλησίας Παναγιάς της Αντιβουνιώτισσας. *Α.Μπιρμπιλή «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας»,σελ. 269*

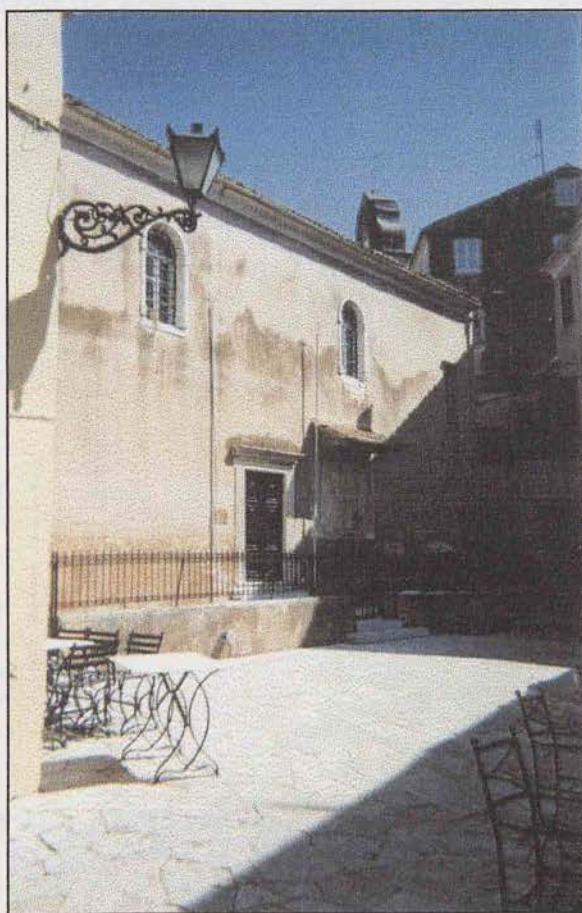
Στο ίδιο περίβολο βλέπει η διώροφη κατοικία του ιερέα της οποίας η σκάλα καταλήγει σε ένα όμορφο εξώστη όπου η στέγη του είναι η προέκταση της οικίας όπου στηρίζεται σε πέντε πεσσούς. Η μορφή του σπιτιού είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική και θυμίζει τα παραδοσιακά σπίτια του νησιού. Κάτω από την εξωτερική σκάλα υπάρχει ο τάφος της καλογορίας Καποδίστρια (η αδελφή του Καποδίστρια). Ο Ναός δωρίστηκε στον δήμο το 1974 και το 1994 μετατράπηκε σε μουσείο.

3.3.4 Η Παναγιά η Κρεμαστή

Η εκκλησία της Παναγιάς της Κρεμαστής βρίσκεται στο Καμπιέλο επί της οδού Κομνηνών, οι κάτοικοι λένε ότι ονομάστηκε Κρεμαστή γιατί στο προαύλιο υπάρχει ένα πηγάδι όπου στον πόλεμο κρεμούσαν τους ντόπιους οι κατακτητές.⁸⁸ Κτίστηκε τον 16^ο αιώνα.⁸⁹ Έχει την ίδια μορφή με την πανάγια την Αντιβουνιώτισσα. Βρίσκεται στην πιο όμορφη πλατιά της πόλης και έχει διαστάσεις 18.20x8.60 μέτρα. Παλιότερα είχε νάρθηκα και από της τρεις πλευρές σήμερα όμως έχει παραμείνει το δυτικό τμήμα του νάρθηκα.

⁸⁸ Πάλιος μύθος που μας ανέφεραν οι κάτοικοι της περιοχής του Καμπιέλου.

⁸⁹ Αγοροπούλου Μπιρμπιλή «Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας» σελ. 277

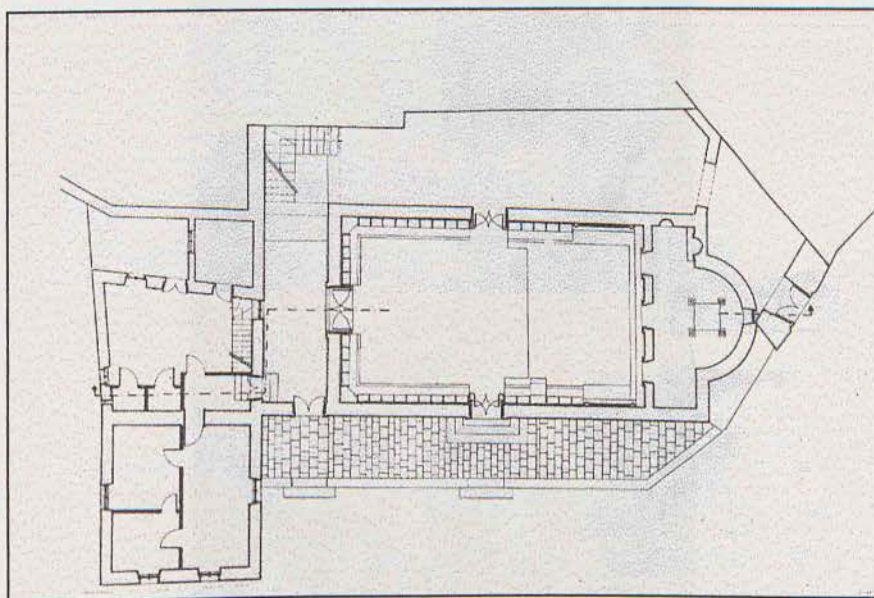

Εικόνα 209. Πρόσοψη της Παναγιάς της Κρεμαστής

Το κομμάτι αυτό κτίστηκε μεταγενέστερα με μια πόρτα λαϊκής μορφής με πλαίσιο με κυμάτια και ανάγλυφη φυτική διακόσμηση στο Καμπύλο μέρος πάνω από το υπέρθυρο.

Η πόρτα αυτή παλιότερα ίσως να άνοιγε στο νότιο τμήμα του εξωνάρθηκα στην κύρια είσοδο του ναού. Η κατοικία του ιερέα είναι προσκολλημένη στο δυτικό τμήμα του εξωνάρθηκα και η είσοδος βρίσκεται από εκεί (1.25μ x 2.30μ). Εσωτερικά ο ναός παρουσιάζει ιδιαίτερη μεγαλοπρέπεια, με τα μεγάλα πέτρινα προσκυνητάρια και το μαρμάρινο τέμπλο του που τα θυρώματα του πλαισιώνονται με ένα σκαλιστό μοτίβο. Δυστυχώς δεν σώζεται η ουράνια που θα ήταν από τα βασικά στοιχεία διακόσμησης. Το δάπεδο του κυρίως ναού είναι διαμορφωμένο σε δυο επίπεδα με το υψόμετρο προς το ιερό, εμφανίζονται και σε αυτό μεγάλες ορθογώνιες πλάκες. Οι τοίχοι του ναού έχουν μεγάλη ταπετσαρία σε χρώμα μπλε που έχει όμως σχεδόν καταστραφεί και διακρίνονται ελάχιστα, ενώ στους τοίχους του εξωνάρθηκα σώζονται μόνο ίχνη από τοιχογραφίες. Ο γυναικωνίτης βρίσκεται πάνω από το δυτικό τμήμα του εξωνάρθηκα. Ένα γραφικό πέτρινο κλιμακοστάσιο που βρίσκεται στο βάθος της στοάς αυτής οδηγεί εκεί. Η στέγη στηρίζεται σε πέντε τριγωνικά ζευκτά, στο ιερό εμφανίζεται μόνο με μια μεγάλη ημικυκλική κόγχη αντίθετα από την Αντιβουνιώτισσα που διαθέτει όπως είδαμε τρεις. Εξωτερικά οι όψεις τις εκκλησίας, στην κατάσταση βέβαια που σήμερα διατηρούνται δείχνουν πως επρόκειτο για ένα μελετημένο αρχιτεκτονικό έργο. Ιδιαίτερα οι βόρειες όψεις του εμφανίζουν πάνω από τον εξωνάρθηκα, στο κύριο τοίχο του ναού μια πολύ όμορφη διακόσμηση με ανάγλυφα γεωμετρικά σχήματα πάνω στο σοβά που αποτελεί ένα είδος διακοσμήσεως σπάνιο για την πόλη. Η όψη αυτή βρίσκεται σήμερα κρυμμένη από τους όγκους των σπιτιών,

όμως άλλοτε όπως φαίνεται από τον Βενετσιάνικο χάρτη μπροστά της ανοιγόταν ένας μεγάλος κήπος που οπωσδήποτε την αναδείκνυε.

Εικόνα 210. Κάτοψη ναού Παναγίας της Κρεμαστής. Α.Μπιρμπιλή
«Η Αρχιτεκτονική της πόλης της Κέρκυρας»,σελ. 278

Τα παράθυρα του κεντρικού μέρους έχουν όμορφα λιθίνα πλαίσια και τα εσωτερικά θυρώματα τις δυτικής και της νότιας πλευράς έχουν πλούσια κυμάτια. Η τοποθέτηση του καμπαναριού που η μορφή του είναι σχεδόν όμοια με της Αντιβουνιώτισσας στην άκρη του ιερού διαγώνια ως προς την θέση της εκκλησίας και σύμφωνα με την όλη πολεοδομική χάραξη δείχνει πως είναι μεταγενέστερο.

Η σύνθεσης όμως αυτή θα μπορούσαμε να πούμε πως έχει γίνει με σύγχρονη αισθητική αντίληψη και παρουσιάζει ένα ιδιαίτερο ευχάριστο αποτέλεσμα. Η εκκλησία αυτή ανοίγει μια φορά τον χρόνο στις 21 Δεκεμβρίου όπου και γιορτάζει.

3.3.5 Η Μητρόπολη ' ' Η πανάγια Σηλιώτισσα ' '

Η παναγιά η Σηλιώτισσα είναι και αυτή από τις επισημότερες εκκλησιές της πόλης όπως και ο Άγιος Σπυριδωνας. Κατασκευάστηκε το 1577⁹⁰ και έχει εμβαδόν 300μ. , η πρόσοψη έχει μήκος 15.50 μ. όπου διακοσμείται από τέσσερις κολόνες στην ίδια περασιά με τον τοίχο όπου ανάμεσα τους περιλαμβάνονται τοξωτά παράθυρα και στο κέντρο βρίσκεται η κύρια είσοδος. Πάνω από όλα τα ανοίγματα υπάρχει σκαλιστό γείσο. Προχωρώντας στο κύριο μέρος του ναού υπάρχει ένα προθάλαμος επενδυμένος από ξύλο. Στις μέρες μας είναι μικρότερος σε διαστάσεις ο ναός, περιορισμένος στο χώρο του μεσαίου κλιτούς από που επεκτάθηκε με ανακαίνιση που έγινε το 1913 όποτε και κατεδαφίστηκαν οι τοίχοι που χώριζαν την προσθήκη και τους εξωνάρθηκες.

⁹⁰ Τουριστικός οδηγός "Κέρκυρα" «Εκδόσεις ADAM σελ.92

Εικόνα 211. Πρόσοψη της Μητρόπολης

Πρόκειται για Βασιλική τρίκλινη και στην θέση αυτή που βρίσκεται τώρα ήταν άλλη εκκλησία κτισμένη, αφιερωμένη στον Άγιο Βλάσιο. Το όνομα Σπηλιώτισσα το πήρε από το γεγονός ότι μεταφέρθηκε εδώ η εικόνα της παναγιάς της Σπηλιώτισσας από την παλιά

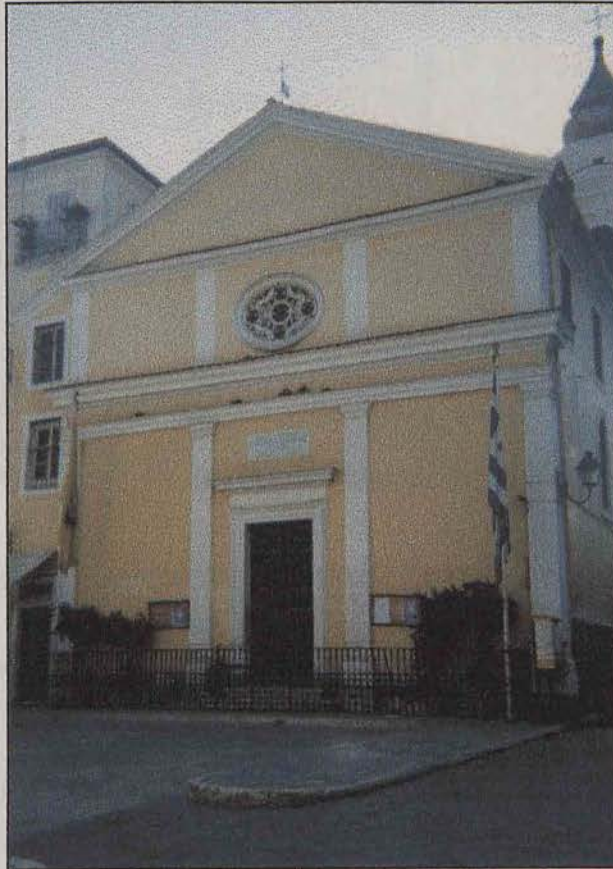
εκκλησία, που ήταν κτισμένη στο Νέο φρούριο και μεταφέρθηκε από τους Άγγλους για να ανοίξουν νέα είσοδο στο φρούριο. Το 1841 οριοθετήθηκε ως μητροπολιτικός ναός.

Πλήθος εικόνες διακοσμούν το εσωτερικό της. Η παλαιότερη αλλά και σημαντικότερη εικόνα είναι η αμφίπλευρη εικόνα της παναγιάς της Δημοσιάνας του 15^{ου} αιώνα. Άλλες εικόνες που ξεχωρίζουν είναι ο Αγ. Γεώργιος που σκοτώνει το δράκο, του 16^{ου} αιώνα, εικόνα που πλαισιώνεται από δέκα σκηνές του μαρτυρίου του Αγίου, έργο του Μιχαήλ Δαμασκηνού, ο μάρτυρας Γαυδέλαος στην αριστερή θύρα του τέμπλου του Εμμ. Τζάνε Μπουνιαλη 17^{ου} αιώνα, ο Μυστικός δείπνος του Παναγιώτη Παραμυθιώτη 18^{ου} αιώνα εργοπαραδειγμα της μεταφοράς αυτούσιων δυτικών προτύπων σε έργα Ελλήνων Αγιογράφων κ.α. Το τέμπλο της εκκλησίας είναι λεπτής βυζαντινής τέχνης.

Η εκκλησία γιορτάζει κάθε χρόνο στην κοιμήσεως της Θεοτόκου 15 Αυγούστου και 11 Φεβρουαρίου στην μονή του Ιερομάρτηρου Βλάσιου και της Αγ. Θεοδώρας, της οποίας το λείψανο φυλάσσεται εδώ.

3.3.6 Η Παναγιά των Ξένων ή Κυρά Φανερωμένη

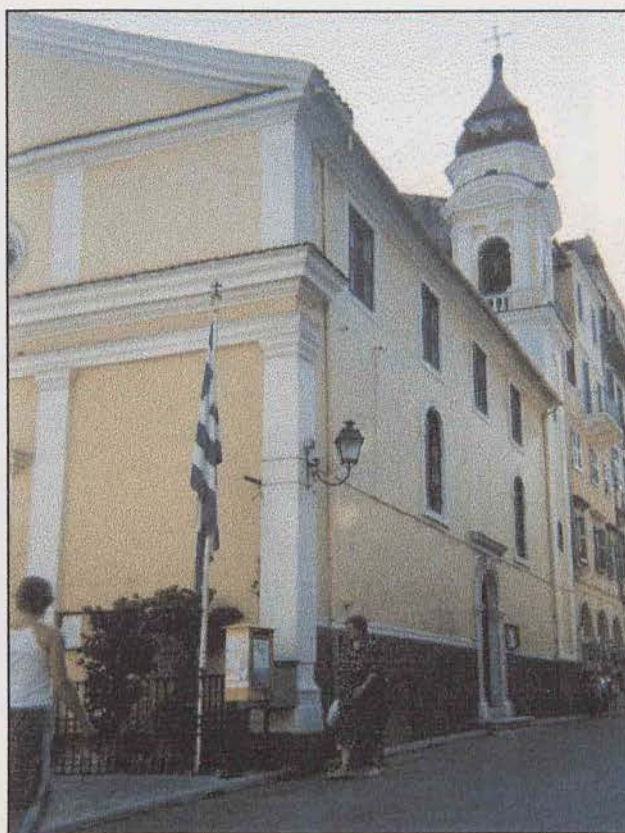
Βρίσκεται επί της πλατιάς Ηρώων Κυπριακού Αγώνα. Έχει διαστάσεις 12.50 μ x 17.70μ. Υπάρχουν δυο τοξωτά παράθυρα αριστερά και δεξιά της πλάγιας εισόδου και πάνω από αυτά υπάρχει μια σειρά από τέσσερα ορθογωνικά παράθυρα. Από την αριστερή πλευρά υπάρχουν δυο τοξωτές πόρτες διαστάσεων 1.15μ. x 2.20μ. Στην πρόσοψη του ναού υπάρχει ένα πορτόνι τοξωτό διαστάσεων 1.60μ x 3.20μ. που συνδέεται με κάγκελο 1.00μ.

Εικόνα 212. Πρόσοψη της εκκλησίας της Κυράς Φανερωμένης.

Η πανάγια των ξένων άνηκε στους Ηπειρώτες που την εποχή της τουρκοκρατίας κατάφευγαν στην Κέρκυρα, έφεραν μαζί τους και τους θησαυρούς από τις εκκλησίες τους και για αυτό η εκκλησία είχε πλούσια διακόσμηση με αμύθητο πλούτο σε εικόνες, ιερά σκευή και ασημικά. Ο Ναός αρχικά κατασκευάστηκε το 1689 και τελειοποιήθηκε το 1780.⁹¹

⁹¹ Πληροφορίες για τον Ναό πήραμε από τον Ιερέα της εκκλησίας.

Εικόνα 213. Πλάγια όψη της εκκλησίας της Κυράς Φανερωμένης

Η εκκλησία αυτή είναι τρίκλινη σε ρυθμό Βασιλικής. Η ουράνια της είναι ζωγραφισμένη από τον Ν. Κουτουζη (18ος αιώνας), πολύ όμορφες είναι και δυο εικόνες του Τζάνε, η μια εικονίζει την Θεοτόκο σε θρόνο και η άλλη τον Άγιο Αντώνιο, είναι ο μόνος ναός στην Κέρκυρα που ακούγεται και καλλιεργείται η βυζαντινή μουσική.

3.3.7 Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος

Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος είναι μια από της παλιότερες εκκλησίες της πόλης της Κέρκυρας και κατασκευάστηκε τον 15^ο αιώνα.⁹² Βρίσκεται απέναντι από την πλακάδα στην πλατιά Ηρώων Κυπριακού Αγώνα και λειτούργησε από τους μεγάλους πρωτοπαπάδες ως καθεδρικός ναός. Στην κύρια είσοδο σήμερα έχουν προστεθεί δυο μικρά κιγκλιδώματα. Αριστερά της εισόδου κάτω από το καμπαναριό υπάρχει ένα εικονοστάσι στον τοίχο, με ξύλινη σκαλιστή κορνιζά χρώματος χρυσού. Τα παράθυρα της πρόσοψης είναι συμμετρικά τοποθετημένα με κάγκελο και περιβάλλονται από πλαίσιο πάχους 16 χιλιοστών. Επί της οδού Σεβαστιανού διακρίνονται δυο ορθογωνικής μορφής παράθυρα και δυο πόρτες ορθογωνικές εκ των οποίων, η μια είναι είσοδος στον ναό, ενώ η άλλη που βρίσκεται στον εξωνάρθηκα, οδηγεί σε γραφεία.

⁹² Πληροφορίες για τον Ναό πήραμε από τον Ιερέα της εκκλησίας.

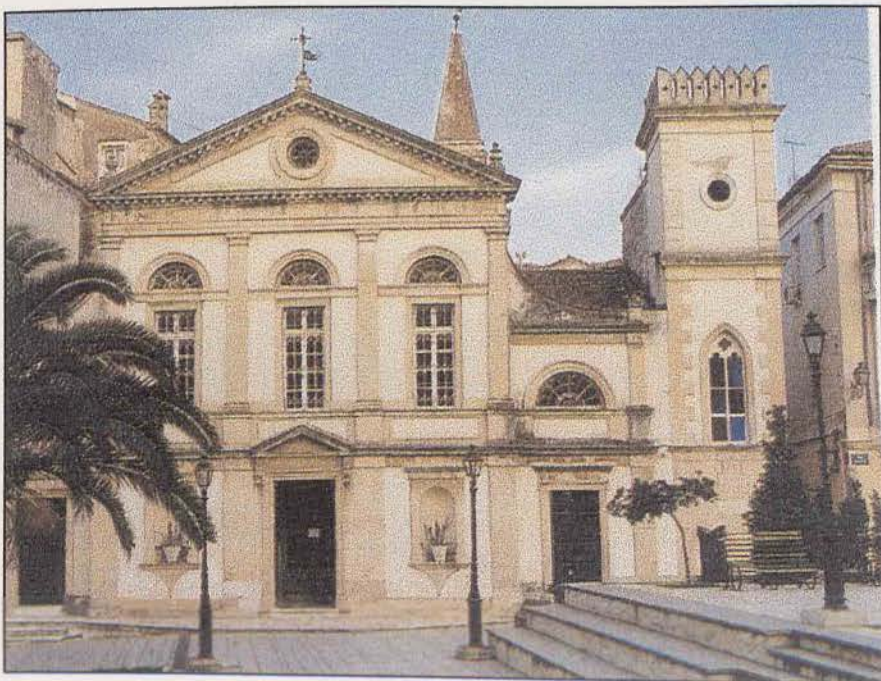

Εικόνα 214. Πρόσοψη της εκκλησίας του Αγίου Ιωάννη του Πρόδρομου.

Η πλευρά αυτή έχει συνολικό μήκος 14.40 μ., ο αριστερός εξωνάρθηκας έχει πλάτος 5.50 μ. ενώ ο δεξής 3.50 μ., σε κάθε εξωνάρθηκα υπάρχει ένα ορθογωνικό παράθυρο με πλαίσιο και από πάνω ένα δεύτερο τοξοειδούς μορφής, στο τελείωμα υπάρχει γείσο.

3.3.8 Ο Καθολικός Καθεδρικός Ναός Ιακώβου και Χριστόφορου

Βρίσκεται δίπλα από το δημαρχείο της πόλης, στην πλατεία Μ. Θεοτόκη. Ο καθολικός καθεδρικός ναός, είναι ένα ανακαινισμένο κτίριο του 14^{ου} αιώνα. Οφείλει το όνομα της σε Καπουτσίνους πρόσφυγες μοναχούς, που εκδιώχθηκαν από τους Τούρκους από το νησί της Τενέδου και πήγαν στην Κέρκυρα. Σε αυτήν την εκκλησία, στεγάστηκε το 1^ο Ελληνικό τυπογραφείο κατά την διάρκεια της περιόδου του ανεξάρτητου κράτους των επανήσων.

Εικόνα 215. Πρόσοψη της Καθολικής εκκλησίας στην πλατεία του Δημαρχείου

Στην πρόσοψη έχει τρεις εισόδους τετραγωνικής μορφής εκ τω οποίων η μεσαία είναι η κεντρική. Πάνω από τις δυο ακριανές πόρτες υπάρχει γείσο ενώ πάνω από την κεντρική έχει ένα χαρακτηριστικό αέτωμα. Δεξιά και αριστερά της πύλης της κεντρικής εισόδου υπάρχουν δυο εσοχές στον τοίχο τοξοειδούς μορφής οι οποίες διακοσμούνται και αυτές με γείσο. Η άλλη όψη χωρίζεται σε δυο επίπεδα καθώς τα δυο ακριανά ανοίγματα έχουν εσοχή 0.40 μ. από το επίπεδο της κεντρικής πύλης. Ολόκληρη η πρόσοψη της εκκλησίας περιβάλλεται από μια ταινία με γείσο το οποίο περνάει ακριβώς από τα σημεία του αετώματος, οι γωνίες της πρόσοψης είναι διαμορφωμένες με μεγάλες πέτρες. Πάνω από το αέτωμα της εισόδου, η πρόσοψη συνεχίζει με ένα δεύτερο γείσο που πάνω από αυτό βρίσκονται οι ποδιές των παραθύρων. Στο μεσαίο επίπεδο στο πιο ψηλό μέρος κυριεύει ένα μεγάλο αέτωμα μέσα στο οποίο υπάρχει λούνα.⁹³ Ενώ τα άλλα δυο επίπεδα συγκλίνουν τοξωτά στο κεντρικό και σβήνουν. Στην πρόσοψη υπάρχει ένας ορθογωνικής μορφής πυργίσκος ο οποίος χωρίζεται με τρία γείσα καθ ύψος. Το καμπαναριό της εκκλησίας βρίσκεται στο πίσω μέρος της και έχει σχήμα υψίκορμης πυραμίδας.

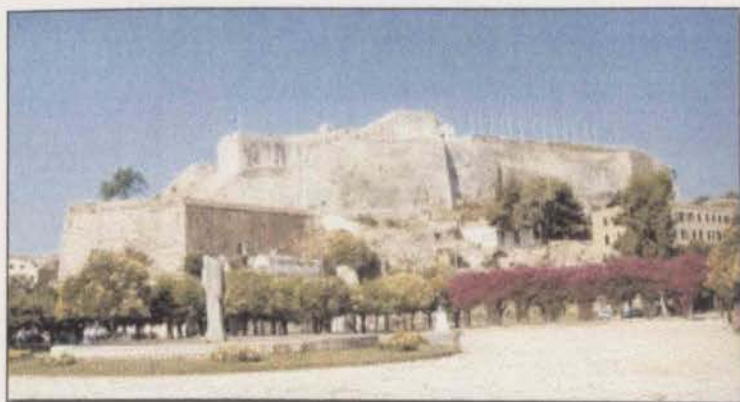
⁹³ Μικρό παραθυράκι κυκλικής μορφής.

3.4. Η ΦΡΟΥΡΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Έργα κορυφαίων αρχιτεκτόνων και μηχανικών το *Παλιό* και *Νέο Φρούριο*, αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα αμυντικά συγκροτήματα που κατασκευάστηκαν στην Μεσόγειο και η αποτελεσματικότητά τους αποδείχθηκε από τις διαδοχικές αποκρούσεις των Τούρκων.⁹⁴ Πέρα από την ιδιαίτερη σημασία τους για την εξέλιξη της πόλης της Κέρκυρας, αποτελούν αυτά καθ' αυτά αξιόλογα παραδείγματα της στρατιωτικής αμυντικής τέχνης και οικοδομικής τεχνικής της εποχής τους (15ο έως 18ο αιώνα).

3.4.1. Το Νέο Φρούριο

Το Νέο Φρούριο της Κερκύρας βρίσκεται στην ΒΔ πλευρά της Παλαιάς Πόλης, επάνω στον λόφο του Αβράμη ή Αγίου Μάρκου. Αποτελεί μαζί με το παλιό Φρούριο και τα υπόλοιπα οχυρά της πόλεως το αμυντικό σύστημα της Κέρκυρας. Η κατασκευή τού μεγαλύτερου μέρους των οχυρώσεων του έγιναν το 1588 μ.Χ. μετά την Τούρκικη εισβολή. Η κατασκευή του άρχισε το 1571 από τούς Βενετούς, κάτω από την επίβλεψη τού μηχανικού FERRANTO VIRELLI ενώ τα εσωτερικά κτίρια κατασκευάστηκαν από τους Άγγλους. Το φρούριο απέβλεπε στην ισχυρή αμυντική θωράκιση της πόλεως της Κέρκυρας. Το έργο ολοκληρώθηκε το 1588.⁹⁵ Ολόκληρες φάλαγγες αγροτών στρατολογήθηκαν για το σκοπό αυτόν από την περιοχή Αγύρου της Βόρειας Κέρκυρας. Έκοψαν τον βράχο τού λόφου τού Αβράμη στην μέση περίπου και σχημάτισαν ξερή τάφρο. Η τάφρος αυτή υπάρχει μέχρι σήμερα και από αυτήν διέρχεται ο οδικός άξονας της πόλεως που περνά από την λαϊκή αγορά. Το φρούριο είναι σύγχρονης τεχνολογίας της εποχής εκείνης, και πολύ αποτελεσματικό στην αμυντική θωράκιση της πόλεως. Η κατασκευή του επιτεύχθηκε μέσα σε 17 χρόνια. Το φρούριο διαθέτει υπόγεια διάβαση που συνδέεται με το παλιό ενετικό φρούριο, το Βίδο, και τα οχυρά τού κάστρου Αλέξης, τις σημερινές φυλακές της Κέρκυρας. Το φρούριο έχει δεξαμενές συγκεντρώσεως ποσίμου νερού ώστε να μην απειλείται από πολιορκίες και τα στρατεύματα να προμηθεύονται άνετα πόσιμο νερό. Είναι ένας συμπαγής όγκος πολύ καλά θωρακισμένος. Κατά την διάρκεια της Αγγλικής κατοχής το 1842 στην κορυφή τού Νέου Φρουρίου οι Άγγλοι κατασκεύασαν στρατώνα.

Εικόνα 216. Άποψη του Νέου Φρουρίου σήμερα

⁹⁴ Επίσημη Ιστοσελίδα του Δήμου «www.corfu.gr»

⁹⁵ Ο.π.

Αποτελείται από τρεις ζώνες, δύο προμαχώνες, δύο τείχη, ένα κερατοειδές και πολλά ημισέληνα οχυρώματα και άλλα, μικρότερα, οχυρωματικά έργα.

Εικόνα 217. Κάτοψη Νέου Φρουρίου

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

A: Πρώτο Επίπεδο (Χώρος Ναυτικής Βάσης).

B: Δεύτερο Επίπεδο.

4: Αγγλικοί Στρατώνες.

11: Προμαχώνας Sette Venti.

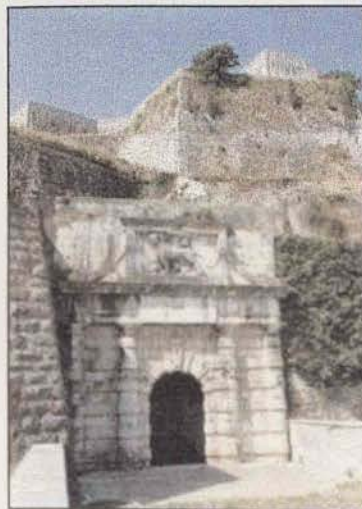
13: Ξηρά Τάφος.

14: Οχυρό Σκάρπωνας

Εικόνα 218. Αεροφωτογραφία Νέου Φρουρίου

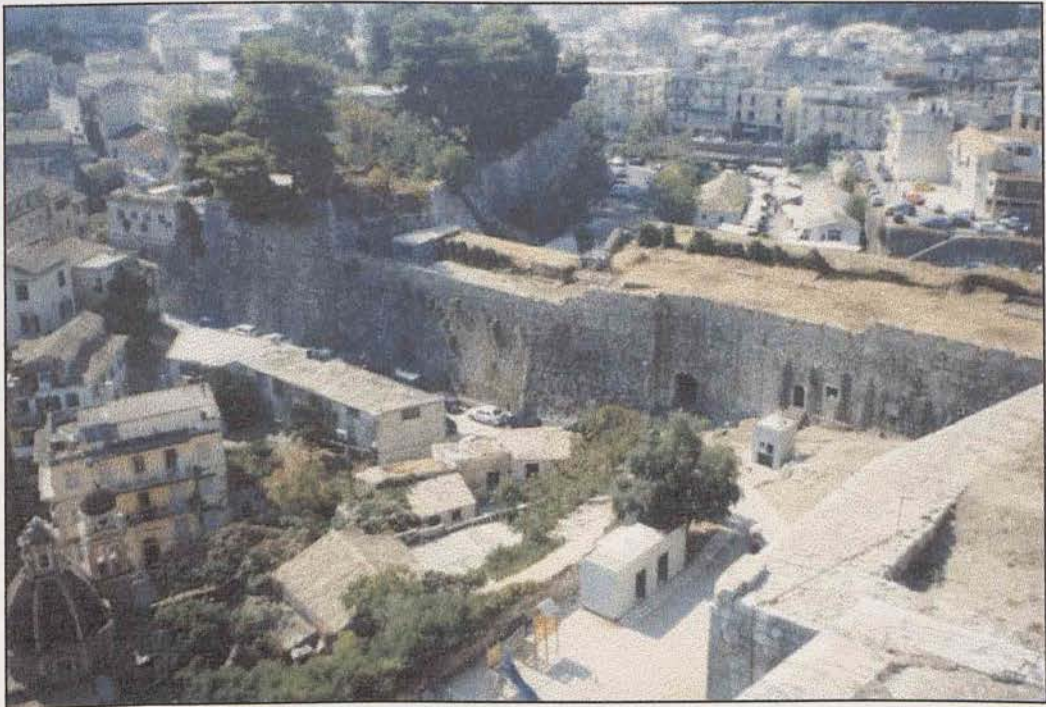
Όλη του η κατασκευή συνδυάζεται με ένα δίκτυο θολωτών διαμερισμάτων και στοών, κλιμάκων, επάλξεων και αεραγωγών. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν για τον επισκέπτη οι δύο πύλες του Ν. Φρουρίου. Η μία βρίσκεται επί της πλατείας, προς νότο και η άλλη προς το λιμάνι η λεγομένη απαγορευμένη πύλη. Και οι δύο συνδυάζουν στοιχεία μπαρόκ, δωρικά και τοσκανικά με ρουστίκ στύλους και κλασική ζωφόρο.⁹⁶ Η πύλη προς το λιμάνι, διακοσμείται με ανάγλυφο λεοντάρι του Αγίου Μάρκου. (εικόνα 219) Η άνυδρη τάφος που περιτρέχει το Φρούριο σε όλο το μήκος της δυτικής πλευράς, αποτελεί ενδιαφέρον δείγμα φρουριακής αρχιτεκτονικής του 17ου αι. Στα τείχη των προμαχώνων υπάρχουν άλλα δύο λεοντάρια με βενετικές επιγραφές.

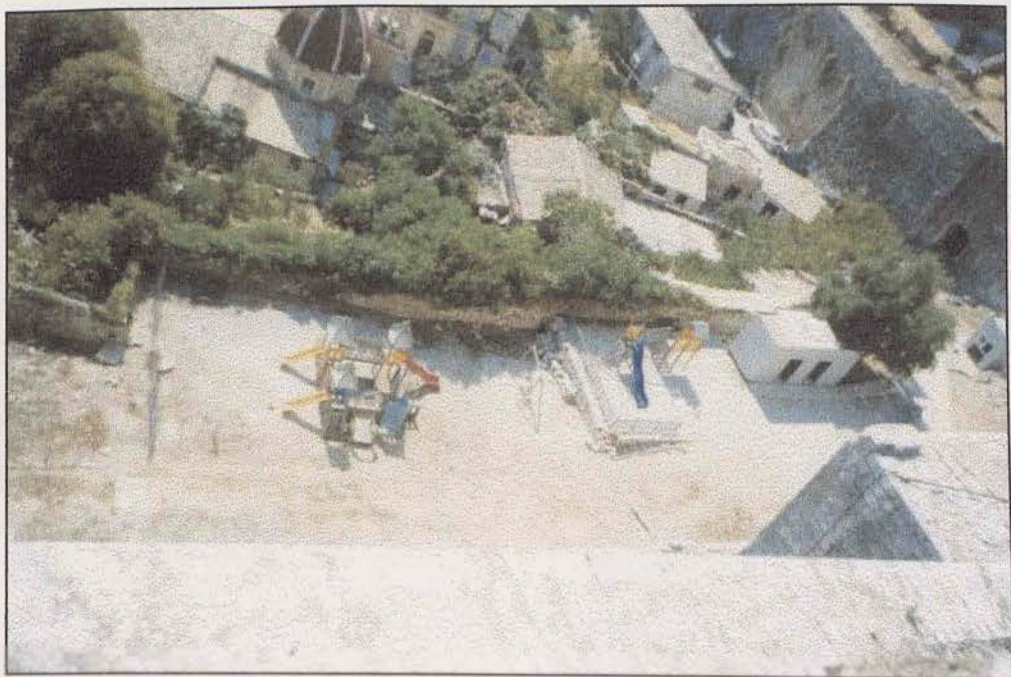
Εικόνα 219. Η πύλη εισόδου του Φρουρίου προς το λιμάνι.

⁹⁶ Επίσημη Ιστοσελίδα του Δήμου «www.Corfu.gr»

Ανεβαίνοντας τις σκάλες που βρίσκονται στο τέρμα της οδού Σολωμού, φθάνεις σε μια Μίνα η οποία οδηγεί στο κέντρο της νέας πόλης μέσω της λαϊκής αγοράς. Ο χώρος που φιλοξενεί την αγορά είναι μία "άνυδρη τάφρος" με τους προμαχώνες να στέκονται από πάνω της και επικοινωνεί με το Φρούριο του οποίου αποτελούσε οχύρωση. Στο σημείο όπου τα σκαλοπάτια συναντάνε τη Μίνα, βρίσκεται η σημερινή είσοδος του Φρουρίου (εικόνα 220). Εκεί αντικρίζεις και το πρώτο επίπεδο του Φρουρίου όπου υπάρχει ένας χώρος διαμορφωμένος ως παιδική χαρά.(εικόνα 221)

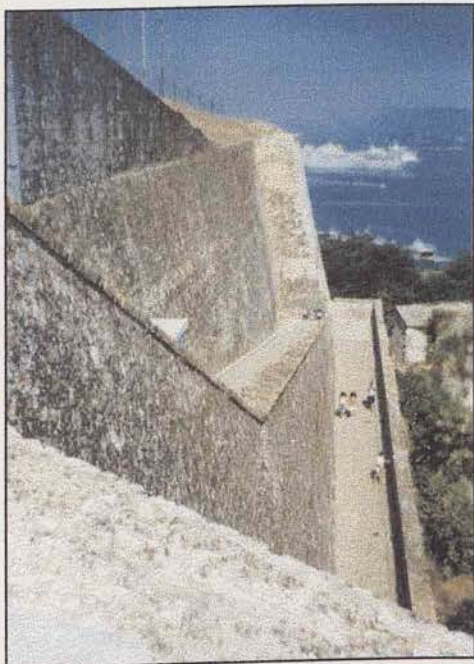

Εικόνα 220. Η είσοδος του Νέου Φρουρίου από την οδό Σολωμού

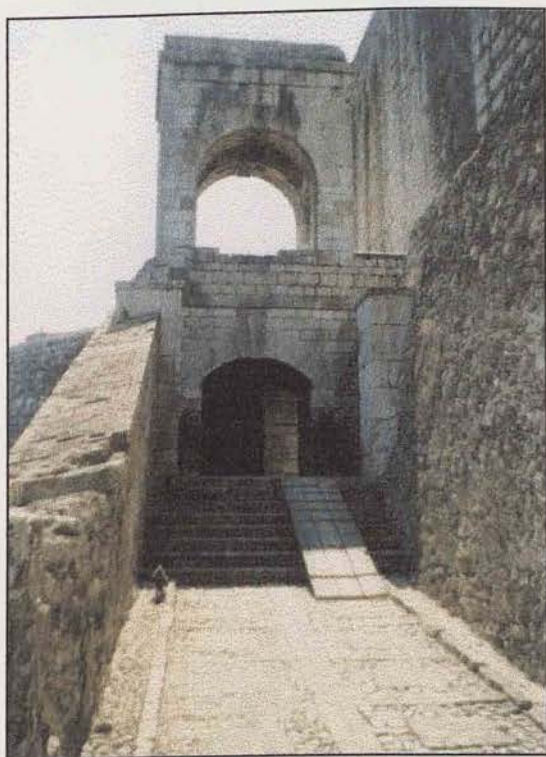

Εικόνα 221. Διαμορφωμένος χώρος στην είσοδο του Φρουρίου ως παιδική χαρά

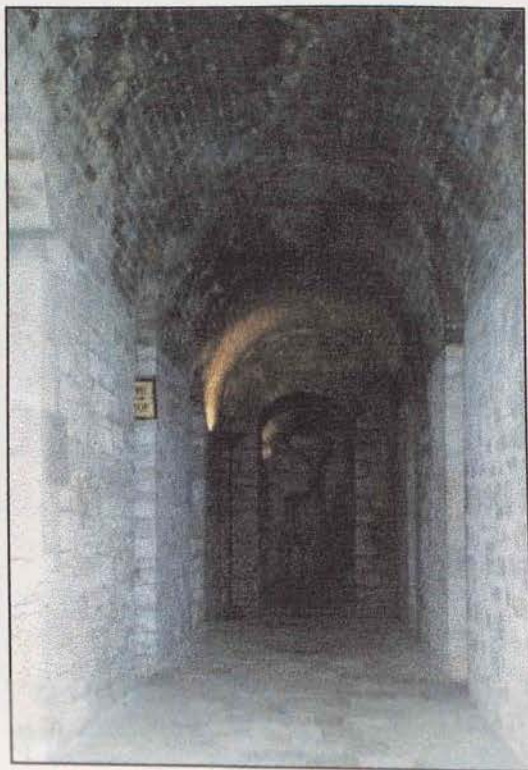
Ένα ανηφορικό μονοπάτι (εικόνα 222) πλακόστρωτο με πέτρα Σινιώτικη μας οδηγεί στο δεύτερο και πιο ψηλό επίπεδο του Νέου Φρουρίου περνώντας από ένα προθάλαμο που την είσοδο του ομορφαίνει μία επιβλητική πύλη ύψους γύρω στα 3,00 μ. και πλάτος 2,50μ. (εικόνα 223). Διασχίζοντας το δεξιά και αριστερά υπάρχει ένα τοίχος ύψους 12.00μ. το οποίο εδράζεται σε βράχια. Αφού περάσουμε τη στοά οδηγούμαστε σε άλλο χώρο του Φρουρίου όπου είναι κατάλληλα διαμορφωμένος για το κοινό. Υπάρχουν στοές οι οποίες λειτουργούν ως τουαλέτες (εικόνα 224) για τους επισκέπτες, επίσης δύο επιβλητικές πύλες ομορφαίνουν το χώρο όπου αν τις διασχίσει κανείς οδηγούν σε εσωτερικές στοές του Φρουρίου, ημικυκλικές ύψους περίπου 2.40μ. και πλάτους 1,70μ. οι διαστάσεις τους όμως καθώς τις διασχίζεις μικραίνουν

Εικόνα 222. Πλακόστρωτο μονοπάτι που οδηγεί στο πάνω επίπεδο του φρουρίου

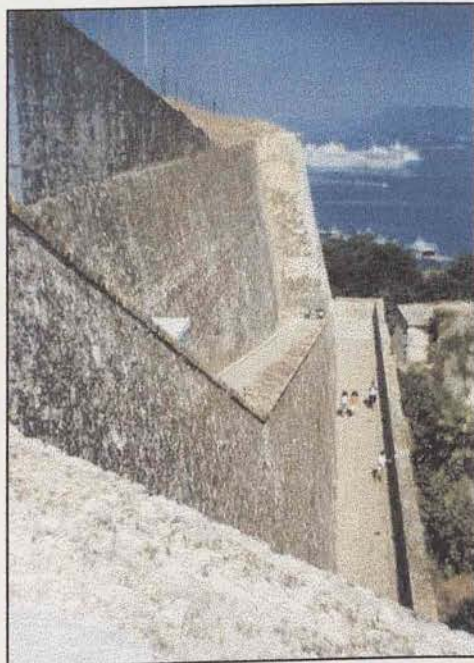

Εικόνα 223. Η είσοδος στο πάνω επίπεδο

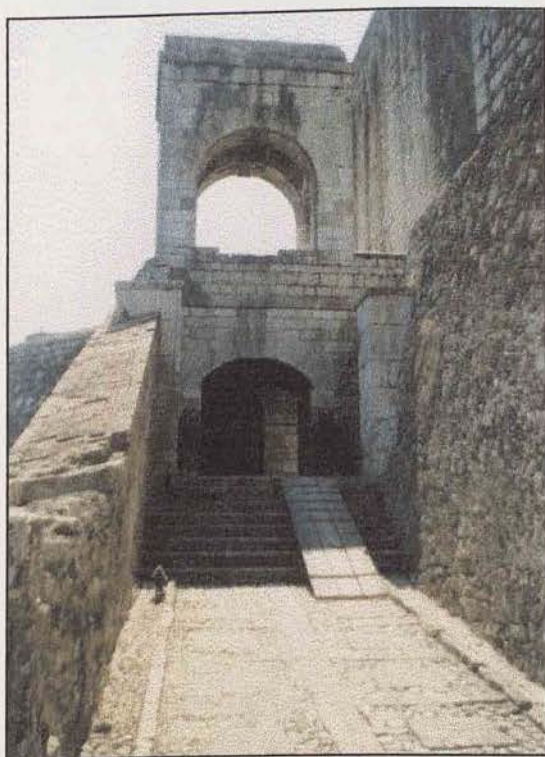

Εικόνα 224. Εσωτερική στοά του Φρουρίου του φρουρίου διαμορφωμένη ως τουαλέτα

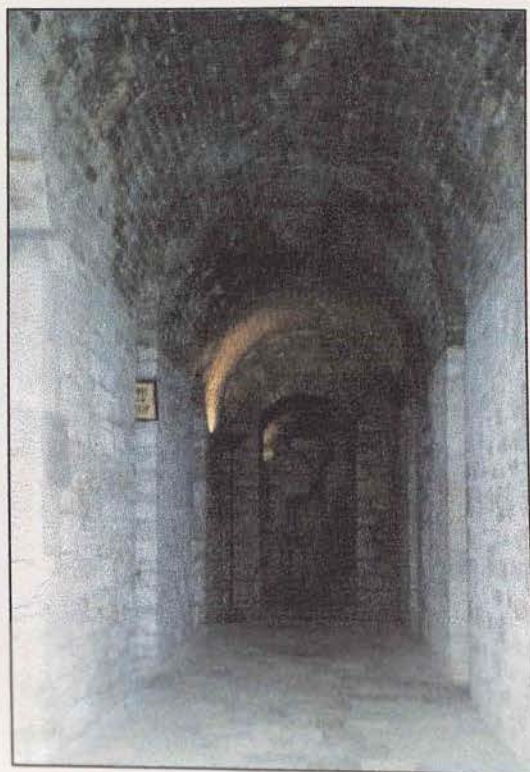
Ένα ανηφορικό μονοπάτι (εικόνα 222) πλακόστρωτο με πέτρα Σινιώτικη μας οδηγεί στο δεύτερο και πιο ψηλό επίπεδο του Νέου Φρουρίου περνώντας από ένα προθάλαμο που την είσοδο του ομορφαίνει μία επιβλητική πύλη ύψους γύρω στα 3,00 μ. και πλάτος 2,50μ. (εικόνα 223). Διασχίζοντας το δεξιά και αριστερά υπάρχει ένα τοίχος ύψους 12.00μ. το οποίο εδράζεται σε βράχια. Αφού περάσουμε τη στοά οδηγούμαστε σε άλλο χώρο του Φρουρίου όπου είναι κατάλληλα διαμορφωμένος για το κοινό. Υπάρχουν στοές οι οποίες λειτουργούν ως τουαλέτες (εικόνα 224) για τους επισκέπτες, επίσης δύο επιβλητικές πύλες ομορφαίνουν το χώρο όπου αν τις διασχίσει κανείς οδηγούν σε εσωτερικές στοές του Φρουρίου, ημικυκλικές ύψους περίπου 2.40μ. και πλάτους 1,70μ. οι διαστάσεις τους όμως καθώς τις διασχίζεις μικραίνουν

Εικόνα 222. Πλακόστρωτο μονοπάτι που οδηγεί στο πάνω επίπεδο του φρουρίου

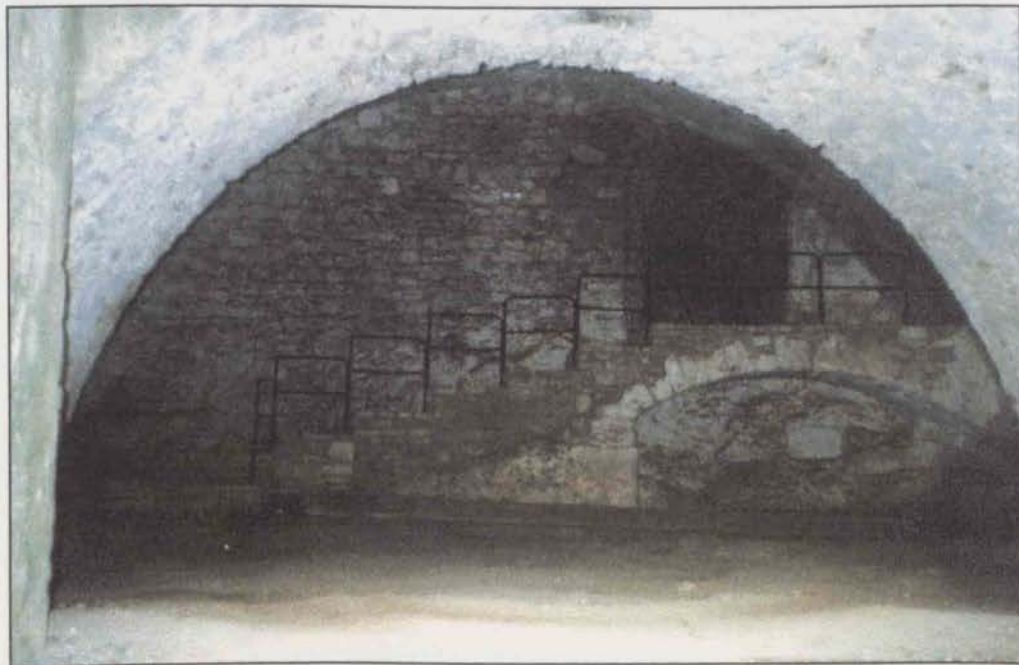

Εικόνα 223. Η είσοδος στο πάνω επίπεδο

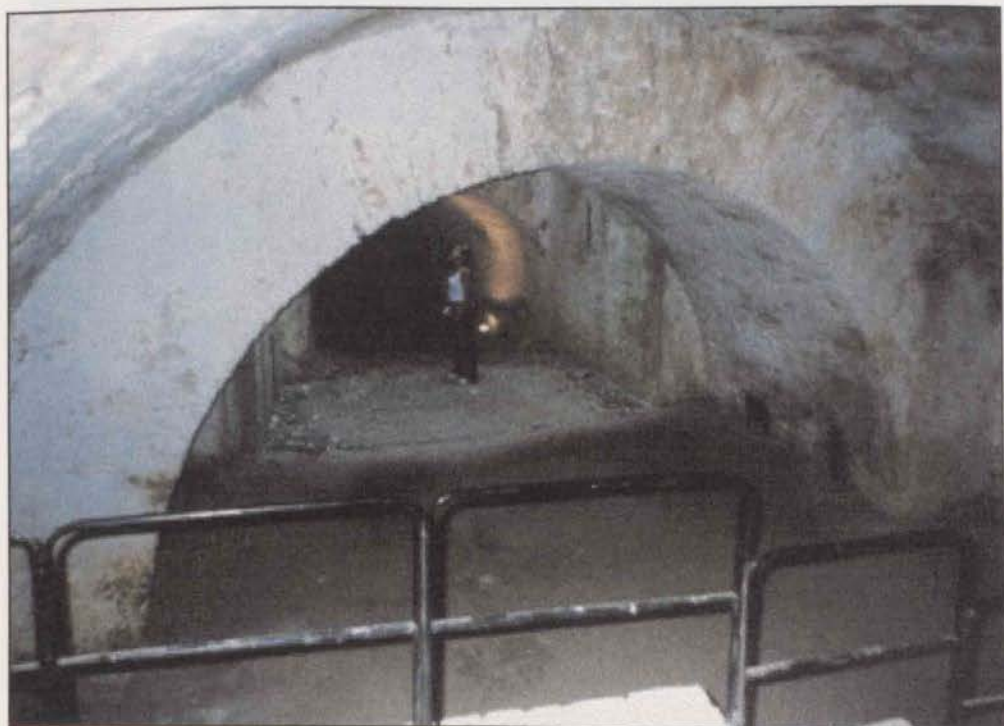

Εικόνα 224. Εσωτερική στοά του Φρουρίου του φρουρίου διαμορφωμένη ως τουαλέτα

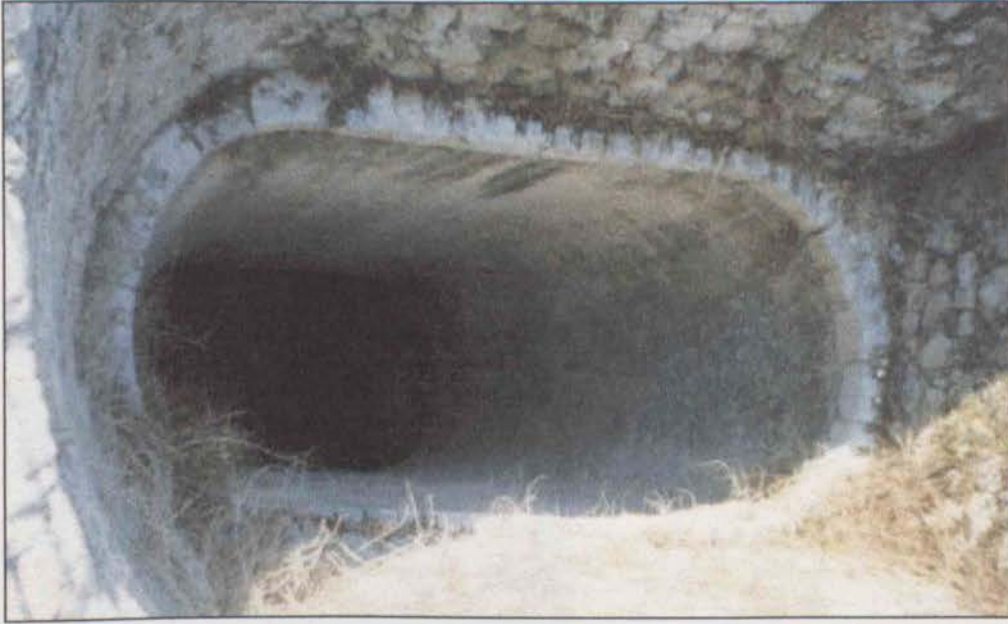
Σε σημεία που διασταυρώνονται οι στοές παρεμβάλλονται σκαλοπάτια με τα ανάλογα κιγκλιδώματα (εικόνα 225). Γενικά οι χώροι αυτοί είναι ειδικά διαμορφωμένοι για το κοινό με τον κατάλληλο φωτισμό, πλακόστρωτα, σκαλιά, κουπαστές σε ράμπες 45 με 50% κλίση και σε πολλά σύντομα και κοντινά διαστήματα παρεμβάλλονται φεγγίτες (εικόνα 226,227). Επίσης στο ίδιο επίπεδο υπάρχει ένα τριώροφο κτίριο όπου μέρος του ισογείου του και ο υπαίθριος χώρος του χρησιμοποιείται σήμερα ως καφετέρια (εικόνα 228).

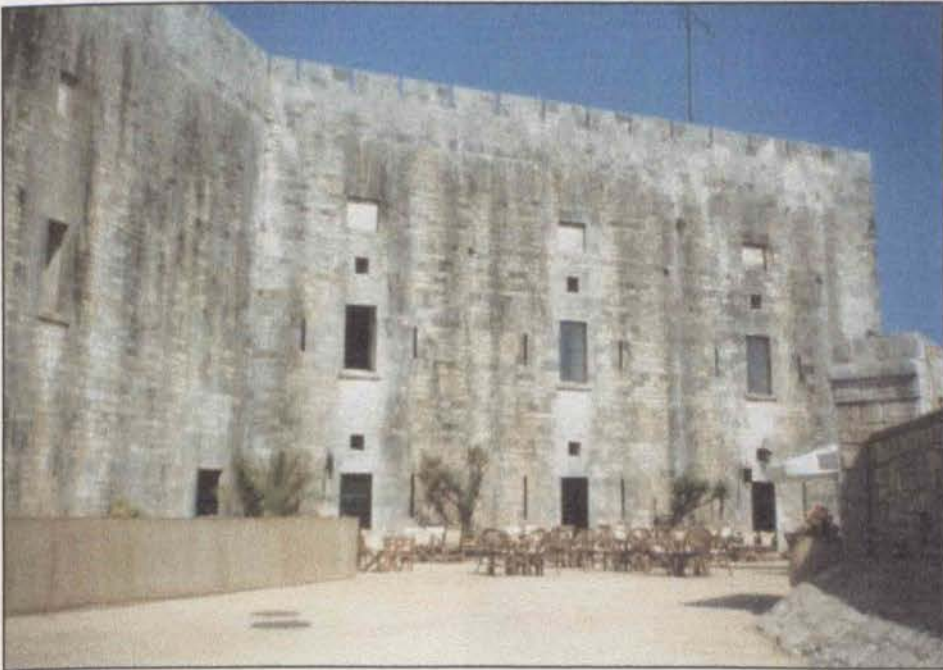
Εικόνα 225. Εσωτερικό τμήμα στοάς του Φρουρίου

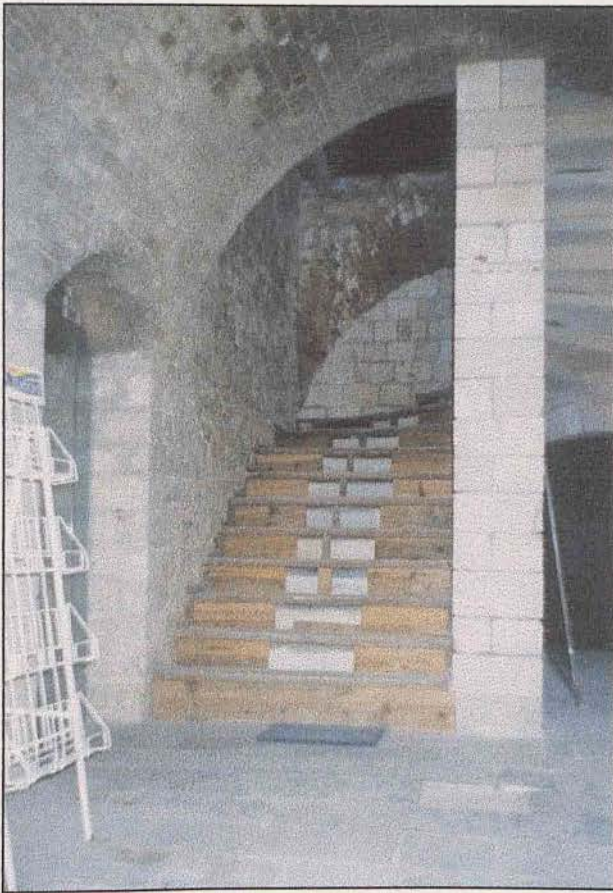
Εικόνα 226. Εσωτερική στοά του Φρουρίου που παρεμβάλλεται φεγγίτης

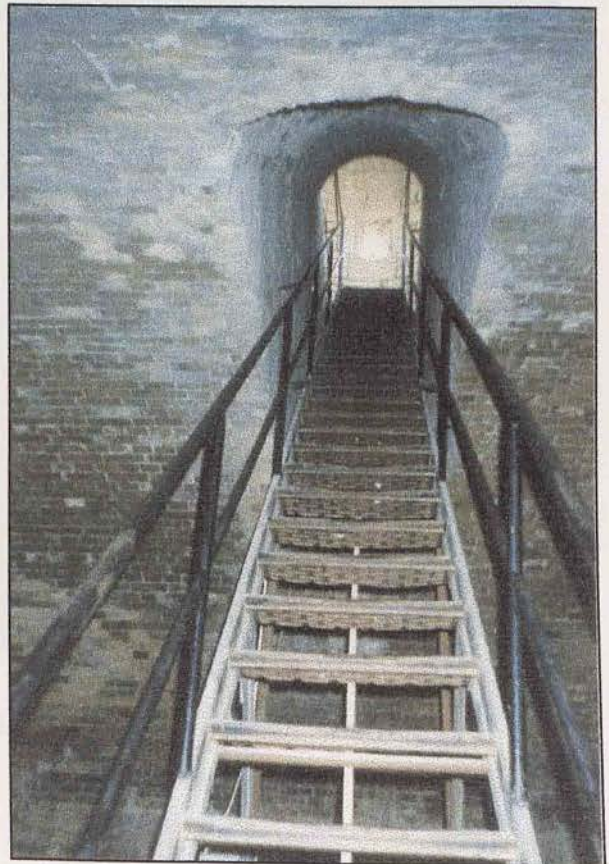
Εικόνα 227. Φεγγίτης που καταλήγει σε στοά του Φρουρίου

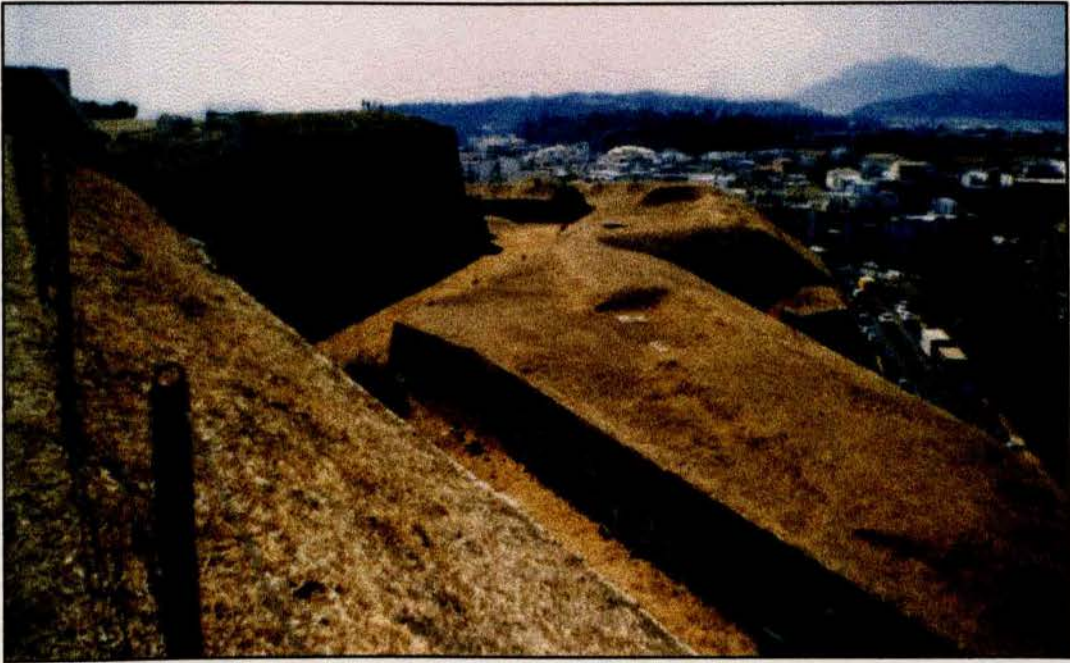
Εικόνα 228. Υπαίθριος χώρος του φρουρίου που χρησιμοποιείται ως καφετέρια.

Εικόνα 229. Εσωτερικός χώρος μέσα στο κτίριο του Αγγλικού στρατώνα

Εικόνα 230. Εσωτερικός χώρος μέσα στο κτίριο του Αγγλικού στρατώνα που οδηγεί στην κορυφή

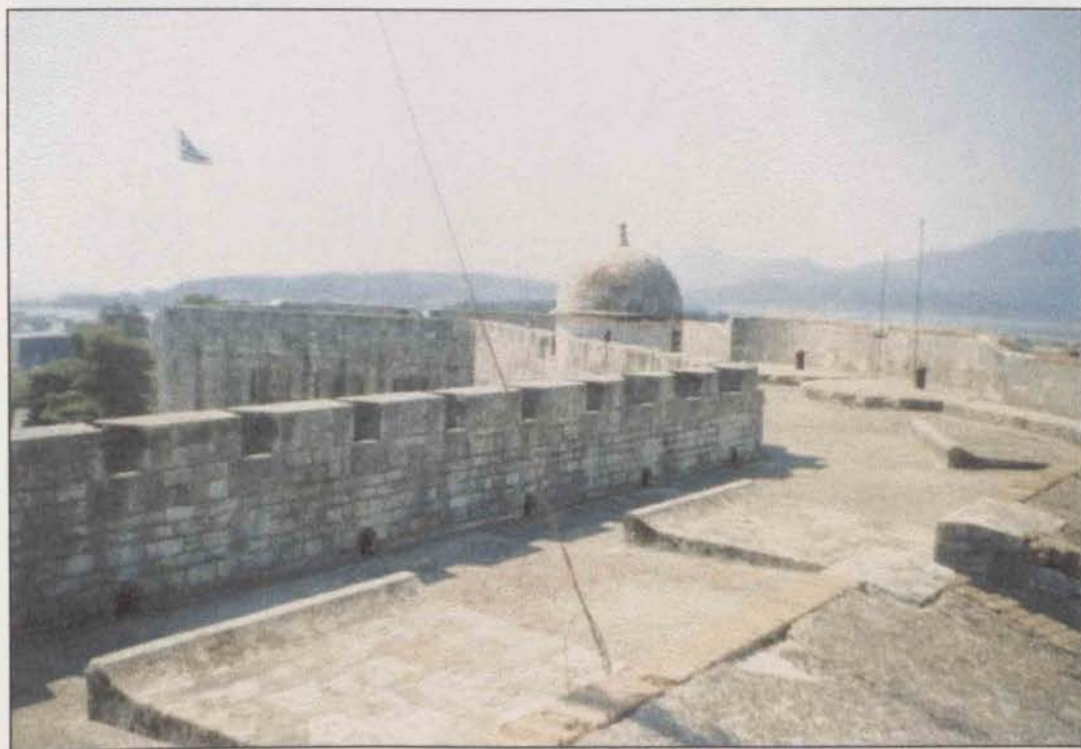

Εικόνα 231. Ξηρά τάφος στην κορυφή του Φρουρίου

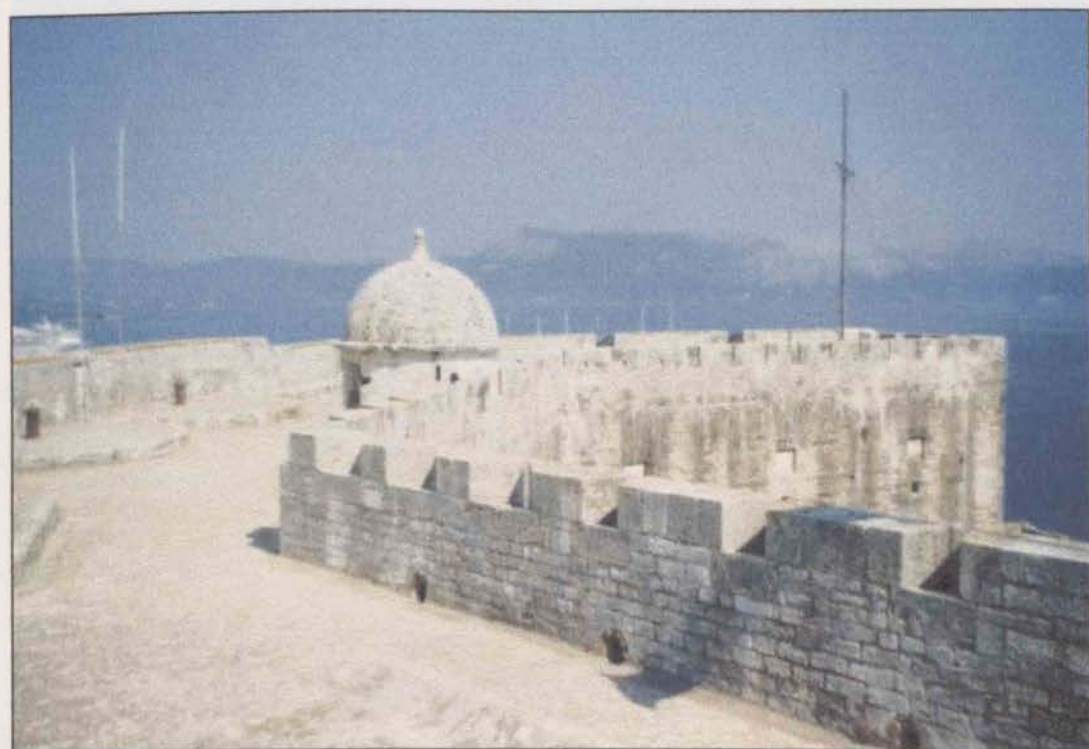

Εικόνα 232. Κτίριο φυλακών Αγγλοκρατίας στην κορυφή του Φρουρίου

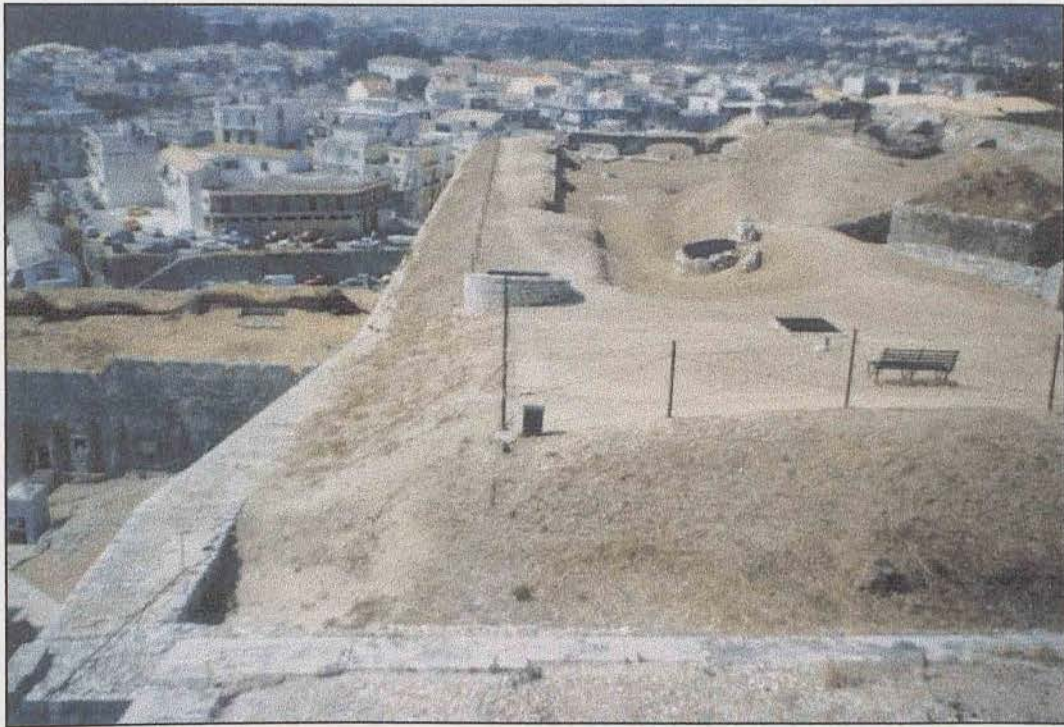
Εικόνα 234. Άποψη βορράς από το Φρούριο

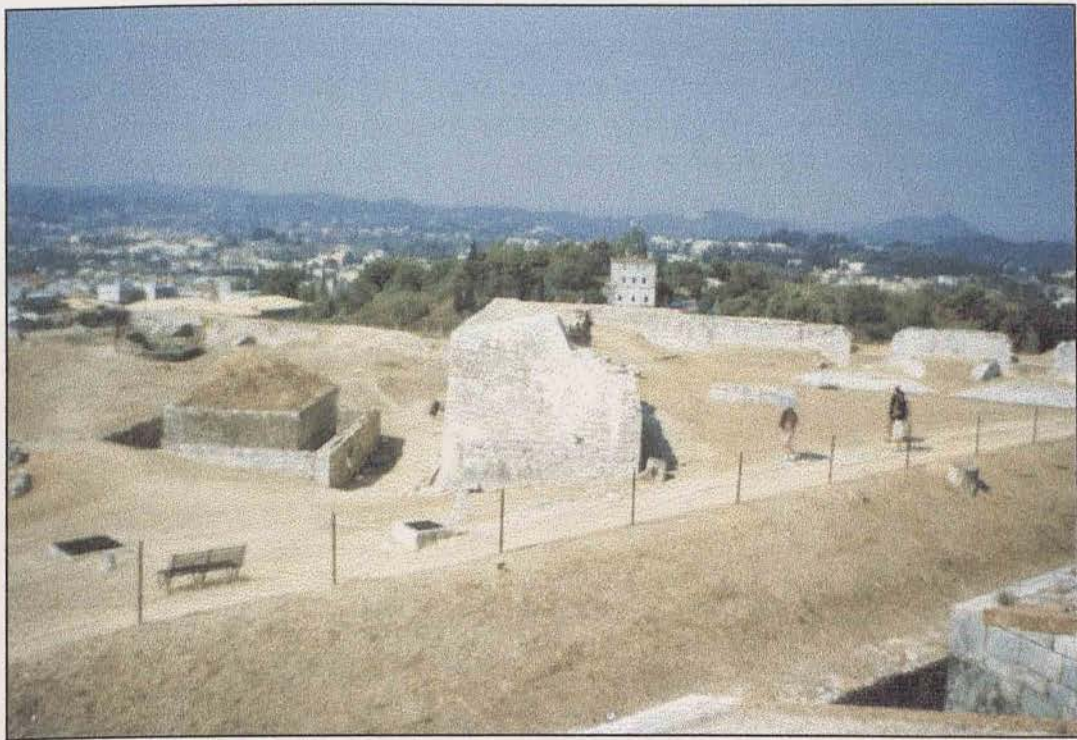
Εικόνα 233. Άποψη κορυφής αγγλικού στρατώνα

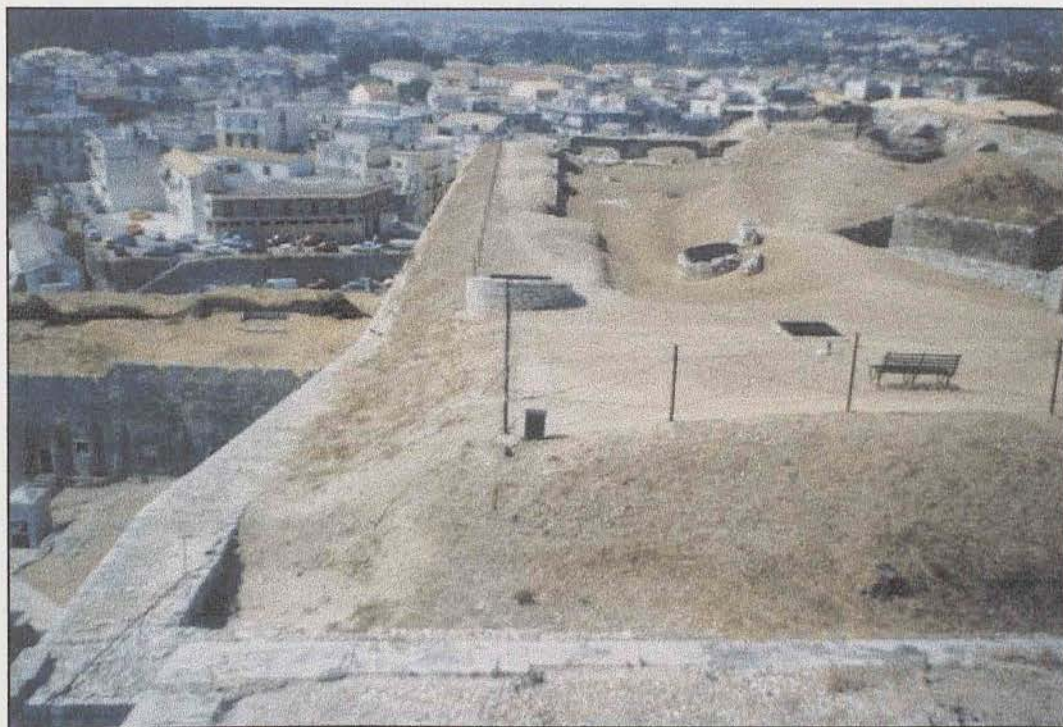
Εικόνα 234. Άποψη κορυφής αγγλικού στρατώνα

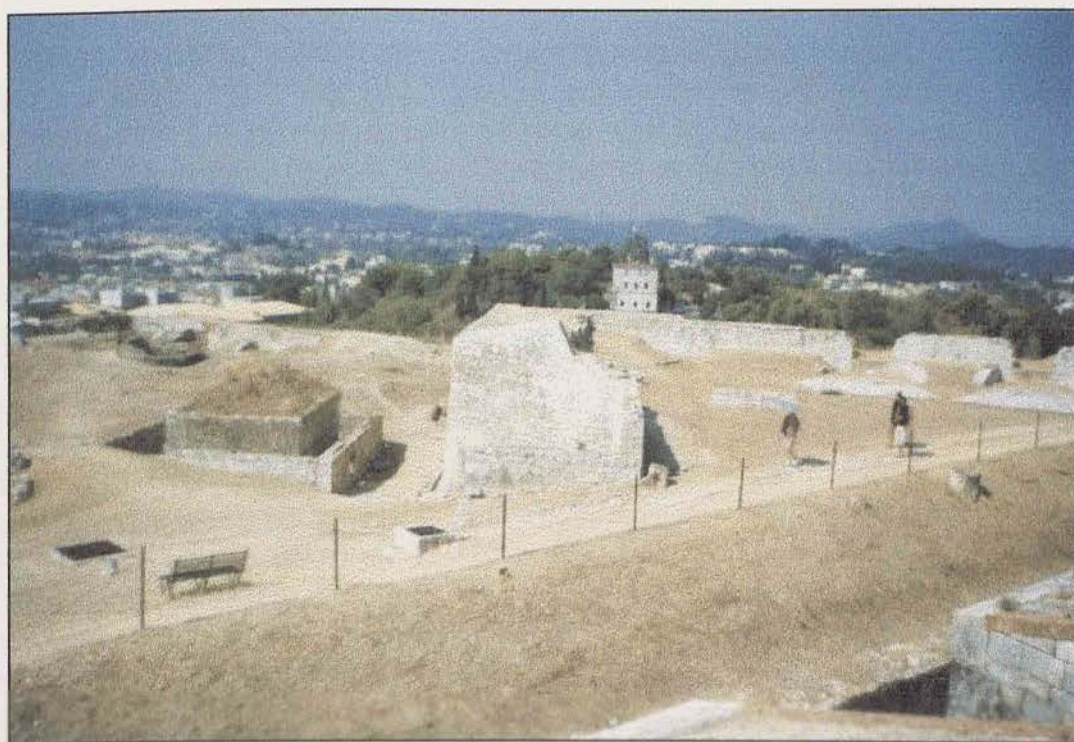
Εικόνα 235. Άποψη κορυφής του Φρουρίου με τους χαρακτηριστικούς φεγγίτες

Εικόνα 236. Άποψη κορυφής του Φρουρίου με τους χαρακτηριστικούς φεγγίτες

Εικόνα 235. Άποψη κορυφής του Φρουρίου με τους χαρακτηριστικούς φεγγίτες

Εικόνα 236. Άποψη κορυφής του Φρουρίου με τους χαρακτηριστικούς φεγγίτες

2.2.1. Το Παλαιό Φρούριο

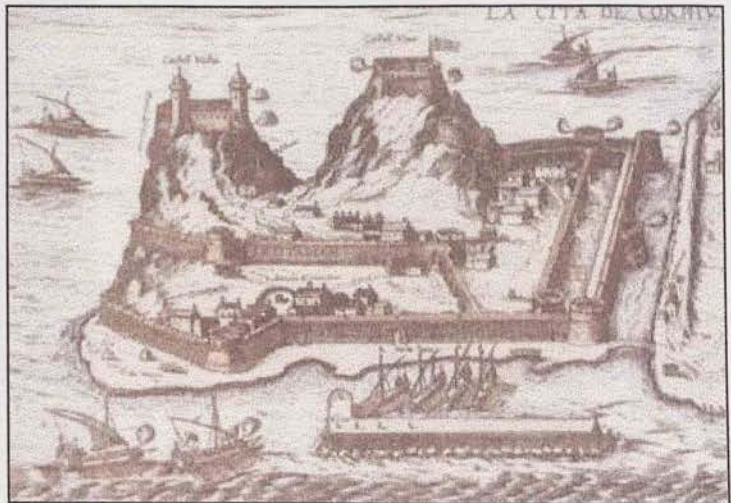
Το Παλαιό Φρούριο, μετά και την περιτείχιση του ξωπολιού από τους Ενετούς, του νεότερου οικισμού, υποκαταστάθηκε πολύ γρήγορα από αυτόν και παρέμεινε πλέον σαν οχυρό και διοικητικό κέντρο της Ενετικής κυριαρχίας.

Εικόνα 237. Αεροφωτογραφία του Παλαιού Φρουρίου. Ταχυδρομικό δελτάριο (κάρτ ποστάλ).

Σήμερα, το τεράστιο αυτό αριστούργημα φρουριακής αρχιτεκτονικής, αποτελεί το σήμα κατατεθέν της πόλης της Κέρκυρας και το πρώτο βλέμμα επαφής του κάθε επισκέπτη, αφού τα εν πλω μεταφορικά μέσα προς το νησί περνάνε από τη σκιά του φρουρίου. Εσωτερικά, τα μόνα που διατηρούνται ακόμα σε καλή κατάσταση είναι τα παλιά ενετικά τείχη, οι πρόσθετες οχυρώσεις καθώς και τα κτίρια της Αγγλοκρατίας. Αντίθετα, κτίρια της Ενετοκρατίας δεν έχουν μείνει εκτός από ελάχιστα δείγματα. Η μορφή του παλαιού φρουρίου φαίνεται να είναι πλήρως γνωστή από διάφορους χάρτες που χρονολογούνται περίπου τον 18^ο αιώνα.

Η περιτείχιση του φρουρίου είχε γίνει περιμετρικά σε τρία διαφορετικά επίπεδα (εικόνα 238,239). Το ψηλότερο περιτείχιση Α περιλάμβανε τις δυο κορυφές και το διάστημα μεταξύ τους. Το μεσαίο Β που περιέκλειε το μεγαλύτερο τμήμα του φρουρίου, περιλάμβανε το οχυρωματικό μέτωπο της Σπιανάδας και όλη την τοποθεσία ως τους πρόποδες του Πύργου της θάλασσας, ενώ το τρίτο και χαμηλότερο περιτείχιση Γ το οποίο είναι και το

Εικόνα 238. Τα επίπεδα οχύρωσης του Παλαιού Φρουρίου.

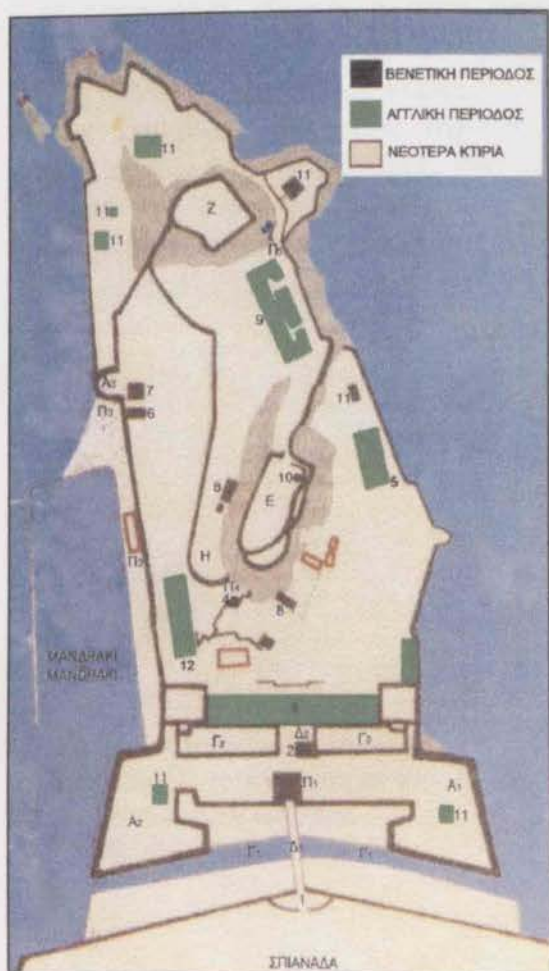
www.corfuhellas.com

μεταγενέστερο όλων, περιβάλλε μόνο το ακρωτήρι Καβοσίδερο και προσαρμοζότανε εντελώς στις ανωμαλίες του βράχου.

Εικόνα 239. Τα επίπεδα οχυρώσεων του Παλαιού Φρουρίου.

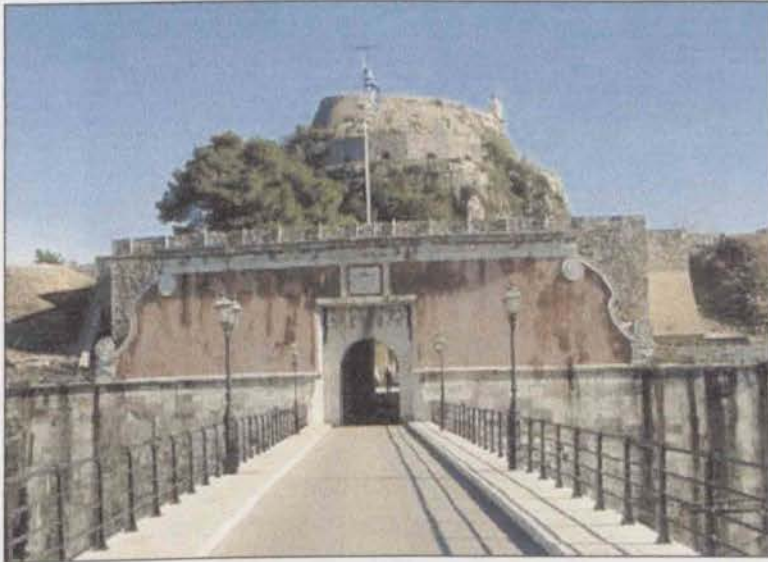
Επίπεδα οχυρώσεων : Α Β Γ

- A1.** ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΣΑΒΟΡΝΙΑΝ
- A2.** ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΜΑΡΤΙΝΕΝΓΚΟ
- A3.** ΠΡΟΜΑΧΩΝΑΣ ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ
- Γ1.** ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΤΑΦΡΟΣ
- Γ2.** ΞΗΡΗ ΤΑΦΡΟΣ
- Δ1-2.** ΓΕΦΥΡΕΣ ΤΑΦΡΩΝ
- Ε.** ΠΥΡΓΟΣ ΞΗΡΑΣ
- Ζ.** ΠΥΡΓΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ
- Η.** ΟΧΥΡΟ ΤΗΣ ΚΑΜΠΑΝΑ
- Π1.** ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΥΛΗ
- Π2.** ΒΟΡΕΙΑ ΠΥΛΗ
- Π3.** ΠΥΛΗ ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΥ
- Π4-5.** ΠΥΛΕΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ
- 1.** ΕΙΣΟΔΟΣ ΦΡΟΥΡΙΟΥ
- 2.** ΛΑΤΙΝΙΚΟ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙ
- 3.** ΑΓΓΛΙΚΟΙ ΣΤΡΑΤΩΝΕΣ
- 4.** ΩΡΟΛΟΓΙΟ
- 5.** ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
- 6.** ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΑΤΑΔΙΚΩΝ
- 7.** ΑΠΟΘΗΚΕΣ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
- 8.** ΦΥΛΑΚΕΣ
- 9.** ΑΓΓΛΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ
- 10.** ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΦΑΡΟΣ
- 11.** ΠΥΡΙΤΙΔΑΠΟΘΗΚΕΣ
- 12.** ΚΤΙΡΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΡΟΝΟΗΤΟΥ

Εικόνα 240. Σκαρίφημα του Παλαιού Φρουρίου με τις ονομασίες κάθε στοιχείου του.

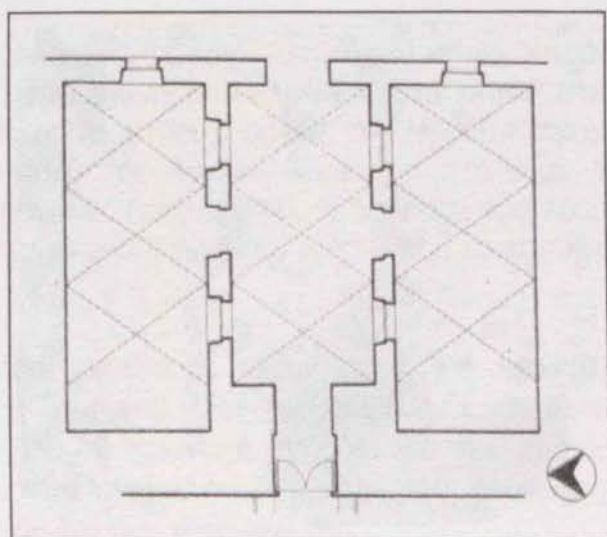
Ανάμεσα από τους δύο προμαχώνες, Μαρτινέγκου και Σαβοριάνου, βρίσκεται μέχρι και σήμερα η είσοδος του Παλαιού Φρουρίου στην οποία η πρόσβαση γινότανε από μια κινητή γέφυρα. Αντικατεστημένη πλέον από μια σιδερένια σταθερή, μήκους 60 μέτρα και διαστρωμένη με άσφαλτο για την διέλευση των οχημάτων, πεζοδρόμια στο πλάι και κατάλληλο ηλεκτροφωτισμό για τους πεζούς, η γέφυρα αιωρείται πάνω από την Κόντρα Φόσα (εικόνα 241). Αποτελεί δε το μόνο τρόπο πρόσβασης στο φρούριο καθώς όπως φαίνεται και στο σκαρίφημα (εικόνα 242), η θάλασσα το περιβάλλει πλήρως.

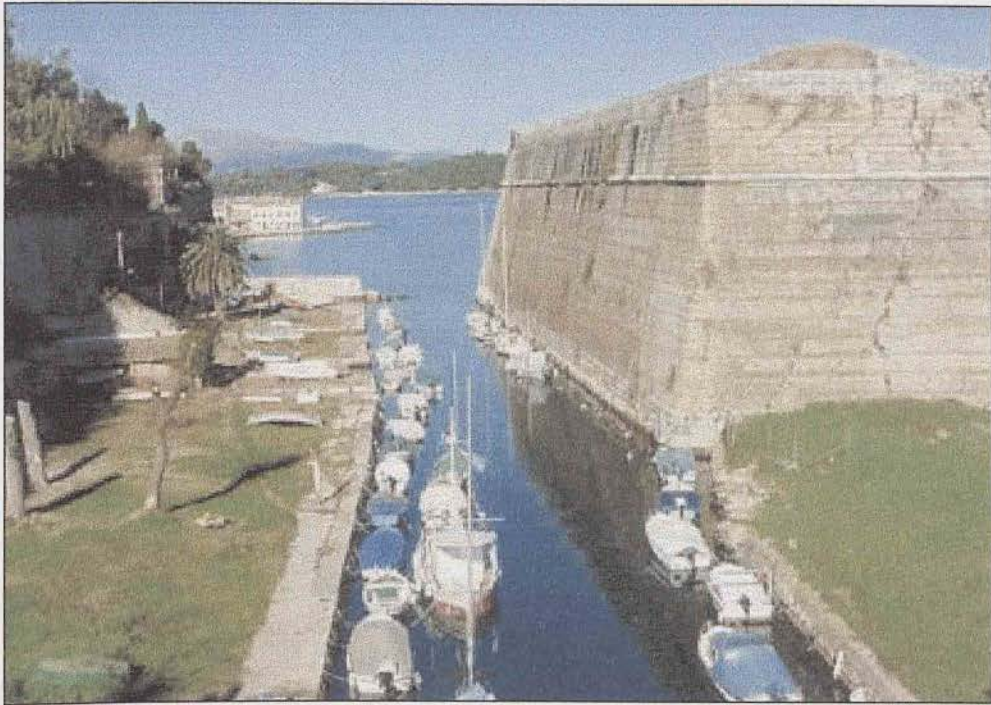
Εικόνα 241. Άποψη της γέφυρας και της εισόδου του Παλαιού Φρουρίου.

Ο χώρος της εισόδου αποτελείται από ένα κεντρικό θολωτό διάδρομο με δύο εκατέρωθεν ιδίου πλάτους θολωτές αίθουσες που προφανώς χρησιμοποιούνταν σαν φυλάκια. Στις αίθουσες αυτές, στεγάζονται σήμερα το μουσείο Βυζαντινής συλλογής Κέρκυρας και ένα πωλητήριο του Υπουργείου Πολιτισμού στο οποίο ευρίσκει κανείς ενδιαφέροντα βιβλία, αγαλματίδια κλπ.

Η κατασκευή εξωτερικά ήταν επικαλυμμένη από αδιάβροχο κονίαμα και έτσι μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σαν μικρός προμαχώνας. Ακόμα και σήμερα διατηρείται η εξωτερική παλιά ξύλινη καρφωτή πόρτα, στο ορθογωνικό λίθινο πλαίσιο της οποίας διακρίνονται οι δύο σχισμές απ' όπου περνούσαν οι αλυσίδες για την ανάρτηση της κινητής γέφυρας. Μια μνημειακή σύνθεση περιβάλλει ακόμη το τοξωτό άνοιγμα της ενώ όλη η πρόσοψη της πύλης είναι βαμμένη με κεραμιδί χρώμα. Ακριβώς κάτω από την είσοδο στο τοίχωμα του Φρουρίου υπάρχουν άλλες αίθουσες οι οποίες προφανώς χρησιμοποιούνταν ως αποθήκες όπλων.

Εικόνα 242. Κάτοψη πύλης εισόδου. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ 81.

Εικόνα 243. Άποψη της Κόντρα Φόσα και του προμαχώνα Μαρτινέγκο.

Εισερχόμενοι στο φρούριο, ακριβώς μετά την αίθουσα εισόδου του, συναντάμε δεξιά μας ένα κτίριο μικρών διαστάσεων το οποίο παλιά ήταν το Λατινικό παρεκκλήσι, αφιερωμένο στην Παρθένο. Σήμερα, στεγάζεται στο εσωτερικό του ένας εξαιρετικός μικρός εκθεσιακός χώρος της 8^{ης} Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων με εκθέματα μοναδικά για την ιστορία της πόλης της Κέρκυρας.

Το κτίριο αυτό, βρίσκεται ακριβώς πάνω από μια λίθινη γέφυρα αξιοθαύμαστη για το άνοιγμα του τόξου της, η οποία κατασκευάστηκε περίπου το 1603 για να γεφυρώσει την ξηρά τάφρο που υπάρχει, ανάμεσα στο κυρίως φρούριο και στην είσοδο του. Το κάτω μέρος αυτής της γέφυρας έχει πλέον κλειστεί και διαμορφωθεί καταλλήλως και χρησιμοποιείται από τις δημοτικές υπηρεσίες και όχι μόνο για ειδικές συναυλίες και παραστάσεις. Είναι δε γνωστή ως η "Υπογεφύρια Αίθουσα" του Παλαιού Φρουρίου και η είσοδος σε αυτήν γίνεται μέσα από μια αναδιαμορφωμένη μίνα, η οποία εσωτερικά σοβατίστηκε, χρωματίστηκε αλλά και ηλεκτροφωτίστηκε ούτως ώστε η προσέλαση της να είναι άνετη και φιλική. Η μίνα αυτή, μια εκ των δεκάδων που υπάρχουν στο φρούριο, ξεκινάει από το επίπεδο του πάνω μέρους της γέφυρας και καταλήγει στο επίπεδο της ξηράς τάφρου, περίπου έξι μέτρα χαμηλότερα, όπου και η είσοδος της αίθουσας.

Περνώντας την γέφυρα βρίσκουμε ένα διώροφο επιβλητικό κτίριο, κτισμένο κατά μήκος της ξηράς τάφρου με κιτρινωπούς οπτόπλινθους στο οποίο στεγάζονται διάφορες δημοτικές υπηρεσίες όπως το ιστορικό αρχείο του Νομού Κέρκυρας και η Δημοτική βιβλιοθήκη. Κτισμένο κατά την Αγγλική κυριαρχία στο νησί, το κτίριο χρησιμοποιούταν κυρίως ως στρατώνες (εικόνα 244). Η διέλευση του κόσμου αλλά και των οχημάτων προς το εσωτερικό του φρουρίου, γίνεται από το κάτω μέρος του κτιρίου αυτού (εικόνα 245).

Προχωρώντας ακόμη πιο μέσα, μπαίνουμε πλέον στην "μη προστατευόμενη περιοχή" του φρουρίου, καθώς η δομή του είναι διαρθρωμένη έτσι που στο σημείο αυτό έχουν πλέον ξεπεραστεί όλα τα αμυντικά εμπόδια για τον εχθρό. Ας μην ξεχνάμε ότι ο σχεδιασμός όλων των έργων, πόσο μάλλον του φρουρίου, είχε ως κύρια βάση την άμυνα του οικισμού και των κατοίκων του.

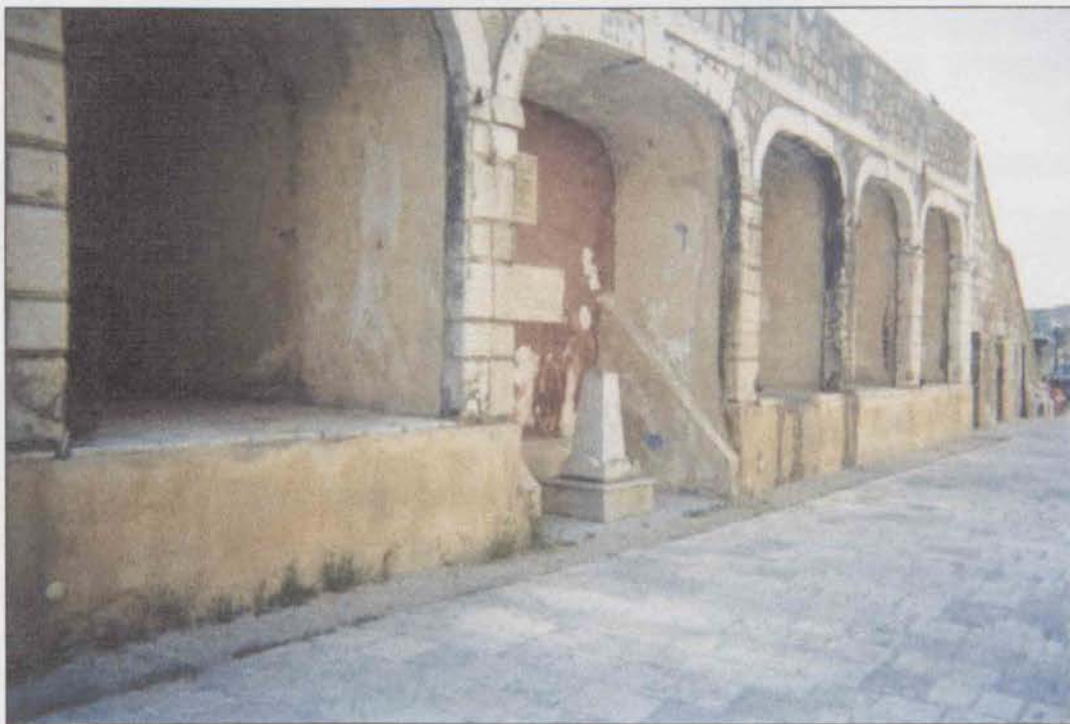

Εικόνα 244. Άποψη της ανατολικής όψης των Αγγλικών στρατώνων.

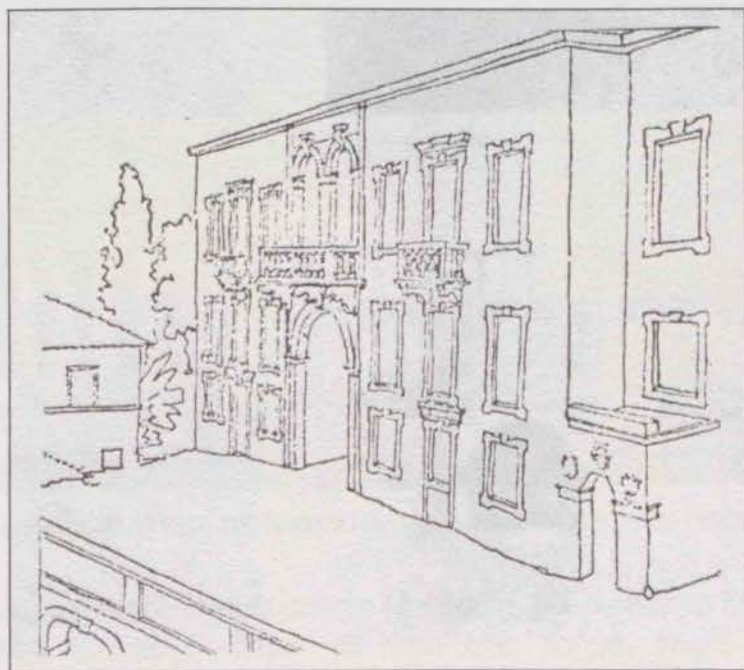
Εικόνα 245. Η διέλευση κάτω από το κτίριο των Αγγλικών στρατώνων η οποία οδηγεί στην "μη προστατευόμενη περιοχή" του φρουρίου.

Κατά την είσοδο μας στην περιοχή αυτή, συναντάμε μια μικρή πλατεία το βάθος της οποίας κατελάμβανε το τριώροφο κτίριο του Προνοητού, το οποίο πλέον είναι ανύπαρκτο. Το κτίριο αυτό ήταν τοποθετημένο σε πιο ψηλό επίπεδο λόγω κλίσης του εδάφους ενώ στην κατά μήκος όψη του, στη στάθμη του ισογείου του, υπήρχε ένας μεγάλος εξώστης που οδηγούσε σε ένα εξωτερικό λίθινο κλιμακοστάσιο, το μόνο υπαρκτό στοιχείο του πλέον.

Εικόνα 246. Άποψη του εξώστη και του λίθινου κλιμακοστασίου του ανύπαρκτου πλέον κτιρίου του Προνοητού.

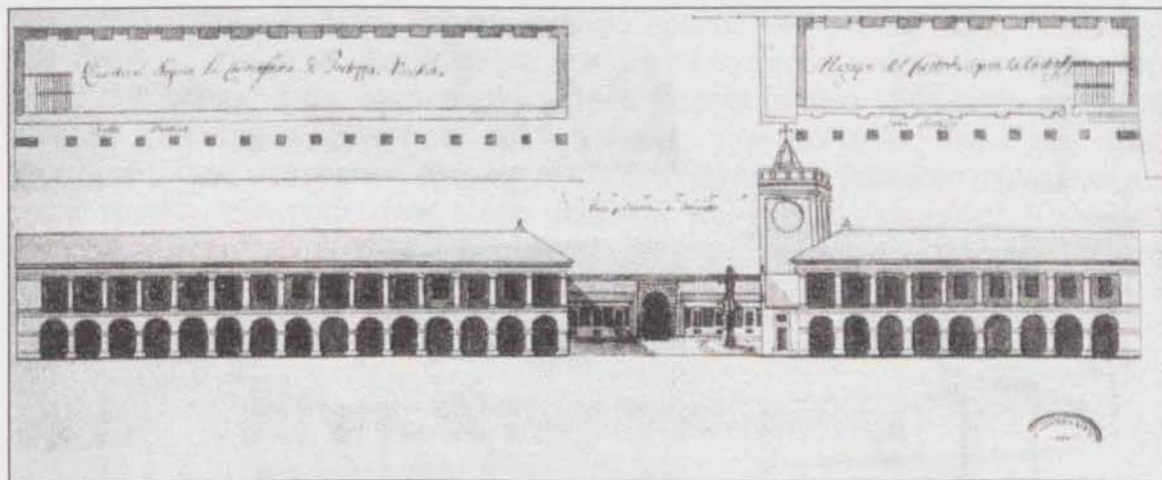
Μπροστά από το κτίριο αυτό βρίσκεται η είσοδος της μίνας την οποία προαναφέραμε και οδηγεί στο πυθμένα της ξηράς τάφρου. Αριστερά από το κτίριο του Προνοητού υπήρχε μια εκκλησία όπου σήμερα διατηρείται μόνο το κωδωνοστάσιο της.

Εικόνα 247. Σχεδιαστική αναπαράσταση του κτιρίου του Προνοητού. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 83.

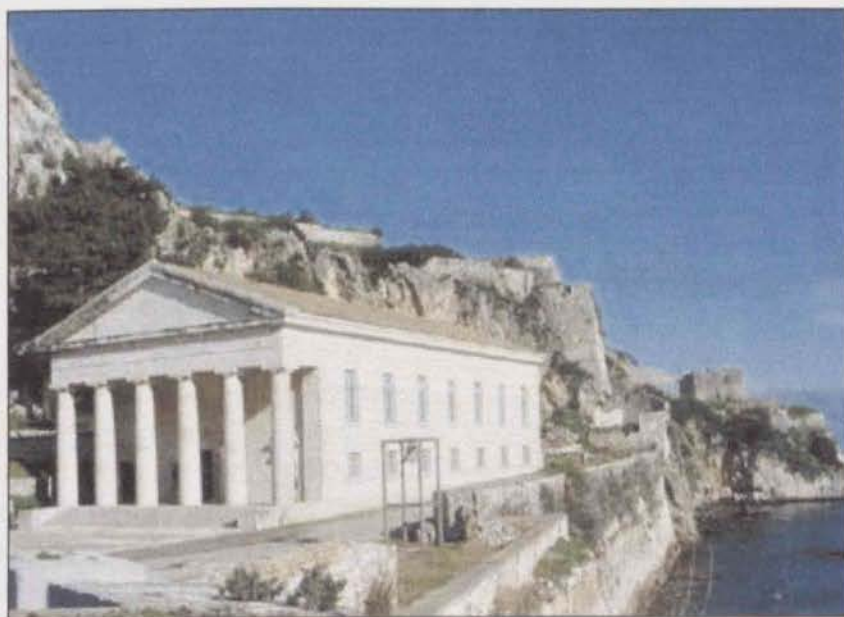
Κατά μήκος της αμυντικής τάφρου υπήρχε ένα δώροφο κτίριο που χρησίμευε σαν οπλοστάσιο (εικόνα 247). Στο ισόγειο του υπήρχε μία αποθήκη γεμάτη πυρομαχικά και διάφορες εγκαταστάσεις οπλοποιών. Στον πρώτο όροφο που η πρόσβαση γινόταν από μία πέτρινη σκάλα ήταν η αποθήκη των όπλων. Στα τέλη της Ενετοκρατίας η

αίθουσα αυτή τροποποιήθηκε στεγάζοντας το θέατρο κωμωδιών. Την πρόσοψη του κοσμούσε μία διώροφη στοά και ένα μεγάλο ρολόι καθώς και μια εντοιχισμένη επιγραφή και ένα ανάγλυφο λιοντάρι της Βενετίας⁹⁷.

Εικόνα 248. Κάτοψη και όψη της αποθήκης όπλων. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 84.

Στο νότιο μέρος του φρουρίου υπήρχε μια ομάδα κατοικιών κατασκευασμένων μεταξύ του 1716 και του 1718. Αργότερα όμως οι Άγγλοι γκρέμισαν όσα κτίρια υπήρχαν και έκτισαν μια εκκλησία σε δωρικό ρυθμό αφιερωμένη στον Άγιο Γεώργιο.

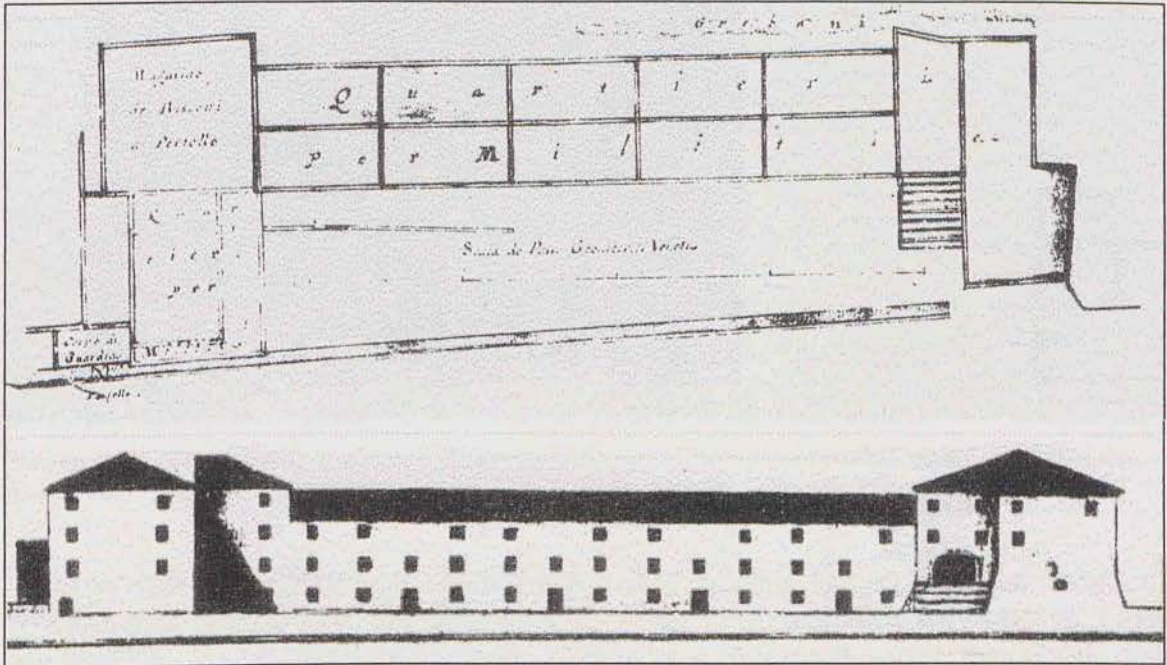
Εικόνα 249. Άποψη της δωρικού ρυθμού εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου.

Βόρεια στο μεσαίο επίπεδο πάνω από το Μανδράκι, βρισκόταν το κτίριο του Γενικού Προνοητού. Ένα τριώροφο κτίριο με όψη στο βορρά, χωρίς καμία ιδιαίτερη διακόσμηση. Χαρακτηριστικό του κτιρίου αυτού είναι η γεωμετρία που παρουσιάζει και η λιτότητά του. Στο ισόγειο του υπήρξαν φυλακές ενώ στο 1^ο όροφο υπήρχε το γραφείο του γενικού προνοητού με πολυτελή εσωτερική διακόσμηση και άλλες δύο

⁹⁷ Αγοροπούλου Μ. , "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 79

αίθουσες αναμονής. Στο κτίριο αυτό στεγάζεται σήμερα το τμήμα μουσικών σπουδών του Ιόνιου Πανεπιστημίου.

Στη συνέχεια του προηγούμενου κτιρίου υπήρχαν οι στρατώνες Πασχαλίγου, τους οποίους θυμίζουμε πλέον τα εναπομείναντα ερείπια. Στο κτίριο αυτό έμεναν οι Δαλματοί στρατιώτες. Ήταν κτίριο τριώροφο αρκετά καλής κατασκευής. Η κάτοψη του ήταν χωρισμένη σε διαμερίσματα και στο πίσω μέρος υπήρχε μία στοά κατά μήκος της οποίας ήταν εγκατεστημένα τα μαγειρεία (εικόνα 250). Στην αριστερή πτέρυγα του κτιρίου βρισκόταν το νοσοκομείο των φυλακών. Πίσω από τους στρατώνες, ένας ανηφορικός δρόμος με φαρδιές κεκλιμένες βαθμίδες στρωμένος με όρθια τούβλα, οδηγούσε στην έξοδο κινδύνου του οχυρού "καμπάνα". Το οχυρό αυτό βρίσκεται ακριβώς πάνω από τη θέση που ήταν κτισμένο το κτίριο του Γενικού Προνοητού.

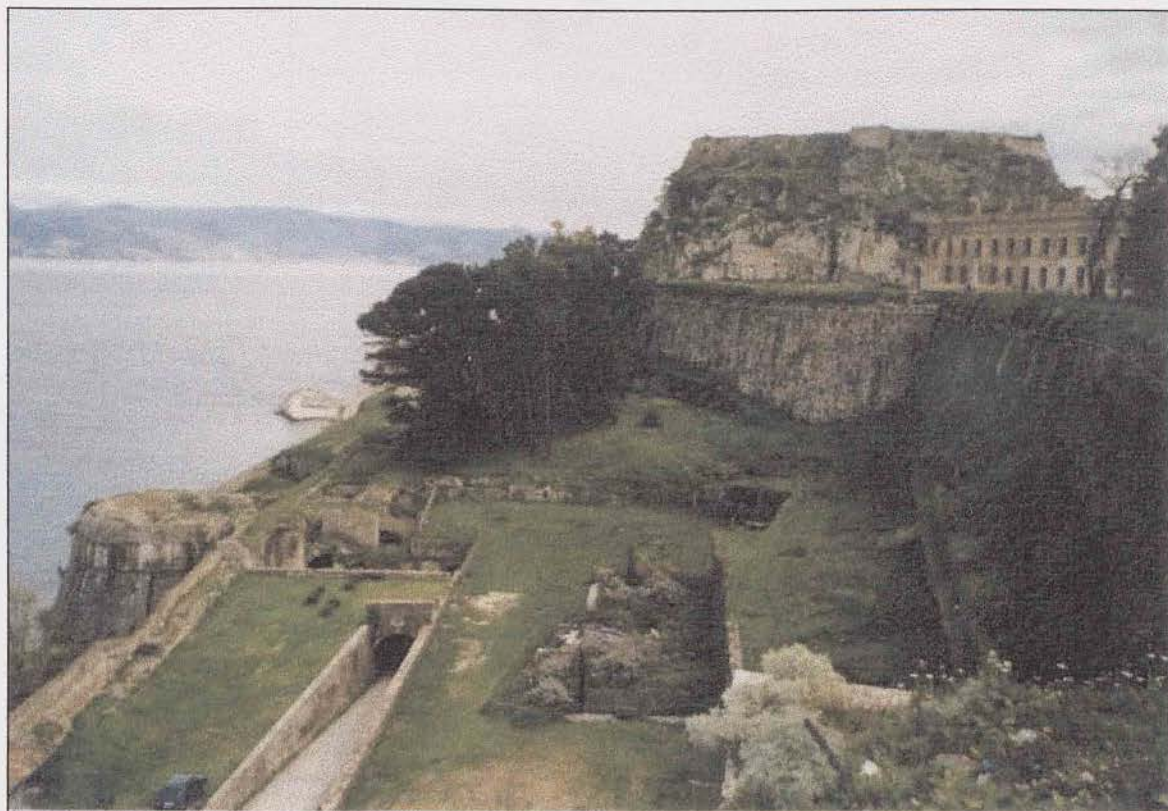
Εικόνα 250. Κάτοψη και όψη στρατώνων Πασχαλίγου. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 86.

Από τους στρατώνες μπορεί κανείς να κατευθυνθεί προς το λιμάνι του Μανδρακιού που βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο της νησίδας, ακολουθώντας ένα κατηφορικό δρόμο ο οποίος περνάει από μια θολωτή στοά (εικόνα 251) πάνω από την οποία υπήρχε το κτίριο του νοσοκομείου των φυλακών, στρίβοντας κατά 90° αριστερά και συνεχίζοντας ευθεία κάτω. Από εκεί, περνώντας από μια μικρή πύλη ανοιγμένη πάνω στα τείχη, κατέληγε στο Μανδράκι.

Απέναντι από τη θολωτή στοά, υπάρχει μια υπόγεια διάβαση (μίνια) που οδηγεί στο Κάβοσίδηρο, κατά μήκος και εκατέρωθεν της οποίας υπήρχαν αίθουσες που χρησιμοποιούνταν ως αποθήκες ανεφοδιασμού του στόλου. Μια απ' αυτές σώζεται ως σήμερα κάτω από το κτίριο του νοσοκομείου, το οποίο απ' αυτή τη πλευρά, λόγω της υψομετρικής διαφοράς που δημιουργούσε ο κατηφορικός δρόμος, συνεχιζόταν με ένα ακόμη όροφο. Πάνω στη πόρτα της αποθήκης υπάρχει μια επιγραφή με χρονολογία 1790 ενώ διακρίνονται πολύ καθαρά οι λεπτομέρειες της κατασκευής από τούβλα. Το εσωτερικό της αποθήκης καλύπτεται με σταυροθόλια.

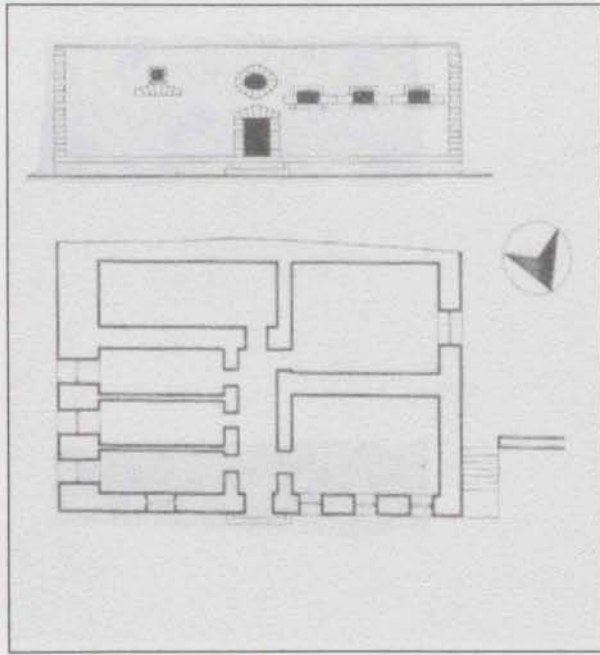
Δίπλα ακριβώς στη πύλη εισόδου του Μανδρακιού υπάρχει η ημικυκλική πλατφόρμα του μεσαιού επιπέδου απ' όπου ξεκινά το τείχος της χαμηλής περιτειχίσεως που προχωρεί περιβάλλοντας το ακρωτήριο Καβοσίδηρο (επίπεδο Γ). Πάνω στο τείχος διακρίνονται οι επάλξεις του και μια πύλη που βγαίνει στη θάλασσα.

Να σημειώσουμε πως στην ακτή του λιμανιού Μανδράκι, υπήρχαν επί Ενετών αποθήκες, ταβέρνες και ένα μεγάλο υπόστεγο για τους εργάτες του στόλου.

Εικόνα 251. Αποψη του κατηφορικού δρόμου που οδηγεί υπογείως στο Καβοσίδερο και στο Μανδράκι. Διακρίνονται αριστερά ο κυκλικός προμαχώνας του Μανδρακιού και ο Πύργος Θάλασσας δεξιά.

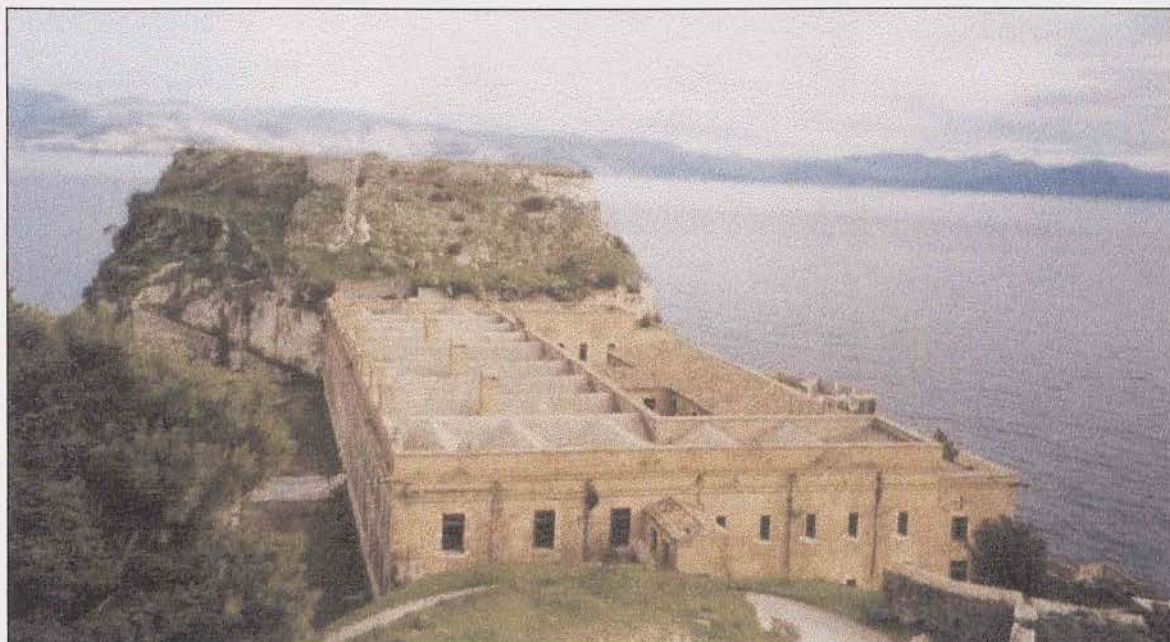
Στο κέντρο της ακροπόλεως υψώνονταν οι δύο κορυφές της με τους δύο πύργους. Το διάστημα μεταξύ τους ονομαζόταν CITTADILLA και περικλείονταν από τα τείχη του επιπέδου Α. Στη θέση αυτή υπήρχε άλλοτε μια ομάδα κατοικιών, καταστημάτων και εκκλησιών. Η είσοδος στην CITTADILLA βρισκόταν πίσω από το κτίριο του Προνοητού. Στη δεξιά πλευρά του δρόμου που περνάει μπροστά από τους πρόποδες του Πύργου της Ξηράς και κατευθυνόταν προς το Πύργο της θάλασσας, σώζεται ακόμη ένα κτίριο φυλακών της εποχής.

Εικόνα 252. Κτίριο φυλακών, όψη και κάτοψη. Αγοροπούλου Μ. "Η αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας", σελ. 87.

Στο κτίριο αυτό που ήταν ισόγειο, έχει προστεθεί ακόμη ένας όροφος, μάλλον από τους Άγγλους. Στον άξονα της κατόψεως τους υπήρχε ένας θολωτός διάδρομος που το διαιρεί σε δύο ίσα μέρη. Το νοτιοανατολικό τμήμα του χωριζόταν σε τέσσερα μικρά κελιά, ενώ το βορειοδυτικό είχε μόνο δύο αίθουσες που προφανώς χρησίμευαν ως γραφεία. Οι εξωτερικοί τοίχοι του κτιρίου είχαν μεγάλο πάχος που κυμαινόταν από ένα ως δυο μέτρα ενώ η μεγαλύτερη ενίσχυση παρουσιάζεται στην πλευρά των κελιών. Στην δεξιά πλευρά της προσόψεως, έχει γίνει κάποια προσπάθεια συνθέσεως με τα τρία μικρά παράθυρα που τα λίθινα πλαίσια τους δημιουργούν μια αλυσιδωτή εμφάνιση ενώ αριστερή πλευρά υπήρχε κάποιο άνοιγμα που έχει κλειστεί. Στο κέντρο διαμορφωνόταν η θύρα εισόδου, με μικρό σχετικά ύψος ως προς την όλη σύνθεση. Πάνω δε από αυτή υπάρχει ένας φεγγίτης με ελλειπτικό σχήμα. Οι γωνίες του κτιρίου είναι κατασκευασμένοι από εμφανή λαξευτή τοιχοποιία. Το κεκλιμένο έδαφος της περιοχής γύρω από το κτίριο διαμορφώθηκε σε επίπεδα με τοίχους αντιστηρίξεως.

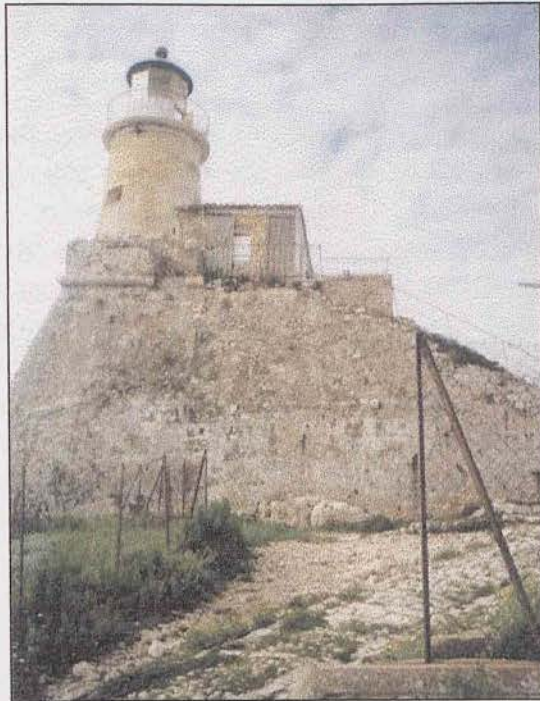
Συνεχίζοντας τον δρόμο μπροστά από τον Πύργο της Ξηράς φθάνει κανείς στους πρόποδες του Πύργου της Θάλασσας αφού περάσει μπροστά από ένα μεγάλο κτίριο το οποίο ήταν το Στρατιωτικό Νοσοκομείο κατά την Αγγλοκρατία. Αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο κτίριο που υπάρχει στο φρούριο και είναι κτισμένο με μικρούς οπτόπλινθους. Εσωτερικά θα λέγαμε ότι θυμίζει βομβαρδισμένο κτίριο αφού είναι πλήρως εγκαταλειμμένο με διάφορες τρύπες τόσο στους τοίχους όσο και στο πάτωμα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον μας προξένησε η κατασκευή των καμινάδων για τα τζάκια, οι οποίες έφθαναν ακόμη και στα υπόγεια δωμάτια του κτιρίου, δωμάτια στα οποία δεν είχαμε πρόσβαση. Οι καμινάδες ήταν εντοιχισμένες στους τοίχους, κάτι που οπτικά τις καθιστούσε ανύπαρκτες, δίδοντας στους τοίχους όμως πάχος και βέβαια μιας κατασκευής τύπου "σάντουιτς". Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η γεωμετρική κατασκευή της στέγης του κτιρίου.

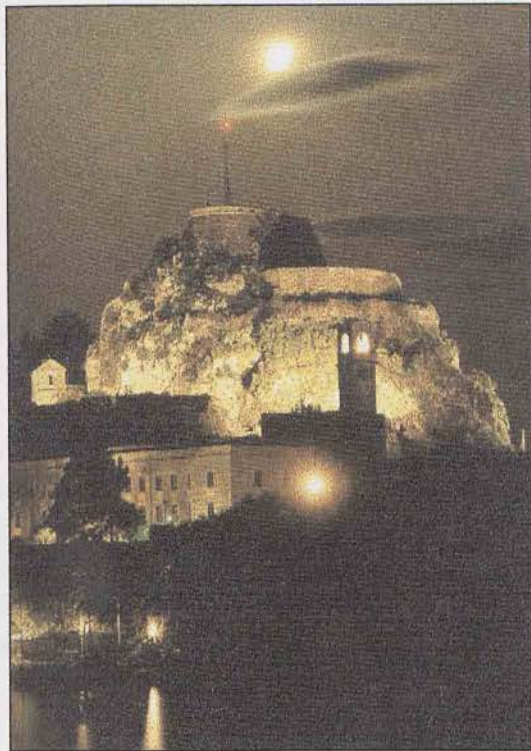
Εικόνα 253. Το εγκαταλειμμένο Αγγλικό στρατιωτικό νοσοκομείο ανάμεσα στους δυο Πύργους.

Από εκεί ένας ανηφορικός στενός και άβατος δρόμος που τριγυρίζει τον βράχο, καταλήγει στην είσοδο μιας κλιμακωτής στοάς που οδηγεί στη κορυφή του Πύργου της θάλασσας. Φαίνεται πως αυτή η δίοδος θα ήταν για αρκετά χρόνια μυστική γιατί στα κείμενα άλλων μελετητών και αρχείων, δεν αναφέρεται πουθενά. Μάλιστα, ένας μελετητής αναφέρει ότι στην κορυφή και των δυο πύργων, υπήρχε ένα μικρό φρούριο τετραγωνικής μορφής, μια πυριτιδαποθήκη και ένα φυλάκιο. Σήμερα δεν σώζεται τίποτα πάνω στο βράχο, αν και ανάμεσα στα αγριόχορτα διακρίνεται μια θολωτή είσοδος στο ύψος του εδάφους που οδηγεί με μια σκάλα σε μια υπόγεια θολωτή αίθουσα που προφανώς είναι η αναφερόμενη πυριτιδαποθήκη.

Αντίθετα, στον Πύργο Ξηράς δεσπόζει πλέον ένας ναυτικός φάρος ο οποίος κατασκευάστηκε το 1822 (εικόνα 254). Ο πύργος του φάρου έχει ύψος 8,5 μέτρα ενώ το εστιακό του ύψος 78 μέτρα. Εντάχθηκε στα φαρικό δίκτυο της Ελλάδας το 1863. Στο Πύργο Ξηράς, έχει εγκατασταθεί επίσης ένας τεράστιος σταυρός ο οποίος μάλιστα φωταγωγείται σε περιόδους εκδηλώσεων. Αποτελεί μάλιστα και το σημείο με το μεγαλύτερο υψόμετρο εντός φρουρίου (εικόνα 255).

Εικόνα 254. Άποψη του ναυτικού φάρου στη κορυφή του Πύργου Ξηράς.

Εικόνα 255. Νυχτερινή άποψη του Πύργου Ξηράς. Διακρίνονται ο σταυρός στη κορυφή του, το καμπαναριό και το κτίριο του Γενικού Προνοητού.

Γενικά, το Παλιό Φρούριο αποτελεί κατά τη γνώμη μας ένα αριστούργημα τόσο κατασκευαστικά όσο και οργανωτικά. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί σε αυτό κυρίως μετά το 1980 οπότε και χαρακτηρίστηκε η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας ως διατηρητέος οικισμός. Το παλιό φρούριο, αναπόσπαστο κομμάτι της παλαιάς πόλης, θεωρήθηκε από τους υπεύθυνους ως ο κεντρικός άξονας του τίτλου αυτού και άρχισαν από τότε οι διάφορες αναστυλώσεις, αναπλάσεις, φωταγωγήσεις κλπ. Εν έτη 2003, το φρούριο έχει πλέον μετατραπεί σε χώρο πολλαπλής χρήσης καθώς στεγάζει δημοτικές υπηρεσίες, ανοικτό χώρο συναυλιών, κλειστή αίθουσα παραστάσεων, καφετέρια, μουσείο κλπ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η τελική πολεοδομική μορφή της Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας ανάγεται στην περίοδο της ενετικής κατοχής της και ολοκληρώθηκε κατά το 1726. Φαίνεται πως δεν βασίστηκε σε κάποια ειδική μελέτη χωρικού σχεδιασμού στο σύνολό της. Εφαρμόστηκαν εμπειρικές και πρακτικές μέθοδοι για την συγκρότηση του ιστού της οι οποίες είχαν πάντοτε ως κύριο γνώμονα τον αμυντικό παράγοντα και την ασφάλεια των κατοίκων του οικισμού.

Με το κυκλοφοριακό δίκτυο αλλά και τους δημόσιους ελεύθερους χώρους -τις πλατείες και τους χώρους πρασίνου- να αποτελούν το πιο ισχυρό κοινό σημείο μεταξύ του τότε και του σήμερα, η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας εξελίχθηκε σύμφωνα με τις ανάγκες της εκάστοτε εποχής και αναπροσαρμόστηκε από τους κατοίκους της για την καλύτερη διαβίωση των ιδίων μέσα στο χώρο της.

Τίποτα μέσα στην Παλαιά Πόλη σύμφωνα με την σημερινή της εικόνα δεν θα θύμιζε πόλη ενετικής περιόδου, αν η παρουσία των δυο μεγαλοπρεπών φρουριών και των πελώριων τειχών που την περιβάλλουν δεν πρόδιδε την περίοδο αυτή. Ακόμη και τα φυσικά χαρακτηριστικά των καντουνιών, δεν μπορούν να γίνουν εύκολα αντιληπτά εξαιτίας των «επικαλύψεων» που υφίστανται από ετερόκλητα στοιχεία, όπως βιτρίνες, πάγκοι, ταμπέλες κ.λ.π., που διακοσμούν την πορεία τους.

Οι αλλοιώσεις που έχει υποστεί τα τελευταία χρόνια η Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας, είναι πολλές και ανάμεικτες. Αυτές παρουσιάζονται κυρίως στην κοινωνική και λειτουργική δομή της πόλης, καθώς η απουσία θεσμοθετημένων χρήσεων γης ειδικά για προστατευόμενες περιοχές, θα μπορούσαν να προσδώσουν τον κατάλληλο χαρακτήρα σε ένα διατηρητέο οικισμό. Σταδιακά, η κατοικία και άλλες παραδοσιακές χρήσεις απομακρύνονται, για να αντικατασταθούν από χώρους υγειονομικού ενδιαφέροντος, τουριστικές και εμπορικές υπηρεσίες, αλλάζοντας σιγά σιγά την γενική πολεοδομική λειτουργία της.

Εξάλλου, η Κέρκυρα επηρεάζεται και από την εισροή του τουριστικού κυρίως κύματος στην παγκόσμια οικονομία και βρίσκεται παράλληλα εκτεθειμένη στον κίνδυνο της καταστροφής της πολιτιστικής της κληρονομιάς, όπως συμβαίνει σε όλη την υφήλιο. Η παρουσία ξενοδοχειακών μονάδων, πρατηρίων καυσίμων και υπεράριθμων τουριστικών πωλητηρίων άσχετου με την πόλη υλικού, έχει εξελιχθεί στη μάστιγα της Παλαιάς Πόλης καθώς λειτουργούν επιβαρυντικά για την ανάδειξη της ως παραδοσιακής.

Η μη πετυχημένη αντιμετώπιση της κυκλοφοριακής ροής και του χώρου στάθμευσης περιμετρικά των ορίων της Παλαιάς Πόλης, η «παραμόρφωση» των κτιρίων τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά λόγω των νέων χρήσεών τους, η άγνοια και αδιαφορία των ιδίων των κατοίκων, ο κατακερματισμός των αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών αλλά και η μη τήρηση των νόμων προστασίας, έχουν αλλοιώσει ανεπανόρθωτα την συνολική εικόνα της μεγαλύτερης «ζωντανής» ιστορικής πόλης της Ελλάδας.

Από την άποψη του βαθμού διατήρησης της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας, η συνεχής καταστροφή των μορφολογικών στοιχείων, η χρήση μη κατάλληλων υλικών κατασκευής και επισκευών τόσο από άποψης αισθητικής όσο και από άποψης ομοιογένειας των υλικών, υποβιβάζουν την εικόνα των κτιρίων και μεμονωμένα και συνολικά. Επιπλέον, η παρέμβαση στη λειτουργική διάρθρωση των κτιρίων

«αφανίζει» την αρχική χρήση για την οποία χτίσθηκαν και τις ανάγκες τις οποίες εξυπηρετούσαν.

Παράλληλα, η κατασκευαστική δομή των κτιρίων δεν λαμβάνεται σημαντικά υπόψη πριν από την παρέμβαση σε αυτό για την αλλαγή χρήσης του, αγνοώντας το γεγονός ότι η Κέρκυρα βρίσκεται σε μια από τις πιο σεισμογενείς περιοχές του κόσμου. Επιπρόσθετα, οι προσπάθειες διατήρησης όσο το δυνατό περισσότερων αυθεντικών στοιχείων του κτιρίου δεν εξαντλούνται, με αποτέλεσμα να μην αναδεικνύονται οι διαδοχικές ιστορικές φάσεις του και να αλλοιώνεται η ιστορική του ταυτότητα.

Παρόλ' αυτά, η ιστορικότητα της Παλαιάς Πόλης της Κέρκυρας είναι αναγνώσιμη μέσα από το κτιριακό δυναμικό της και τη διάρθρωση των πολεοδομικών της χαρακτηριστικών. Και τα δύο αυτά στοιχεία συγκροτούν σε μεγάλο βαθμό τον αξιόλογο και ενδιαφέροντα αστικό πολιτισμό της, καθώς και την ελκυστική εικόνα της.

Γι' αυτό, πιστεύουμε ότι θα μπορούσε να αποτελέσει πρότυπο πόλης βιώσιμης ανάπτυξης με ιστορικό χαρακτήρα καθώς αποτελεί τον πυρήνα της σημερινής πόλης της Κέρκυρας, με την απόδοση στον επίσημο φορέα διαχείρισης της –που είναι το Γραφείο Παλαιάς Πόλης- όλων των θεσμοθετημένων δικαιωμάτων που να μην αναφέρονται μόνο στα παραδοσιακά και διατηρητέα στοιχεία της. Παράλληλα, το ίδιο το Γραφείο Παλαιάς Πόλης, πρέπει να εμπλακεί εντονότερα με τα ευρωπαϊκά προγράμματα τα οποία δίνουν αρκετές δυνατότητες.

Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου, χρειάζεται η στενή συνεργασία της πολιτείας με τους υπάρχοντες φορείς όπως το Υπουργείο Πολιτισμού και το Υπουργείο Χωροταξίας Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.) αλλά και των ειδικών παγκόσμιων οργανισμών όπως η UNESCO και το ICOMOS.

Όπως πληροφορηθήκαμε, μια τέτοια προσπάθεια έχει γίνει κατά την τριήμερη Επιστημονική Συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στην Κέρκυρα με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα των Μνημείων (18 Απριλίου) την περίοδο 18 – 20 Απριλίου 2002 για την ένταξη της Παλαιάς Πόλης στον κατάλογο των Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, η οποία δυστυχώς απέτυχε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγοροπούλου – Μπιρμπιλή Αφροδίτη « *Το έργο του Κερκυραίου Αρχιτέκτονα Ι. Χρόνη* » **Δημοσιεύματα Εταιρίας Κερκυραϊκών Σπουδών 10** , Κέρκυρα 1983.
- Αγοροπούλου – Μπιρμπιλή Αφροδίτη «*Η Αστική κατοικία στην Αγγλοκρατούμενη Κέρκυρα και οι Επτανησιακοί όροι Δομήσεως*», **Ανάτυπο από τον XXI τόμο των Κερκυραϊκών χρονικών** , Κέρκυρα 1982.
- Αγοροπούλου - Μπιρμπιλή Αφροδίτη, « *Η Αρχιτεκτονική της πόλεως της Κέρκυρας*» (*κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας*) » , Διατριβή επί Διδακτορία υποβληθείσα εις την Ανωτάτη σχολή Αρχιτεκτόνων , **Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο** , Αθήνα 1976.
- Adam Editions , « *Κέρκυρα* », **Τουριστικός οδηγός**, Χρήσιμες πληροφορίες – Χάρτες
- Αραβαντινός Αθανάσιος Ι. « *Πολεοδομικός σχεδιασμός για μια βιώσιμη ανάπτυξη του Αστικού χώρου* » , **Εκδόσεις Συμμετρία** , Αθήνα 1997.
- Δημακόπουλος Ιορδάνης , « *Η κατοικία στην Ελλάδα από το 15ο στον 20ο αιώνα*» **Ανθολόγια Ελληνικής Αρχιτεκτονικής**, Αθηνά 1981
- Καραπιδάκης Νίκος, Κουρκουμελής Δημήτρης , Τσουγκαράκης Δημήτρης , « *Κέρκυρα , Ιόνιον Φως* » **Δήμος κερκυραίων , εκδόσεις Τοπίο.** 1993
- Δημακόπουλος Ιορδάνης « *Ο George Whitmore Στην Κέρκυρα* »,Υπουργείο Πολιτισμού,1994.
- «*Διατήρηση της Αρχιτεκτονικής κληρονομιάς Θεσσαλονίκη 1994*», **ΤΕΕ** – Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας.
- Ζήβας Διονύσης «*Η Αρχιτεκτονική της Ζακύνθου*» **LIBRO ΕΠΕ**, Αθήνα 1984
- «*Η Κέρκυρα σήμερα*» , Τοπική Εφημερίδα .
- «*Κέρκυρα*» , Ελληνική παραδοσιακή Αρχιτεκτονική ,Αγοροπούλου - Μπιρμπιλή Αφροδίτη Εκδοτικός οίκος **ΜΕΛΙΣΣΑ** ,1982.
- Θεωρία Εφτάστερη, «*Η μαγεία του Ιονίου*», Βιβλιοπωλείο της Εστίας Λυχνάρι, **Το περιοδικό του Χάρακα**, Τεύχος 21^ο, Απρίλιος 2000.
- Καραμάνου –Παπουτσάνη Αγλαΐα, «*Κέρκυρα, Μουσείο Ασιατικής Τέχνης*» , (παλιός κατάλογος), Αθήνα 1979
- Λυκίσσα Μιχάλη Γ., «*Ο Άγιος Σπυρίδων , Τρυμιθούντος ο θαυματουργός*» , **Εκδόσεις Θεοφ. Λυκίσσα** – Κέρκυρα , Ιούνιος 2001.
- Μαθητική Κοινότητα, «*Μαθητική εφημερίδα 6^ο Γυμνασίου Κέρκυρας*», Μάης 1994 , τεύχη 4^ο, 5^ο, 6^ο, 7^ο και 8^ο.
- Περιηγητικός οδηγός για τον Νομό Κέρκυρας. «*Terra Kerkyra*», Terra Editions 2002.

«Το ιστορικό του κτιρίου του υποκαταστήματος Κέρκυρας, Τράπεζα της Ελλάδος 1630 – 2001», Δημοσιεύθηκε στον τόμο "Φιλοτελική Εταιρία Κέρκυρας, 70 χρόνια, 1931 – 2001", Κέρκυρα Οκτώβρης 2001

Ιστοσελίδες:

www.cci-kerkyra.gr
www.corfu.gr
www.corfuweb.com ή [gr](http://www.corfuweb.gr)
www.corfu-anedk.gr
www.corfuhellas.com
www.corfuhomepage.com ,
www.corfunet.com
www.culture.gr
www.deya-ker.gr
www.domiki.gr
www.eotcorfu.bnto.gr
www.et.gr
www.flash.gr
www.icomoshellenic.gr
www.minenv.gr
www.tee.gr
www.unesco.org

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΜΕΤΑΒΛΙΣΕ ΙΣΟΦΩΣΙΣΤΗ ΔΕΙΞΗΝ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΠΟΡΕΥΣΗΝ ΤΗΣ
 ΚΑΥΣΤΡΑΤΙΚΗΣ ΔΕΙΞΗΣ

Αριθμ. Δείξης	Αριθμ. Δείξης	Αριθμ. Δείξης	Αριθμ. Δείξης	Αριθμ. Δείξης
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				
58				
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93				
94				
95				
96				
97				
98				
99				
100				

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

**ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΟΝΟΜΑΣΙΩΝ ΔΡΟΜΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ
ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΡΟΜΟΥ	ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΧΑΡΤΗ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΡΟΜΩΝ		
		ΣΗΜΕΡΙΝΗ	ΕΤΟΥΣ 1902	ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ
1.		Πλατεία Γεωργίου	Πλατεία Γεωργίου	SPIANATA (κάτω)
2.		Πλατεία Ενώσεως	Πλατεία Ενώσεως	SPIANATA (άνω)
3.		Λεωφ. Γεωργίου	Λεωφ. Γεωργίου	Ανώνυμος
4.		Οδός Καποδιστρίου	Οδός Καποδιστρίου	MONTE DI PIETA'
5.	B-2/Γ-2	Οδός Φωκά	Οδός Φλαγγίνου	CALE TRINITA
6.	B-2/Γ-2	Οδός Μηνιάτη	Οδός Ομήρου	AVIERINO
7.	B-2/Γ-2	Οδός Δημοδόκου	Οδός Δημοδόκου	AGERASTO
8.	B-2/Γ-2	Οδός Λευκίμμης	Οδός Λευκίμμης	Ανώνυμος
9.	B-2/Γ-2	Οδός Σουλίου	Οδός Σουλίου	FANEPOMENI
10.	B-2/Γ-2	Οδός Πετρέτου	Οδός Πετρέτη	PETRETIN
11.	B-3/Γ-2	Οδός Μαβίλη	Οδός Αγ. Παρασκευής	SANTA VENERANDA
11'.	B-3/Γ-3	Οδός Ζαλόγγου		
12.	B-3/Γ-3	Οδός Σερεμέτη	Οδός Προβούλων	QUARTANO
13.	B-3/Γ-3	Οδός Μουστοξύδου	Οδός Μουστοξύδου	LARGA
14.	B-3/Γ-3	Οδός Ιδρωμένων	Οδός Αλίας	PLATITERA
15.	B-3/Γ-3	Οδός Αριστοτέλους	Οδός Αριστοτέλους	RACAPIDI
16.	B-4/Γ-3	Οδός Γεννατά	Οδός Φιλίσχου	LASCARI
17.	B-4/Γ-4	Οδός Επάρχου	Οδός Επάρχου	CEFALA'
18.	B-4/Γ-4	Οδός Νικάνδρου	Οδός Νικάνδρου	TOSI
19.	B-4/Γ-4	Οδός Γρ. Μάνου	Οδός Δουκάδων	CONTI
20.	B-4/Γ-4	Οδός Βονδιόλου	Οδός Βονδιόλου	BONDIOLI
21.	B-4/Γ-4	Οδός Συβότων	Οδός Κικέρωνος	CASSIMATI
22.	B-4/Γ-4	Οδός Ουιδμάνου	Οδός Ουιδμάνου	ROSARIO
23.	Γ-2/Γ-4	Οδός Γκίλφορδ	Οδός Γύλφορδ	LARGO TEATRO E STRADA RAIMONDA
24.	Γ-1/Δ-3	Οδός Ν. Ζαμπέλη	Οδός Ν. Ζαμπέλη	Ανώνυμος
25.			Πλατ. Αγ. Αθανασίου	LARGO RAIMONDA
26.	Δ-3/Δ-4	Οδός Ψωρούλα	Οδός Αλεξάνδρου	STRADA TRIVOLI TEZON QUARTANO
27.	Γ-3/Γ-3	Οδός Βουλής	Οδός Βουλής	CALE RACAPIDI POLIDORO
28.	Δ-3/Γ-4	Οδός Δικαστηρίων	Οδός Δικαστηρίων	STRADA TRIBUNALI E LARGO BONIFASIO
28'.	Γ-5	Οδός Δ. Κόλλα		
29.			Πλατ. Σείτωνος	LARGO TRIBUNALI
30.	Γ-4/Δ-5	Οδός Μοντσενίγου	Οδός Μοντσενίγου	STRADA BAILAGGIO
31.	B-5/Ε-4	Οδός Ε. Βουλγάρεως	Οδός Ευγενίου	CALE DELL 'ASQUE
32.	B-5/Γ-5	Οδός Αγίων Πάντων	Οδός Αγίων Πάντων	CALE SANTI PANTI
33.	B-5/Γ-5	Οδός Σεβαστιανού	Οδός Σεβαστιανού	CALE SAN ZUANE
34.	B-5/Γ-6	Οδός Ν. Θεοτόκη	Οδός Νικηφόρου	CALE DELL 'ERBE O MERCANTI
35.	Δ-5/Δ-6	Οδός Αγ. Βασιλείου	Οδός Αγ. Βασιλείου	CALE SEI CALEGHERI SAN BASILIO
35'.	Δ-5/Δ-5	Οδός Αγ. Βαρβάρας		
36.	Δ-6/Δ-6	Οδός Κορινθίων	Οδός Κορινθίων	CHIESSARI
37.	Δ-5/Ε-5	Οδός Αγ. Πατέρων	Οδός Αγ. Πατέρων	SANTI PADRI
38.	Δ-5/Ε-6	Οδός Δελβινιώπου	Οδός Δελβινιώπου	CALICCHIOPOULO E MARICTI
39.	Δ-5/Ε-6	Οδός Παλαιολόγου	Οδός Παλαιολόγου	SINAGOGA VECCIA
40.	Ε-6/Ζ-6	Οδός Καπέλλου	Οδός Καπέλλου	CAPELLO
41.	Ζ-6/Ε-5	Οδός Αγ. Σοφίας	Οδός Αγ. Σοφίας	SANTA SOFIA E ODIGITRIA

42.	Z-6/Z-5	Οδός Βελισσαρίου	Οδός Βελισσαρίου	COMIOTI E SINAGOGA NUOVA
43.	Z-5/H-5	Οδός Σχυλεμβούργου	Οδός Σχυλεμβούργου	STRADA TRE POZZI
44.	E-7/H-6	Οδός Σολωμού	Οδός Σολωμού	TENEDOS
45.	Δ-7/E-7	Οδός Προσαλένδου	Οδός Προσαλένδου	FONTEGHI
46.	E-7/E-7	Οδός Δόνα	Οδός Δόνα	CALE TRIMERI E VATUCCA
47.	Δ-7/E-7	Οδός Αλυπίου	Οδός Αλυπίου	CALE TURLINO
48.	Δ-7/Δ-8	Οδός Κωνσταντίνου	Οδός Κωνσταντίνου	RAMPA SPILIOTISSA
49.	Γ-7/Δ-7	Οδός Αγ. Θεοδώρας	Οδός Αγ. Θεοδώρας	CALE LEMONIA E SAN SALVADOR
50.	Δ-7/Δ-7	Οδός Μητροπόλεως	Οδός Μητροπόλεως	CALE SPILIOTISSA
51.	Δ-6/Δ-7	Οδός Πανελληνίου	Οδός Πανελληνίου	BISI
52.	Γ-7/Δ-7	Οδός Φιλελλήνων	Οδός Φιλελλήνων	MASTRACA
53.	Γ-7/Γ-7	Οδός Θεμιστοκλέους	Οδός Θεμιστοκλέους	BASSAN
53'.	Γ-7/Γ-7	Οδός Αγ. Νικολάου		
54.	Γ-8/Γ-8	Οδός Κομνηνών	Οδός Κομνηνών	SAN NICOLD DEI VECCHI E CREMASTI
55.	Γ-7/Γ-8	Οδός Ζήνωνος	Οδός Ζήνωνος	ARMENI
55'.	Γ-5/Γ-5	Οδός Μιχ. Θεοτόκη		
56.	Γ-6/Γ-6	Οδός Φιλαρμονικής	Οδός Φιλαρμονικής	SAN NICOLO E PIAZZA
57.	Γ-6/Γ-6	Πλατεία Ηρώων	Πλατεία Αδάμ	PIAZZA DEL BANCO
58.	B-5/Γ-6	Οδός Κασφίκη	Οδός Ηλείου	CALE SANTA CROCE
59.	B-6/Γ-6	Οδός Ηλείου	Οδός Σταυροφόρων	CALE PAPULLI
59'.	B-6/Γ-6	Οδός Πάργας		
60.	B-6/Γ-6	Οδός Καλοχαιρέτου	Οδός Καλοχαιρέτου	CALE VOLTO DEL SANTO
61.	B-6/Γ-6	Οδός Αγ. Σπυριδωνος	Οδός Αγ. Σπυριδωνος	CALE S. SPIRIDIONE
61'.	B-6/B-6	Οδός Άρτης		
62.	B-6/Γ-7	Οδός Θεοδοσίου	Οδός Θεοδοσίου	CALE VIANELLO
63.	B-7/B-7	Οδός Επιδάμνου	Οδός Επιδάμνου	CALE XINDA
64.	B-7/B-7	Οδός Λέοντος	Οδός Λέοντος	CALE SCORDILLI
65.	B-7/B-7	Οδός Αγ. Αικατερίνης	Οδός Αγ. Αικατερίνης	CARAZZIA
66.	B-7/B-7	Οδός Ουζακώφ	Οδός Ουζακώφ	SANTA CATERINA
66'.	B-7/B-7	Οδός Μάνεση		
67.	B-7/Γ-7	Οδός Βουθρωτού	Οδός Βουθρωτού	MAZZOLENI
68.	B-7/B-7	Οδός Αγ. Ελένης	Οδός Αγ. Ελένης	CHIEROPULA
69.	B-7/Γ-8	Οδός Αγ. Κερκύρας	Οδός Αγ. Κερκύρας	COCCHINI
70.	B-8/Γ-8	Οδός Ραρτούρου	Οδός Ραρτούρου	AL MAGGIO
71.	Γ-9/Δ-8	Οδός Πιέρρη	Οδός Πιέρρη	BARBATI
72.	A-8/B-8	Οδός Απολλοδώρου	Οδός Απολλοδώρου	SAN MICHELE
73.	B-9/Γ-9	Οδός Αρσενίου	Οδός Αρσενίου	MURA
74.	B-8/Γ-7	Οδός Δουσμάνη	Πλατεία Αγ. Νικολάου	Ανώνυμος
75.	Γ-8/Δ-8	Οδός Πρασφόρου	Οδός Πρασφόρου	ANDIVINIOTISSA
76.	Γ-8/Δ-8	Οδός Πετρίδου	Οδός Πετρίδου	GONEMI
77.	Δ-8/E-8	Οδός Τιμοξένου	Οδός Τιμοξένου	MUSAROL
78.	Δ-8/Δ-9	Οδός Υπαπαντής	Οδός Υπαπαντής	POFANDI
79.	Δ-9/Z-7	Οδός Δοντζελότου	Οδός Δοντζελότου	MURA

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΧΑΡΤΗ:

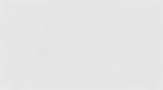
Δημόσιοι ελεύθεροι χώροι

Σκαλόδρομοι

1. Πλατεία Σπιανάδας
2. Πλατεία Σπηλιάς
3. Πλατεία Μ. Θεοτόκη (Δημαρχείου)
4. Πλατεία Κρεμαστής
5. Πλατεία Παντοκράτορα
6. Πλατεία Ταξιάρχη
7. Πλατεία Αγίας Ελένης
8. Πλατεία Αγίου Σπυρίδωνα
9. Πλατεία Ηρώων
10. Πλατεία Βραχλιώτη
11. Πλατεία Ψωρούλα
12. Πλατεία Μητρόπολης
13. Πλατεία Αγίων Πατέρων
14. Πλατεία Νέου Φρουρίου

Κατάσταση

1. Χρηστέα
2. Καταβλητά
3. Επισκευάσιμα
4. Απορριπτόμενα

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ΄

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΧΑΡΤΗ:

Χώροι πρασίνου

- 1. Άνω Πλατεία**
- 2. Κάτω Πλατεία**
- 3. Πλατεία Μ. Θεοτόκη (Δημαρχείου)**
- 4. Πλατεία Σπηλιάς**

0 50 100 150 M

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11ο	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13ο	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14ο	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15ο	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16ο	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17ο	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18ο	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19ο	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20ο	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21ο	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22ο	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23ο	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 24ο	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 25ο	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 26ο	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 27ο	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 28ο	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 29ο	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30ο	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 31ο	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 32ο	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 33ο	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 34ο	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 35ο	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 36ο	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 37ο	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 38ο	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 39ο	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 40ο	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 41ο	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 42ο	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 43ο	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 44ο	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 45ο	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 46ο	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 47ο	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 48ο	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 49ο	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 50ο	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 51ο	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 52ο	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 53ο	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 54ο	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 55ο	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 56ο	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 57ο	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 58ο	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 59ο	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 60ο	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 61ο	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 62ο	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 63ο	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 64ο	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 65ο	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 66ο	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 67ο	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 68ο	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 69ο	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 70ο	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 71ο	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 72ο	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 73ο	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 74ο	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 75ο	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 76ο	77
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 77ο	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 78ο	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 79ο	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 80ο	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 81ο	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 82ο	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 83ο	84
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 84ο	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 85ο	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 86ο	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 87ο	88
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 88ο	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 89ο	90
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 90ο	91
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 91ο	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 92ο	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 93ο	94
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 94ο	95
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 95ο	96
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 96ο	97
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 97ο	98
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 98ο	99
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 99ο	100
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 100ο	101

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΧΑΡΤΗ:

 Ιδιωτικά κτίρια	 Δημόσια κτίρια
<ol style="list-style-type: none">1. Αρχοντικό Ρίικι2. Αρχοντικό Γιαλινά3. Αρχοντικό Κομπίτσι4. Αρχοντικό Σαούλη5. Κατοικία οδού Ν. Θεοτόκη 266. Κατοικία οδού Φιλελλήνων 147. Κατοικία 4^{ης} παρόδου Υπαπαντής8. Κατοικία 2^{ας} παρόδου Θεοδώρας9. Κατοικία οδού Κοτάρδου	<ol style="list-style-type: none">1. Αναγνωστική Εταιρία2. Ανάκτορο των Αγίων Μιχαήλ και3. Η Παλαιά Νομαρχεία4. Η Ιόνιος Ακαδημία5. Η Ιόνιος Βουλή6. Το Δημαρχείο7. Το Κυκλικό Κτίριο Ιονικού Ρυθμού8. Το μέγαρο της Καθολικής Αρχιεπισκοπής Κέρκυρας9. Μουσείο Αντιβουνιώτισσας10. Δημοτική Πινακοθήκη11. Μουσείο Σολωμού12. Μουσείο Ασιατικής Τέχνης13. Μουσείο Χαρτονομισμάτων14. Σερβικό Μουσείο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ
2	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α
3	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β
4	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ
5	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ
6	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε
7	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ
8	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ
9	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η
10	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ
11	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι
12	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Κ
13	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Λ
14	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Μ
15	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ν
16	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ξ
17	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ο
18	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Π
19	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ρ
20	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Σ
21	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Τ
22	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Υ
23	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Φ
24	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Χ
25	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ψ
26	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
27	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
28	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
29	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
30	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
31	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
32	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
33	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
34	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
35	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
36	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
37	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
38	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
39	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
40	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
41	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
42	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
43	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
44	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
45	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
46	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
47	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
48	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
49	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
50	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
51	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
52	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
53	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
54	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
55	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
56	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
57	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
58	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
59	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
60	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
61	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
62	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
63	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
64	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
65	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
66	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
67	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
68	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
69	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
70	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
71	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
72	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
73	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
74	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
75	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
76	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
77	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
78	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
79	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
80	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
81	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
82	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
83	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
84	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
85	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
86	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
87	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
88	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
89	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
90	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
91	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
92	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
93	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
94	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
95	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
96	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
97	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
98	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
99	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω
100	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ω

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε΄

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΧΑΡΤΗ:

Εκκλησίες της πόλης

1. Αγία Τριάδα
2. Υ.Θ. Φανερωμένης
3. Αγία Παρασκευή
4. Αγγλικανική εκκλησία
5. Υπεραγία Θεοτόκος Οδηγήτρια.
6. Άγιος Δημήτριος
7. Καθολική Μητρόπολη
8. Ευαγγελισμός
9. Αγία Σοφία
10. Άγιοι Πάντες
11. Άγιος Ιωάννης
12. Παναγία των Ξένων
13. Άγιος Βασίλειος και Άγιος Στέφανος
14. Άγιοι Πατέρες και Άγιος Αρσένιος
15. Υ.Θ. Οδηγήτρια και 40 μάρτυρες
16. Άγιος Χαράλαμπος
17. Υψηλή Θεοτόκος
18. Άγιος Ελευθέριος και Αγία Άννα
19. Άγιος Σπυρίδων
20. Άγιοι Απόστολοι
21. Υ.Θ. Ευαγγελίστρια
22. Ναός Δυτικών Αγίου Φραγκίσκου (Καθολική)
23. Άγιος Αντώνιος και Άγιος Ανδρέας
24. Υ.Θ. Κυρά των Αγγέλων
25. Παναγία Τενέδου (Καθολική)
26. Αγία Αικατερίνη
27. Άγιος Νικόλαος των Γερόντων
28. Μητροπολιτικός Ναός Υ.Θ. Σπηλιώτισσας
29. Ναός Σπηλιώτισσας Νέο Φρούριο
30. Παντοκράτορας
31. Ταξιάρχης Μιχαήλ
32. Υ.Θ. Κρεμαστή
33. Υ.Θ. Λιμνιώτισσας
34. Άγιος Ανδρέας
35. Υ.Θ. Υπαπαντής
36. Υπαπαντή

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Στ΄

Τα 12 άρθρα του διατάγματος οικοδομικών κανονισμών που δημοσιεύτηκαν στη Gazzetta
Ionica την 21^η Ιουλίου, 1819 μεταφρασμένα.

"Άρθρο 1

Δεν θα επιτραπεί σε κανένα να ανεγείρει οικοδομή οποιασδήποτε φύσεως, εξωτερική κλίμακα, αρχιτεκτονική προεξοχή, ταράτσα κλπ. ακόμη και πάνω από παλιά οικοδομή αν προηγουμένως δεν πάρει άδεια της Κυβερνήσεως.

"Άρθρο 2

"Όποιος θέλει να πάρει τέτοια άδεια, πρέπει να υποβάλει εις τριπλούν το σχέδιο βάσει του οποίου έχει σκοπό να οικοδομήσει.

"Άρθρο 3

Τα σχέδια θα δείχνουν με ακρίβεια το χώρο του οικοπέδου στο οποίο πρόκειται να ανεγερθεί ή οικοδομή, τα όριά του προς τις ιδιωτικές και δημόσιες ιδιοκτησίες σε κάθε πλευρά, το είδος της οικοδομής, αν είναι ισόγειο ή με όροφο, τις διαστάσεις του, ύψος, μήκος και πλάτος, υπολογιζόμενες σε γεωμετρικό πάσσο από 5 πόδια και 12 αντίχειρες, τον προσανατολισμό, όλες τις πόρτες, τα μπαλκόνια, τα ανοίγματα, αποχετεύσεις, εξοχές, στηρίγματα, ροή και κατεύθυνση των όμβριών και κάθε άλλη λεπτομέρεια χωρίς καμμιά εξαίρεση.

"Άρθρο 4

Τα σχέδια θα δείχνουν τους γειτονικούς ιδιοκτήτες προς τους οποίους αυτός πού θέλει να οικοδομήσει οφείλει να κάνει κοινοποίηση ταυτόχρονα με τη σύνταξη των σχεδίων αυτών, πού πρέπει να γίνονται με κλίμακα τουλάχιστον $\frac{1}{2}$ αντίχειρα (=0.014 μ.) για κάθε βενετικό πάσσο και να γράφουν το όνομα του ιδιοκτήτη με κεφαλαία γράμματα.

"Άρθρο 5

"Όταν υποβληθούν τα σχέδια στον ύπαρχο, αυτός θα αναθέσει στον αρμόδιο δημοτικό υπάλληλο να κάνει επιτόπιο έλεγχο και να αναφέρει υπεύθυνα αν ή οικοδομή πού πρόκειται να γίνει δημιουργεί βλάβη στην υγιεινή, στενοχώρια ή υποκλοπή, ακαλαισθησία ή ανωμαλία στο δημόσιο δρόμο, οπότε ή οικοδομή αυτή δεν πρέπει να κατασκευαστεί όπως σχεδιάστηκε.

"Άρθρο 6

Εφόσον ο ύπαρχος βεβαιωθεί ότι ή οικοδομή δεν έρχεται σε αντίθεση κατά κανένα τρόπο στα αναφερόμενα στο προηγούμενο άρθρο θα δώσει εντολή να τοιχοκολληθεί τα ένα από τα σχέδια στην αίθουσα του Δημοτικού Συμβουλίου, ενώ τα άλλα δύο θα τα δώσει στο δικαστή των πολιτικών δικαστηρίων, πού θα τοιχοκολλήσει κατά το διάστημα της ημέρας το ένα στην πόρτα της πλησιέστερης προς την οικοδομή εκκλησίας, το άλλο δε θα το κοινοποιήσει με τον Αρχιφύλακα στον ενδιαφερόμενο.

"Άρθρο 7

Αφού περάσουν 15 μέρες από την υποβολή των σχεδίων, εφόσον δεν υπάρχει ένσταση του δημοσίου ή ιδιώτη (πού πρέπει να γράφεται στην αναφορά του δικαστή) ο ύπαρχος δίνει, την άδεια οικοδομήσεως και δεν μπορεί να υπάρξει τότε πλέον θέμα ενστάσεως.

"Άρθρο 8

"Όποιος τολμήσει να παραβεί οποιοδήποτε από τα προαναφερόμενα άρθρα ή οικοδομήσει έξω από τα όρια πού καθορίζονται στα σχέδια, υπόκειται σε κατεδάφιση της οικοδομής, σε οποιοδήποτε στάδιο και αν βρίσκεται και καταδικάζεται από τις αρμόδιες αρχές σαν παραβάτη των νόμων.

"Άρθρο 9

"Αν μέσα στο δεκαπενθήμερο γίνει ένσταση, αυτή θα δικαστεί από το αρμόδιο δικαστήριο.

"Άρθρο 10

Προσωρινά τα παραπάνω δεν θα εφαρμόζονται παρά μόνο στις οικοδομές των πόλεων και των προαστίων. 'Αλλά είναι φανερό ότι στα χωριά κάθε φορά πού θέλουν να χτίσουν νέα οικοδομή θα είναι αναγκαία ή προηγούμενη άδεια της αρμόδιας δημοτικής αρχής.

"Άρθρο 11

Οι οικοδομές στην ύπαιθρο προσωρινά δεν υποχρεούνται σε καμμιά από τις παραπάνω διατυπώσεις.

"Άρθρο 12

Το παρόν θα σφραγισθεί, θα δημοσιευθεί και θα σταλεί όπου πρέπει για εκτέλεση.

ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1577 (Φ.Ε.Κ. 210 Α'/18-12-1985)

Ο ΓΟΚ ΤΟΥ '85 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ ΣΗΜΕΡΑ

Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας

Κυρώνουμε και εκδίδουμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή.

Άρθρο 1 Σκοπός

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Άρθρο 2 Ορισμοί

Άρθρο 3 Πολεοδομικός και αρχιτεκτονικός έλεγχος

Άρθρο 4 Παραδοσιακοί οικισμοί και διατηρητέα κτίρια. Προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

Άρθρο 4 Προστασία αρχιτεκτονικής και φυσικής κληρονομιάς.

Άρθρο 5 Χρήση κτιρίων

Άρθρο 6 Αρτιότητα οικοπέδων

Άρθρο 7 Συντελεστής δόμησης

Άρθρο 8 Κάλυψη του οικοπέδου

Άρθρο 9 Τρόπος δόμησης - Θέση κτιρίου

Άρθρο 10 Πλάτος δρόμου - Αφετηρία μέτρησης υψών

Άρθρο 11 Εξώστες, υπαίθριοι και ημιυπαίθριοι χώροι του κτιρίου, αρχιτεκτονικές & μη προεξοχές και αρχιτεκτονικά στοιχεία, προστεγασμάτα

Άρθρο 12 Παραχώρηση σε κοινή χρήση ακάλυπτων χώρων

Άρθρο 13 Ενεργό οικοδομικό τετράγωνο

Άρθρο 14 Ειδικές διατάξεις για χαμηλά κτίρια

Άρθρο 15 Παρόδιες στοές

Άρθρο 16 Κατασκευές πάνω από το κτίριο

Άρθρο 17 Κατασκευές στους ακάλυπτους χώρους

Άρθρο 18 Περιφράγματα

Άρθρο 19 Κατασκευές σε κοινόχρηστους χώρους

Άρθρο 20 Επιγραφές και διαφημίσεις

Άρθρο 21 Παρεκκλίσεις

Άρθρο 22 Οικοδομικές άδειες - Αυθαίρετες κατασκευές

Άρθρο 23 Προσθήκες

Άρθρο 24 Τακτοποίηση οικοπέδων

Άρθρο 25 Δουλείες σε ακίνητα

Άρθρο 26 Δομική κατασκευή και τα τμήματά της

Άρθρο 27 Αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του νόμου

Άρθρο 28 Έκταση εφαρμογής του πολεοδομικού κανονισμού

Άρθρο 29 Ειδικές περιπτώσεις

Άρθρο 30 Μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 31 Καταργούμενες - διατηρούμενες και τροποποιούμενες διατάξεις

Άρθρο 32 Αναμόρφωση - κωδικοποίηση πολεοδομικής νομοθεσίας

Άρθρο 33

Άρθρο 34

Άρθρο 35 Έναρξη ισχύος

Αθήνα, 12 Δεκεμβρίου 1985

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΤ. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

Άρθρο 4

Προστασία αρχιτεκτονικής και φυσικής κληρονομιάς.

1. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από αιτιολογική έκθεση της κατά περίπτωση αρμόδιας υπηρεσίας του, γνώμη του αρμόδιου Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Συμβουλίου του αρμόδιου Υπουργείου και του Α.Π.Α.Σ. εάν ζητηθεί από τον Υπουργό και γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού Συμβουλίου, με σκοπό τη διατήρηση και ανάδειξη της ιδιαίτερης ιστορικής, πολεοδομικής, αρχιτεκτονικής, λαογραφικής, κοινωνικής και αισθητικής φυσιογνωμίας τους, μπορεί να χαρακτηρίζονται:

α) οικισμοί ή τμήματα πόλεων ή οικισμών ή αυτοτελή οικιστικά σύνολα εκτός αυτών, ως παραδοσιακά σύνολα,

β) χώροι, τόποι, τοπία ή ζώνες ιδιαίτερου κάλλους και φυσικοί σχηματισμοί που συνοδεύουν ή περιβάλλουν ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως χώροι, τόποι ή ζώνες προστασίας των παραδοσιακών συνόλων, όπως και αυτοτελείς φυσικοί σχηματισμοί ανθρωπογενούς χαρακτήρα, εντός ή εκτός οικισμών, ως περιοχές που έχουν ανάγκη από ιδιαίτερη προστασία και να θεσπίζονται ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης και να καθορίζονται χρήσεις, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του νόμου αυτού και από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 9 του π.δ. 437/1985 "καθορισμός και ανακατανομή αρμοδιοτήτων των Υπουργείων" (ΦΕΚ 157^Α). Αν η γνώμη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου δεν περιέλθει στην αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου σε διάστημα δύο (2) μηνών από τη λήψη του σχετικού εγγράφου από αυτόν, το διάταγμα εκδίδεται και χωρίς τη γνωμοδότηση αυτή.

Ο χαρακτηρισμός σύμφωνα με την περίπτωση β', εφ' όσον δεν θεσπίζονται ειδικοί όροι, μορφολογικοί περιορισμοί δόμησης και χρήσης γης, μπορεί να γίνεται με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ύστερα από αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. α) Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να χαρακτηρίζονται ως διατηρητέα, μεμονωμένα κτίρια ή τμήματα κτιρίων ή συγκροτήματα κτιρίων ως και στοιχεία του περιβάλλοντος χώρου αυτών, όπως επίσης και στοιχεία του φυσικού ή και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος χώρου αυτών, όπως επίσης και αυλές, κήποι, θυρώματα και κρήνες, καθώς και μεμονωμένα στοιχεία πολεοδομικού (αστικού ή αγροτικού) εξοπλισμού ή δικτύων, όπως πλατείες, κρήνες, διαβατικά, λιθόστρωτα, γέφυρες που βρίσκονται εντός ή εκτός οικισμών, για το σκοπό που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο και να καθορίζονται ειδικοί όροι προστασίας και περιορισμοί δόμησης και χρήσης, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του νόμου αυτού και από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη.

Με όμοια απόφαση μπορεί να χαρακτηρίζεται ως διατηρητέα η χρήση ακινήτου με ή χωρίς κτίσματα εντός ή εκτός οικισμών.

Η παραπάνω έκθεση αποστέλλεται στην αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και στον οικείο δήμο ή κοινότητα, ο οποίος εντός πέντε (5) ημερών από τη λήψη της υποχρεούται να την αναρτήσει στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα. Για την ανάρτηση αυτή δημοσιεύεται από το Δήμο ή Κοινότητα σχετική πρόσκληση προς τους ενδιαφερόμενους σε μία τοπική εφημερίδα, αν εκδίδεται, ή σε μία εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να διατυπώσουν αντιρρήσεις προς την αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της πρόσκλησης. Αν ο δήμος ή η κοινότητα δεν τηρήσει όσα αναφέρονται προηγουμένως, η περαιτέρω διαδικασία χαρακτηρισμού συνεχίζεται νόμιμα μετά την πάροδο ενός (1) μήνα από την αποστολή της έκθεσης στο δήμο ή στην κοινότητα. Η παραπάνω διαδικασία μπορεί να παραλείπεται εφ' όσον η έκθεση κοινοποιηθεί απ' ευθείας στον ενδιαφερόμενο. Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο ενδιαφερόμενος μπορεί να διατυπώσει τις αντιρρήσεις του μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση της έκθεσης.

β) Από την κοινοποίηση της αιτιολογικής έκθεσης για το χαρακτηρισμό κτιρίου ως διατηρητέου, απαγορεύεται κάθε επέμβαση στο εν λόγω κτίριο για χρονικό διάστημα ενός έτους ή μέχρι τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης ή τη γνωστοποίηση στην αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία για τη μη περαιτέρω προώθηση της σχετικής διαδικασίας χαρακτηρισμού.

Οικοδομικές εργασίες που εκτελούνται στο προς χαρακτηρισμό κτίριο με οικοδομική άδεια που εκδόθηκε πριν από την κοινοποίηση της αιτιολογικής έκθεσης διακόπτονται.

Όταν ολοκληρωθεί η προβλεπόμενη διαδικασία και το κτίριο κριθεί διατηρητέο, τότε το όποιο κόστος της οικοδομικής άδειας καθώς και των εργασιών οι οποίες έχουν προηγηθεί της διακοπής και αντιβαίνουν στους όρους κήρυξης του κτιρίου ως διατηρητέου, επιβαρύνουν το Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Τ.Ε.Ρ.Π.Σ.). Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της διάταξης αυτής.

3. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ύστερα από γνωμοδότηση του Α.Π.Α.Σ., μπορεί να καθορίζονται:

α) κατηγορίες διατηρητέων και κριτήρια αξιολόγησης για την υπαγωγή των προς χαρακτηρισμό κτιρίων στις κατηγορίες αυτές,

β) ειδικότεροι όροι και περιορισμοί ως προς τις δυνατότητες επέμβασης επί των διατηρητέων κτιρίων κατά κατηγορία,

γ) μεταβατικές διατάξεις ως προς το καθεστώς των ήδη χαρακτηρισμένων κτιρίων ως διατηρητέων, σε σχέση με την κατάταξη σε κατηγορίες και τις δυνατότητες επέμβασης επ' αυτών.

Με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μετά από γνωμοδότηση του αρμόδιου Συμβουλίου, μπορεί να καθορίζονται επιμέρους περιοχές της χώρας και

οικισμοί ή τμήματα αυτών, εντός των οποίων έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των ανωτέρω.

4. α) Αιτήσεις οικοδομικών αδειών για την ανέγερση οικοδομών ή προσθηκών σε υφιστάμενα κτίρια σε όμορα ακίνητα διατηρητέων κτιρίων παραπέμπονται υποχρεωτικώς στην πρωτοβάθμια Ε.Π.Α.Ε. της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας για έγκριση, με κριτήριο την προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας του διατηρητέου κτιρίου.

β) Με τη διαδικασία που καθορίζεται στην παράγραφο 2 περίπτωση α' μπορεί να οριστούν ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης ή χρήσης κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη και σε ακίνητα που είναι όμορα με τα διατηρητέα κτίρια ή σε ζώνες γύρω από αυτά, για την προστασία και ανάδειξη των διατηρητέων κτιρίων. Εφ' όσον με τους παραπάνω όρους και περιορισμούς δεν μπορεί να εξαντληθεί ο ισχύων συντελεστής δόμησης του υπόψη ομόρου ακινήτου ή αυτού που βρίσκεται μέσα στην παραπάνω ζώνη, για το ακίνητο αυτό εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη μεταφορά συντελεστή δόμησης, που ισχύουν για τα ακίνητα με διατηρητέα κτίρια.

5. α) Ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ανακατασκευάζονται στην αρχική τους μορφή αν έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα ή έχει κινηθεί γι' αυτά η διαδικασία χαρακτηρισμού τους ως διατηρητέων με την κοινοποίηση στους ενδιαφερόμενους ή στον οικείο δήμο ή κοινότητα της αιτιολογικής έκθεσης χαρακτηρισμού και βρίσκονται σε κατάσταση επικινδύνου ετοιμορροπίας και επιβάλλεται η κατεδάφισή τους, εφ' όσον δεν υφίσταται η δυνατότητα άμεσης αποσόβησης του κινδύνου με ηπιότερα μέτρα, όπως αντιστηρίξεις, υποστηλώσεις, επισκευές, μερικές κατεδαφίσεις. Η ανακατασκευή γίνεται βάσει λεπτομερούς μελέτης αποτύπωσης και φωτογραφικής και κάθε άλλης δυνατής τεκμηρίωσης της υφιστάμενης κατάστασης που απαιτείται πριν από την υλοποίηση των μέτρων που επιβάλλονται από το σχετικό πρωτόκολλο επικινδύνου ετοιμορροπίας και κατεδάφησης του κτιρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του π.δ. 13/22-4-1929 (Φ.Ε.Κ. 153^{Α'}) "περί επικινδύνων οικοδομών". Στη μελέτη αποτύπωσης προσδιορίζονται και όλα τα αρχιτεκτονικά μέλη ή τμήματα του κτιρίου που φέρουν γλυπτικό ή επίπλαστο διάκοσμο και τα οποία διασώζονται κατά την κατεδάφιση για να χρησιμοποιηθούν στην ίδια θέση ή ως πρότυπα στην ανακατασκευή του κτιρίου.

Η ανακατασκευή εγκρίνεται με απόφαση του κατά περίπτωση Υπουργού που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας Υπηρεσίας του.

β) Διατηρητέα κτίρια τα οποία έχουν κατεδαφιστεί από γεγονότα που οφείλονται σε ανώτερη βία, όπως σεισμό, πυρκαγιά, πλημμύρα ή κρίνονται κατεδαφιστέα με πρωτόκολλα επικινδύνως ετοιμορρόπου οικοδομής, επανακατασκευάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του προεδρικού διατάγματος της 15-4-1988 (Φ.Ε.Κ. 317 Δ').

γ) Οι διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 32 του ν. 1337/1983 έχουν εφαρμογή για τα διατηρητέα κτίρια που αναφέρονται στην παράγρ. 2^α, καθώς και για τα κτίρια για τα οποία έχει κοινοποιηθεί στον ενδιαφερόμενο ή στον οικείο δήμο ή κοινότητα ή πολεοδομική υπηρεσία αιτιολογική έκθεση για το χαρακτηρισμό τους ως διατηρητέων.

Οι ίδιες διατάξεις έχουν εφαρμογή και για τα κτίρια εκείνα, για τα οποία εκδίδεται πρωτόκολλο επικινδύνως ετοιμορρόπου οικοδομής, μετά την κοινοποίηση της αιτιολογικής έκθεσης χαρακτηρισμού τους ως διατηρητέων.

6. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να αναστέλλεται για χρονικό διάστημα έως ένα έτος, σε οικισμούς ή τμήματά τους, σε περιοχές εντός οικισμών ή σε μεμονωμένα ακίνητα εντός ή εκτός οικισμών, η έκδοση οικοδομικών αδειών, κάθε εργασία ανέγερσης νέων κτιρίων, κατεδάφισης, προσθήκης, αλλαγής εξωτερικής εμφάνισης υφιστάμενων κτιρίων και διαμόρφωσης κοινόχρηστων χώρων, ή να επιβάλλονται όροι για την εκτέλεση των εργασιών αυτών με σκοπό τη σύνταξη πολεοδομικής μελέτης ή και ειδικού κανονισμού δόμησης για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η αναστολή μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμη έτος, εφ' όσον οι σχετικές μελέτες έχουν προοδεύσει σημαντικά και προκύπτει αυτό τεκμηριωμένα.

7. Αίτηση για κατεδάφιση, επισκευή ή προσθήκη σε κτίριο που κατά την κρίση της πολεοδομικής υπηρεσίας μπορεί να χαρακτηριστεί ως διατηρητέο, παραπέμπεται στην πρωτοβάθμια ΕΠΑΕ. Η παραπομπή αυτή είναι υποχρεωτική αν το κτίριο βρίσκεται σε παραδοσιακό οικισμό. Αν η επιτροπή κρίνει ότι η επισκευή δεν θίγει το κτίριο ή ότι δεν συντρέχει λόγος να κινηθεί η διαδικασία χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου, προωθείται η διαδικασία έκδοσης της οικοδομικής άδειας αν συντρέχουν και οι λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις. Σε κάθε άλλη περίπτωση, με αιτιολογημένη έκθεση της ΕΠΑΕ αποστέλλεται στην αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου.

Στην περίπτωση αυτήν η άδεια χορηγείται όταν γνωστοποιηθεί στην πολεοδομική υπηρεσία ότι το κτίριο δεν κρίνεται διατηρητέο ή αν παρέλθουν δώδεκα (12) μήνες από την κατάθεση του σχετικού φακέλου κατεδάφισης στην αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου, χωρίς να εκδοθεί απόφαση χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου.

Ειδικότερα, με απόφαση του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού και για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, μπορούν να καθορίζονται περιοχές εντός ή εκτός παραδοσιακών οικισμών εντός των οποίων οι απαιτούμενες άδειες κατεδάφισης υποχρεωτικά παραπέμπονται στην πρωτοβάθμια Ε.Π.Α.Ε., μετά τη γνωμοδότηση της οποίας αποστέλλονται στην υπηρεσία που έχει την αρμοδιότητα χαρακτηρισμού και τηρείται η διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Για το άρθρο αυτό και ανά παράγραφο υπάρχουν Εγκύκλιοι και Π. Διατάγματα που διευκρινίζουν ή επιλύουν προβλήματα που έχουν ανακύψει κατά την εφαρμογή του.

Παράγραφος 1:

- Εγκύκλιος [12/86](#)

Παράγραφος 2:

- Εγκύκλιος [12/86](#)
- Εγκύκλιος [113/86](#)
- Π. Δ/γμα [15-4-88](#) (ΦΕΚ 317Δ/28-4-88)
- Τα αξιόλογα παραδοσιακά κτίρια χαρακτηρίζονται διατηρητέα από την Υπηρεσία, εφ' όσον πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 4, παράγραφος 2 του νόμου 1577/85 "Περί Γ.Ο.Κ." και για κάθε επέμβαση σε αυτά είναι απαραίτητη η σύμφωνη γνώμη των Ε.Π.Α.Ε. (πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια) ανάλογα με την σπουδαιότητα του κτιρίου, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. [31252/1530/20-5-87](#) κοινή απόφαση των Υπουργών Προεδρίας, Εσωτερικών και ΠΕΧΩΔΕ (ΦΕΚ 482 Δ/87), όπως αυτή τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τις υπ' αριθμ. [26976/1297/30-3-88](#) και [28743/364/89](#) (ΦΕΚ 187 Β'/89) κοινές αποφάσεις των παραπάνω Υπουργών (ΦΕΚ 288 Δ'/88).
- Τα κτίρια που κηρύσσονται από το Υπουργείο Πολιτισμού διατηρητέα Μνημεία σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδ. νόμου 5351/9-8-32 (ΦΕΚ 275 Α'/24-8-32) προστατεύονται και ελέγχονται για κάθε επέμβαση σε αυτά από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΠΟ. Όταν σύμφωνα με τις διατάξεις των οικοδομικών και κτιριοδομικών κανονισμών πρέπει να εκδοθεί κατά περίπτωση οικοδομική άδεια, εκδίδεται από τις Πολεοδομικές Υπηρεσίες με τη σύμφωνη γνώμη των Υπηρεσιών του ΥΠΠΟ χωρίς την επέμβαση των Ε.Π.Α.Ε.
- Τα κτίρια που είναι μεταγενέστερα του 1830 και χαρακτηρίζονται από το ΥΠΠΟ "ως έργα τέχνης χρήζοντα ειδικής κρατικής προστασίας", σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1 του νόμου 1469/50 (ΦΕΚ 169 Α'/7-8-50) υπάγονται με την παραπάνω κήρυξή τους στις διατάξεις του Κ.Ν. 5351/32 (ΦΕΚ 275 Α'/32) και προστατεύονται και ελέγχονται για κάθε επέμβαση σε αυτά όπως και τα διατηρητέα μνημεία. Και στην περίπτωση αυτή όταν ζητηθεί από τις Πολεοδομικές Υπηρεσίες άδεια οικοδομής εκδίδεται με την σύμφωνη γνώμη των αρμοδίων Υπηρεσιών του ΥΠΠΟ χωρίς την παρέμβαση των Ε.Π.Α.Ε. Με το υπ' αριθμ. 161/30-4-84 Π. Δ/γμα (ΦΕΚ 54 Α'/30-4-84) μεταβιβάστηκαν διάφορες αρμοδιότητες του ΥΠΠΟ στο ΥΠΕΧΩΔΕ. Έτσι για την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών, όπου απαιτείτο απλή ή σύμφωνος γνώμη του εκάστοτε Αρχαιολογικού Συμβουλίου, η αρμοδιότητα αυτή μεταφέρθηκε στις Ε.Π.Α.Ε. των οικείων Πολεοδομικών Υπηρεσιών (Έγγρ. 55159/6587/18-9-89).

Παράγραφος 4:

- Η αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ στην οποία η Ε.Π.Α.Ε. αποστέλλει τον σχετικό φάκελο με την αιτιολογημένη της έκθεση είναι η Δ/ση Πολεοδομικού Σχεδιασμού - Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών). Η προθεσμία των 12 μηνών, μετά την περίοδο της οποίας είναι υποχρεωτική για τη Διοίκηση η χορήγηση της άδειας κατεδαφίσεως, αρχίζει είτε από την προσέλευση του σχετικού φακέλου στο Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών της Δ.Π.Σ. του ΥΠΕΧΩΔΕ, είτε όταν η αρμόδια για τον χαρακτηρισμό του κτιρίου ως "διατηρητέο" υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ γνωστοποιήσει ότι τούτο (το κτίριο) δεν κρίνεται διατηρητέο, εγκ. [98/88](#) (έγγρ. ΥΠΕΧΩΔΕ [79041/4340/3-11-1988](#)).

Άρθρο 5

Χρήση κτιρίων

- 1.** Δεν επιτρέπεται να μεταβάλλεται η, σύμφωνα με την οικοδομική άδεια, χρήση του κτιρίου ή μέρους αυτού και οι διαστάσεις των χώρων κοινής χρήσης χωρίς προηγούμενη σχετική άδεια της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας, εφ' όσον η μεταβολή αυτή θίγει τις ισχύουσες πολεοδομικές διατάξεις. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων καθορίζονται οι μεταβολές που δεν υπάγονται στην απαγόρευση αυτή.
- 2.** Η παράβαση της προηγούμενης παραγράφου συνεπάγεται την εφαρμογή των διατάξεων για τις αυθαίρετες κατασκευές.
- 3.** Σε κάθε πράξη μεταβίβασης της κυριότητας κτιρίου ή διακεκριμένης και αυτοτελούς ιδιοκτησίας επισυνάπτεται υποχρεωτικά εκτός από το κυρωμένο αντίγραφο της οικοδομικής άδειας που προβλέπεται στο άρθρο 17 παρ. 12 του ν. 1337/1983(ΦΕΚ 33) και υπεύθυνη δήλωση του ν.δ. 105/69, των δικαιοπρακτούντων για την τήρηση της παρ. 1 του παρόντος. Η παράγραφος αυτή εφαρμόζεται για τα κτίρια των οποίων οι οικοδομικές άδειες εκδίδονται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Άρθρο 27

Αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του νόμου

- 1.** Αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του παρόντος νόμου είναι η κατά τόπους πολεοδομική υπηρεσία.
- 2.** Για κάθε αμφισβήτηση που ανακύπτει από την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού ή ειδικών πολεοδομικών σχεδίων και κανονισμών ή των άλλων γενικών ή ειδικών πολεοδομικών διατάξεων αποφασίζει οριστικά ο υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ύστερα από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος.

Η απόφαση του υπουργού εφαρμόζεται υποχρεωτικά από τις πολεοδομικές υπηρεσίες της Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τις σχετικές με το θέμα υπηρεσίες της περιφέρειας.
- 3.** Οι αστυνομικές αρχές οφείλουν:
 - α)** να ελέγχουν αν για τις πραγματοποιούμενες δομικές εργασίες έχει εκδοθεί άδεια από την αρμόδια αρχή και αν διαπιστώσουν ότι δεν υπάρχει σχετική άδεια να διακόπτουν την εκτέλεση των εργασιών και να ειδοποιούν αμέσως την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία.

β) να ελέγχουν σε γενικές γραμμές αν η εκτελούμενη εργασία ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της οικοδομικής άδειας και, σε περίπτωση αμφιβολίας, να ειδοποιούν αμέσως την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία.

γ) να διακόπτουν την εκτέλεση δομικών εργασιών ύστερα από ειδοποίηση της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας.

δ) να παρέχουν προστασία στις πολεοδομικές υπηρεσίες για την εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται από τις διατάξεις για την αυθαίρετη δόμηση.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Εφαρμογή του άρθρου 27 παρ. 2 είναι δυνατή σε αμφισβήτηση προερχόμενη από ενδιαφερόμενο πολίτη υπό τη μορφή ιεραρχικής προσφυγής κι όχι προερχόμενη από διάσταση απόψεων μεταξύ των Υπηρεσιών του Υπουργείου (γνωμοδότηση 129/90 Νομικής Δ/σης - Εγκύκλιος 16/90)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΧΩΔΕ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ: Γ4-Γ9

Ταχ. Δ/ση: Αμαλιάδος 17

11523

Αρμόδια: Β. Βιδαλάκη

Τηλέφωνο: 6431.461

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 12

Αθήνα 12/2/86

Αρ. Πρωτ.: 20504/2314

ΠΡΟΣ

ΤΟΥΣ ΑΠΟΔΕΚΤΑΣ

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΓΚΥΚΛΙΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΓΟΚ/85

1. ΓΕΝΙΚΑ

Με στόχο την σωστή εφαρμογή του Νέου Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού (Ν. 1577/85 ΦΕΚ 210Α/18-12-85) παρέχονται οι παρακάτω οδηγίες και διευκρινίσεις.

1. Θεωρούμε καταρχήν σκόπιμο για την κατανόηση του από τις Υπηρεσίες και τους μελετητές να επισημαίνουμε συνοπτικά τους γενικούς στόχους του Νόμου που είναι:

α. Ελευθερία στην ογκοπλαστική ανάπτυξη του κτιρίου με τον καθορισμό οριακών θέσεων του (ιδεατό στερεό). Γι' αυτό καταργούνται τα συστήματα δόμησης και προβλέπεται ελεύθερη τοποθέτηση του κτιρίου στο οικοπέδο που γίνεται ανάλογα με τις λειτουργικές ανάγκες του κτιρίου, τον προσανατολισμό, τη μορφή του οικοπέδου, και το φυσικό ανάγλυφο του εδάφους.

β. Καθιέρωση του οικοδομικού τετραγώνου σαν ελάχιστης πολεοδομικής ενότητας για την διαμόρφωση καλυπτόμενης και ακάλυπτης επιφάνειας (ενοποίηση ακάλυπτων, αναπλάσεις κ.λπ.).

γ. Η αναβάθμιση των συνθηκών κατοικίας και η βελτίωση γενικά της ποιότητας ζωής (κίνητρα για αίθουσα κοινωνικών εκδηλώσεων, ημιυπαίθριους χώρους, μεγαλύτερους κοινόχρ. χώρους κ.λπ. κατοχύρωση χρήσης κτιρίου).

δ. Η ευνοϊκή αντιμετώπιση των χαμηλών κτιρίων με την παροχή πολεοδομικών κινήτρων που ενισχύουν και διευκολύνουν για δόμηση μικρών οικοπέδων.

ε. Περιορισμός των παρεκκλίσεων στις περιοχές εντός σχεδίου μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

στ. Ευελιξία για την θεσμοθέτηση του κτιριοδομικού κανονισμού, ώστε να προσαρμόζεται ευχερώς στις εξελίξεις της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

2. ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ - ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ

Άρθρο 4

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΚΤΙΡΙΑ

παρ. 1: Η επιφύλαξη του άρθρου 9 του ΠΔ 437/1985 αφορά τη κατανομή αρμοδιοτήτων των Υπουργείων Πολιτισμού και Επιστημών και ΠΕΧΩΔΕ.

παρ. 2: Η κοινοποίηση της έκθεσης θα γίνεται με κάθε πρόσφορο μέσον π.χ. επί αποδείξει ή με συστημένη επιστολή. Αν ο ιδιοκτήτης είναι άγνωστης διαμονής εφαρμόζαν και οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Αν ο ιδιοκτήτης είναι άγνωστος γίνεται θυροκόλληση της έκθεσης, στο κρινόμενο ακίνητο.

παρ. 4: Για όλες τις αιτήσεις που εκκρεμούν στις υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ η βμηνη προθεσμία αρχίζει από τις 19 - 2 - 86.

Άρθρο 31

ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ - ΔΙΑΤΗΡΟΥΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

παρ. 1: Το άρθρο αυτό αφορά παλαιές διατάξεις κτιριοδομικού περιεχομένου, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε ισχύ μέχρις ότου εκδοθούν οι αποφάσεις Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, σε εκτέλεση του άρθρου 26 του ΓΟΚ/85 σε ένα ή το πολύ δύο χρόνια.

Ως "Γενική εφαρμογή" των διατάξεων, που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής, νοείται η εφαρμογή τους για όλα τα οικόπεδα, ανεξάρτητα από το σύστημα δόμησης το οποίο αφορούσαν οι διατάξεις κατά το ΓΟΚ/73 και ανεξάρτητα από το σύστημα δόμησης που ανήκε το οικόπεδο σύμφωνα με το διάταγμα των όρων δόμησης της περιοχής.

παρ. 5: Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής στην έννοια μεταβολής των "γενικών Πολεοδομικών διατάξεων ή κανονισμών" περιλαμβάνεται και η αλλαγή των όρων και περιορισμών δόμησης.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝ. ΓΕΙΤΟΝΑΣ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 113/86

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΧΩΔΕ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Γ4 και Γ11'

Τ αχ. Δ/νση: Αμαλιάδος 17

Ταχ. κώδικας: 115 23

Πληροφορικές: Ομάδες ΓΟΚ

Τηλέφωνο: 6430640

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 113 ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα 26-5-1968

Αριθμ. πρωτ. οικ. 38769/6719

ΠΡΟΣ: Όλους τους αποδέκτες

Πολεοδομικών Εγκυκλίων

ΚΟΙΝ: 1) Γραφείο Υφυπουργού

2) Ειδικό Γραμματέα

Οικιστικής και Κατοικίας

ΘΕΜΑ: ΣΕ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΓΚΥΚΛΙΩΝ 12/86, 73/86, 103/86 ΚΑΙ 112/86 ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΟΙ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ Ν. 1577/85:

Άρθρο 4

Παρ. 2: Η δόμηση στους παραδοσιακούς οικισμούς γίνεται σύμφωνα με τους όρους και περιορισμούς δόμησης που προβλέπει το διάταγμα χαρακτηρισμού του οικισμού ως παραδοσιακού.

Κατά συνέπεια η κατασκευή κλειστών εξωστών (σαχνισί, χαγιάτι, κ.λπ.) έξω από την οικοδομική γραμμή, επιτρέπεται, αν αυτό προβλέπεται από το παραπάνω Δ/γμα. Αν δεν προβλέπεται από το Δ/γμα, η κατασκευή αυτή μπορεί να γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις του ΓΟΚ/85 (οπισθοχώρηση κτιρίου από την ΟΓ).

Παρ. 4: Αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ, στην οποία η ΕΠΑΕ αποστέλλει τον σχετικό φάκελλο με την αιτιολογημένη της έκθεση, είναι η Δ/ν ση Γ7.

Άρθρο 31

Παρ. 1α: Οι χώροι μαγειριών σε κτίρια ξενοδοχείων εντός εγκεκριμένου σχεδίου δεν αποτελούν χώρους βοηθητικής χρήσης κατά την έννοια του άρθρου 12 παρ. 4 του ΓΟΚ/73 που διατηρείται σε ισχύ, γιατί η παρ. 7 του άρθρου 35 του ΓΟΚ/73 έχει καταργηθεί. Κατά συνέπεια δεν είναι δυνατή η κατασκευή μαγειρείου στο υπόγειο ξενοδοχείο στις εντός σχεδίου περιοχές μέχρι ο κτιριοδομικός κανονισμός ρυθμίσει διαφορετικά το θέμα αυτό.

Διευκρινίζουμε ότι για την κατασκευή ανελκυστήρα σε κτίριο ελέγχεται ο αριθμός των ορόφων χωρίς να έχει σημασία αν ορισμένοι όροφοι αποτελούν ενιαία ιδιοκτησία (μαιζονέτες) (άρθρ. 82 ΓΟΚ/73 που διατηρείται σε ισχύ).

Παρ. 4: Για την εφαρμογή της παρ. αυτής διευκρινίζουμε ότι στις διατάξεις αυτές υπάγονται και κτίρια Συνεταιρισμών (π.χ. ελαιουργεία) που το καταστατικό τους είναι σύμφωνο με τις σχετικές διατάξεις του Ν. 1541/1985 (ΦΕΚ 68Α') οπότε όπως προκύπτει απ' το άρθρο 32 αυτού ο διαχωριστικός και λογιστικός έλεγχος γενικά δε η οικονομική κατάσταση τους τελεί υπό την εποπτεία του Κράτους (Υπουργείο Γεωργίας) και η χρηματοδότηση - δανειοδότηση των σκοπών και έργων τους γίνεται απ' την Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος (ΑΤΕ).

Παρ. 5: Με την παρ. αυτή προστέθηκε η παρ. 4 στο άρθρο 12 του Ν. 651/77 με την οποία ρυθμίζεται νομοθετικά η έκδοση και η ισχύς οικοδομικών αδειών σε περιπτώσεις μεταβολής γενικών πολεοδομικών διατάξεων ή κανονισμών σε εντός σχεδίου περιοχές όπως π.χ. αλλαγή όρων δόμησης, σ.δ., ΓΟΚ, κτιριοδομικός κανονισμός κ.λπ. Είναι δηλαδή δυνατή η έκδοση οικοδομικής αδείας με τους παλαιούς ευμενέστερους όρους εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση σύμφωνα με το από 3 - 9 - 83 Π. Δ/γμα (ΦΕΚ 394/Δ/83).

Για την καλύτερη εφαρμογή της εγκυκλίου επισυνάπτονται και επεξηγηματικά σχεδιαγράμματα της υπηρεσίας.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

Κ. ΓΕΙΤΟΝΑΣ

ΠΔ/15-4-88 (ΦΕΚ-317/Δ/28-4-88)

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ.4 του Αρθ-32 του Ν-1337/83 "Επέκταση των πολ/μικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις" (ΦΕΚ-33/Α).
2. Τις διατάξεις της παρ.2 του Αρθ-4 του Ν-1577/85 "Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός" (ΦΕΚ-210/Α).
3. Τις υπ'αρ.Αποφ-1097/87, Αποφ-1099/87 της Ολομ.του ΣτΕ.
4. Την υπ'αρ.Αποφ-1291/87 του Πρωθυπουργού "Σύσταση θέσης Αναπληρωτή Υπουργού στα Υπουργεία Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, ΠΕΧΩΔΕ, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Υφυπουργού στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας" (ΦΕΚ-526/Β).
5. Την υπ'αρ.Αποφ-1436/87 του Πρωθυπουργού "Καθορισμός αρμοδιοτήτων του Αναπληρωτή Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ Μανώλη Παπαστεφανάκη" (ΦΕΚ-549/Β).
6. Την υπ'αρ.Γνωμ-164/88 του ΣτΕ με πρόταση του Αναπληρωτή Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ.

Αποφασίζουμε:

Άρθρο 1.

1. Σε περίπτωση καταστροφής ή αλλοίωσης των αρχιτεκτονικών και καλλιτεχνικών στοιχείων διατηρητέων κτιρίων της παρ.2 του Αρθ-4 του Ν-1577/85 καθώς και των κτιρίων που βρίσκονται σε παραδοσιακούς οικισμούς κατά την παρ.1 του ίδιου άρθρου, η αρμόδια Πολεοδομική Υπηρεσία ή ο δήμος ή η κοινότητα, εφόσον τα παραπάνω κτίρια δεν ανήκουν κατά κυριότητα στο δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, τάσσει εύλογη προθεσμία στον υπόχρεο για την έναρξη και λήξη των εργασιών για την ανακατασκευή τους. Σε περίπτωση καταστροφής των στατικών στοιχείων των παραπάνω κτιρίων, τα αρμόδια, σύμφωνα με τις διατάξεις περί επικινδύνων οικοδομών, όργανα τάσσουν εύλογη επίσης προθεσμία για την έναρξη και λήξη εργασιών υποστήλωσης και αντιστήριξης των κτιρίων ώστε να αρθεί ο κίνδυνος.
2. Κάθε εργασία για την ανακατασκευή των στοιχείων της προηγούμενης παραγράφου, γίνεται σύμφωνα με τις υποδείξεις της Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠΑΕ), η οποία σε περίπτωση επικινδύνων οικοδομών αποφαίνεται μέσα σε πέντε εργάσιμες ημέρες.
3. Σε περίπτωση που οι υπόχρεοι δεν αρχίσουν τις εργασίες αποκατάστασης του κτιρίου ή αρχίσουν τις εργασίες αποκατάστασης αλλά δεν τις περατώσουν μέσα στις προθεσμίες που τους έχουν ταχθεί, επιβάλλονται οι κυρώσεις του Αρθ-5 του

παρόντος και ταυτόχρονα η πολ/μική υπηρεσία ή ο δήμος ή η κοινότητα μπορεί να χορηγήσουν νέα προθεσμία για την αποπεράτωση των εργασιών.

4. Αν παρέλθουν άπρακτες οι προθεσμίες των παρ.1 και 3, μπορεί το δημόσιο ή ο δήμος ή η κοινότητα να αναλάβουν την εκτέλεση των εργασιών που απαιτούνται καταλογίζοντας όλη ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των υποχρέων.

Άρθρο 3.

1. Για τη χορήγηση οικοδομικής άδειας επισκευής ή ανακατασκευής κτιρίων που έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα, σύμφωνα με την παρ.2 του Αρθ-4 του Ν-1577/85 ο ενδιαφερόμενος προσκομίζει στην οικεία Πολεοδομική Υπηρεσία μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά της μελέτης του και έγχρωμες φωτογραφίες όλων των όψεων του κτιρίου, καθώς και φωτογραφίες εσωτερικών χώρων, όπου υπάρχει αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον.

2. Από την έναρξη των οικοδομικών εργασιών και μέχρι αποπεράτωσης της επισκευής ή της ανακατασκευής, εκτός από τους ελέγχους που γίνονται στις φάσεις που προβλέπονται από το από ΠΔ/3-9-83 (ΦΕΚ-394/Δ), δύναται κατά την κρίση της Υπηρεσίας που χορηγεί την άδεια, ανάλογα με το είδος και την έκταση της επισκευής ή ανακατασκευής του κτιρίου, να ελέγχονται οι εργασίες και σε άλλες φάσεις.

3. Στις παραπάνω οριζόμενες φάσεις που αναγράφονται στο έντυπο της οικοδομικής άδειας, οι ιδιοκτήτες των κτιρίων είναι υποχρεωμένοι να ζητήσουν τον έλεγχο. Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου ή των εγκεκριμένων σχεδίων της οικοδομικής άδειας επιβάλλονται κυρώσεις σύμφωνα με την παρ.1 του Αρθ-5.

Άρθρο 4.

1. Οι ιδιοκτήτες ή οι νομείς των κτιρίων του Αρθ-1 του παρόντος επωμίζονται τις δαπάνες για την επισκευή ή ανακατασκευή των στατικών, αρχιτεκτονικών και καλλιτεχνικών στοιχείων τους και οφείλουν με ίδια μέσα, ύστερα από έγκριση της αρμόδιας αρχής μετά από γνώμη της ΕΠΑΕ εκδιδόμενης κατά τη νόμιμη διαδικασία, να προβαίνουν στις αναγκαίες επισκευές ή ανακατασκευές.

2. Αν οι πιο πάνω υπόχρεοι αδρανούν, κωλυσιεργούν, καθυστερούν ή αδυνατούν να προβούν στις σχετικές εργασίες, τις εργασίες αυτές μπορεί να τις εκτελέσει το δημόσιο ή ο οικείος ΟΤΑ υπό τις προϋποθέσεις του Αρθ-1 του παρόντος καταλογίζοντας κατ' αρχήν τις σχετικές δαπάνες σε βάρος των υποχρέων.

3. Στην περίπτωση που η δαπάνη της επισκευής ή ανακατασκευής υπερβαίνει ορισμένα εύλογα όρια που καθορίζονται από τη σχέση δαπάνης και προσόδου από την εκμετάλλευση του ακινήτου τότε εφόσον η φθορά δεν προήλθε από σκόπιμη ενέργεια του ιδιοκτήτη υποχρεούται το Δημόσιο ή ο οικείος ΟΤΑ να αναλάβει το σύνολο ή μέρος της δαπάνης αυτής στο μέτρο που υπερβαίνει τα πιο πάνω όρια, ιδίως δε:

α) Σε περίπτωση μη πραγματοποίησης επαρκών εισοδημάτων από την εκμετάλλευση του κτιρίου. Ως εισόδημα δε λογίζεται και το τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση ή ιδιόχρηση, έστω και αν το κτίριο παραμένει κενό και δεν χρησιμοποιείται:

β) Στην ύπαρξη διαφωνιών κάθε μορφής ανάμεσα στους συγκυρίους ή συνομείς που οδηγούν στην αδυναμία οικονομικής εκμετάλλευσης του ακινήτου.

4. Η διαπίστωση για τη συνδρομή των πιο πάνω προϋποθέσεων γίνεται από το φορέα που θα αναλάβει τη δαπάνη, ο οποίος λαμβάνει κυρίως υπόψη στοιχεία εκτίμησης της οικείας οικονομικής εφορίας σχετικά με την αξία του οικοπέδου και τα έσοδα από την εκμετάλλευση και ειδικότερα αν η απόδοση του επισκευαζομένου ή ανακατασκευαζομένου διατηρητέου κτιρίου (ετήσια έσοδα προς δαπάνες επισκευής ή ανακατασκευής, συν αξία οικοπέδου που αντιστοιχεί στο κτίριο) είναι η μικρότερη από την απόδοση που θα είχε αν κατασκευάζετο νέο κτίριο συνολικής επιφάνειας ίσης προς το διατηρητέο (ετήσια έσοδα προς δαπάνες ανέγερσης νέας οικοδομής, συν αξία οικοπέδου που αντιστοιχεί στο κτίριο). Οι δαπάνες για την ανέγερση της πιο πάνω νέας οικοδομής προϋπολογίζονται από την οικεία πολ/μική υπηρεσία.

5. Το ποσοστό συμμετοχής του Δημοσίου ή των ΟΤΑ στη δαπάνη αποκατάστασης του κτιρίου καθορίζεται με απόφαση είτε του Υπουργού αν η σχετική δαπάνη βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου είτε με απόφαση του Νομάρχη αν η σχετική δαπάνη βαρύνει τον νομαρχιακό προϋπολογισμό είτε με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου αν η σχετική δαπάνη βαρύνει τον δήμο ή την κοινότητα. Με την ίδια απόφαση μπορεί να γίνεται επιμερισμός της καταβολής της δαπάνης που αναλογεί στην υπόχρεο, σε μηνιαίες δόσεις, χωρίς όμως το ποσό που καταβάλλεται κατ' έτος να υπολείπεται του 60% (εξήντα τοις εκατό) των ετησίων προσόδων από την εκμετάλλευση του κτιρίου ή από το ανάλογο ποσοστό που αντιστοιχεί στην ιδιοκατοίκηση σύμφωνα με βεβαίωση της Οικονομικής Εφορίας της περιοχής. Η καταβολή κατά δόσεις επιβαρύνεται με επιτόκιο ίσο με αυτό των δανείων που παρέχονται από την Κτηματική Τράπεζα για επισκευή διατηρητέων κτιρίων.

6. Η καταβολή της δαπάνης γίνεται μετά την έναρξη της ιδιοκατοίκησης ή της εκμετάλλευσης του κτιρίου και πάντως το αργότερο σε έξι (6) μήνες μετά το τέλος των εργασιών επισκευής ή ανακατασκευής.

7. Η δαπάνη που βαρύνει τον ιδιοκτήτη του ακινήτου και καταβάλλεται για λογαριασμό του από το δημόσιο βεβαιώνεται στο αρμόδιο δημόσιο ταμείο και εισπράττεται ως δημόσιο έσοδο, σύμφωνα με τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων. Αν η δαπάνη καταβάλλεται από τον δήμο ή κοινότητα εισπράττεται με απλές βεβαιωτικές καταστάσεις σύμφωνα με τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων.

8. Κατά της πράξεως καταλογισμού χωρεί προσφυγή ενώπιον του κατά τόπον αρμοδίου διοικητικού Πρωτοδικείου του οποίου η απόφαση υπόκειται σε αναίρεση ενώπιον του ΣτΕ.

Άρθρο 6.

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στον Αναπληρωτή Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 15 Απριλίου 1988

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

**ΑΠΟΦΑΣΗ 31252/1530/87 (ΦΕΚ 482Δ'/87) ΣΥΣΤΑΣΗ, ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ (Ε.Π.Α.Ε.) (σχετ. το άρθρο 3 του ΓΟΚ/1985)**

Έχοντας υπόψη: Τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 3 του Ν. 1577/1985 (ΦΕΚ 210/85 τ.Α.), αποφασίζουμε:

Άρθρο 4

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ Ε.Π.Α.Ε.

Από της εκδόσεως των αποφάσεων συγκροτήσεως των πρωτοβαθμίων και δευτεροβαθμίων ΕΠΑΕ, καταργούνται οι αντίστοιχες ΕΠΑΕ που λειτουργούν.

Άρθρο 5

ΙΣΧΥΣ

Η ισχύς της παρούσης απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 20 Μαΐου 1987

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΑΠΟΣΤ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΕΜΜ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

ΠΕΡΙΒ/ΝΤΟΣ ΧΩΡ/ΞΙΑΣ & ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ

Απόφαση 26976/1297/88 (ΦΕΚ 288Δ'/88)

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ 31252/1530/ 20.5.1987 ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ "ΣΥΣΤΑΣΗ, ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (ΕΠΑΕ)" (ΦΕΚ 482/Δ)

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παράγρ. 3 του άρθρου 3 του Ν. 1577/1985 "Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός" (ΦΕΚ 210/Α).

2. Την Υ. 1291/1987 απόφαση του Πρωθυπουργού "Σύσταση θέσης Αναπληρωτή Υπουργού στα Υπουργεία Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Υφυπουργού στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας" (ΦΕΚ 526/Β).

3. Την Υ. 1436/1987 απόφαση του Πρωθυπουργού "καθορισμός αρμοδιοτήτων του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Μανώλη Παπαστεφανάκη" (ΦΕΚ 549/Β), αποφασίζουμε:

1) Στο τέλος της παραγράφου 4 του άρθρου 1 της υπ' αριθ. 31252/1530/20.5.1987 απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Εσωτερικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων "Σύσταση, σύνθεση και λειτουργία Επιτροπών Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠΑΕ)" (ΦΕΚ 482/Δ) προστίθενται τα ακόλουθα εδάφια:

"Σε περίπτωση κατά την οποία δεν υπηρετούν υπάλληλοι αρχιτέκτονες στις αναφερόμενες στην παρ. 2α πολεοδομικές υπηρεσίες που να διαθέτουν τα προσόντα που αναφέρονται στο ανωτέρω εδάφιο, ο νομάρχης δύναται να ορίζει υπαλλήλους αρχιτέκτονες από άλλη υπηρεσία του νομού, που να διαθέτουν τα προσόντα αυτά.

Σε περίπτωση κατά την οποία δεν υπηρετούν υπάλληλοι αρχιτέκτονες στον αναφερόμενο στην παρ. 2β Ο.Τ.Α., που να διαθέτουν τα ως άνω απαιτούμενα προσόντα, η ΤΕΔΚ δύναται να προτείνει εκπροσώπους της αρχιτέκτονες, που εργάζονται ως υπάλληλοι ή ελεύθεροι επαγγελματίες στην πόλη ή στο νομό που εδρεύει η ΕΠΑΕ και που να διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα.

Εάν εντός του νομού δεν υπηρετούν ή δεν εργάζονται αρχιτέκτονες με τα ως άνω απαιτούμενα προσόντα, ορίζονται ως εκπρόσωποι αρχιτέκτονες οι οποίοι διαθέτουν τη μεγαλύτερη εμπειρία, κατά την κρίση του φορέα που τους ορίζει".

2) Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Αθήνα, 30 Μαρτίου 1988.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Α. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΜΑΝΩΛΗΣ ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Απόφαση 28743/364/88 (ΦΕΚ 187B/89)

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΑΡ. 31252/1530/1987 ΑΠΟΦΑΣΗΣ "ΣΥΣΤΑΣΗ, ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ" (ΦΕΚ 482/Δ)

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παραγράφου **3** του άρθρου 3 του ν. 1577/1985 "Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός" (ΦΕΚ 210/Α).
2. Τις διατάξεις του π.δ. 161/1984 "Ανακατανομή αρμοδιοτήτων των Υπουργείων Πολιτισμού και Επιστημών και Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος" (ΦΕΚ 54/Α/1984), αποφασίζουμε:
 1. Η περίπτωση ε της παραγράφου 6 του άρθρου 1 της υπ' αριθ. 31252/1530/1987 απόφασης των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Εσωτερικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημ. Έργων αντικαθίσταται ως εξής:

"ε. Για κτίρια που ανεγείρονται σε τόπους που έχουν χαρακτηρισθεί ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους ή ως ιστορικοί ή σε οικόπεδα που έχουν σχέση με διατηρητέο κτίσμα".
 2. Η ισχύς της απόφασης αυτής αρχίζει από τη δημοσίευση της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 3 Μαρτίου 1989

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Α. ΚΟΥΤΣΟΓΙΩΡΓΑΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Α. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ

Μ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ 3 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1967

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
606

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

- Περί θέσεως εις κυκλοφορίαν αυτοκινήτου υπό του Δήμου Σαλαμίνας. 1
- Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικών διατηρητέων τόπων.... 2
- Περί τροποποιήσεως του οργανισμού εσωτερικής υπηρεσίας του Δήμου Έρμουπόλεως. 3
- Περί τροποποιήσεως του οργανισμού εσωτερικής υπηρεσίας του Συνδέσμου Κοινοτήτων Αλωπιάς. ... 4
- Περί ίδρύσεως Σταθμών Τροχαίας Κινήσεως α) Διοδίων — Σούρπης Μαγνησίας, β) Τεμπών — Λαρίσης, γ) Πολυκάστρου — Κιλκίς και δ) Νεράιδας — Θεσπρωτίας. . 5
- Περί έγκρισεως πιστώσεως διά την καθαριότητα του Ταμείου Έλευθερίων Έπαγγελματιών Αθηνών. 6
- Περί τροποποιήσεως της υπ' αριθ. 6535)1967 αποφάσεως της Όλομελείας του Έλεγκτικού Συνεδρίου «περί διαιρέσεως και αρμοδιότητας Διευθύνσεων και λοιπών υπηρεσιών του Έλεγκτικού Συνεδρίου» (Φ.Ε.Κ. 48)1967 Τεύχος Β') ως αυτή τροποποιήθη διά της υπ' αριθ. 39958)1967 όμοιας (Φ.Ε.Κ. 359)1967 Τεύχος Β'). 7
- Περί τροποποιήσεως του Οργανισμού του Προσωπικού της Έμπορικης Τραπεζής της Ελλάδος. 8
- Περί εφαρμογής του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 8 του κεφαλαίου Β' της υπ' αριθ. πρωτ. Υπουργ. Γεωργίας 204966)8843 της 7.9.1967 κοινής αποφάσεως περί πολιτικής τιμών σουλτανίας έσοδείας 1967 κλπ. 9
- Περί παρατάσεως προθεσμίας εξαγωγής καπνών εις Σοβιετικήν Ένωσιν βάσει έγκεκριμένων ιδιωτικών ανταλλαγών, δυνάμει των διατάξεων των υπ' αριθ. 34675)53 και 26020)56 αποφάσεων του Σ.Ε.Ε. 10
- Περί καθορισμού τιμής πωλήσεως Ζύδου υπό την έπωνυμίαν «EXPORT STOCK». 11
- Περί καθορισμού Έπιχειρήσεων ή Έκμεταλλεύσεων ως Κοινής Όφελείας. 12
- Περί απόδοσεως μέρους του έσόδου του επίβληθέντος τέλους επί της τιμής του εισιτηρίου της γραμμής Ενάτης Εύμοιρου εις την Κοινότητα Εύμοιρου. 13
- Περί συνεχίσεως εισπράξεως τέλους 10 ο)ο επί του αντίτιμου των εισιτηρίων των αστικών λεωφορείων γραμμών Ρόδου. 14
- Περί μεταφοράς έδρων αγροτικών δρομολογίων. 15
- Περί καθορισμού τμηματικού εισιτηρίου εις την λεωφορειακήν γραμμήν Αθηνών — Κοκ. Μύλου κλπ. 16
- Περί προσθήκης διατάξεως εις τον Κανονισμόν Ασφαλιστικών Παροχών του Ταμείου Ασφαλίσεως Ιδιοκτητών Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου 17
- Περί τροποποιήσεως του από 18)6—30)7)59 Β. Δ)τος και καθιρώσεως της έορτής της πεντηκοστής ως ημέρας ολοκληρωτικής άργίας διά τα κομμωτήρια του Δή-

ΥΠΟΥΡΓΙΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ & ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

Αριθ. 5170.

(1)

Περί θέσεως εις κυκλοφορίαν αυτοκινήτου υπό του Δήμου Σαλαμίνας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Έχοντες υπ' όψει:

1. Τάς διατάξεις του υπ' αριθ. 2396)1953 Ν. Δ)τος.
2. Το από 17.4.1956 Β. Δ. «περί υπογραφής αποφάσεων, έγγραφων κλπ. υπό του Γεν. Διευθυντού του Πολ. Γραφείου του Προέδρου Κυβερνήσεως».

3. Τάς υπ' αριθ. 40009)1953 και 190001)1963 έγκυκλίους διαταγάς ήμών.

4. Το υπ' αριθ. 22707)6.9.1967 έγγραφον της Νομαρχίας Πειραιώς, αποφασίζομεν:

I. Όπως τεθή εις κυκλοφορίαν το υπό του Δήμου Σαλαμίνας αγοράσθέν εκ του έλευθέρου έμπορίου βάτε. της υπ' αριθ. 1384)17.9.1966 έγκριτικής πράξεως του Υπουργικού Συμβουλίου υπ' αριθ. πλαισίου 328008—12—034729 και κινητήρος 352911—10—014414 αυτοκίνητον κατασκευαστικόν πυροσβεστικόν τύπου MERCEDES BENZ ωφέλιμου φορτίου, ίνα χρησιμοποιηθῆ διά τας υπηρεσιακάς ανάγκες αυτού.

II. Η εν γένει κίνησις και κυκλοφορία του άνωτέρω οχηματος θα ενεργήται συμφώνως προς τας διατάξεις του υπ' αριθ. 2396)1953 Ν. Δ. και των υπ' αριθ. 40009)1953 και 190001)1963 έγκυκλίων διαταγών ήμών, θα φέρη δέ υποχρεωτικώς έντονον κιτρίνην λωρίδα πλάτους 0,10 του μέτρου περιφερειακάς του πήγματος και τα διακριτικά ψηφία του Δήμου Σαλαμίνας (Δ.Σ.) μετά του αριθμού κυκλοφορίας του Υπ. Συγκοινωνιών επί των προς τούτο πινακίδων του πλαισίου.

III. Το Υπουργείον Συγκοινωνιών παρακαλείται όπως χορηγήσῃ κανονικήν άδειαν κυκλοφορίας I. X. εις το όχημα τούτο βάσει δικαιολογητικών υποβληθησομένων από μέρους του Δήμου Σαλαμίνας.

IV. Η Νομαρχία Πειραιώς παρακαλείται όπως παρακολουθήσῃ την πιστήν εφαρμογήν και εκτέλεσιν των διά της παρούσης διατασσόμενων.

Έν Αθήναις τη 16 Σεπτεμβρίου 1967

Έντολή Προέδρου Κυβερνήσεως

Ο Γενικός Διευθυντής

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΛΛΙΟΛΟΓΟΣ

Άριθ. 24946.

(2)

Περί χαρακτηρισμού Ιστορικών Διατηρητέων Τόπων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Έχοντας υπ' όψει: 1) τὰ άρθρα 52 τοῦ Κ.Ν. 5351)32, ἀπερὶ ἀρχαιοτήτων», 2) τὰ ἄρθρα 1 καὶ 5 τοῦ Ν. 1469)50, ἀπερὶ προστασίας εἰδικῆς κατηγορίας οἰκοδομμάτων καὶ ἔργων τέχνης μεταγενεστέρων τοῦ 1830. ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4177)61 Ν. Δ)τος, ἀπερὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς νομοθεσίας τῆς διαπόσεως τῆν Ὑπηρεσίαν Ἀρχαιοτήτων καὶ Ἀναστηλώσεως καὶ τὸ Ἐπιμεῖον Ἀπαλλοτριώσεων Ἀρχαιολογικῶν Χώρων, καὶ 3) τὰς ὑπ' ἀριθ. 2)24.1.67 καὶ 8)6.6.67 Πράξεις τῆς Β' Ἐκδικῆς Ὀλομελείας, ἀποφασίζομεν :

Ὅπως χαρακτηρισθοῦν ὡς ἱστορικά διατηρητέα καὶ τόποι παρουσιάζοντες ἰδιαίτερον φυσικὸν κάλλος ἢ ἐνδιαφέροντες ἀπὸ ἀπόψεως ἀρχιτεκτονικῆς ἢ ἱστορικῆς κατὰ περιφερείας ὡς ἀκολουθῶς :

Νομὸς Κερκύρας.

Κέρκυρα: Προσδιορισμός ὁρίων Παλαιᾶς Πόλεως Κερκύρας, κηρυχθείσης προστατευομένης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4701) 3.3.67 Ὑπ. Πράξεως (Φ.Ε.Κ. 183, τ. Β'): ὁρίζεται ἡ περιοχὴ ἢ κειμένη Β.Α. τῆς γραμμῆς ἡ ὁποία ἀπὸ Βορρᾶ ἄρχεται ἐκ τοῦ σημείου ὅπου ἡ παραλιακὴ ὁδὸς Ξενοφ. Στρατηγού συναντᾶται μετὰ τὴν τάφρον τοῦ Ν. Φρουρίου, ἢ γραμμῆ τῆς τάφρου τοῦ Ν. Φρουρίου, μετὰ τοῦ πρὸς Δ. ἀναλημματικὸ τοίχου μέχρι τῆς συναντήσεως μετὰ τὴν ὁδὸν Γερασίμου Μαρκοῦ. Ν.Α. διὰ τῆς ὁδοῦ Στ. Δεσύλλα Δυτικῆς πλευρᾶς παραχωρῶν Ραυμόνδου, τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ οἰκοπέδου τοῦ νέου ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου καὶ μέχρι τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ Βασ. Κωνσταντίνου (Χρῆστκ).

Νομὸς Κεφάλαις.

Θάσος: Τὸ «Μετόχι» τῆς Μονῆς Βατοπεδίου.

Νομὸς Καστορίας.

Καστοριά: Τὸ κτίσμα τοῦ Μεντρεσέ ἐν Καστορίᾳ.

Νομὸς Μεσσηνίας.

Ὁ ἐν Μικρᾷ Μαντινείᾳ Μεσσηνίας Πύργος τοῦ Καπατανάκη μετὰ τῶν προσκτιμάτων αὐτοῦ.

Νομὸς Κοζάνης.

Σιάτιστα. Οἱ Ἅγιος Μηνᾶς, Προφήτης Ἡλίας, Ἅγ. Ἰωάννης Πρόδρομος, Ἅγ. Γεώργιος καὶ Ἱ. Μονὴ Κοιμήσεως Θεοτόκου Μικροκάστρου.

Ἀθῆναι.

1) Ἡ περιοχὴ ἀνατολικῶς καὶ βορείως τοῦ ἐράχου τῆς Ἀκροπόλεως ὡς ὁρίζεται διὰ τῶν ὁδῶν Βύρωνος, Ἀδριανοῦ, Αἰόλου, Πανδρόσου, Ἀρεῶς Ἀδριανοῦ, μέχρι ἐκβολῆς τῆς ἐναντι τοῦ σταθμοῦ Ε.Η.Σ. τοῦ Θησείου.

2) Λόφος Νυμφῶν: Καὶ τὰ οἰκοδομικὰ τετράγωνα ἀνατολικῶς τούτου τὰ ὁριζόμενα διὰ τῶν ὁδῶν Ἀκάμαντος, Ἀποστόλου Παύλου καὶ Δημητρίου Αἰγινήτου.

Νομὸς Βοιωτίας.

1) Ὁ Νὰός Ἁγίου Γεωργίου, ὁ εὐρισκόμενος εἰς τὴν κοινότητα Ἁγ. Δημητρίου.

Νομὸς Εὐβοίας.

1) Ὁλόκληρος ὁ οἰκισμὸς νήσου Σκύρου μετὰ τοῦ ἐπινείου αὐτοῦ.

Νομὸς Ρεθύμνης.

Τὸ Τμῆμα τῆς Παλαιᾶς πόλεως τοῦ Ρεθύμνου τὸ ὁριζόμενον ὑπὸ τῆς περιρειακῆς ὁδοῦ Φορτέτζας, τῶν ὁδῶν Ἱ. Δροσοπούλου — Τεσσάρων Μαρτύρων — Κ. Γερακάρη — Ἐ. Δανάργου Μακαρίου καὶ Προκυμαίας Ἐλευθερίου Βενιζέλου.

Νομὸς Φθιώτιδος.

Μενδενίτσα: Ὁ λόφος ἐφ' οὗ τὸ πρῶτων ἐλληνιστικῶν—μεσαιωνικῶν χρόνων Φρούριον Μενδενίτσας.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 26 Αὐγούστου 1967

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Άριθ. 87969.

Περί τροποποιήσεως τοῦ ὀργανισμοῦ ἐσωτερικῆς Δῆμου Ἐρμουπόλεως.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Έχοντας υπ' ὄψιν:

1) Τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 25-30 καὶ 31 τοῦ Διατάγματος 406)63 «περὶ κωδικοποιήσεως ἐσωτερικῆς ἐπιμεριᾶς μενον νόμου τῶν διατάξεων τοῦ Νόμου 1726)51 καὶ τῶν ἐτροποποιήθησαν καὶ συμπληρώθησαν διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος 4541)66 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως νόμου καὶ καταστάσεως δημοτικῶν καὶ κοινωτικῶν ὑπαλλήλων καὶ β) τῶν ἄρθρων 40 καὶ 41 τοῦ ὡς εἰρηται Ν. Διατάγματος 4541)66 καὶ τοῦ εἰς ἐκτέλεσιν τούτου ἐντέλεται τοῦ Διατάγματος 1044)66 ἀπερὶ διαδοχίσεως, καταστάσεως καὶ σεων καὶ καθορισμοῦ προσόντων ὑπαλλήλων τῶν Ἐπιμεριᾶς Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως».

2) Τοῦ Β. Διατάγματος 184)65 «περὶ μετᾶ ἑξουσίας τοῦ ὑπογράψεν «Ἐντολῇ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἰκὸν Γραμματέα τοῦ Ὑπουργεῖου Ἐσωτερικῶν».

3) Τὴν ὑπ' ἀριθ. 626)67 σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ ἐνωτάτου Συμβουλίου Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν.

4) Τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ ἐν λόγῳ Δήμου καὶ τὰς εἰς προσωπικὸν πραγματικὰς ἀνάγκας αὐτοῦ.

5) Τὴν ἀπὸ 29.8.67 ἐκθεσιν τοῦ παρ' ἡμῖν Διευθυντοῦ Ο.Τ.Α. ἀποφασίζομεν:

Ἐγκρίνομεν, ὑπὸ τὰς κάτωθι τροποποιήσεις τὴν ἐπὶ 17)67 ἀπόφασιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Ἐρμουπόλεως ἢς τροποποιεῖται ὁ ὀργανισμὸς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Δήμου, ἐγκριθεῖς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 36804)62 ἀποφάσεως τῆς (ΦΕΚ 144)52 τ. Β') καὶ τροποποιηθεῖς μετὰ τῶν ἀποφάσεων διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 10331)1957 (ΦΕΚ 97)57 τ. Β') καὶ 1963 (ΦΕΚ 150)63 τ. Β) καὶ 13929)19.2.65 (ΦΕΚ 23)5.4.65 τ. Β') ὁμοίων ἡμῶν.

Τὸ ἄρθρον 3 αὐτῆς, ἀντικαθίστανται ὡς ἀξομασὶν Ἡ ὀργανικὴ σύνθεσις καὶ διαβάθμισις τῶν τῶν τοπικοῦ τοῦ Δήμου ὀρίζονται ὡς κάτωθι:

α) Διοικητικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι:
Εἰς (1) τμηματάρχης ἐπὶ ἐκαθμοῖς 50 ἕως 70
Εἰς (1) Γραμματεὺς—Εἰσηγητῆς ἐπὶ ἐκαθμοῖς 10 ἕως 30.

β) Ἐννέα (9) Γραφεῖς — Εἰσηγηταὶ ἐπὶ ἐκαθμοῖς 10 ἕως 30.

Εἰς (1) ἀρχικλητῆρ ἐπὶ ἐκαθμοῖς 80.
Δύο (2) κλητῆρες ἐπὶ ἐκαθμοῖς 130 ἕως 180.
Ἐκ τῶν θέσεων Γραφεῶν—Εἰσηγητῶν, δύο (2) θέσεις δακτυλογράφων καὶ μία ὡς θέσις εἰσηγητῆ.

β) Τεχνικοὶ ὑπάλληλοι:
Εἰς (1) πολιτικὸς μηχανικὸς ἐπὶ ἐκαθμοῖς 10 ἕως 20.
Εἰς (1) πολιτικὸς ὑπομηχανικὸς ἐπὶ ἐκαθμοῖς 10 ἕως 20.
Ἡ πληρομένης μιᾶς τῶν θέσεων πολιτικὸν μηχανικὸν ἢ ὑπομηχανικὸν, ἢ ἑτέρα καταργεῖται.

γ) Ὑγειονομικοὶ ὑπάλληλοι:
Δύο (2) ἱατροὶ ἐπὶ ἐκαθμοῖς 70 ἕως 100.
Κενουμένων καθ' ἰσὺνδῆποτε τρόπον τῶν ὑπὸ ἀριθ. αὐτῶν καταργοῦνται.

δ) Ὑπάλληλοι καθαριότητος:
Εἰς (1) ἐπιστάτης ἐπὶ ἐκαθμοῖς 110 ἕως 130.

ε) Ὑπάλληλοι κινήσεως:
Εἰς (1) ὁδηγὸς αὐτοκινήτου ἐπὶ ἐκαθμοῖς 10 ἕως 20.

στ) Ὑπάλληλοι κήπων καὶ δειντροστασιακῶν:
Εἰς (1) κηπουρὸς—ἀνθοκόμος—δειντροστασιακὸς δεινδροκηπουρὸς, ἐπὶ ἐκαθμοῖς 110 ἕως 90.

ζ) Ὑπάλληλοι νεκροταφείων:
Εἰς (1) φύλαξ ἐπὶ ἐκαθμοῖς 12 ἕως 14.

Εἰς (1) ἐργάτης ἐπὶ ἐκαθμοῖς 12 ἕως 14.

η) Ὑπάλληλοι ὑδρεύσεως:
Εἰς (1) ὑδρονομὸς ἐπὶ ἐκαθμοῖς 110 ἕως 100.

Παλαιά πόλη Κερκύρας (Δ)

ΝΟΜΟΣ :

Κερκύρας

ΕΠΑΡΧΙΑ :

Κερκύρας

ΔΗΜΟΣ Η
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ :

Κερκυραίων

ΟΙΚΙΣΜΟΣ :

Κέρκυρα

ΘΕΣΗ (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ) :

Ε.Σ.Υ.Ε. :

22100100 / 01

ΑΠΟΦΑΣΗ ΚΗΡΥΞΗΣ Φ.Ε.Κ. :

7) ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ : Υ.Α. Φ18/46592/2305/24-7-79 (Φ.Ε.Κ. 52/B/21-1-80)

8) ΕΠΑΝΑΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ : Υ.Α. Β1/Φ33/29925/828/27-5-80 +
(Φ.Ε.Κ. 512/B/4-6-80)

OK

ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΗΡΥΞΗΣ

7) ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ : " Τροποποιούμε την Υ.Α. 24946 / 26 - 8 - 67 (Φ.Ε.Κ. 606 / Β / 3 - 10 67) που καθορίζει τα όρια της παλιάς πόλης της Κέρκυρας που έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο και τόπος που παρουσιάζει ιδιαίτερο φυσικό κάλλος, καθώς και ενδιαφέρον από απόψεως αρχιτεκτονικής και ιστορικής ως εξής: Αντί των καθοριζομένων ορίων από την ανωτέρω απόφαση, τα όρια διέρχονται δια της γραμμής η οποία ακολουθεί ΒΔ προς ΝΑ τις ακόλουθες οδούς : Ξενοφώντος Στρατηγού (παραλιακή λεωφόρος λιμένος), Ιωάννου Θεοτόκη (τέως Αβραμίου), ανατολική πλευρά Πλατείας Γ. Θεοτόκη (τέως Πλατεία Σαρόκου), οδός Γ. Θεοτόκη, Μαντζάρου, Βραϊλα και Βασ. Κωνσταντίνου (παραλιακή λεωφόρος όρμου Γαρίτσας) "

8) ΕΠΑΝΑΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ : " Τροποποιούμε τη Υ.Α. Β1 / Φ33 / 16547 / 601 / 21 - 6 - 79 (Φ.Ε.Κ. 731 / Β / 30 - 8 - 79) ως ακολούθως :

Επαναχαρακτηρίζουμε ως ιστορικό διατηρητέο, το κεντρικό μέρος της παλαιάς πόλεως Κερκύρας, που περιλαμβάνεται μεταξύ των οδών Μοντσενίζου - Πλατείας Αγγέλου Ψωρούλα - οδού Αγγέλου Ψωρούλα - Στεφάνου Παδοβά - Γεωργίου Θεοτόκη - Σουλεμβούργου - Σολωμού - Νικηφόρου Θεοτόκη - 4ης παρόδου Νικηφόρου Θεοτόκη - Θεμιστοκλέους Κοττάρδου - Κορινθίων - Αγίας Βαρβάρας - Αγίου Βασιλείου Βραχλιώτη - Ευγενίου Βουλγάρεως - Μοντσενίζου ".

Κ.Ν. 5351 / 1932, άρθρο 52, Ν.1469 / 1950

ΖΩΝΕΣ :

ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ :

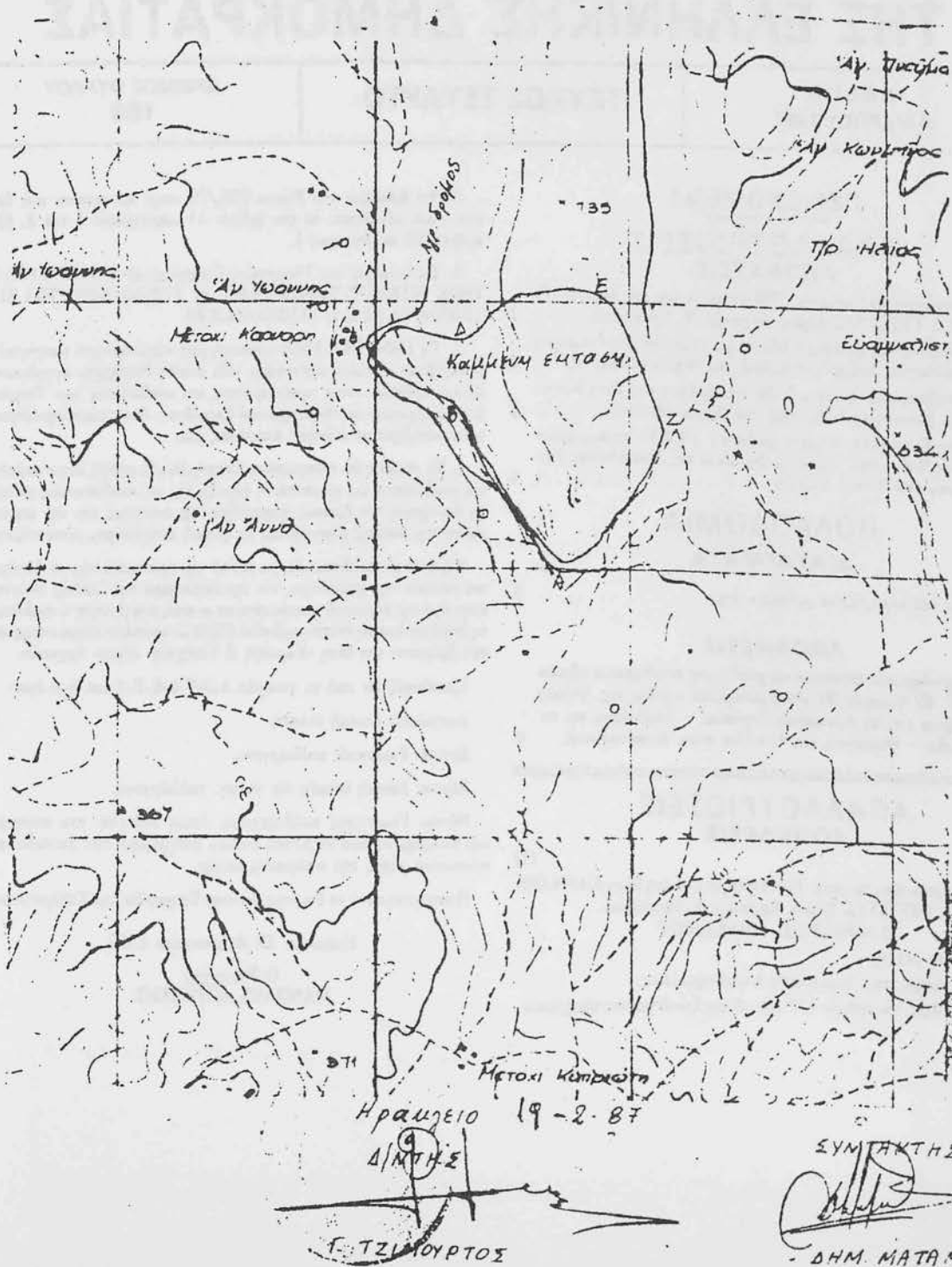
ΥΠΠΟ - 8η Ε.Β.Α. (Ιωάννινα)

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ :

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Καμμένης βαβυλίας έκτασης 624 θέβη "Καρνάρι 5
Γιούχτας" Δήμου Αρχανών, Επαρχίας Τεμένους Ν. Ηρακλείου.
Ανήκει στην υπ' αριθμ 167/19-2-87 απόφαση του κ. Νομάρχη
Ηρακλείου. Έχει εμβαδόν 720 στρέμματα

Ηρακλείο 19-2-87
Δ/ΚΤΗΣ

ΣΥΜΠΛΗΤΗΣ

[Signature]

ΔΗΜ. ΜΑΤΑΜΗΣ

Γ. ΤΖΙΛΟΥΡΤΟΣ

Αριθ. 572

Κήρυξη αναδάσωσης έκτασης 5,00 στρεμμάτων στη θέση Κότσικας της Κοινότητας Πελασγίας του Νομού Φθιώτιδας.

Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις περί διοικητικής αποκεντρώσεως διατάξεις.
2. Τις διατάξεις του Νόμου 998/79 «περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας» και συγκεκριμένα: α) του άρθρου 41 παράγραφοι 1 και 3, β) του άρθρου 38 παράγραφος 1.
3. Τις διαταγές του Υπουργείου Γεωργίας: α) 160417/1180/8.7.1980, β) 182447/3049/24.9.80.
4. Την αριθ. 1028/24.2.87 πρόταση του Δασαρχείου Λαμίας περί κήρυξης αναδάσωσης της αναφερόμενης στο θέμα εκτάσεως, αποφασίζουμε:

Κηρύσσουμε αναδάσωση, με σκοπό την επαναδημιουργία της δασικής βλαστήσεως που καταστράφηκε από πυρκαγιά στις 29.1.87 και θα επιτευχθεί με φυσική αναγέννηση και τη διατήρηση του χαρακτήρα της δασικής εκτάσεως, ώστε να αποκλεισθεί η διάθεση αυτής

(3)

για άλλο σκοπό, τη δημόσια έκταση των πέντε (5) στρεμ. που βρίσκεται στη θέση Κότσικας της Κοινότητας Πελασγίας του Νομού Φθιώτιδας και προσδιορίζεται από τα στοιχεία Α, Β, Γ, Δ, Α όπως φαίνονται στο συνημμένο διάγραμμα το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αποφάσεως αυτής και έχει όρια:

Ανατολικά: Με δημόσια δασική έκταση.

Δυτικά: Με δημόσια δασική έκταση.

Βόρεια: Με δημόσια δασική έκταση.

Νότια: Με δημόσια δασική έκταση.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Λαμία, 26 Φεβρουαρίου 1987

Με εντολή Νομάρχη
Ο Δ/ντης Δασών
ΓΕΡ. ΖΑΜΑΝΗΣ

ΔΗΛΗΤΗΡΙΟ ΠΙΝΗΜΙΟΥ

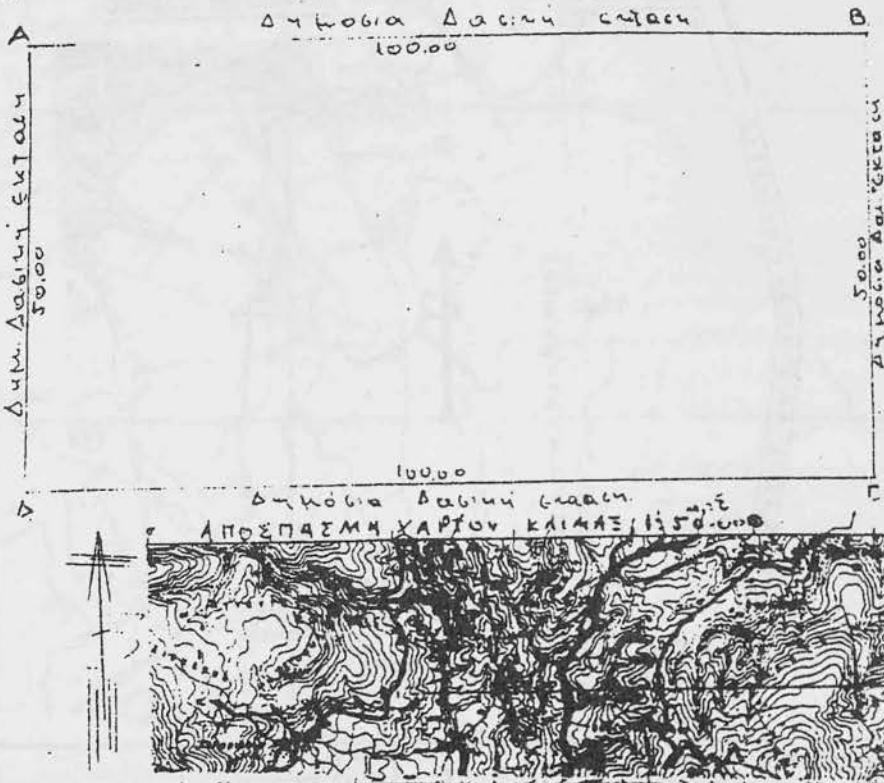
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Καείσας δημόσιας δασικής έκτασης για την κήρυξη της ως αναδασώσιμης.

Θέση: Κότσικας

Κοινότητα: Πελασγίας Κλίμακα 1:500

Ε=5,000 στρέμματα (Α.Β.Γ.Δ.Α)

Αντίκει. στην αριθ. απόφαση	ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ	ΕΛΕΓΘΗΚΕ	
Λαμία 1-7-1987 Επ. Νομάρχη Ο Δ/ντης Δασών	Λαμία 24-2-1987 Ο Δ/ντης Δασών	Λαμία 24-2-1987 Ο Δασ/ρχηγός	Λαμία 24/2/1987 Ο Συντάξας
Γερ. Ζαμάνης Δ. Αποστόλης	Γερ. Ζαμάνης Δ. Αποστόλης	Β. Μπαρμπαλάς Ο Δασολόγος	Ιωάν. Καραντζάκης Γεν. Υποπλητ.

Αριθ. 498

(4)

Κήρυξη αναδασωτίας έκτασης εμβαδού 14.535 στρεμμάτων στη θέση Τσίχλιας περιοχής Σκονίζω της Κοινότητας Βατολάσκου του Νομού Χανίων.

Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΧΑΝΙΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις περί διοικητικής αποκεντρώσεως.
2. Τις διατάξεις του άρθρου 117 παρ. 3 του Συντάγματος των Ελλήνων.
3. Τις διατάξεις του Νόμου 998/79 περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της Χώρας και συγκεκριμένα: α) του άρθρου 41 παράγραφοι 1 και 3, β) του άρθρου 38 παράγραφος 1.
4. Τις διατάξεις του Υπουργείου Γεωργίας: α) 160417/1180/8.7.1980, β) 182447/3049/24.9.80.
5. Την υπ' αριθ. 484/11.2.87 εισηγητική έκθεση της Δ/νσης Δασών Χανίων σχετική με την κήρυξη ως αναδασωτίας της εκτάσεως που αναφέρεται στο θέμα της παρούσας αποφάσεως, αποφασίζουμε:

Κηρύσσουμε αναδασωτία, με σκοπό τη διατήρηση του δασικού χαρακτήρα της καμένης δημόσιας δασικής έκτασης, την αποκατάστασή με

φυσική αναγέννηση της καμένης αυτοφυούς δασικής βλάστησης και τον αποκλεισμό της διάθεσης αυτής για άλλο σκοπό, την καμένη δημόσια δασική έκταση, εμβαδού δεκατεσσάρων στρεμ. και πεντακοσίων τριάντα πέντε τ.μ. του στρέμματος που βρίσκεται στη θέση Τσίχλιας περιοχής Σκονίζω Κοινότητας Βατολάσκου και προσδιορίζεται από τα στοιχεία Α, Β, Γ, Δ, Α και έχει όρια:

Ανατολικά: Ελαιώνας.

Δυτικά: Ελαιώνας.

Βόρεια: Δρόμος αγροτικός.

Νότια: Δρόμος αγροτικός και ελαιώνας, όπως φαίνονται στο συντημένο διάγραμμα το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αποφάσεως αυτής.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Χανιά, 1 Φεβρουαρίου 1987

Ο Νομάρχης
ΜΑΝ. ΠΑΝΤΟΥΒΑΚΗΣ

Τοπογραφικό σχεδιάγραμμα καμένης δασικής έκτασης στην θέση Τσίχλιας περιοχής Σκονίζω Κοινότητας Βατολάσκου.

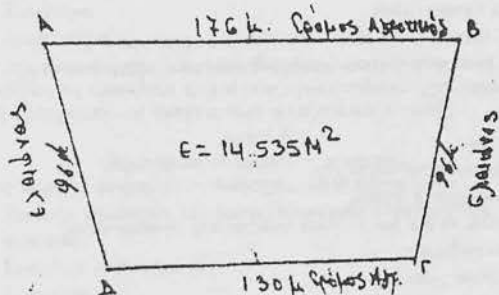
Εμβαδόν καμένης έκτασης 14.535 M²

Α, Β, Γ, Δ Γειώματα που περιωμάζουν

την καμένη έκταση

Κλίμακα σχεδίου 1:2000.

Ανήκει στην υπ' αριθμ. ----- απόφαση του Νομάρχη Χανίων.

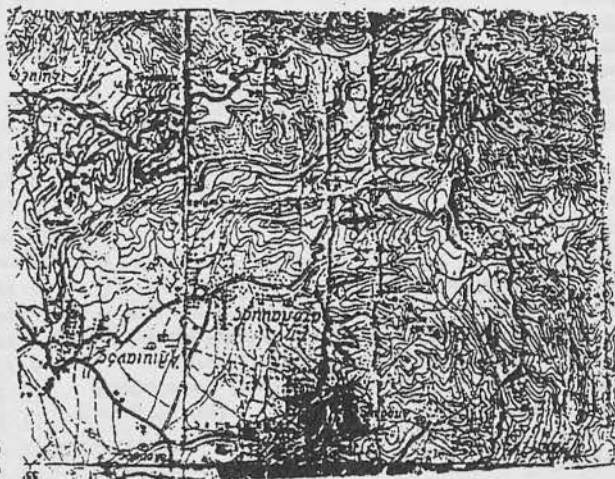

Χανιά 10-2-1987

Ο Γενέταρχος

[Signature]
Αστ. Νότιος
Γενίση Βασιλίου

Απόσπασμα χάρτη κλίμακας 1:50.000
ο σταυρός δείχνει την θέση της καμένης έκτασης.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Χανιά 10-2-1987

Νομάρχης Χανίων

[Signature]
Δρ. Κωνσταντίνος
Βασιλίου

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Κατηγορίες και περιεχόμενο χρήσεων γης. Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του Ν. 1561/1985 (ΦΕΚ 148/Α) και ειδικότερα το άρθρο 15 παρ. 1 αυτού.
2. Την υπ' αριθ. 36/1987 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1.

Κατηγορίες χρήσεων.

Οι χρήσεις γης στις περιοχές των γενικών πολεοδομικών σχεδίων καθορίζονται σε κατηγορίες ως ακολούθως:

Α) Σύμφωνα με τη γενική πολεοδομική λειτουργία τους:

1. Αιγής κατοικία.
2. Γενική κατοικία.
3. Πολεοδομικά κέντρα - κεντρικές λειτουργίες πόλης - τοπικό κέντρο συνοικίας - γειτονιάς.
4. Μη οχλούσα βιομηχανία - βιοτεχνία, βιομηχανικό και βιοτεχνικό πάρκο (χαμηλή - μέση όχληση).
5. Οχλούσα βιομηχανία - βιοτεχνία (υψηλή όχληση).
6. Χονδρεμπόριο.
7. Τουρισμός - αναψυχή.
8. Ελεύθεροι χώροι - αειτικό πράσινο.
9. Κοινοφελείς εξυπηρετήσεις.

Β) Σύμφωνα με την ειδική πολεοδομική λειτουργία τους:

1. Κατοικία.
- Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται χώροι κτιρίων κατοικίας για άσκηση επαγγέλματος, συμβιβαστού προς την κυρία χρήση του κτιρίου (ιατρεία, δικηγορικά γραφεία κλπ.).
2. Ξενώνες μικρού δυναμικού (περί τις 20 κλίνες).
3. Εμπορικά καταστήματα, καταστήματα παροχής προσωπικών υπηρεσιών.
4. Γραφεία, Τράπεζα, Ασφάλειες, Κοινοφελείς οργανισμοί.
5. Διοίκηση.
6. Εστιατόρια.
7. Αναψυκτήρια.
8. Κέντρα διασκέδασης, αναψυχής.
9. Ξενοδοχεία και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις.
10. Χώροι συνάντησης κοινού (θέατρα, κινηματογράφοι, θέσους συνκέντρωσης κλπ.).
11. Πολιτιστικά κτίρια και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις (βιβλιοθήκες, αίθουσες εκθέσεων κλπ.).
12. Κτίρια εκπαίδευσης.
 - πρωτοβάθμιας
 - δευτεροβάθμιας
 - τριτοβάθμιας
 - ειδικής εκπαίδευσης.
13. Θρησκευτικοί χώροι.
14. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας (Γηρονομικά κέντρα, παιδικό σταθμοί, οίκοι ευγηρίας κλπ.).
15. Κτίρια περιθαλψής (νοσοκομεία, κλινικές).
16. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις (χαμηλής, μέσης, υψηλής όχλησης).
17. α) Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις (χαμηλής, μέσης, υψηλής όχλησης).
- β) Επαγγελματικά εργαστήρια (χαμηλής, μέσης, υψηλής όχλησης).
18. Κτίρια, γήπεδα αποθήκευσης.
19. Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης.
20. Πρατήρια βενζίνης, υγραερίου.
21. Εγκαταστάσεις χονδρικού εμπορίου.
22. Εγκαταστάσεις γεωργικών, δασικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών και λοιπών αγροτικών εκμεταλλεύσεων.
23. Εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων.
24. Αθλητικές εγκαταστάσεις.
25. Ελεύθερο κληστήριμα χώροι (πλατείες, πάρκα, άλση, οδοί, παιδικές χαρές κλπ.).
26. Εγκαταστάσεις μέσων μαζικών μεταφορών.
27. Άλλες ειδικές χρήσεις (σπορτικές εγκαταστάσεις, νεκροταφεία κλπ.).

Άρθρο 2.

Περιεχόμενα αιγούς κατοικίας.

Στις περιοχές αιγούς κατοικίας, επιτρέπονται μόνο:

1. Κατοικία.
2. Ξενώνες μικρού δυναμικού (περί τις 20 κλίνες).
3. Εμπορικά καταστήματα που εξυπηρετούν τις καθημερινές ανάγκες των κατοίκων της περιοχής (παντοπωλείο, φαρμακείο, χαρτοπωλείο κλπ.).
4. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας.
5. Κτίρια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
6. Αθλητικές εγκαταστάσεις.
7. Θρησκευτικοί χώροι.
8. Πολιτιστικά κτίρια (και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις).

Άρθρο 3.

Περιεχόμενα γενικής κατοικίας.

Στις περιοχές γενικής κατοικίας, επιτρέπονται μόνο:

1. Κατοικία.
2. Ξενοδοχεία μέχρι 100 κλινών και ξενώνες.
3. Εμπορικά καταστήματα (με εξαίρεση τις υπεραγορές και τα πολυκαταστήματα).
4. Γραφεία, τράπεζες, ασφάλειες, κοινοφελείς οργανισμοί.
5. Κτίρια εκπαίδευσης.
6. Εστιατόρια.
7. Αναψυκτήρια.
8. Θρησκευτικοί χώροι.
9. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας.
10. Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης.
11. Πρατήρια βενζίνης.
12. Αθλητικές εγκαταστάσεις.
13. Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης.
14. Πολιτιστικά κτίρια (και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις).

Άρθρο 4.

Περιεχόμενο πολεοδομικού κέντρου - κεντρικής λειτουργίας πόλης, τοπικού κέντρου συνοικίας - γειτονιάς.

Στις περιοχές της κατηγορίας αυτής, επιτρέπονται μόνο:

1. Κατοικία.
2. Ξενώνες, ξενοδοχεία και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις.
3. Εμπορικά καταστήματα.
4. Γραφεία, τράπεζες, ασφάλειες, κοινοφελείς οργανισμοί.
5. Διοίκηση (στα κέντρα γειτονιάς επιτρέπονται μόνο κτίρια διοίκησης επιπέδου γειτονιάς).
6. Εστιατόρια.
7. Αναψυκτήρια.
8. Κέντρα διασκέδασης αναψυχής.
9. Χώροι συνάντησης κοινού.
10. Πολιτιστικά κτίρια και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις.
11. Κτίρια εκπαίδευσης.
12. Θρησκευτικοί χώροι.
13. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας.
14. Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής όχλησης.
15. Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης.
16. Πρατήρια βενζίνης.
17. Αθλητικές εγκαταστάσεις.
18. Εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων.
19. Εγκαταστάσεις μέσων μαζικών μεταφορών.

Άρθρο 5.

Περιεχόμενο μη οχλούσας βιομηχανίας - βιοτεχνίας - βιομηχανικό και βιοτεχνικό πάρκο.

Στις περιοχές μη οχλούσας βιομηχανίας - βιοτεχνίας, επιτρέπονται μόνο:

1. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις χαμηλής και μέσης όχλησης.
2. Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις χαμηλής και μέσης όχλησης.
3. Επαγγελματικά εργαστήρια χαμηλής και μέσης όχλησης.
4. Κτίρια, γήπεδα αποθήκευσης.
5. Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης.
6. Πρατήρια βενζίνης, υγραερίου.
7. Κατοικία για προσωπικό ασφαλείας.
8. Γραφεία.
9. Εστιατόρια.
10. Αναψυκτήρια.
11. Χώροι συνάντησης κοινού.
12. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας.

13. Αθλητικές εγκαταστάσεις.
14. Εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων.
15. Εγκαταστάσεις μέσων μαζικών μεταφορών.

Οι πιο πάνω υπ' αρ. 9 έως και 15 χρήσεις, επιτρέπονται μόνο με την προϋπόθεση ότι αποτελούν τμήμα των βιομηχανικών ή βιοτεχνικών εγκαταστάσεων ή εξυπηρετούν τις ανάγκες των εργαζομένων σ' αυτές.

Άρθρο 6.

Περιεχόμενα σχολείας βιομηχανίας - βιοτεχνίας.

Στις περιοχές σχολείας βιομηχανίας - βιοτεχνίας, επιτρέπονται μόνο:

1. Βιομηχανικές εγκαταστάσεις.
2. Βιοτεχνικές εγκαταστάσεις.
3. Επογγελεματικά εργαστήρια.
4. Κτίρια, γήπεδα αποθήκευσης.
5. Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης.
6. Πρατήρια βενζίνης, υγραερίου.
7. Εγκαταστάσεις γεωργικών, δασικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών και λοιπών αγροτικών εκμεταλλεύσεων.
8. Κατοικία για το προσωπικό ασφαλείας.
9. Ελεύθεροι κοινόχρηστοι χώροι.
10. Γραφεία.
11. Εστιατόρια.
12. Αναψυκτήρια.
13. Χώροι συνάθροισης κοινού.
14. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας.
15. Αθλητικές εγκαταστάσεις.
16. Εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων.
17. Εγκαταστάσεις μέσων μαζικών μεταφορών.

Οι πιο πάνω υπ' αρ. 10 έως και 15 ειδικές χρήσεις, επιτρέπονται μόνο υπό την προϋπόθεση ότι αποτελούν τμήμα των βιομηχανικών ή βιοτεχνικών εγκαταστάσεων ή εξυπηρετούν τις ανάγκες των εργαζομένων σ' αυτές.

Άρθρο 7.

Περιεχόμενο χονδρεμπορίου.

Στις περιοχές χονδρεμπορίου, επιτρέπονται μόνο:

1. Εγκαταστάσεις χονδρικού εμπορίου.
2. Εγκαταστάσεις εμπορικών εκθέσεων.
3. Κτίρια, γήπεδα αποθήκευσης.
4. Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης.
5. Πρατήρια βενζίνης, υγραερίου.
6. Γραφεία.
7. Εστιατόρια.
8. Αναψυκτήρια.

Οι πιο πάνω υπ' αρ. 6 έως και 8 χρήσεις, επιτρέπονται μόνο με την προϋπόθεση ότι αποτελούν τμήμα των εγκαταστάσεων χονδρικού εμπορίου ή εξυπηρετούν τις ανάγκες των εργαζομένων σ' αυτές.

Άρθρο 8.

Περιεχόμενο τουρισμού - αναψυχής.

Στις περιοχές τουρισμού - αναψυχής, επιτρέπονται μόνο:

1. Ξενώνες, ξενοδοχεία και λοιπές τουριστικές εγκαταστάσεις.
2. Κατοικία.
3. Εμπορικά καταστήματα.
4. Εστιατόρια.
5. Αναψυκτήρια.
6. Κέντρα διασκέδασης, αναψυχής.
7. Χώροι συνάθροισης κοινού.
8. Πολιτιστικά κτίρια και εν γένει πολιτιστικές λειτουργίες.
9. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας.
10. Θεραπευτικοί χώροι.
11. Κτίρια, γήπεδα στάθμευσης.
12. Πρατήρια βενζίνης.
13. Αθλητικές εγκαταστάσεις.
14. Εγκαταστάσεις μέσων μαζικών μεταφορών.

Άρθρο 9.

Περιεχόμενο ελεύθερων χώρων - αστικού πράσινου.

Στις περιοχές της κατηγορίας αυτής, επιτρέπονται μόνο:

1. Αναψυκτήρια.
2. Αθλητικές εγκαταστάσεις.
3. Πολιτιστικά κτίρια και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις.
4. Χώροι συνάθροισης κοινού.

Άρθρο 10.

Περιεχόμενο κοινωνικών εξυπηρετήσεων.

Στις περιοχές κοινωνικών εξυπηρετήσεων, επιτρέπονται μόνο:

1. Κτίρια εκπαίδευσης.
2. Κτίρια κοινωνικής πρόνοιας.
3. Κτίρια περιβάλλης.
4. Πολιτιστικά κτίρια και εν γένει πολιτιστικές εγκαταστάσεις.
5. Αθλητικές εγκαταστάσεις.

Στις περιοχές στις οποίες καθορίζεται μία μόνο ή και περισσότερες από τις πιο πάνω (υπ' αρ. 1 έως και 5) χρήσεις, επιτρέπονται μόνο οι κατά περίπτωση καθοριζόμενες χρήσεις.

Άρθρο 11.

Γενικές διατάξεις.

1. Από την πολεοδομική μελέτη, είναι δυνατόν ορισμένες από τις χρήσεις γης που επιτρέπονται σύμφωνα με τα πιο πάνω άρθρα να απαγορευτούν ή να επιτρέπονται με όρους και προϋποθέσεις ή να αφορούν τμήματα οικοδομικών τετραγώνων ή οικοπέδων ή και ορόφους κτιρίων.

2. Για τις ευρύτερες περιοχές Αθήνας και Θεσσαλονίκης, όπως τα γεωγραφικά όρια αυτών καθορίζονται με το άρθρο 1 των υπ' αρ. 1515/85 (ΦΕΚ 18/Α) και 1561/1985 (ΦΕΚ 148/Α) νόμων αντίστοιχα, είναι δυνατόν επίσης να επιτρέπονται και άλλες χρήσεις εκτός από εκείνες που αναφέρονται στο διάταγμα αυτό, εφόσον οι χρήσεις αυτές είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση των στόχων των Ρυθμιστικών σχεδίων και των προγραμμάτων προστασίας περιβάλλοντος των περιοχών αυτών.

Άρθρο 12.

1. Από της ισχύος του παρόντος, καταργείται κάθε άλλη διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις αυτού.

2. Χρήσεις γης που έχουν καθοριστεί με εγκεκριμένα πολεοδομικά σχέδια πριν από την ισχύ του παρόντος, βάσει των διατάξεων του Π. Δ/τος 81/80 (ΦΕΚ 27/Α), εξακολουθούν να ισχύουν όπως καθορίστηκαν.

Άρθρο 13.

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος, αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 23 Φεβρουαρίου 1987

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ & ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. 103

(6)

Αναστολή οικοδομικών εργασιών και χορήγησης οικοδομικών αδειών στο Ο.Τ. 40 περιοχής 80 του ρυμοτομικού σχεδίου της Αθήνας που ορίζεται από τις Λεωφόρους Κηφισίας - Αλεξάνδρας και τις οδούς Έσλιν - Θεοφάνους και Αιτωλίας στους Αμπελοκήπους.

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
(Συνεδρίαση 7/3.3.87)

Αφού έλαβε υπόψη:

1. Το 331/3.3.87 Δημαρχιακό έγγραφο.
2. Τις διατάξεις των άρθρων 8 και 85Α, του από 17.7.23 Ν. Δ/τος, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 551/77 (ΦΕΚ 68Α).
3. Το από 21.1.1987 Π. Δ. (ΦΕΚ/Δ 16 /21.1.1987) και ειδικότερα το άρθρο 1 παρ. 1 σχετικά με την αρμοδιότητα χορήγησης αναστολής των οικοδομικών εργασιών από το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Αθηναίων.

4. Την από 23.2.87 έκθεση της Δ/νσης Σχεδίου Πόλεως και μετά τη συζήτηση που έγινε, αποφασίζει ομόφωνα:

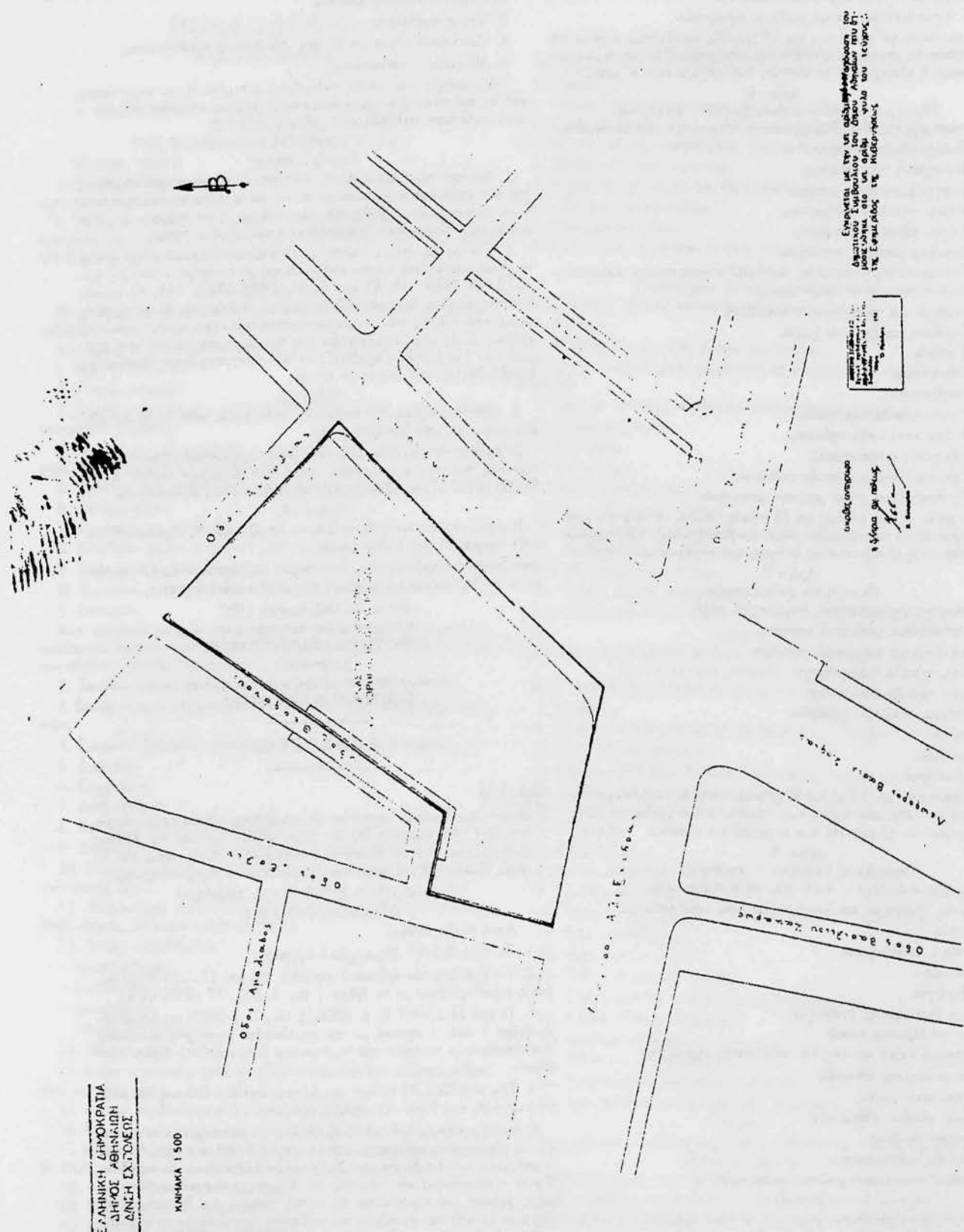
Εγκρίνει την αναστολή για έξι (6) μήνες των οικοδομικών εργασιών και τη χορήγηση οικοδομικών αδειών στο Ο.Τ. 40 περιοχής 80 που περιλαμβάνεται από τις Λεωφόρους Κηφισίας - Αλεξάνδρας και τις οδούς Έσλιν - Θεοφάνους και Αιτωλίας του ρυμοτομικού σχεδίου Αθηνών, όπως φαίνεται να περιλείπεται με κωνή γραμμή στο διάγραμμα σε κλίμακα 1/500 που συνοδεύει την απόφαση, προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη για την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλεως στην περιοχή αυτή.

Η ισχύς αυτής της απόφασης, αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

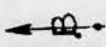
Αθήνα, 3 Μαρτίου 1987

Ο Πρόεδρος
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΓΙΑΤΡΑΚΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ

ΚΙΝΗΜΑ 1 500

Επισημαίνεται ότι οι αριθμοί που αναφέρονται στο σχέδιο είναι οι αριθμοί που αναφέρονται στο τεύχος της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ
 ΟΔΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ
 ΟΔΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
 ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
 ΟΔΟΣ ΒΑΣΙΛΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΟΔΟΣ Α. Π. Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ
 ΟΔΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ
 ΟΔΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
 ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
 ΟΔΟΣ ΒΑΣΙΛΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
 ΟΔΟΣ Α. Π. Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ